

မြန်မာနိုင်ငံ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များရှိ အုပ်ချုပ်မှုစနစ်

ဟိန်းမစ်(ရှ်) နစ်ဆင်၊ စင်ဒီဂျိုးလင်း၊ ကြည်ပြာချစ်စော၊ သက်အောင်လင်း နှင့် မတ်သယူးအာနိုးလ်
စက်တင်ဘာလ - ၂၀၁၃

The Asia Foundation
Improving Lives, Expanding Opportunities

စာတမ်းရှင်များ

ဟမ်းမစ်ရှ်နစ်ဆင်သည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေးဖြစ်စဉ်၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ပဋိပက္ခ၊ ပြည်သူ့ရေးရာကဏ္ဍများကို အထူးပြု လေ့လာလျက်ရှိသည့် လွတ်လပ်သော အုပ်ချုပ်မှုရေးရာပညာရှင်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ စင်ဒီဂျိုးလင်း၊ ကြည်ပြာချစ်စောနှင့် သက်အောင်လင်း တို့မှာ မြန်မာ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အရင်းအမြစ်အဖွဲ့အစည်း၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့မှ သုတေသနပညာရှင်များဖြစ်ပြီး၊ မက်သယူးအာနီးမှာ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း မှ လက်ထောက် ညွှန်ကြားရေးမှူးဖြစ်သည်။

မြန်မာ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အရင်းအမြစ်အဖွဲ့အစည်း၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့ (MDRI-CESD)

မြန်မာ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အရင်းအမြစ်အဖွဲ့အစည်း၏ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့ (CESD) သည် မြန်မာနိုင်ငံမှ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးအသွင် ကူးပြောင်းမှု ဖြစ်စဉ်ကို အထူးပြုလေ့လာနေသည့် အဖွဲ့ဖြစ်သည်။ စီအီးအက်စ်ဒီမှာ မြန်မာ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အရင်းအမြစ် အဖွဲ့အစည်း (MDRI) က စုစည်းထားသည့် ဗဟိုဌာန သုံးခုအနက် တစ်ဖွဲ့အပါအဝင်ဖြစ်ပြီး၊ လွတ်လပ်သော သုတေသန အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ဤအဖွဲ့အနေနှင့် အရင်းအမြစ်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ ဒေသတွင်းရော နိုင်ငံတကာမြင်ကွင်း၌ ကမ္ဘာ့အလယ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် မျက်နှာပန်းလှသည့် နေရာတစ်ခုပြန်လည်ရရှိရေးကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ စီအီးအက်စ်ဒီသည် စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျော့ချရေး၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အုပ်ချုပ်မှုစနစ်ကောင်း ပေါ်ထွန်းရေးတို့နှင့် ပတ်သက်သည့် မူဝါဒဆိုင်ရာသုတေသနများ ပြုလုပ်လျက်ရှိပြီး အခါအားလျော်စွာ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေလျက် ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲ ရေးဖြစ်စဉ်၌ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေသည့် အဓိက အင်စတီကျူးရှင်းများ၊ အဖွဲ့အစည်း များကိုလည်းသင်တန်းများ၊ ပညာပေးမှုများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

အာရှဖောင်ဒေးရှင်း (The Asia Foundation)

အာရှဖောင်ဒေးရှင်းသည် အာရှ-ပစိဖိတ်ဒေသတွင်း ငြိမ်းချမ်းရေး၊ သာယာဝပြောရေးတို့ကို ဦးတည်ဆောင်ရွက် လျက်ရှိသည့် အမြတ်အစွန်းပမာနမထားသော၊ အစိုးရနှင့် သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိသည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ဤဖောင်ဒေးရှင်းသည် အာရှ နိုင်ငံများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဥပဒေပြုရေးရာ မဏ္ဍိုင်များမြှင့်တင်ရေး၊ အမျိုးသမီးထု၏ အခွင့်အရေး၊ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ဒေသတွင်း အပြန်အလှန်ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေး တို့အတွက် အထောက်အပံ့ပေး လျက်ရှိသည်။ အာရှတိုက်အတွင်း နှစ်ပေါင်းခြောက်ဆယ်နီးပါး အတွေ့အကြုံရှိခဲ့သော အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ ပုဂ္ဂလိက၊ အစိုးရအဖွဲ့ အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းလျက် ခေါင်းဆောင်မှုစွမ်းရည်၊ အင်စတီကျူးရှင်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ နည်းပညာ ဖလှယ်မှု၊ မူဝါဒရေးရာ သုတေသနတို့ကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပါသည်။

ဤစာတမ်းတွင် ဖော်ပြထားသည့် အာဘော်များသည် အာရှဖောင်ဒေးရှင်း သို့မဟုတ် အမ်ဒီအာအိုင်-စီအီးအက်စ်ဒီ တို့ကို ကိုယ်စားပြုမည်မဟုတ်ပါ။

မာတိကာ

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဝေါဟာရမှတ်စု

အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်

အတိုကောက်ဝေါဟာရများ

အစီရင်ခံစာ အနှစ်ချုပ်

(တစ်) နိဒါန်း

နောက်ခံအခြေအနေနှင့် ရည်ရွယ်ချက်

စာတမ်း၏ အခြေပြုမှုဘောင်

သုတေသနထုံး

(နှစ်) ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ မူဘောင်

မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ် ဖွဲ့စည်းပုံ

၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ ဖွဲ့စည်းပုံ

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ ဖွဲ့စည်းပုံကိုလေ့လာခြင်း

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အုပ်ချုပ်ရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အခင်းအကျင်း

(သုံး) စီမံအုပ်ချုပ်မှုမျက်နှာစာ

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရဌာနများ

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများရှိ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနရုံးများ

မြန်မာ့အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်၏ ကျောရိုး - အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာန

ရှုပ်ထွေးဝေးကွေးပြီး ပြောင်းလဲမှု မရှိသည့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်

(လေး) ဘဏ္ဍာရေး မျက်နှာစာ

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးဆိုင်ရာ ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲခြင်း

ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျှော့ချရေးရံပုံငွေ

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ရငွေများ

ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးဖြစ်စဉ် ကိုဆန်းစစ်ခြင်း

(ငါး) နိုင်ငံရေး မျက်နှာစာ

ဝန်ကြီးချုပ်များ

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီးများ

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များ

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရနှင့် လွှတ်တော်များ၏ ပြည်သူနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများ

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် နိုင်ငံရေးပါတီများ

(ခြောက်) နိဂုံးနှင့် ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်များ

ယခုအချိန်အထိ မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး များသို့ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းထားမှုအား ဆန်းစစ်ခြင်း

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီ

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အုပ်ချုပ်မှု ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လမ်းပြမြေပုံ

ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၏ နိုင်ငံရေးအခြေအနေအား ရှာဖွေခြင်း

နောက်ဆက်တွဲ (တစ်) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် ဥပဒေပြုရေး စာရင်း (ဇယား ၂)

နောက်ဆက်တွဲ (နှစ်) ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များ၏ ဥပဒေပြုရေးဆောင်ရွက်ချက်များ

နောက်ဆက်တွဲ (သုံး) ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ကောက်ခံသည့် အခွန်များ (ဇယား ၅)

နောက်ဆက်တွဲ (လေး) ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက် အကျဉ်းချုပ်၊ ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာနှစ် (ကျပ်သန်းပေါင်း)

နောက်ဆက်တွဲ (ငါး) ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော် ဖွဲ့စည်းထားမှု

နောက်ဆက်တွဲ (ခြောက်) ဒေသဆိုင်ရာ ပြည်သူ့ ရေးရာ ကဏ္ဍအညွှန်း

နောက်ဆက်တွဲ (ခုနစ်) ရှမ်းပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံ

နောက်ဆက်တွဲ (ရှစ်) ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်တွင် ဖော်ပြထားသည့် ဌာနများ

အကိုးအကားများ

ဇယား၊ ပုံညွှန်းနှင့် မှတ်စုများ

မှတ်စု (၁) အခြေခံစိစစ် သရုပ်ခွဲခြင်း

ပုံညွှန်း (၁) ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားပုံ

ဇယား (၁) အကြံပြုချက် အနှစ်ချုပ်

ဇယား (၂) သုတေသနတွင် အကျုံးဝင်သူများနှင့် စိတ်ဝင်စားသည့်နယ်ပယ်

ပုံညွှန်း (၂) မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်အတွင်းထပ်တူကျသည့် ရေးရာကိစ္စများ

မှတ်စု (၂) ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး ပုံသဏ္ဍာန်နှင့် စာမျက်နှာစာများ

ဇယား (၃) ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းနှင့် ဒေသန္တရ အစိုးရများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်စိစစ်ချက်

ဇယား (၄) ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အလိုက် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် လူတွေ့မေးမြန်းမှုများ

ပုံညွှန်း (၃) တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အဆင့် အုပ်ချုပ်မှုစနစ်လေ့လာမှုတွင် ပါဝင်သည့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ

ဇယား (၅) မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအလိုက် အုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့အစည်း၊ လူဦးရေနှင့် အကျယ်အဝန်း

ပုံညွှန်း (၄) ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လူဦးရေနှင့် သိပ်သည်းဆ

မှတ်စု (၃) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် တာဝန်ယူမှုများ

ပုံညွှန်း (၅) ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအလိုက် လူဦးရေနှင့် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ

မှတ်စု (၄) ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးချုပ် ခန့်အပ်မှုဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပြဌာန်းချက်

ပုံညွှန်း (၆) ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ

ဇယား (၆) ဗဟို အာဏာ ခွဲဝေအပ်နှင်းခြင်းနှင့် ဗဟိုအားပြုမှုသိပ်သည်းဆလျော့ချခြင်းတို့ကို နှိုင်းယှဉ်ချက်

မှတ်စု (၅) စီးပွားရေးနှင့် လူမှုပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အခြေခံ မူဘောင်အရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း အစီအမံများ

ပုံညွှန်း (၇) ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနတစ်ခု၏ တာဝန်များ

ပုံညွှန်း (၈) ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာန၏ ဖွဲ့စည်းပုံ

ဇယား (၇) ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ အပ်နှင်းထားသည့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးဆိုင်ရာ ဘတ်ဂျက် ကဏ္ဍများ

ပုံညွှန်း (၉) ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲရန် ပြင်ဆင်ခြင်းဖြစ်စဉ်

မှတ်စု (၆) ဘဏ္ဍရေးကော်မရှင်၏ တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်

ပုံညွှန်း (၁၀) ပြည်ထောင်စု အစိုးရမှ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများထံ ဘတ်ဂျက် လွှဲပြောင်းမှု၊ ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာနှစ်

ပုံညွှန်း (၁၁) ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ အလိုက် ဘတ်ဂျက် သုံးစွဲမှု၊ တစ်ဦးကျရှုထောင့် (ကျပ်) ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာနှစ်

ပုံညွှန်း (၁၂) တစ်ဦးချင်းအလိုက် ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ချရေး ရံပုံငွေနှင့် ဒေသအလိုက် ဆင်းရဲမွဲတေမှု ရာခိုင်နှုန်း၊ ၂၀၁၀-၁၁

ပုံညွှန်း (၁၃) အခွန်၊ အခများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ရရှိသည့် ဝင်ငွေနှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးဆိုင်ရာ ဘတ်ဂျက် ခွဲဝေမှု ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာနှစ်

ဇယား (၈) ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးချုပ်များ၏ ကိုယ်ရေးအကျဉ်း

ဇယား (၉) ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များ၏ ကျား-မ နှင့် ပါတီအလိုက်ဇယား

ပုံညွှန်း (၁၄) ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များ (တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ်များအပါအဝင်)

ပုံညွှန်း (၁၅) ပါတီအလိုက် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ (၈၈၃ဦး)

ပုံညွှန်း (၁၆) နှင့် (၁၇) ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်အခြေအနေ

ပုံညွှန်း (၁၈) ဒေသဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် လူမျိုးစု ပါတီများမှ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းခံရသည့် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် အချိုးအစား

မှတ်စု (၇) ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေက နှင်းအပ်ထားသည့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များ၏ အခန်းကဏ္ဍ

ဇယား (၁၀) ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှ မေ၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ်အတွင်း ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဥပဒေပြုရေး ဆောင်ရွက်ချက်အကျဉ်း

ပုံညွှန်း (၁၉) ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှ မေ၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ်အတွင်း ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဥပဒေပြုရေးဆောင်ရွက်ချက်

ဇယား (၁၁) လုပ်ရိုးလုပ်စဉ် မဟုတ်သော အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းပြီး သို့မဟုတ် အဆိုတင်သွင်းထားသည့် ဥပဒေအကြောင်းအရာများ

ဇယား (၁၂) မတ်လ၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ ဇူလိုင်၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ်အတွင်း ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များ၏ ယူကျင်းပမှု

ပုံညွှန်း (၂၀) အုပ်ချုပ်ရေး၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဗဟို ချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း နှိုင်းယှဉ်ချက်

မှတ်စု (၈) ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအတွင်း ပဋိပက္ခ ပေါ်ပေါက်နိုင်ဖွယ်ရာ ကိစ္စရပ်များ

ဇယား (၁၃) အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ အနှစ်ချုပ်နှင့် အခြေခံဥပဒေနှင့်တကွ အခြားဆက်စပ် ထည့်သွင်းစဉ်းစားစရာများ

ကျေးဇူးတင်လွှာ

သုတေသန အဖွဲ့အနေနှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးတို့မှ မိမိတို့၏ အတွေ့အကြုံများကို မျှဝေပေးလျက် အချိန်ပေး တွေ့ဆုံ ခွင့်ပြုခဲ့သူများ အားလုံးကို ကျေးဇူး ဥပကာရ တင်ရှိပါသည်။ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာ အရာရှိများမှ အစ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီ ခေါင်းဆောင်များ၊ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများမှ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ၊ ပညာရှင်များ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များအားလုံး ဤသုတေသနစာတမ်းပြီးမြောက်နိုင်ရေးအတွက် ပွင့်လင်းမှုရှိရှိ၊ စိတ်ဝင်စားမှုများစွာ ပါဝင်ခဲ့ကြ ပါသည်။ ထို့အပြင် ဒေသန္တရဆိုင်ရာ အရပ်ဖက် လူ့အဖွဲ့အစည်း စည်းရုံးသူများစွာကလည်း ဤစာတမ်း၏ ကွင်းဆင်းဆောင်ရွက်မှုအတွက် များစွာအထောက်အကူ ပြုခဲ့ကြပါသည်။

စာတမ်းပြုစုသူများသာမက စီအီးအက်စ်ဒီနှင့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းမှ ပီတာချမ်းနှင့် တင်နာပေါဆင် စွမ်းသွန်သွန် တို့ကလည်း ဤစာတမ်းအတွက် အထောက်အကူပြု ပံ့ပိုးခဲ့ကြပါသည်။ အန်ဒရီယာ စမူရာ၊ လီလီအီလိန်းနှင့် မာရီအိုတို့ကလည်း ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ထောက်ပံ့ခဲ့ကြပါသည်။ ဦးဇော်ဦး၊ ဦးတင်မောင်သန်း၊ ဦးအောင်သူငြိမ်း၊ အက်ရှ်လေဆောက်၊ သောမတ်စ်ပျံ၊ စတီဗင်ရော့ဒ်၊ ကင်မ်နင်းနှင့် ဂျေးမီဘိုး တို့ကလည်း ဤစာတမ်းအတွက် အကြံဉာဏ်ကောင်းများ ပေးခဲ့ကြပါသည်။ မြန်မာ့ သတင်းအချက်အလက် စီမံခန့်ခွဲမှု ယူနစ် (MIMU)ကလည်း လေ့လာမှုပြုခဲ့သည့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ မြေပုံကို ရေးဆွဲပေးခဲ့သည်။ အန်းဘစ်ရှော့နှင့် ဖာရာဂီမင်း ကိုလက်စကာ တို့က ဤစာတမ်းကို ထိထိရောက်ရောက် တည်းဖြတ် ပေးခဲ့ပါသည်။ နောက်ဆုံးအနေနှင့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းနှင့် ပရိုဂရမ် ပူးပေါင်းမှု သဘောတူညီချက်အရ ဘဏ္ဍာရေး အထောက်အပံ့ ပေးခဲ့သည့် ယူဂေ နိုင်ငံတကာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဌာန (DFID) ကို သုတေသန အဖွဲ့က အထူးကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း မှတ်တမ်းပြုအပ်ပါသည်။

ဤစာတမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ မှားယွင်းချွတ်ချော်မှု တစ်စုံတစ်ရာပါရှိပါက စာတမ်းပြုစုသူများ၏ တာဝန်သာဖြစ်ပါသည်။

ဝေါဟာရမှတ်စု

၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ (နဝတ အစိုးရသည်) နိုင်ငံ၏ အမည်မှ စတင်၍ အရေးကြီးနေရာ ဒေသများ၏ အမည်၊ စာလုံးပေါင်း အသံထွက်များကို ပြောင်းလဲပြင်ဆင်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း လက်ရှိ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေ ဖြစ်စေရန် ဤစာတမ်းတွင် (ပြင်ဆင်ထားသည့်) ဝေါဟာရအသစ်များကို သုံးစွဲထားပါသည်။ ပထမဦးဆုံး ဝေါဟာရအသစ်ကို သုံးစွဲသည့် အခါတိုင်း ယခင်ရှိနှင့်ပြီး ဝေါဟာရနှင့် တွဲဖက်ဖော်ပြထားပါသည်။ အစောပိုင်း သမိုင်းခေတ် ကာလရှိ အသုံးအနှုန်းများကိုမူ ယခင်ရှိရင်းစွဲ အမည်အတိုင်း ဆက်လက်သုံးစွဲပြီး မြန်မာအမည်များကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် မှန်ကန်စွာ ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲမှုကို ပြင်ဆင်ခြင်းမပြုပါ။

မရေရာသည့် ရှုပ်ထွေးမှုများကို ရှောင်ရှားနိုင်ရန်အလို့ငှာ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းတစ်ခု သို့မဟုတ် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်စုံတစ်ဦး တို့ကို အတိအကျရည်ညွှန်းလိုသည့် အခါမှသာ (အင်္ဂလိပ်စာလုံး) အကြီးဖြင့်ဖော်ပြထားပါသည်။

အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်

Amyothar Hluttaw

အမျိုးသားလွှတ်တော်၊ အထက်လွှတ်တော်

Chief Minister

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးချုပ်

Decentralization

ပြည်သူ့ရေးရာ လုပ်ငန်းဆောင်တာများအတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့် တာဝန်ယူမှုများကို ဗဟိုအစိုးရမှ ၎င်း၏ အောက်အဆင့်မှ တစ်စိတ်ပိုင်းအားဖြင့် လွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်ကြသည့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများထံသို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်း

Deconcentration

ဗဟိုအုပ်ချုပ်မှု ကိစ္စရပ်များကို ကဏ္ဍအလိုက် သို့မဟုတ် ဒေသအလိုက် ခွဲဝေဆောင်ရွက်စေပြီး အထက်သို့ တာဝန်ခံမှုရှိစေသည့် ဗဟိုအားပြုမှု သိပ်သည်းဆ လျော့ချသည့်ပုံစံ

Devolution

အာဏာ နှင့် တာဝန်ယူမှုများကို ဒေသန္တရအဆင့်မှ အမှီအခိုကင်းစွာ ရပ်တည်နိုင်ကြသည့် ရွေးကောက်ခံအစိုးရများသို့ ခွဲဝေပေးအပ်ခြင်း

Hluttaw

လွှတ်တော်။ သမိုင်းကြောင်းအရ ဝန်ကြီးများ၏ ကောင်စီဖြစ်သော်လည်း ယခုအခါပြည်ထောင်စု အဆင့်နှင့် ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် အသီးသီးရှိ ဥပဒေပြုရေးအဖွဲ့အစည်း။

Pyidaungsu Hluttaw

ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်။ အောက်လွှတ်တော်(ပြည်သူ့လွှတ်တော်) နှင့် အထက်လွှတ်တော် (အမျိုးသားလွှတ်တော်) နှစ်ရပ်ပေါင်း လွှတ်တော်

Pyithu Hluttaw

ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ အောက်လွှတ်တော် (မြို့နယ်ကို အခြေခံ၍ လည်းကောင်း၊ လူဦးရေကို အခြေခံ၍ လည်းကောင်း ဖွဲ့စည်းသည်)

Tamattaw

မြန်မာ့တပ်မတော်

Union Government

ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၊ ဗဟိုအစိုးရ

အတိုကောက် ဝေါဟာရများ

၈၈မျိုးဆက်	၈၈မျိုးဆက်ကျောင်းသားများ
အေအမ်အာရ်ဒီပီ	မွန်ပြည်နယ်လုံးဆိုင်ရာ ဒီမိုကရေစီပါတီ
စီအီးအက်စ်ဒီ	စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေး ဖွံ့ဖြိုးမှု ဗဟိုဌာန
စီအန်ပီ	ချင်းအမျိုးသား ပါတီ
စီပီပီ	ချင်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ပါတီ
စီအက်စ်အို	အရပ်ဖက်လူ့အဖွဲ့အစည်း
ဒီပီအမ်	ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ (မြန်မာပြည်)
အီးအိုင်တီအိုင်	တွင်းထွက် သယံဇာတ အရင်းအမြစ် တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ဖော်ဆောင်ရေး
အီးအန်ဒီပီ	တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးပါတီ
အက်ဖ်အီးအက်စ်အာ	စီးပွားရေးနှင့် လူမှုပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အခြေခံမူဘောင်
ဂျီအေဒီ	အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာန (ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန)
ကေအိုင်အေ	ကချင်လွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော်
ကေအန်ပီ	ကယန်း အမျိုးသားပါတီ
ကေအန်ယူ	ကရင် အမျိုးသားအစည်းအရုံး
ကေပီပီ	ကရင်ပြည်သူ့ပါတီ
ကေအက်စ်ဒီဒီပီ	ကရင်ပြည်နယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီပါတီ
အယ်အန်ဒီပီ	လားဟူ အမျိုးသား ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ
အမ်ဒီအာရ်အိုင်	မြန်မာ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အရင်းအမြစ် အဖွဲ့အစည်း
အမ်အိုင်အမ်ယူ	မြန်မာ့ သတင်းအချက်အလက် စီမံခန့်ခွဲမှု ယူနစ်
အန်ဒီအက်ဖ်	အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီ တပ်ပေါင်းစုပါတီ
အန်ဒီပီဒီ	အမျိုးသား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ
အန်အယ်လ်ဒီ	အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်
အန်ယူပီ	တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေးပါတီ
ပီအန်အို	ပအိုဝ်း အမျိုးသား အစည်းအရုံး
ပီအက်စ်ဒီပီ	ဖလုံ-စပေါ် ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ
အာရ်အန်ဒီပီ	ရခိုင်တိုင်းရင်းသားများ တိုးတက်ရေးပါတီ
အက်အီးအီး	နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ
အက်အီးဇက်	အထူးစီးပွားရေးရန်
အက်အယ်လ်အိုအာစီ	နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ (နဝတ)
အက်စ်အန်ဒီပီ	ရှမ်းအမျိုးသားများ ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ
အက်စ်ပီဒီစီ	နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ (နယက)
တီပီအန်ပီ	တအေအင်း (ပလောင်) အမျိုးသားပါတီ
ယူဒီပီကေအက်စ်	ကချင်ပြည်နယ် စည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီပါတီ
ယူအန်စီအက်ဖ်	ကုလသမဂ္ဂ အရင်းအနှီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရံပုံငွေအဖွဲ့
ယူအန်ဒီပီ	ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးမှု အစီအစဉ်
ယူအန်အက်ဖ်စီ	ညီညွတ်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ဖက်ဒရယ်ကောင်စီ
ယူအက်ဒီပီ	ပြည်ထောင်စု ကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ
ဗဗလျူဒီပီ	ဝ ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ

အစီရင်ခံစာ အနှစ်ချုပ်

တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အဆင့် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း၊ မူဘောင်များနှင့် ဗဟို - ဒေသန္တရဆက်ဆံရေး ကိစ္စရပ်များမှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနာဂတ်အတွက် လွန်စွာ အရေးပါလှပါသည်။ လက်ရှိအချိန်တွင်လည်း ဤကိစ္စရပ်များ၌ အရေးကြီးသည့် အလှည့်အပြောင်းဖြင့် တွေ့ကြုံနေရသည်ဖြစ်သည်။ ဤအစီရင်ခံစာသည် မူဝါဒချမှတ်သူများ၊ နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက် နေသူများ၊ အလှူရှင်များ နှင့်တကွ အခြားသော ပါဝင် သက်ဆိုင်သူများအား ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေ၏ ပုံဖော်မှုအောက်တွင် ပေါ်ပေါက်လာသည့် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များရှိ အသစ်သောဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံများနှင့် အုပ်ချုပ်မှု၊ ငြိမ်းချမ်းရေး နှင့် ဗဟိုဦးစီးစနစ် ဖြေလျှော့ရေးဆိုင်ရာ ဖြစ်စဉ်များအကြား ဆက်သွယ် ဆက်စပ်နေမှုများအား အသိပေးတင်ပြနိုင်ရန် ရည်ရွယ် ပါသည်။¹ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် အစိုးရများအနေဖြင့် နိုင်ငံရေး လုပ်ပိုင်ခွင့်နယ်ပယ်အား ပိုမိုရရှိလာစေရန် စတင် ဆောင်ရွက်နေကြပြီ ဖြစ်သည့်တိုင် သိသာထင်ရှားသည့် အကန့်အသတ် များစွာကိုလည်း ရင်ဆိုင်နေကြရပေသည်။ အလားတူပင် လက်ရှိအချိန်၌ အဓိကကျသည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတစ်ရပ်ဟု ယူဆနိုင်သော ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ်အများစုဖြင့် စတင်ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့သည့် လွှတ်တော် များမှာလည်း စွမ်းဆောင်ရည်ပိုင်းအရ အခက်အခဲများစွာကို ကြုံတွေ့နေကြရသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များရှိ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်း ခန့်အပ်မှုဖြစ်စဉ် များကိုကြည့်ပါက ထက်အောက် လွှမ်းမိုးမှု ပုံစံအတိုင်း ရှိနေဆဲပင်ဖြစ်ပြီး တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်ဝန်ကြီးများအနေဖြင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှု အပိုင်း၌ အနည်းငယ်မျှသာ ပါဝင်ထိန်းချုပ်နိုင်စွမ်းရှိသည်ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် အသစ်ပေါ်ပေါက်လာသည့် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ ထိရောက်စွမ်းဆောင်နိုင်မှုတွင် ကန့်သတ်ချက်များစွာ ရှိနေကြောင်း တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ ထို့အတူပင် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်အနေအထားမှာလည်း အရွယ်အစား သေးငယ်နေဆဲပင်ဖြစ်ပြီး ယင်းဘတ်ဂျက် များအား ဗဟို၏ လွှမ်းမိုးမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့် နည်းလမ်းမျိုးဖြင့် ရေးဆွဲပြင်ဆင်ကြရသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့အတွက်ကြောင့် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးရာနှင့် ဘဏ္ဍာငွေရ/သုံး ဆိုင်ရာ စီစဉ်ဆောင်ရွက်မှုများအား အသစ်ပေါ်ပေါက်လာသည့် နိုင်ငံရေး ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံနှင့် တပြေးညီ ဖြစ်ပေါ်နိုင်စေရန်နှင့် ဗဟိုဦးစီးစနစ်ဖြေလျှော့မှု အတိုင်းအတာအား အဓိကကျသော နယ်ပယ်များဆီသို့ ပိုမိုချဲ့ထွင်နိုင်စေပြီး ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် ဒီမိုကရေစီတည်ဆောက်ရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ပြည်သူ့ရေးရာ စီမံခန့်ခွဲမှု ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စဉ်များဆီသို့ ချိတ်ဆက် သွားနိုင်ရန်အတွက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများစွာကို လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်လျက် ရှိပါသည်။

ဤသုတေသနမှာ အာရှဖောင်ဒေးရှင်းနှင့် မြန်မာ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အရင်းအမြစ်အဖွဲ့အစည်း၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးအဖွဲ့တို့အကြား လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသည့် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များအပေါ် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် ပထမအဆင့်ဖြစ်ပါသည်။ ဤလေ့လာမှုသည် အောက်ပါမေးခွန်း (၃) ခုအား နားလည်ဖြေဆိုနိုင်စေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

- တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများအတွက် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ၊ ဥပဒေဆိုင်ရာ နှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အခြေခံမူဘောင်မှာ အဘယ်နည်း။ ဗဟိုဦးစီးစနစ်ဖြေလျှော့မှုဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက် မူဝါဒလမ်းညွှန်ချက်မှာ အဘယ်နည်း။
- တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၌ ယင်းပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၏ ထွက်ပေါ်ရလဒ်များမှာ အဘယ်နည်း။ မည်သို့ ကွဲပြား ခြားနားပါသနည်း။
- တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အဆင့်၌ နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေး၊ ဝန်ဆောင်မှု ပေးခြင်း နှင့် ပဋိပက္ခစီမံခန့်ခွဲခြင်းများ ပိုမိုကောင်းမွန် တိုးတက် လာစေရန် ဆောင်ရွက်ရာ၌ မည်သို့သော စိန်ခေါ်မှုအခက်အခဲများ၊ အခွင့်အလမ်းများ နှင့် လမ်းကြောင်းများ ရှိနေ ပါသနည်း။

၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် အစိုးရစနစ် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ

တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၌ ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ် အများစု ပါဝင်သည့် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် လွှတ်တော်၊ ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်ဝန်ကြီးများ ပါဝင်သည့် တိုင်းဒေသကြီးသို့မဟုတ် ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့ နှင့်တိုင်းဒေသကြီး၊

¹ အခြေခံဥပဒေအရ တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ်များမှာ အဆင့်အတန်းတူညီကြသည်။

ပြည်နယ် တရားစီရင်ရေး အဖွဲ့အစည်းများ ပါဝင်သည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် လွှတ်တော်များအား တစ်မြို့နယ်လျှင် နှစ်ဦး ကျစီဖြင့် ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်များ၊ တိုင်းရင်းသားကိုယ်စားလှယ်များ နှင့် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်မှ အမည်စာရင်း တင်သွင်းသည့် လွှတ်တော်၏ လေးပုံတစ်ပုံအရေအတွက်ရှိသော တပ်မတော်သားကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ဝန်ကြီးချုပ်အား နိုင်ငံတော် သမ္မတက လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များထဲမှ ရွေးချယ်၍ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်၏ အတည်ပြုချက်ဖြင့် ခန့်အပ်သည်။

ထို့နောက် ဝန်ကြီးချုပ်က တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ဝန်ကြီးများခန့်အပ်ရန် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များထဲမှ သို့မဟုတ် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်မဟုတ်သူများထဲမှ အမည်စာရင်းရွေးချယ်၍ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်လွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ရယူကာ နိုင်ငံတော်သမ္မတမှ ခန့်အပ်ပေးရန် တင်ပြရသည်။ ဤတွင် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များရှိ နယ်စပ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးရာ ဝန်ကြီးအား ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်မှ ပေးပို့သည့် အမည်စာရင်းအတိုင်း တပ်မတော်အရာရှိ တစ်ဦးကို ခန့်အပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင်ရှိ ခန့်အပ်တာဝန်ပေးမှုဆိုင်ရာ နည်းလမ်းများနှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံများမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု ပြုလုပ်ထားပြီး၊ တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင်၏ လွတ်လပ်မှုကို ကန့်သတ်မှုပြုထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီး တရားလွှတ်တော်တရားသူကြီးချုပ်များအား နိုင်ငံတော်သမ္မတက ပြည်ထောင်စု တရားသူကြီးချုပ်ဖြင့် တိုင်ပင်၍ ခန့်အပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ဥပဒေချုပ်အား ဝန်ကြီးချုပ်မှ အမည်စာရင်းတင်သွင်း၍ နိုင်ငံတော် သမ္မတမှ ခန့်အပ်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ခုံရုံးမှာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် နှင့် ပြည်ထောင်စုများအကြား အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများအား ဖြေရှင်းရန် ဖြစ်သည်။

ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေရှိ ဇယား (၂) တွင် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်များ၌ မည်သို့သော ဥပဒေပြုရေး အာဏာများ ရှိကြောင်း ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၏ အုပ်ချုပ်မှုအာဏာမှာလည်း ယင်း ဇယား (၂) ပါ နယ်ပယ်များ အပေါ်တွင် တည်ရှိကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းနယ်ပယ်များအား ကဏ္ဍ (၈) ခုဖြင့် ခွဲခြားဖော်ပြထားပြီး၊ ကဏ္ဍတစ်ခုချင်းစီ၏ တာဝန်များအား အသေးစိတ်ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရသော်လည်း စကားရပ် အများစုဆိုသလိုမှာ ထပ်မံ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရန် လိုအပ်လျက်ရှိသည် ဖြစ်သည်။ ကဏ္ဍအများစု၌ ရေးသားထားသည့် တာဝန်များမှာ အလွန်ပင် ကျဉ်းမြောင်း နည်းပါးလှသည်ကို တွေ့ရပြီး၊ အဓိကကျသော ကဏ္ဍများဖြစ်သည့် ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေးတို့ကိုလည်း ဖယ်ထုတ်ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာတွင် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်ရှိ အုပ်ချုပ်မှုစနစ်အား နိုင်ငံရေး၊ စီမံအုပ်ချုပ်မှု နှင့် ဘဏ္ဍာငွေ/သုံးဆိုင်ရာ မျက်နှာစာ သုံးဖက်မှ ဆန်းစစ်လေ့လာထားပါသည်။

နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုဦးစီးစနစ်ဖြေလျှော့ခြင်း ၌ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှု အာဏာ နှင့် တာဝန်ခံမှုတို့အား ဒေသန္တရအဆင့်သို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်း ပါဝင်ပါသည်။ ဤတွင် တစ်စုံတစ်ရာ ကိုယ်ပိုင်ရပ်တည်နိုင်စွမ်းရှိသည့် ဒေသန္တရအစိုးရများအား တာဝန်၊ ပတ္တရားများ ခွဲဝေပေးအပ်ခြင်းမျိုး ပါဝင်တတ်ပါသည်။

စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ဗဟိုဦးစီးစနစ်ဖြေလျှော့ခြင်း မှာ အဓိကအားဖြင့် အဆင့်အမျိုးမျိုး၌ စီမံခန့်ခွဲမှုတာဝန်များ ခွဲဝေဖြန့်ဖြူးခြင်းကို ဦးတည်ပါသည်။ ဤတွင် အောက်ခြေအဆင့် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးအပိုင်းအား အခွင့်အာဏာ ပိုမိုပေးအပ်ထား၍ ဗဟိုကိုလည်း ဆက်လက်တာဝန်ခံထားစေသည့် ဗဟိုအားပြုမှု သိပ်သည်းဆ လျော့ချခြင်းပုံစံမျိုး သို့မဟုတ် လွတ်လပ်စွာ ဆုံးဖြတ်လုပ်ပိုင်ခွင့် ပေးအပ်ထားပြီး ဗဟိုကို တာဝန်ခံစေသည့်ပုံစံ သို့မဟုတ် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အာဏာအား ဗဟိုမှ ပိုမိုလွတ်ကင်းစွာ ကိုယ်ပိုင်ရပ်တည်နေသည့် ဒေသန္တရအစိုးရများအား အပြည့်အဝ ခွဲဝေအပ်နှင်းသည့် ပုံစံမျိုး ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ဘဏ္ဍာငွေ/သုံးဆိုင်ရာ ဗဟိုဦးစီးစနစ်ဖြေလျှော့ခြင်း ၌ သုံးငွေဆိုင်ရာ တာဝန်များနှင့်တကွ သက်ဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍရေး အရင်းအမြစ်များအား ဒေသန္တရအဆင့်များသို့ ပေးအပ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤတွင် ဘဏ္ဍရေးအရင်းအမြစ်အပေါ် လွတ်လပ်စွာ ဆုံးဖြတ်လုပ်ပိုင်ခွင့်အား ဗဟိုအဆင့် ဝန်ကြီးဌာနများမှ အောက်ခြေအဆင့်များသို့ ပိုမို သိပ်သည်းဆလျော့ချ၍ လွှဲပြောင်းပေးနိုင်ရန် သို့မဟုတ် စီမံကိန်း ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲခြင်း၊ ဒေသန္တရ အခွန်အကောက်ရငွေ၊ ဗဟို - ဒေသန္တရ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ငွေ၊ ချေးငွေ စသည့် စနစ်တစ်ခု၌ ဒေသန္တရ အစိုးရအား ပိုမိုပြည့်ဝသည့် ထိန်းချုပ်လုပ်ပိုင်ခွင့် ခွဲဝေအပ်နှင်းခြင်းမျိုး ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

စီမံအုပ်ချုပ်မှုမျက်နှာစာ

အခြေခံဥပဒေ ဇယား (၂) ပါ တာဝန်ခွဲခြမ်းမှုကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာရသည်မှာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရကို အစီရင်ခံရမည့် တိုင်းဒေသကြီး နှင့် ပြည်နယ်များရှိ ဌာနများနှင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် အစိုးရအား အစီရင်ခံရန် မလိုအပ်သည့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များရှိ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများအောက်မှ ရုံးဌာနများအကြား ဝေဝါးနေသည့် ပိုင်းခြားမှုပုံစံပင်ဖြစ်သည်။ ပုံမှန်တည်ရှိနေခဲ့သည့် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် ဌာနများမှာ ၎င်းတို့၏ မိခင်ဝန်ကြီးဌာနများဖြင့်ရော၊ အသစ်ပေါ်ပေါက်လာသည့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် အစိုးရများဖြင့်ပါ ရှင်းလင်းကွဲပြားမှုမရှိသည့် ဆက်ဆံမှုပုံစံဖြင့် တည်ရှိနေပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်စီမံအုပ်ချုပ်မှုဌာနများအဖြစ် သီးခြားမရပ်တည်နိုင်ကြသလို၊ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ဝန်ကြီးဌာန၏ ယူနစ်များအဖြစ် ရှင်းလင်းစွာတည်ရှိနေကြသည်လည်းမဟုတ်ပါ။ လူ့အရင်းအမြစ်စီမံခန့်ခွဲမှု (ဝန်ထမ်းရွေးချယ်ခန့်အပ်မှု) အခွင့်အာဏာအား သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာန နှင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့်ဝန်ထမ်းခန့်အပ်ရေးအဖွဲ့အစည်းကသာ ကျင့်သုံးနေသည့် အလျောက် ဝန်ထမ်းများ၏ ရပ်တည်နေရာသည် အနေအထားမှာလည်း သဲသဲကွဲကွဲ မရှိလှပါ။

ရလဒ်အဖြစ် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများ၌ ဝန်ကြီးများရှိနေသည့်တိုင် ၎င်းတို့၏ကိုယ်ပိုင် ဝန်ကြီးဌာနမရှိသည့် ကိစ္စ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ တပ်မတော်သားဝန်ကြီးဦးဆောင်သော ပြည်ထောင်စုအဆင့် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၏ အောက်ရှိ အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနက တိုင်းဒေသကြီးသို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရ အဖွဲ့ရုံး အဖြစ် တည်ရှိနေပြီး၊ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ထွေအုပ်အကြီးအကဲက အစိုးရအဖွဲ့ အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရ၏ လုပ်ငန်း လည်ပတ်မှုများမှာလည်း ဤဌာန အပေါ်တွင် များစွာ မှီခိုနေရသည်ကို တွေ့ရသည်။ မကြာသေးမီကပင် သမ္မတ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်အချို့၌ ယင်း ကွဲပြားရှင်းလင်းမှု မရှိသည့် အခြေအနေအထား အခြေအနေအထား ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ထားကြောင်းကို တွေ့ရှိရသော်လည်း တာဝန်ခံမှု ဆိုင်ရာ ဆက်သွယ် ဆက်ဆံမှုများ ပိုမိုရှင်းလင်း ကွဲပြားလာစေရန် လုပ်ဆောင်ရာတွင် များစွာသော အခက်အခဲများ အထင်အရှား ရှိနေပါသေးသည်။

ယင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်ဌာနများ၏ တစ်ဖက်တွင် ပိုမိုအရေးပါသည့် ဌာနနှင့် ဝန်ကြီးဌာနအများစုမှာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု အောက်တွင် ရှိနေဆဲဖြစ်ပြီး၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများအနေဖြင့်လည်း ၎င်းတို့၏ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အဆင့် ရုံးဌာန များအား ပိုမို၍ လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးအပ်ရန် ကြိုးပမ်းလျက် ရှိသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ ထိုနယ်ပယ်များ၌ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာနှင့် ဘဏ္ဍာငွေ ရ/သုံးဆိုင်ရာ ခွဲဝေအပ်နှင်းမှု ကင်းမဲ့နေခြင်းကြောင့် ဒေသန္တရအတွက် အဓိကအလေးထားချက်များဖြစ်သည့် မြန်ဆန် ထိရောက် သည့် ဝန်ဆောင်ပံ့ပိုးမှု၊ တိုင်းရင်းသား၊ လူမျိုးစု အမှတ်လက္ခဏာ နှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များမှ ရငွေများ စသည်တို့မှာ တိုင်းဒေသ ကြီးနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရ၏ နိုင်ငံရေးဘောင် အပြင်ဘက်တွင်သာ တည်ရှိနေကြောင်းတွေ့ရပေသည်။

ဘဏ္ဍာငွေ ရ/သုံး မျက်နှာစာ

ဘဏ္ဍာငွေ ရ/သုံး ဆိုင်ရာ ဗဟိုဦးစီးစနစ်ဖြေလျှော့ခြင်းအား ရောယှက်၍ ကန့်သတ်ထားသည့် ပုံစံမျိုးဖြင့်တွေ့ရပါသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက် (ဘဏ္ဍာငွေ အရအသုံး) များတွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်ဌာနများနှင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်တို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ရငွေနှင့် သုံးငွေကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ယင်းဘတ်ဂျက်၏ ပမာဏမှာ သေးငယ်လှပြီး ပြည်ထောင်စုမှ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ငွေနှင့် ဒေသန္တရ အခွန်အကောက် ရငွေများပါဝင်လျှင်ပင် ပြည်သူလူထုအတွက် အရပ်ရပ်သုံးစွဲငွေ၏ ၅ ရာခိုင်နှုန်း အောက်တွင်သာ ရှိနိုင်ကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။ ထို့အပြင် ဤတိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ဘတ်ဂျက်များမှာ အပြည့်အဝ ခွဲဝေအပ်နှင်းထားသည့် ပုံစံမျိုးလည်း မဟုတ်ဘဲ ဘတ်ဂျက်အတွင်း ပါဝင်ရာ ကဏ္ဍနှင့် ဦးစားပေးမှုများ အပေါ်၌လည်း ကန့်သတ်မှုနှင့် ဗဟိုဦးစီးချုပ်ကိုင်မှုများ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်ဟု ယူဆနိုင်ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ အနေဖြင့် မည်သည့်ကဏ္ဍအပေါ် ဦးစားပေးမည်ကို ဆုံးဖြတ်နိုင်မှု အတိုင်းအတာမှာ အကန့်အသတ်များရှိနေပြီး၊ ဘတ်ဂျက်အား ပြည်ထောင်စု ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင် ကသာ ကြည့်ရှုပိုင်းဖြတ်သည့် အခြေအနေမျိုးဟု သုံးသပ်နားလည်နိုင်ပါသည်။

လက်ရှိ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ဘတ်ဂျက်တွက်ချက်မှုစနစ်ကို ကြည့်ပါက တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များရှိကြသည့် ပြည်သူလူထုအတွက် အရပ်ရပ်သုံးစွဲငွေ၏ အလွန်သေးငယ်လှသော အစိတ်အပိုင်းမျှသာဖြစ်သော ဘတ်ဂျက်ပမာဏအပေါ်တွင် ဗဟို၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် ထိန်းချုပ်မှုတို့ကို မြင့်မားစွာ ပေးအပ်ထားသည်ကို တွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။ သို့တိုင်အောင် ပိုမိုခန့်မှန်းနိုင်ပြီး၊

ပွင့်လင်းမြင်သာ၍ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း အခြေခံသည့် အစိုးရများအကြား ဘဏ္ဍာငွေ ရ/သုံး ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်း မူဘောင်များ ဖြစ်ပေါ်လာပါက ဘဏ္ဍာငွေ ရ/သုံးပိုင်းဆိုင်ရာ လွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်လုပ်ကိုင်ရေးသို့ တွန်းအားပေးသွားနိုင်သည်ဖြစ်သည်။ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များအနေဖြင့် သိသာထင်ရှားသည့် အခွန်အကောက် ရငွေများကို ကောက်ခံနေပြီ ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့သော်လည်း အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာမူဝါဒနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုအပိုင်း၌ တိုးတက်လာမှု မရှိသေးသည်ကို တွေ့ရပြီး ပိုမို တိုးတက် လာစေရန်အတွက် ဖြစ်လာနိုင်ခြေများလည်းရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

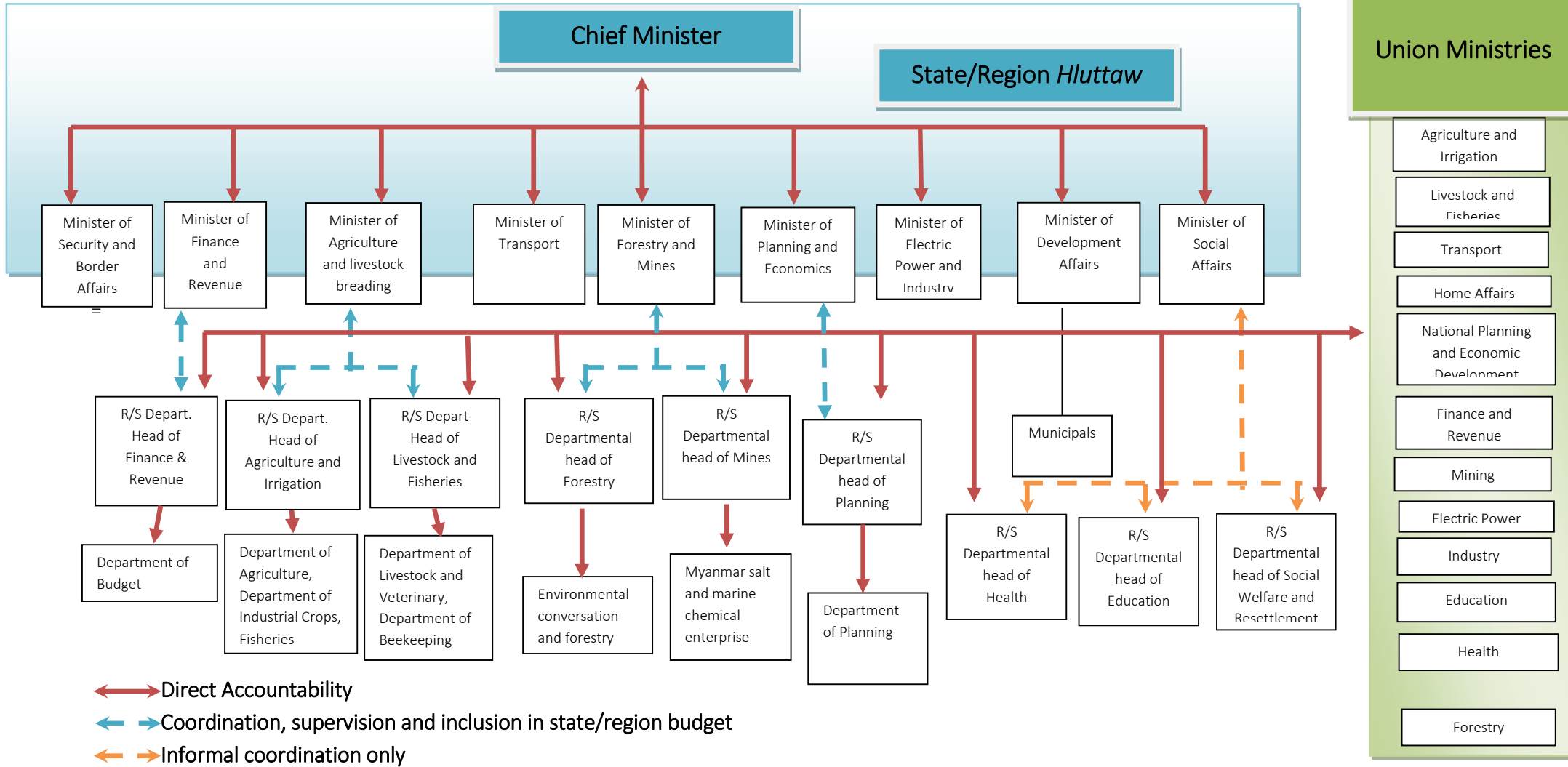
ကဏ္ဍပေါင်းစုံ အသုံးပြုနိုင်ရန်အတွက် “ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျှော့ချရေး ရန်ပုံငွေ” စတင်ပေးအပ်ခြင်းမှာ အရေးပါသည့် လုပ်ဆောင်မှု တစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး ဤအတွက်ကြောင့် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များအတွင်း စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း၊ ဦးစားပေးမှု သတ်မှတ်ခြင်း လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်စေရန် ဖြစ်လာပါသည်။ တူညီသော မဟာဏ္ဍာကိုရရှိကြသည်မှလွဲ၍ လက်ရှိ ကနဦးအဆင့်၌ တိုင်းနှင့် ပြည်နယ်များအသီးသီးအကြား ဤရန်ပုံငွေအား အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မှုပုံစံမှာ ကွဲပြားခြားနားကြပြီး၊ အသုံးပြုမှု အတွက် ခိုင်မာသောကြောင်းကျိုးပြချက်မျိုးကို မတွေ့ရသေးဟု သံသယရှိပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ ဤရန်ပုံငွေကြောင့် ဗဟိုနှင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ နှစ်ဖက်စလုံးအတွက် ဗဟို နှင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအကြားချိတ်ဆက်ပေးထားသည့် ကောင်းမွန်ပြီး၊ ပွင့်လင်းမြင်သာ၍ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း အခြေပြုသည့် အစိုးရများအကြား ဘဏ္ဍာငွေ ရ/သုံး စနစ်တစ်ရပ်ကို ဖော်ဆောင်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းဖြစ်ပေါ်လာသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

နိုင်ငံရေး မျက်နှာစာ

တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် အစိုးရများ ပေါ်ပေါက်ခြင်းလာမှာ အဓိကကျသော တိုးတက်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်ကို ဗဟိုမှ ခန့်အပ်ခြင်းက ယင်း တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် အစိုးရများ၏ လွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်နိုင်စွမ်းကို ကန့်သတ်လျက်ရှိပါသည်။ ဝန်ကြီးချုပ်များမှာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်လွှတ်တော်များတွင် ပါဝင် နေရသည့်တိုင် ယင်းလွှတ်တော်များကို တာဝန်ခံနေခြင်း မဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံတော်သမ္မတကိုသာ လုံးဝဥသသံတာဝန်ခံရသည့် ပုံစံမျိုး ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဝန်ကြီးချုပ်များသည် ၎င်းတို့၏ ကက်ဘီနက် (အစိုးရအဖွဲ့) ကို မိမိတို့စိတ်ကြိုက် ရွေးချယ် ဖွဲ့စည်း နိုင်ကြသည်ဖြစ်သည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော်များပေါ်ပေါက်လာသည့်အတွက် ဆွေးနွေး၊ ငြင်းခုံနိုင်ရန် အခွင့်အလမ်းများ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ပြည်နယ်များ၌ ဒေသတွင်း တိုင်းရင်းသား ပါတီများအနေဖြင့် ကိုယ်စားပြုခွင့် အတော်အတန် ရရှိထားကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ တိုက်ရိုက်ခန့်အပ်ခံ တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ်များ၏ လွှတ်တော်အပေါ် သက်ရောက်နိုင်စွမ်းကိုမူ ရှင်းလင်းစွာ မသိရပါ။ သို့သော်လည်း ယင်း အခွင့်အလမ်း အများစုဆိုသလိုမှာ အမျိုးသားများအတွက်သာ ဖြစ်နေသည့် သဘောမျိုးလည်း တွေ့ရပါသည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် အဓိပ္ပါယ်ရှိရှိ ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်း ဆွေးနွေးငြင်းခုံနိုင်မည့် နိုင်ငံရေး စပေ့စ် ၏ အလားအလာမှာ ကန့်သတ်ချက် များစွာရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော်အများစုမှာ ဒေသတွင်းကိစ္စရပ်အချို့နှင့် သက်ဆိုင်သော ဥပဒေ အနည်းငယ်မျှကိုသာ ပြဋ္ဌာန်းနိုင်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။ အရွယ်အစားသေးငယ်သည့် ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများရှိ လွှတ်တော်များ ဆိုလျှင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့၏ ကန့်သတ်ဖယ်ထုတ်မှုကို ခံနေရသည်ကို တွေ့ရပြီး တက်ကြွ လုပ်ဆောင်မှု မရှိသလောက်ပင်ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ နှင့် ဘဏ္ဍာငွေ ရ/သုံးဆိုင်ရာ အကန့်အသတ် အတားအဆီးများ၏ နှောင့်နှေးစေမှုကြောင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအဖို့ ၎င်းတို့ကိုယ်စားပြု ဒေသများ၏ အရေးတကြီးကိစ္စရပ်များကို တင်ပြပေးနိုင်သူများ ဖြစ်လာရန်၊ ဗဟိုနှင့် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး အာဏာတို့အား ထိန်းကျောင်းစစ်ဆေးနိုင်ရန် နှင့် မကျေနပ်ချက်များအား သယ်ဆောင်ပေးနိုင်သည့် လမ်းကြောင်းများဖြစ်လာရန်မှာ များစွာပင် ဝေးကွာနေပါသေးသည်။

ပုံစံ- ၁ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်း တည်ဆောက်ပုံ

မြန်မာနိုင်ငံ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၌ ဗဟိုဦးစီးစနစ် ဖြေလျှော့မှုအတိုင်းအတာအား အကဲဖြတ်ခြင်း

ခြုံငုံသုံးသပ်ရပါက စီမံအုပ်ချုပ်ရေးတာဝန်ပိုင်း၏ အမှန်တကယ် လက်လှမ်းမီရောက်ရှိနိုင်သည့် အနေအထား၊ ရောထွေးနေသည့် အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်ရှိ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံများ၊ အရွယ်အစားသေးငယ်လှပြီး၊ ဗဟို၏ စောင့်ကြပ်မှုရှိနေသည့် ဘတ်ဂျက်၊ ကန့်သတ်ချက် များစွာရှိနေသည့် နိုင်ငံရေးအရ ကိုယ်ပိုင်ရပ်တည်နိုင်စွမ်း စသည့် အရာအားလုံးကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် မြန်မာ နိုင်ငံသည် လွန်စွာပင် ဗဟိုဦးစီးစနစ် ကို ကျင့်သုံးလျက်ရှိသည့် နိုင်ငံဖြစ်သည်ဟု နားလည်နိုင်ပေသည်။ ဒုတိယ အချက်အနေဖြင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှု ၊ ဘဏ္ဍာငွေ ရ/သုံးနှင့် နိုင်ငံရေး မျက်နှာစာ သုံးဖက်စလုံးတွင် ဗဟိုဦးစီးစနစ် ဖြေလျှော့မှု အတိုင်းအတာများ မညီမမျှ ဖြစ်ပေါ်နေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုဦးစီးစနစ်ဖြေလျှော့ခြင်း၌ ထက်အောက် လွှမ်းမိုးမှုများနှင့် တိုက်ရိုက် ခန့်အပ်ခံ တပ်မတော်အရာရှိများ၏ ပါဝင်မှုတို့ကြောင့် အကန့်အသတ်များ တွေ့ကြုံနေရသည့်တိုင် နိုင်ငံရေးပါဝင်မှုကို ပိုမို ဆက်သွယ်ပေး နိုင်ရန်အတွက် အလားအလာကောင်းများကိုလည်း တွေ့မြင်ရပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များရှိ နိုင်ငံရေး လုပ်ဆောင်ချက် နယ်ပယ်အား ကန့်သတ်တားဆီးနေသည့် အကြောင်းအချက်များမှာ အမှန်အားဖြင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ဘဏ္ဍာငွေ ရ/သုံး မျက်နှာစာများရှိ အားနည်းချက်များနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိပါသည်။ ဤသို့ မညီမျှသည့် ရလဒ်များကြောင့် ဒေသန္တရ အစိုးရ များအား ကောင်းမွန်စွာ အားပြည့်ပေးနိုင်ခြင်း မရှိသည့်အချိန်တွင် ပြည်သူလူထုအား မျှော်လင့်ချက်ဆိုင်ရာ အကြပ်အတည်းဆီသို့ ဆွဲခေါ်သွားနိုင်သည့် အန္တရာယ်တစ်ရပ်ရှိနေပေသည်။

ယခုအချိန်မှာ ဗဟိုဦးစီးစနစ်ဖြေလျှော့မှု ဖြစ်စဉ်၏ ကနဦးအဆင့်မှာ ရှိသေးသည်ဟု ဆိုနိုင်ပြီး၊ အသစ်ပေါ်ပေါက်လာသည့် ဒေသတွင်း နိုင်ငံရေးနှင့် သင်းဖွဲ့မှုဘောင်ဆိုင်ရာ နယ်ပယ် က အကျိုးစီးပွားအုပ်စု အမျိုးမျိုးတို့၏ စိတ်ဝင်စားမှုနှင့် သိမြင် နိုးကြားမှုအား မြှင့်တင် ပေးထားသည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ ဤစိတ်ဝင်စားမှုကို ဒေသတွင်း တိုင်းရင်းသားပါတီများတွင်သာမက၊ နိုင်ငံလုံးအဆင့် ပါတီဌာနခွဲများတွင်ရော ဒေသတွင်း အရာရှိများတွင်ပါ တွေ့မြင်ရလျက်ရှိသည်။ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့ အစည်းဆိုင်ရာ အသင်းအဖွဲ့များနှင့် ဒေသတွင်းမီဒီယာများတွင်လည်း ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်မှု ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ပိုမို၍ ပွင့်လင်း လွတ်လပ်စွာပင် ဆွေးနွေးလျက်ရှိနေသည်ကို တွေ့ရသည်။

ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဝန်းကျင်

တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၌ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးအရ ပိုမို၍ ဆက်လက်ပြီး ဗဟိုဦးစီးစနစ် ဖြေလျှော့နိုင်ရေး၏ အလားအလာမှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များအပေါ်၌ ဆွေးနွေးတင်ပြနိုင်ခြင်းအပေါ်တွင် များစွာ မူတည်နေ ပေသည်။ စဉ်းစားကြရမည်မှာ ဥပဒေ နည်းဥပဒေများတွင် အသေးစိတ် ထပ်မံဖြည့်စွက်ရှင်းလင်းစရာများ မြောက်များစွာ ကျန်ရှိနေ သေးသည့် အနေအထား၌ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအနေဖြင့် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၏ ဖွဲ့စည်း တည်ဆောက်ပုံ နှင့် တာဝန် ဝတ္တရားများအား အပြီးအပြတ် ပေးအပ်ထားထားပြီး ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသလား။ သက်ဆိုင်ရာ အင်စတီကျူးရှင်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကိုရော ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ပါသလား။ သို့မဟုတ် အခြေခံဥပဒေအား ဗဟိုဦးစီးစနစ်ဖြေလျှော့ခြင်းဆိုင်ရာ မူဝါဒများ ချမှတ်နိုင်ရန်အတွက် လိုအပ်သော ပြန်လည်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်းနှင့် ပြင်ဆင်ခြင်းအတွက် နေရာ၊ နယ်ပယ် ရှိနေပါသလား။ ထိုထက်ပို၍ လက်ရှိ အခြေခံဥပဒေ အနေဖြင့် စနစ်တွင် ရင်ဆိုင်နေရသည့် အရေးအကြီးဆုံး ဖြစ်သည့် အရေးကိစ္စများအား ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းနိုင်စွမ်းမရှိ ဖြစ်နေပါလား။ ဤသို့ဆိုပါက ၎င်းအား ပြန်လည် စဉ်းစားသုံးသပ်ရန် လိုအပ်နေပါသလား။

တင်းကြပ်ခက်ခဲလွန်းသည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ခြင်းဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ဤ အခြေခံ ဥပဒေကို ရေးဆွဲခဲ့သူများအနေဖြင့် လက်ရှိ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာ ခွဲဝေဖြန့်ဖြူးမှု အနေအထားအား စမှတ်တစ်ခုအဖြစ် သဘောထား ခဲ့ခြင်းမဟုတ်ဘဲ အဆုံးသတ်အဖြေတစ်ခု အဖြစ်သာရည်ရွယ်ခဲ့ရင်း ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ယူဆစရာရှိပါသည်။ မည်သို့ပင် ဆိုစေ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်မှုစနစ်ဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းဆောက်ပုံ မူဘောင်များကို ပိုမိုအားကောင်းလာစေလိုသည့် သဘောထားဆန္ဒများ ကိုလည်း နိုင်ငံရေး နယ်ပယ်ရပ်ဝန်းပေါင်းစုံတွင် ထင်ရှားစွာတွေ့မြင်လာရသည့်အပြင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအား ပိုမိုနက်ရှိုင်းစွာ လုပ်ဆောင် နိုင်ရန်နှင့် အခြေခံဥပဒေအား ပြင်ဆင် ပြောင်းလဲရန်အတွက် ဖြစ်နိုင်ခြေများစွာ ရှိလာသည်ဟုလည်း သုံးသပ်နိုင် ပါသည်။

နိုင်ငံတော် သမ္မတ၏ သမ္မတရုံးမှ “သမ္မတရုံးဝန်ကြီး” (၆) ဦး အနက် ဝန်ကြီး ဦးလှထွန်းသည် ဗဟိုဦးစီးစနစ်ဖြေလျှော့ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များအတွက် နိုင်ငံတော် သမ္မတကိုယ်စား အဓိက ဆောင်ရွက်နေသူဟု သိရှိရပါသည်။ သမ္မတဦးသိန်းစိန်၏ ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်မှု ဆိုင်ရာ မူဝါဒများအဖြစ် ထုတ်ဖော်ပြောကြားထားသည့် ရည်ရွယ်ချက်များမှာ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု မြှင့်တင်ရန်၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၌ စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းများကို အဓိကဦးတည်ရန်နှင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အင်အားစုများဖြင့် ဖြစ်ထွန်းစ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်များအား နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများဖြင့် ချောမွေ့လာစေရန် တို့ဖြစ်သည်။

အစိုးရ၏ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက် အခြေခံမူဘောင် (FESR) တွင် ဗဟိုဦးစီးစနစ်ဖြေလျှော့ရေး ဝန်းကျင်တွင် ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများ ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးလာစေရန်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၏ လက်ရှိတာဝန်ယူမှုများ၌ နယ်ပယ်များ ပိုမိုထပ်မံထည့်ပေါင်းပေးနိုင်ရန် နှင့် ဗဟိုဦးစီးစနစ်ဖြေလျှော့ရေးအတွက် အလုံးစုံသဘောပါဝင်နိုင်မည့် မူတစ်ခု ချမှတ်ရန် အရေးကြီး လိုအပ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ၂၀၁၃ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လအတွင်း နိုင်ငံတော်သမ္မတက တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်ဌာနများ၊ ဝန်ကြီးများနှင့် လွှတ်တော်များအကြား ရှုပ်ထွေးနေသည့် တာဝန်ခံမှုများကို ပိုမိုအစီအစဉ်တကျ ဖြစ်လာစေရန်အတွက် ပြည်သူ့ရေးရာ စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု ငါးခုလုပ်ဆောင်သွားမည်ဟု ကြေငြာသွားခဲ့သည်။ ၎င်းတို့အနက် လူ့အရင်းအမြစ် (ဝန်ထမ်းရေးရာ) ပိုင်း၌ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ အရေးပါမှုကို ပိုမိုမြှင့်တင်ရန်နှင့် အဓိကကျသည့် ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများ၏ ဗဟိုအားပြုမှု သိပ်သည်းဆအား လျှော့ချပစ်နိုင်ရန် စသည်တို့ပါဝင်ပါသည်။

ဥပဒေပြု မဏ္ဍိုင်ဘက်တွင်မူ ၂၀၁၃ခုနှစ် မတ်လက ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်၌ အခြေခံဥပဒေပါ ပုဒ်မများအား ပြင်ဆင်ရန်၊ ပယ်ဖျက်ရန်နှင့် အစားထိုးရန် လိုအပ်သည်များကို လေ့လာဆန်းစစ်၍ တင်ပြနိုင်ရန်အတွက် အခြေခံဥပဒေ လေ့လာသုံးသပ်ရေး ကော်မတီတစ်ရပ်ဖွဲ့စည်းရန် ကန့်ကွက်သူမရှိ အတည်ပြုနိုင်ခဲ့သည်။ ယင်းကော်မတီဖွဲ့စည်းရာ၌ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင် ပါဝင်သည့် ပါတီများ၏ ကိုယ်စားပြုမှုအချိုးအတိုင်း ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤသို့ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအား ပြင်ဆင်ရန် အတွက် မေးမြန်း ဆွေးနွေးနိုင်သည့် အခြေအနေမျိုး ဖြစ်ပေါ်နေသည်မှာပင် အသိအမှတ်ပြုဖွယ်ရာတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ အကယ်၍ ဤကော်မတီအနေဖြင့် အားကောင်းစွာသာ လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့ပါက လက်ရှိ ပင်မ မြန်မာ့နိုင်ငံရေး လမ်းကြောင်းများအကြား၌ အခြေခံဥပဒေ၏ ပိတ်ဆို့ချက်များကို ကူညီ ဖြေဖွင့်ပေးစေနိုင်မည် အဓိက နေရာဌာန သို့မဟုတ် လမ်းကြောင်း ဖြစ်လာနိုင်စရာ ရှိပေသည်။

ထို့အပြင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သည် ၂၀၁၀ခုနှစ် နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီက ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် လွှတ်တော်ဥပဒေ အားဖျက်သိမ်း၍ ၂၀၁၃ခုနှစ် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် လွှတ်တော်ဥပဒေ အသစ်ဖြင့် အစားထိုးခဲ့သည်။ ဤ ၂၀၁၃ခုနှစ် ဥပဒေတွင် သိသာထင်ရှားသော အပြောင်းအလဲများ အဖြစ် အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန၏ ချုပ်ကိုင်ခံရဖွယ် မရှိသည့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် လွှတ်တော်ရုံးများ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ရန် နှင့်လွှတ်တော် အစည်းအဝေးများ၌ ပြည်သူလူထု တက်ရောက် လေ့လာခွင့်ပြုရန် နှင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် မဲဆန္ဒနယ် ဖွံ့ဖြိုးရေးရန်ပုံငွေများ ရရှိနိုင်ရန်၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ရုံးများ ဖွင့်လှစ်နိုင်စေရန် စသည်တို့ကို ထည့်သွင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ယင်းဥပဒေ အသစ်မှ အပြောင်းအလဲ အချို့အား နိုင်ငံတော် သမ္မတက အခြေခံဥပဒေတွင် ဖော်ပြထားခြင်းမရှိကြောင်းနှင့် အခြေခံဥပဒေနှင့် ညီညွတ်မှုမရှိကြောင်း မှတ်ချက်ပေးခဲ့သည်ဟု သိရှိရသည်။ ဤသဘောထား ကွဲလွဲမှုမှာ ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်၏ လွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်နိုင်စွမ်း၊ လွှမ်းမိုးနိုင်စွမ်းတို့နှင့် ပတ်သက်ပြီး ပြောဆိုချက်များကို ထင်ဟပ်လျက် ရှိပေသည်။

ဗဟိုဦးစီးစနစ် ဖြေလျှော့ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်

ပိုမို၍ ဗဟိုဦးစီးချုပ်ကိုင်မှုဖြေလျှော့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် အန္တရာယ်များနှင့် အလားအလာများအပေါ် နိုင်ငံအတွင်းရှိ ဘက်ပေါင်းစုံမှ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ အင်အားစုများ၏ ထားရှိသည့် သဘောထားမှာ မြန်မာ့နိုင်ငံရေး အကူးအပြောင်း၏ အောင်မြင်မှု၊ မအောင်မြင်မှုများအတွက် ဗဟိုအချက်အချာနေရာတွင် ရှိနေသည်ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်အပေါ်တွင် မည်မျှ သက်ရောက်မှုရှိနိုင်သည်ကို ထည့်သွင်းမစဉ်းစားပါဘဲနှင့် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် အုပ်ချုပ်မှုစနစ်ကိစ္စမှာ အောင်အောင်မြင်မြင်

ဆောင်ရွက်နိုင်စရာ မရှိပေ။ အစိုးရ၏ ငြိမ်းချမ်းရေး လမ်းပြမြေပုံအရ လက်နက်ကိုင်အင်အားစုများအနေဖြင့် လက်ရှိ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ အောက်တွင် နိုင်ငံရေးပါတီများအဖြစ် နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်အတွင်းသို့ ပါဝင်ကြရန်ဖြစ်ပြီး၊ အခြားတစ်ဖက်မှ အတိုက်အခံ အင်အားစုများ၏ အဆိုပြုချက်များမှာ နိုင်ငံအတွင်းရှိ အုပ်စုများ၏ ဆက်ဆံရေး ပုံစံများအားလုံးကို အခြေခံမှစ၍ ပြန်လည်စဉ်းစားသုံးသပ်ရန်ဆိုသည့် သဘောမျိုးဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ လက်ရှိအခြေခံဥပဒေ၏ တားဆီး ကန့်သတ်ချက်များ အတွင်း၌ ဗဟိုဦးစီးချုပ်ကိုင်မှု ဖြေလျှော့ရန်ကြိုးပမ်းခြင်းသည် ပဋိပက္ခဖြစ်နေသော သို့မဟုတ် အပစ်အခတ် ရပ်စဲထားသော အစိုးရမဟုတ်သည့် လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများဘက်မှ လိုလားသည့် ရေရှည်တည်တံ့သော ငြိမ်းချမ်းရေး သဘော တူညီချက်များ၌ ပါဝင်ရမည့် နိုင်ငံရေးအရလွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်နိုင်မှု၊ လုံခြုံရေး သို့မဟုတ် နိုင်ငံ၏ဥစ္စာနေ ခွဲဝေမှု စသည့် အတိုင်းအတာများကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်ခြင်းမရှိကြောင်း နားလည်နိုင်ပါသည်။

သို့သော်လည်း ဤသို့ အကျယ်အပြန့်စဉ်းစားစရာများ ရှိနေသည့်အတွက်ကြောင့် လက်ရှိအချိန်တွင် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် အစိုးရများအား ပိုမိုအားကောင်းလာစေရန် လုပ်ဆောင်ခြင်းမှာ ငြိမ်းချမ်းဖြစ်စဉ်အတွက် ဘာအကျိုးသက်ရောက်မှုမျှ ရှိမည် မဟုတ်ဟု ဆိုလိုရင်းမဟုတ်ပါ။ ပညာရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများကို စောင့်ကြပ်ခြင်း နှင့် သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ခွင့်အတွက် စီမံခန့်ခွဲခြင်း စသော ကိစ္စရပ်များမှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပဋိပက္ခများအတွက် လွန်စွာအရေးကြီးသည့် မျက်နှာစာများဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း အရေးကြီးလှသည့် တိုင်းရင်းသားရေးရာနှင့် အမှတ်အသားသရုပ်ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ နှင့် အဓိက အရင်းအမြစ်များ သို့မဟုတ် အဓိကကျသည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများအပေါ် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အဆင့်မှ ပါဝင် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း စသည်တို့မှာ တိုင်ဒေသကြီးနှင့်ပြည်နယ်များအား ဗဟိုဦးစီးချုပ်ကိုင်မှုဖြေလျှော့ရေးဆိုင်ရာ မူဘောင်၏ အပြင်ဘက်တွင်သာ ကျန်ရှိနေခဲ့သည်ကို တွေ့ရပါသည်။

တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၏ တာဝန်ယူမှု အတိုင်းအတာကို ချဲ့ထွင်ခြင်းနှင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် အစိုးရများ၏ အခန်းကဏ္ဍကို အားဖြည့်မြှင့်တင်ခြင်းများမှာ လက်ရှိ တိုင်းဒေသကြီး နှင့် ပြည်နယ် အစိုးရများကိုယ်တိုင်အတွက်ရေး၊ ဒေသတွင်း တိုင်းရင်းသားပါတီများ၊ အစိုးရမဟုတ်သည့် လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများအတွက်ပါ တူညီစွာ အလေးထားဆောင်ရွက်ကြရမည့် ကိစ္စဖြစ်ပါသည်။ ဤကိစ္စများအတွက် ပြည်နယ်အဆင့် ဆွေးနွေးမှုများ၌ နယ်ပယ်ဒေသ တစ်စုံတစ်ရာရှိ ပြဿနာရပ်များအတွက် ဖြေရှင်းနိုင်ဖွယ်ရာနည်းလမ်းများ အကြံပြုနိုင်ခြင်းအားဖြင့် ပိုမိုအကျယ်အပြန့်သဘောဆောင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်အား အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေနိုင်ပြီး စိတ်ချမှုနှင့် ယုံကြည်မှုများကိုလည်း ပိုမိုတည်ဆောက်လာနိုင်စရာ ရှိပါသည်။ ပဋိပက္ခဒေသ များစွာတို့၌ လုပ်ပိုင်ခွင့်နယ်ပယ် ခွဲဝေမှု သို့မဟုတ် ရယူထားမှု ပုံစံများရှိနေကြပြီး ကိုယ်တိုင် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုပေးနေကြသည့် အခြေအနေမျိုး ရှိနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဤသို့ ကိုယ်တိုင် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုပေးနေသည့်အနေအထားအား ပြည်နယ် အစိုးရ၏ ဝန်ဆောင်မှု ကဏ္ဍဖြင့် ချိတ်ဆက်ပေးနိုင်ရန်အတွက် ဆွေးနွေးနိုင်ကြပါက သက်ဆိုင်ရာ အုပ်စုများအကြား ယုံကြည်မှု တည်ဆောက် လာနိုင်သည့်အပြင် ပဋိပက္ခကြောင့် ထိခိုက်ခံထားရသည့် လူ့အသိုက်အဝန်းများအား ပိုမို၍ကူညီဖေးမလာနိုင်စရာ ရှိပေသည်။

ဤကဲ့သို့ လုပ်ဆောင်မည်ဆိုပါက ငြိမ်းချမ်းတွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများအပေါ် မည်သို့မည်ပုံ သက်ရောက်နိုင်မည်ကို သေချာ စဉ်းစားရန်လည်း လိုပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အဆင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ လုပ်ဆောင်ရာနှင့် နိုင်ငံတကာအစီအစဉ်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်တွင် ပါဝင်သက်ဆိုင်သူများ အားလုံးဖြင့် ညှိနှိုင်း ဆက်သွယ်၍ ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်များ၌ ဖြစ်ပေါ်မှု အခြေအနေများကို ထည့်သွင်း ဆွေးနွေးရန်လိုအပ်ပြီး၊ ပါဝင်သက်ဆိုင်သူများ အားလုံးအနေဖြင့် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများမှ ဖြစ်လာ ဖွယ်ရာ ရှိသော အခြေအနေများနှင့် အညီ အပြောင်းအလဲများ လုပ်ဆောင်သွားနိုင်ရန်အတွက် ပြင်ဆင်ထားသင့်ပါသည်။

အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ

ဗဟိုအစိုးရ၊ လွှတ်တော်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများ အားလုံး အကြားတွင် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၌ ဗဟိုဦးစီးစနစ်ဖြေလျှော့နိုင်ရန်အတွက် ပိုမိုလုပ်ဆောင်စရာများ လိုအပ်လျက် ရှိသည်ကို

တူညီစွာလက်ခံထားကြပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် တင်ပြထားသည့် သုတေသနတွေ့ရှိချက်အနေဖြင့် အကယ်၍ ရှေ့ဆက်၍ ပိုမိုလုပ်ဆောင်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာမည် ဆိုပါက အချို့သော နယ်ပယ်များအပေါ်တွင် ဦးစားပေးစေရန် တိုက်တွန်း လိုပါသည်။ ကြံ့တော့နေရသည့် စိန်ခေါ်ချက်များနှင့် ဤပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ဆောင်သည့် နယ်ပယ်များ၏ နိုင်ငံရေးအရ အရေးပါမှုအပေါ်တွင် ကြည့်ခြင်းအားဖြင့်၊ ပေါ်ပေါက်လာမည့် ဖြစ်စဉ်သည် ဗဟိုဦးစီးစနစ်ဖြေလျှော့နိုင်ရေး မူဝါဒနှင့် မဟာဗျူဟာ ဆိုင်ရာ ဦးတည်ချက်အပေါ်တွင် ပိုမိုအသေးစိတ်ကျ၍ အကျယ်အပြန့်သဘောတူညီမှုကို တွန်းအားပေးနိုင်သောအရာ ဖြစ်ဖို့ရာမှာ အလွန် အရေးကြီးလှပါသည်။ ဤဖြစ်စဉ်များ၌ နိုင်ငံအဆင့်နှင့် ဒေသန္တရအဆင့်မှ ကိုယ်စားပြုမှုများ ပါရှိရမည်ဖြစ်ပြီး အစိုးရနှင့် အစိုးရနှင့်မဟုတ်သော အုပ်စုများ၏ ပါဝင်မှုလည်း ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ဤဖြစ်စဉ်အား ပြည်ထောင်စုအဆင့် လွှတ်တော် များ၏ အခြေခံဥပဒေ လေ့လာသုံးသပ်ရေး လုပ်ငန်းများ၊ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်များနှင့် ချိတ်ဆက်ပေးနိုင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဇယား ၁ - အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ အနှစ်ချုပ်

<p><i>တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၏ စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် လူ့အရင်းအမြစ် (ဝန်ထမ်းရေးရာ) ကိစ္စများအား ကြောင်းကျိုးဆီလျော်၍ စနစ်တကျဖြစ်စေခြင်း</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • တိုင်းဒေသကြီး နှင့် ပြည်နယ်ဌာနများ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် တာဝန်များကို ပိုမို ရှင်းလင်းကျပြားလာစေရန် • တိုင်းဒေသကြီး နှင့် ပြည်နယ်ဌာနများအား ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာန၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံမှ ခွဲထုတ်ရန်၊ အစီအစဉ်များနှင့် ဝန်ထမ်းများ ရွှေ့ပြောင်းနေရာ ရထားနိုင်ရန်အတွက် မက်လုံးများ စဉ်းစားရန် • တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အတွက် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်း အဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းနိုင်ဖို့ စဉ်းစားရန် • တိုင်းဒေသကြီး နှင့် ပြည်နယ် ဝန်ကြီးများနှင့် ဌာနများအား အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနထံမှ လွတ်ကင်းစွာ ရပ်တည်နိုင်ရေးအတွက် ပံ့ပိုးပေးရန်
<p><i>ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများအတွင်း ဗဟိုအားပြုမှု သိပ်သည်းဆဲပို လျော့ချနိုင်ရန် လုပ်ဆောင်ခြင်း</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • စီမံအုပ်ချုပ်ရေးအဆင့်ဆင့်၌ တာဝန်များအား ပိုမို သိပ်သည်းဆဲ လျော့ချနိုင်ရန် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများအတွက် မူဘောင် • သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများ၌ သိပ်သည်းဆဲ လျော့ချရာနှင့် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များရှိ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာန၏ ရုံးများတွင် လုပ်ငန်းတာဝန်အသစ်များ ရယူချိန်တွင် စွမ်းဆောင်ရည် ပံ့ပိုးပေးရန် • တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အဆင့်၌ လုပ်ဆောင်မှုများအတွက် အသုံးပြုရမည့် အရင်းအမြစ်များ ရရှိနိုင်စေရန်နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာစေရန် ။ သင့်လျော်သည့် ဘတ်ဂျက် သိပ်သည်းဆဲလျော့ပေးခြင်း • ရုံးဌာနများအား ယင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် အစိုးရများ၊ ထို့အပြင် အရပ်ဘက်အဖွဲ့စည်းများ၊ လူမှုအသိုက်အဝန်းများဖြင့် အသေအချာ ထိတွေ့၊ ချိတ်ဆက်၊ ပါဝင်စေနိုင်ရန်
<p><i>တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရ၏ တာဝန်ယူမှုပမာဏအား ပိုမိုချို့တွင်ခြင်း</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်ဥပဒေပြုစာရင်း သို့မဟုတ် စီမံအုပ်ချုပ်မှု စာရင်းတွင် ပညာရေးမူဝါဒဆိုင်ရာအဖြစ် ဝန်ထမ်းခန့်အပ်ခြင်း၊ သင်ကြားရေး ဘာသာစကားဆိုင်ရာ ကိစ္စများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် • အဓိက သဘာဝအရင်းအမြစ်များ စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ ခွင့်ပြုချက်ပေးခြင်းနှင့် တူးဖော်ထုတ်ယူမှုများအား စောင့်ကြပ်ခြင်းတို့တွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အား ပိုမိုပါဝင်လာစေရန်၊ ထို့အတူ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ခွင့်ပေးခြင်း၊ စီမံကိန်းများ EITI ကိစ္စရပ်များ၌ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် အာဏာပိုင်များကို ပါဝင်စေရန်
<p><i>ပြည်သူ့အသုံးငွေ စီမံခန့်ခွဲမှု၊ ဘဏ္ဍာငွေ အရအသုံးရေးဆွဲခြင်း နှင့် အရင်းအမြစ်များ နေရာချထားရေး</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • တိုင်းဒေသကြီး နှင့် ပြည်နယ်အဆင့်အတွက် အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ မူဝါဒနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုများ ကောင်းမွန်အောင် လုပ်ဆောင်ရန် • ဘဏ္ဍာငွေခွဲဝေချထားရေးအတွက် ပြည်ထောင်စု၏ ဘဏ္ဍာရေးစီမံခန့်ခွဲမှု များ တိုးတက်လာစေရန် • ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျော့ချရေး ရန်ပုံငွေ ခွဲဝေချထားမှုအား ပြန်လည်ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲရန်နှင့် အစိုးရများအကြား ဘဏ္ဍာငွေ/သုံးဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များ ပေါ်ပေါက်လာစေရန် • အလှူရှင်များ၏ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအား တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်၏ စီမံကိန်းရေးဆွဲမှု၊ ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲမှု နှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ကြည့်ရေး အရည်အသွေးများကို အထောက်အကူဖြစ်စေရန် • ပြည်ထောင်စု ဘဏ္ဍာရေး ကော်မရှင်အား ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာသည့် ဘဏ္ဍာရေးမူဝါဒများ ရှာဖွေ၊ ကျင့်သုံးနိုင်စေရန် • နိုင်ငံ၏ စာရင်းအင်း တွက်ချက်မှု စံနှုန်းများနှင့် ဘဏ္ဍာငွေ အရအသုံး ပြင်ဆင်တင်ပြမှုများအား ရှင်းလင်းမှုရှိစေရန်
<p><i>ပွင့်လင်းမြင်သာပြီး စည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်း အခြေပြုသည့် အစိုးရများအကြား ဘဏ္ဍာငွေ/သုံးဆိုင်ရာ စနစ်တစ်ရပ် ဖော်ဆောင်ခြင်း</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ဥစ္စာနေ ခွဲဝေမှုဆိုင်ရာ စီမံဆောင်ရွက်မှုများ စဉ်းစားရန်၊ မည်သည့်အရာများ ပါဝင်မည်နည်း၊ မည်သူက ကောက်ခံမည်နည်း၊ မည်သို့သော ပုံသေနည်း • ငွေကြားလွှဲပြောင်းမှု စနစ်တစ်ရပ်ကို ဖြန့်ဖြူး မည်သို့သော လုပ်ဆောင်မှုများအား ထောက်ပံ့မည်၊ မည်သို့သော တန်ဖိုးပမာဏနှင့် မူဝါဒဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များက အရေးကြီးပါသနည်း၊ မည်သည့်က ကောင်းမွန်သော အုပ်ချုပ်မှု၊ အခွန်အကောက်ရငွေ သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုအရည်အသွေးများကို တွန်းအားပေးပါသနည်း စသည်တို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်

- တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး နိုင်ငံခြားမှ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စီးဝင်မှုများကို စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန်အတွက် မူဝါဒများ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် အစိုးရ၏ နိုင်ငံရေးအရ လွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်နိုင်စွမ်းကို ပိုမိုအားပြည့်ပေးခြင်း
- တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော်များအား ဥပဒေပြုရေးနှင့် စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးရေး အခန်းကဏ္ဍများ၌ ပိုမိုထိရောက်စွာ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် ပံ့ပိုးပေးရန်၊ အထူးသဖြင့် အရွယ်အစား သေးငယ်သည့် လွှတ်တော်များ
- ပန်ကြီးချုပ်အား တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်သို့ တာဝန်ခံမှု ပိုမိုဖြင့်မားလာစေရန်အတွက် စဉ်းစားရန်
- တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် အဆင့်၌ အပြည့်အဝ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်နှင့် မဲဆန္ဒနယ်ဖြင့် ချိတ်ဆက်ထိတွေ့ခြင်းဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာများ

အခန်း- တစ်၊ နိဒါန်း

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အုပ်ချုပ်မှု အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ မူဘောင်များနှင့် ဗဟို-ဒေသန္တရ ဆက်ဆံရေး ကိစ္စရပ်များမှာ အနာဂတ် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် များစွာအရေးပါလှသည်။ နိုင်ငံတွင်း သိသာထင်ရှားသည့် လျင်မြန်သော အပြောင်းအလဲအတွက် ယင်းအဖွဲ့အစည်းများအတွက် အခန်းကဏ္ဍမှာ များစွာ အရေးပါလျက်ရှိသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေက နိုင်ငံရေးအရ တပ်မတော်၏ အခန်းကဏ္ဍကို အသိအမှတ်ပြုသည့် အားလျော်စွာ ပြည်ထောင်စု အစိုးရနှင့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအကြား အာဏာ နှင့် တာဝန်ယူမှုများ ခွဲဝေပေးထားသည်ကို တွေ့ရသည်။^၂ နိုင်ငံတော်သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်၏ ဦးဆောင်မှု အောက်တွင်ရှိသည့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရသည် ဒေသန္တရအဆင့် ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှုများ ထိရောက် အောင်မြင်စေရေး ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော်ငြား၊ နှစ်ရှည်လများ ဖြေရှင်းရခက်ခဲသည့် ဗဟိုနှင့် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစု များအကြား၊ ဗဟိုနှင့် အစိုးရ မဟုတ်သော လက်နက်ကိုင် အုပ်စုများအကြား နိုင်ငံတော်ယန္တရားမှာ မပြောင်းမလဲ တည်ရှိဆဲဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးတွင် အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (အန်အယ်လ်ဒီ) ပါဝင်ခွင့်ရခြင်း၊ အပစ်အခတ်ရပ်ဆိုင်းရေး သဘော တူညီချက်များ ရရှိခြင်း စသည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲ မှုများသည် အစိုးရမဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံတကာ ဘဏ္ဍာရေး အဖွဲ့များ၊ ကုလသမဂ္ဂနှင့် လှူဒါန်းသည့် အေဂျင်စီများစွာကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် အခွင့်အလမ်းများအဖြစ် လမ်းစပေါ်စေပါသည်။ ပေါ်ပေါက်လာသည့် အခွင့်အလမ်းများကို အမိအရ ဆုပ်ကိုင်သည့် အဆိုပါ အဖွဲ့အစည်းများ အနေနှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းနှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အုပ်ချုပ်ရေး ဖြေလျော့မှုများကို ထက်သန်စွာ ဆောင်ရွက်ခွင့် ရစေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အသွင်ကူးပြောင်းရေးဖြစ်စဉ်၌ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး၏ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ပြုပြင်ရေးမှာ များစွာ အရေးပါသည့် အလျောက် လက်ရှိဖြစ်ပေါ်နေသော နိုင်ငံရေးအရ နည်းပညာအရ တွေ့ရှိချက်များကို မြန်မာ့မူဝါဒရေးရာ ချမှတ်သူများ နှင့် နိုင်ငံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် လက်တွဲလုပ်ဆောင်နေသူများထံ အသိပေးတင်ပြရန်လိုအပ်လျက်ရှိသည်။ ကောင်းမွန်သည့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်၊ ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှု ဖြစ်စဉ်တို့၌ နိုင်ငံတကာ ကူညီထောက်ပံ့မှုများ တိုးပွားလာသည့် အားလျော်စွာ၊ အဆိုပါ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို လက်တွဲဆောင်ရွက်နေသူများ အနေနှင့် ၎င်းတို့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု ဆောင်ရွက်လိုသည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်ရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေများကို မလွဲမသွေသိရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအရော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လက်တွဲဆောင်ရွက်သူများပါ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရာတွင် ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည့် နိုင်ငံရေး အရ ပွတ်တိုက်မှုများ၊ ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှု အပြောင်းအလဲကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် ဗဟိုနှင့် အခြားလူအဖွဲ့အစည်းများ အကြား လှုပ်ရှားမှု ပဋိပက္ခ အထွေထွေတို့ကို သဘောပေါက်နားလည်ရန် လိုအပ်ပေသည်။

နောက်ခံအခြေအနေနှင့် ရည်ရွယ်ချက်

ဤတမ်းသည် ၂၀၀၈ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ ပေါ်ပေါက်လာသည့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဖွဲ့စည်းပုံ များ၊ နိုင်ငံတွင်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်များအား မြန်မာ့ မူဝါဒ ရေးရာချမှတ်သူများ၊ နိုင်ငံရေးသမားများ၊ လှူဒါန်းသူများနှင့် ဤဖြစ်စဉ်ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူများ အားလုံးကို အသိပေးရန် ရည်ရွယ် ပါသည်။ စာတမ်းပြုစုသည့် ကာလမှာ ၂၀၁၂ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းနှင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ် နှစ်ဆန်းပိုင်းအတွင်း ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုများနှင့် တစ်ဆင့်ခံ အထောက်အထားများကို အခြေခံပြုစုထားပါသည်။ ဤလေ့လာချက်သည် အာရှ ဖောင်ဒေးရှင်းနှင့် မြန်မာ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အရင်းအမြစ်အဖွဲ့အစည်း၏ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့ (အမ်ဒီအာအိုင်-စီအီးအက်စ်ဒီ) တို့အကြား ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အုပ်ချုပ်မှု ရေးရာကိစ္စရပ်များကို ပူးပေါင်းလေ့လာသည့် ပထမအဆင့် ဖြစ်ပါသည်။ စီအီးအက်စ်ဒီ နှင့် အာရှ ဖောင်ဒေးရှင်းတို့၏ ပူးပေါင်း သုတေသနပြုသည့် ရည်ရွယ်ချက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

^၂ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေအရ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ အဆင့်အတန်းတူညီကြသော်လည်း ပြည်နယ်များတွင် လူနည်းစု တိုင်းရင်းသား ဦးရေများပြားပြီး တောင်တန်းနှင့် နယ်စပ်ဒေသများ၌ တည်ရှိသည်။ တိုင်းဒေသကြီးများမှာ နိုင်ငံ၏အလယ်ပိုင်းတွင် တည်ရှိကာ ဗမာလူမျိုးအများစု နေထိုင်လျက်ရှိသည်။

- နိုင်ငံရေးအရ အသွင်ကူးပြောင်းမှု၊ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများအကြားပဋိပက္ခ၊ ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှုဖြစ်စဉ်၊ ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှုနှင့် ပြည်သူ့ရေးရာ စီမံခန့်ခွဲမှုတို့ကို ဦးတည်သည့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ တာနည်း လက်တွေ့ကွင်းဆင်းလေ့လာတွေ့ရှိချက်တစ်ရပ် အဖြစ် ပံ့ပိုးပေးနိုင်ရန်။
- ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံကိန်းများ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဆောင်ရွက်နေစဉ် ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအကြား တွေ့ကြုံရင်ဆိုင်ရမည့် အဓိကအချက်များ ဖြစ်သော နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများကို ဒေသန္တရ နှင့် နိုင်ငံတော်အဆင့် ပါဝင် ဆောင်ရွက်နေသူများ အားလုံးသို့ ပိုမိုနားလည်မှုရှိရှိ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း တိုးတက်လာစေရေး။
- မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ထောက်ပံ့လာမည့် နိုင်ငံတကာ ပရောဂျက်များ၏ ရည်ရွယ်ချက်၊ အကောင်အထည်ဖော်မှုနှင့် ရလဒ်စိစစ် တိုင်းတာမှုများကို နယ်စပ်ဒေသများ၌ အခြေပြုချဲ့ထွင်၍ ပိုမိုတိုးတက်လာစေရေး။

ဤသုတေသနသည် လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အသွင်ကူးပြောင်းရေးဖြစ်စဉ်၌ ပါဝင်ပတ်သက်နေသူအားလုံး၏ ဗဟုသုတ၊ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများနှင့် မူဝါဒရေးရာချမှတ်မှုများ ပိုမို တိုးတက်လာရန် ရည်ရွယ်သည့် အများပြည်သူအတွက် အရင်းအမြစ်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ အနာဂတ် သုတေသန၌ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော အကြောင်းအရာများဖြစ်သည့် ခရိုင်နှင့် မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးအဆင့်များ၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်း အနေနှင့် အားသာချက် သို့မဟုတ် အားနည်းချက်ရှိသည့် နယ်ပယ်များ၊ အထူးပြုကဏ္ဍအလိုက် အဓိက အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်နှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ဆက်လက်ပြုစုသွားပါမည်။

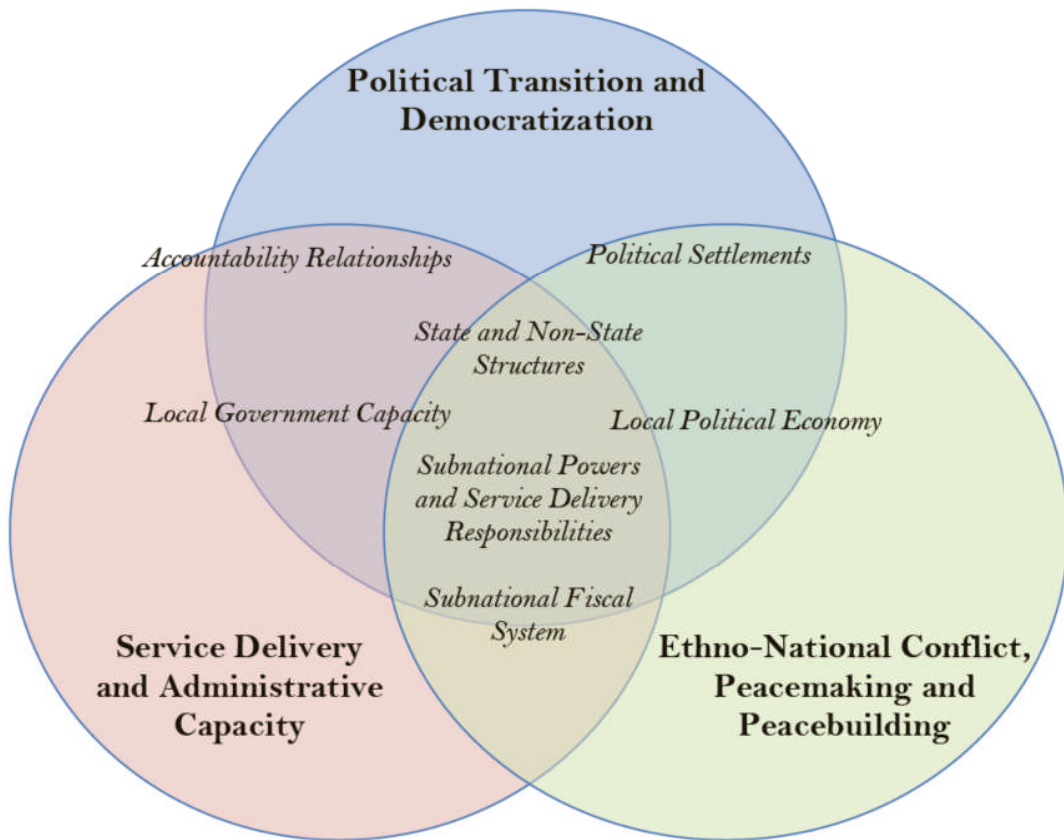
ဇယား(၂) သုတေသနတွင် အကျုံးဝင်သူများနှင့် စိတ်ဝင်စားသည့်နယ်ပယ်

အကျုံးဝင်သူများ	စိတ်ဝင်စားမှု
နိုင်ငံတကာ အလှူရှင်များ	<ul style="list-style-type: none"> • အခြေအနေများအပေါ် နားလည်သိမြင်မှုတိုးတက်ရေး • ပဋိပက္ခ အပေါ် အလေးထားမှု • အကူအညီလိုသည့် ကဏ္ဍဖော်ထုတ်ရေး • အလှူရှင်တို့၏ မူဝါဒနှင့် အစီအမံများ တိုးတက်ရေး။
ပြည်ထောင်စုအစိုးရ	<ul style="list-style-type: none"> • အမျိုးသားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံကိန်းနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး စနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအား အသိပေးတင်ပြခြင်း။ • ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ထိရောက်နိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေး။ • ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ် ပိုမိုနိုင်မာရေး
ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ	<ul style="list-style-type: none"> • ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေး စနစ် ပြောင်းလဲမှု ဖြစ်စဉ်အား လွှမ်းခြုံနိုင်ရေး • ဗဟိုအစိုးရနှင့်ရော နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံသူများနှင့်ပါ အပြန်အလှန် ညှိနှိုင်း ချိတ်ဆက် ဆွေးနွေး ဆောင်ရွက် နိုင်ရေး
တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုနှင့် နိုင်ငံရေးပါတီများ	<ul style="list-style-type: none"> • ဒေသအလိုက် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု အခြေအနေ အရပ်ရပ်ကို သိရှိနိုင်ရေး

စာတမ်း၏ အခြေပြုမှုဘောင်

ဤသုတေသနစာတမ်းသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို ချဉ်းကပ်ရာတွင် ခွဲခြားမရသော ကိစ္စရပ် များဖြစ်သည့် နိုင်ငံရေးအခြေအနေ၊ နိုင်ငံတော် တည်ဆောက်ရေးနှင့် ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှု၊ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများ၏ ပဋိပက္ခ စသည့် အကြောင်းအရာများကို အခြေပြုလေ့လာထားပါသည်။ ပုံညွှန်း (၂) တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်အတွင်း ထပ်တူကျသည့် ရေးရာကိစ္စများကို ဖော်ပြထား သည်။

ပုံညွှန်း (၂) မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်အတွင်း ထပ်တူကျသည့် ရေးရာ ကိစ္စများ

သုတေသန မေးခွန်းများ

ဤပထမအဆင့် သုတေသန၌ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် အင်စတီကျူးရှင်းများကို အထူးပြုလေ့လာပြီး အောက်ပါ မေးခွန်း သုံးခုကို နားလည်ဖြေဆိုနိုင်စေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

- ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအတွက် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၊ ဥပဒေနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အခြေခံမူဘောင် မှာ အဘယ်နည်း၊ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး ဖြစ်စဉ် အတွက် မူဝါဒ လမ်းညွှန်ချက်မှာ အဘယ်နည်း။
- ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများတွင် ဤပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများက မည်သည့် ရလဒ်များကို ပေါ်ထွက်လာစေပြီး၊ မည်သို့ ကွဲပြားခြားနားပါသနည်း။

- ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေး၊ ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှုနှင့် ပဋိပက္ခ စီမံခန့်ခွဲမှုများ ပိုမို တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်ရာ၌ မည်သို့သော စိန်ခေါ်မှုနှင့် အခွင့်အလမ်းများ ရှိနေပါသနည်း။

ဤလေ့လာမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအကြား မူဝါဒ လမ်းညွှန်ချက်၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ၊ ဥပဒေဆိုင်ရာနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာမူဘောင်များကို ပိုမိုနားလည်နိုင်စွမ်းရှိစေရေးအတွက် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ဤလမ်းညွှန်မူဘောင်က ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်တွင် မည်သို့အသက်ဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း ရှိမည်ကို လည်း ဖော်ပြထားပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤလေ့လာချက်သည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးဖြစ်စဉ်ကို စိစစ်ရုံမျှမက ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်၏ စွမ်းရည်ကိုလည်း ကောက်ချက်ပြုတ်ပြထားပါသည်။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းနှင့် ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို ဖော်ပြခြင်း

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းကို ယေဘုယျအားဖြင့် “ ဗဟိုအစိုးရလက်ဝယ်တွင်ရှိသည့် ပြည်သူ့ရေးရာကိစ္စရပ်များ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့် နှင့် တာဝန်ယူမှုများကို ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ အဆင့် အဖွဲ့အစည်းများ သို့မဟုတ် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း လွတ်လပ်သော ဒေသန္တရ အစိုးရများထံ လွှဲအပ်ခြင်း”³ ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်လှစ်ကြပါသည်။ ဤဖြစ်စဉ်သည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချမှုဖြင့် ရပ်တန့်မသွားဘဲ ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေး ပုံသဏ္ဍာန်များ၊ အုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရားအတွင်း ဆက်ဆံရေးနှင့် ဗဟိုအစိုးရနှင့် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက် မှုများပါ ပေါင်းစည်း လျက်ရှိသည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးဖြစ်စဉ်မှာ ကမ္ဘာ့အနှံ့ကျယ်ပြန့်လျက်ရှိပြီး၊ နိုင်ငံရေးအရော စီးပွားရေးအရ ပြုပြင်ပြောင်းလဲ မှုများစွာကို တွန်းအားပေးလျက်ရှိသည်။ မြင်သာသည့် ဥပမာအချို့မှာ အထူးပြုဒေသ သို့မဟုတ် လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ၏ လိုလားချက်နှင့်အညီ ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုများ၏ တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းနှင့် ထိရောက်နိုင်စွမ်းများ ပိုမိုတိုးတက်လာခြင်း၊ ဗဟိုအစိုးရ၏ တရားနည်းလမ်းကျမှုကို ကျားကန်ပေးနိုင်ခြင်း၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုကို နှိုးဆွပေးနိုင်ခြင်းနှင့် ပြည်ပမှ အလှူရှင်များ၏ လိုအပ်ချက်နှင့်အညီ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ခြင်း စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင် လျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်၏ ကျယ်ပြန့်မှုများပြားလှသည့် အကြောင်းအရင်းများစွာကို နိုင်ငံရေးမျက်နှာစာ၊ အုပ်ချုပ်ရေးမျက်နှာစာနှင့် ဘဏ္ဍာရေး မျက်နှာစာတို့အကြား ခွဲခြမ်းစိစစ်နိုင်ပါသည်။

မှတ်စု (၂) ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးပုံသဏ္ဍာန်နှင့် မျက်နှာစာများ

နိုင်ငံရေး မျက်နှာစာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး တွင်ဆုံးဖြတ်ချက် ချပိုင်ခွင့်နှင့် တာဝန်ခံမှုကို ဒေသန္တရ အဆင့်သို့ လွှဲပြောင်း ပေးအပ်ခြင်းပါဝင်သည်။ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ဒေသအဖြစ် နှင်းအပ်ခြင်းခံရသည့် ဒေသန္တရ အစိုးရသို့ တာဝန်ယူမှုများ လွှဲအပ်သည့် ပုံစံမျိုးအဖြစ်လည်း တွေ့နိုင်သည်။ ဒီမိုကရက်တစ်နည်းကျ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးဖြစ်စဉ်၌ ဤဒေသန္တရ အစိုးရများသည် ရွေးကောက်ပွဲများကိုဖြတ်သန်းခြင်းဖြင့် ဒေသခံလူထုအပေါ် တာဝန်ခံနိုင်စွမ်းရှိသည်။

အုပ်ချုပ်ရေးမျက်နှာစာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး သည် အစိုးရသို့မဟုတ် အုပ်ချုပ်ရေး အဆင့် အသီးသီးအကြား စီမံခန့်ခွဲမှု ဆိုင်ရာ တာဝန်ယူနိုင်စွမ်း (ဥပမာအားဖြင့် ချမှတ်ဆောင်ရွက်စေလိုသည့် ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှု အကောင်အထည် ဖော်ခြင်း) ကို ခွဲဝေပေးခြင်းဖြစ်သည်။ အောက်ခြေအဆင့်ရှိ ဝန်ထမ်းများထံ လုပ်ပိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် လိမ္မာပါးနပ်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းကို ပိုမို ပေးအပ်သည့် တစ်ချိန်တည်းတွင် ဗဟိုရှိ ယင်းတို့၏ အကြီးအကဲများထံ တာဝန်ခံနိုင်စွမ်းလည်း ရှိရပေမည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်သည် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာပိုင်များနှင့် ဒေသန္တရအစိုးရတို့ ပူးတွဲတာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်မှုမျိုး ပေါ်ပေါက် လာစေရမည်။ ကိုယ်စား လှယ်အဖွဲ့သည် အဓိကကျသော အစိုးရ၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာ (ဥပမာ အားဖြင့် လွတ်လပ်သော အာဏာ ပိုင်များမှ ပုဂ္ဂလိကပိုင် လုပ်ငန်းများသို့ ပုဂ္ဂလိက လွှဲပြောင်းရေးဖြစ်စဉ်) များမှအပ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း သို့မဟုတ် အပြည့်အဝ လွတ်လပ်သည့် အဖွဲ့မျိုးအဖြစ် အသွင်ကူးပြောင်းရမည်။

³ Litwick and Seddon, eds. (1999): 2. ဌာန။

ဘဏ္ဍာရေး မျက်နှာစာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေး ဖြစ်စဉ်သည် အသုံးစရိတ်များကို တာဝန်ယူသုံးစွဲမည့် နည်းလမ်း၊ သက်ဆိုင်ရာ ရင်းမြစ်များကို မည်သို့ခွဲဝေမည် စသည့် နည်းလမ်းများကို ဖော်ပြနိုင်ရမည်။ ဤရင်းမြစ်များကို ဗဟိုအစိုးရရန်ပုံငွေမှ အောက်ခြေအဆင့်များသို့ ကဏ္ဍအလိုက်ခွဲဝေ တာဝန်ယူစေခြင်း သို့မဟုတ် ဒေသန္တရအစိုးရများ ကိုယ်တိုင် တာဝန်ယူသုံးစွဲစေခြင်း၊ ဒေသအလိုက်ကောက်ခံရရှိသည့် အခွန်များ၊ ဗဟိုအစိုးရမှ ဒေသန္တရအစိုးရသို့ လွှဲပြောင်းပေးငွေများ၊ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည့် ဒေသအလိုက် ချေးငွေများပေါ်မူတည်၍ မိမိဒေသနှင့် အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်မည့် စီမံကိန်းများ၊ ဘတ်ဂျက် ရေးဆွဲခြင်းများပြုရမည်။

ဖော်ပြခဲ့သည့် စိစစ်သရုပ်ခွဲမှုများကို အခြေခံ၍ ဤစာတမ်းက မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးဖြစ်စဉ်ကို မျက်နှာစာ သုံးခုပေါ် အခြေခံလေ့လာသွားမည်ဖြစ်သည်။⁴ နိုင်ငံရေးအရ ပုံပေါ်စေမည့် အညွှန်းကိန်းများဖြစ်သော ပြည်နယ် နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ ဖွဲ့စည်းပုံပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးဆိုင်ရာ ရွေးကောက်ပွဲများနှင့် ပါတီစနစ်တို့၏ အားသာချက် စသည်တို့လည်း ပါဝင် မည်ဖြစ်သည်။ အုပ်ချုပ်ရေး မဏ္ဍိုင်ကို ဖော်ပြရာတွင် အဓိကညွှန်းကိန်းများဖြစ်သည့် လူစွမ်းအားရင်းမြစ်စီမံခန့်ခွဲမှု အပေါ် ဒေသဆိုင်ရာ ထိန်းချုပ်မှု၊ လူမှုရေးဝန်ဆောင်မှုများ တာဝန်ယူမှုနှင့် စီမံကိန်းများ ရေးဆွဲခြင်းနှင့် လက်တွေ့ အကောင်အထည်ပေါ်မှု နယ်ပယ်၌ အာဏာပိုင်များ၏ ဆောင်ရွက်ချက်တို့ ပါဝင်လာပါမည်။ ဘဏ္ဍာရေး ဆိုင်ရာ ညွှန်းကိန်းများတွင် အာဏာပိုင်များ၏ ဒေသ ဆိုင်ရာ ပြည်သူ့ ဘဏ္ဍာ စီမံခန့်ခွဲမှုဖြစ်စဉ်၊ ဒေသအလိုက်အသုံးစရိတ် တိုးမြှင့်သုံးစွဲခြင်းအပေါ် တာဝန်ယူမှု၊ အခွန်ရငွေများ၊ လွှဲပြောင်း ဘဏ္ဍာ များနှင့် ချေးငွေများအပေါ် ထောက်ပံ့မှု စသည်တို့ ပါဝင်သည်။⁵

ဤလေ့လာမှုတွင် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့ရေးရာ စီမံခန့်ခွဲမှု စွမ်းရည်နှင့် ပတ်သက်သည့် အခြေခံ မူဘောင် တို့ကိုလည်း အနည်းငယ်တင်ပြထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်း ဒေသကြီးများ အုပ်ချုပ်ရေး စွမ်းရည်နှင့် ပတ်သက်သော တင်းကျပ်ပြင်းထန်သည့် အကဲဖြတ်ချက် အမှန်တကယ်လိုအပ်သကဲ့သို့ ဤရည်မှန်းချက် ပေါက်မြောက်ရန် အလိုငှာ နည်းလမ်း များစွာလည်းရယူနိုင်ပါသည်။⁶ မည်သို့ဆိုစေ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ရှေ့ပြေးသုတေသနအရ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ယင်းတို့၏မူဝါဒများကို သိရှိသူအလွန်နည်းပါးခြင်း၊ ဒေသန္တရအစိုးရများကို အကဲဖြတ်ရန်အတွက် နိုင်ငံရေး ဆိုင်ရာ စီးပွားရေးကိစ္စရပ်များ ထိရောက်စွာသုံးစွဲနိုင်သည့် မြင့်မားစွာဖွဲ့စည်းထားသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်း များကို အကြံပြုခဲ့သည်။ ဤလေ့လာမှုတွင် ဒေသဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်မှုစနစ် ရေချိန်ကို အုပ်ချုပ်ရေးထိရောက်မှု သရုပ်ခွဲနိုင်သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်စွမ်းရှိသည့်

⁴ ဤမူဘောင်ရေးဆွဲမှုကို Local Public Sector Initiative နှင့် အလားတူညွှန်းကိန်းများကို အခြားဆွေးနွေးမှုများ၌လည်း တွေ့နိုင်သည်။

⁵ ဤမျက်နှာစာ သုံးခုမူဘောင်ကို အသုံးပြုခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် ပညာရှင်အချို့၏ မေးခွန်းများမှာ ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ်နှင့် အစိုးရ အာဏာပိုင်များအကြား ပူးတွဲတာဝန်ယူမှု၊ အထက်သို့ တာဝန်ခံမှုရှိစေသည့် ကဏ္ဍအလိုက် သို့မဟုတ် ဒေသအလိုက် ခွဲဝေ ဆောင်ရွက်မှု၊ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့အစည်း စသည့် ပေါ်လာရမှုများ၏ ဆင်တူရိုးများ ဖြစ်မှုအပေါ် စောဒက တက်ကြွသည်။ ဤဝေါဟာရ တွေ့ပြားမှုကို သုံးစွဲမည့်အစား အသွင်ကူးပြောင်းမှုကို ပုံဖော်ပေးမည့် နိုင်ငံရေးဘောင်ပေဒါ ဥပဒေရေးရာ၊ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ မူဘောင်၊ လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်နှင့် တာဝန်ခံနိုင်စွမ်းရှိသည့် အချက်အလက် သရုပ်ခွဲမှုများကို သုံးစွဲရန် ထောက်ပြလေ့ရှိသည်။ ဤလေ့လာမှု တွင် ဗဟိုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရတို့အကြား ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုများကို နိုင်ငံရေး၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး မျက်နှာစာသုံးခုတို့ကို အခြေခံကာ တွေ့ရှိချက်များကို စိစစ်ထားပါသည်။ Tidemand and Steffensen (2010), 4 ၌ရှု။

⁶ ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အကဲဖြတ်ချက် ကောက်နုတ်ချက်နှင့် ယင်းတို့အကြားရွေးချယ်မှု လမ်းညွှန်ကို UNDP(2009)၌ရှု။

မူဘောင်များ၊ ဥပဒေရေးရာ ပြဌာန်းချက်များ၊ တာဝန်ခံနိုင်စွမ်း၊ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းနှင့် တန်းတူညီမျှမှုတို့အပြင် ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးမှု အစီအစဉ် (ယူအန်ဒီပီ)၏ စွမ်းရည်အကဲဖြတ်ချက် မူဘောင်ကိုလည်း သုံးစွဲထားပါသည်။⁷

ဇယား (၃) ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းနှင့် ဒေသန္တရ အစိုးရများ စွမ်းဆောင်ရည် စိစစ်ချက်

အဆင့်/ မျက်နှာစာ	အုပ်ချုပ်ရေး	ဘဏ္ဍာရေး	နိုင်ငံရေး
ကောင်းမွန်သည့် ဝန်းကျင်ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း (ဗဟို-ဒေသန္တရ ဆက်ဆံရေး)	<ul style="list-style-type: none"> - ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ဥပဒေရေးရာမူဘောင် - ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှု အာမခံချက်များ - ဓလေ့ဆိုင်ရာ အချက်အလက်၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် အာဏာသက်ဆင်းပုံ၊ အခြေခံ အဆောက်အအုံ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ လျှပ်စစ်၊ ဆက်သွယ်ရေး 	<ul style="list-style-type: none"> - ဘတ်ဂျက်သုံးငွေများကို တိုးမြှင့် တာဝန်ယူခြင်း - ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေကြီးဆိုင်ရာ ငွေကြေးစနစ်(လွှဲပြောင်းငွေ၊ ကိုယ်ပိုင် ရင်းမြစ်မှ ရသည့် အခွန်၊ ချေးငွေ) - ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာသုံးစွဲမှု စီမံခန့်ခွဲမှု နည်းလမ်းများနှင့် ထိန်းချုပ်မှုများ 	<ul style="list-style-type: none"> - ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေမူဘောင်နှင့် ဥပဒေပြုရေး ဇယားများ - ရွေးကောက်ခံ ဒေသန္တရ အစိုးရ - ရွေးကောက်ပွဲနှင့် ပါတီစနစ် - အရပ်ဖက် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ထိတွေ့မှု - ဗဟို ညှိနှိုင်းရေး အဖွဲ့အစည်း မူဘောင်များနှင့် သတိပြုရန် ကျန်ရှိမှုများ
အဖွဲ့အစည်း (ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ)	<ul style="list-style-type: none"> - အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ဓလေ့နှင့် ဖွဲ့စည်းပုံ - ရှင်းလင်းသည့် အာမခံချက်နှင့် မက်လုံးများ - ရလဒ် အခြေပြုမှု - သတင်းထုတ်ပြန်မှုစနစ် - လူ့စွမ်းအား အရင်းအမြစ် စီမံ ခန့်ခွဲမှု 	<ul style="list-style-type: none"> - စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း၊ ဘတ်ဂျက်နှင့် စာရင်းကိုင် လုပ်ငန်းဖြစ်စဉ် - ဘတ်ဂျက်၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု - ပြည်သူ့ရေးရာ ကဏ္ဍ လစာနှုန်းထားများ 	<ul style="list-style-type: none"> - လူမျိုးစု တိုင်းရင်းသားနှင့် ကျား-မ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်မှု - ပြည်သူလူထု ပါဝင်နိုင်မှု - လုပ်ငန်းစဉ်များ အမိန့်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ
ပုဂ္ဂလိက	<ul style="list-style-type: none"> - ခေါင်းဆောင်မှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု စွမ်းရည် - ရှင်းလင်းသည့် တာဝန်ဖော်ပြချက် 	<ul style="list-style-type: none"> - စာရင်းကိုင်စွမ်းရည် - ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှု ကျင့်ဝတ် 	<ul style="list-style-type: none"> - နိုင်ငံရေးနှင့် မဟာဗျူဟာ စွမ်းရည် - ဘတ်ဂျက်ကို နားလည်သဘောပေါက်ခြင်း - မူဝါဒရေးဆွဲမှု စွမ်းရည်

ဤအခြေခံ မူဘောင်များကို ရေးဆွဲပြီးနောက်၊ ဇယား (၃) သည် ဗဟိုထိန်းချုပ်မှု လျှော့ချရေးဖြစ်စဉ်ပြုလုပ်မည့် မျက်နှာစာ သုံးခုကို လေ့လာခြင်းနှင့် ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်မှု စနစ်၏ စွမ်းဆောင်ရည် အဆင့်တို့ကို ဦးတည်ရမည့် အကြောင်းအရာများအဖြစ် ဖော်ပြထားသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် လေ့လာမှုနယ်ပယ်ကို သဘာဝဝန်းကျင်နှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များထိ ချဲ့ထွင် ထားရှိပြီး

⁷Bloom, Sunseri and Leonard (2007): 11. ယူအန်ဒီပီ စွမ်းရည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး မူဘောင်အရ အဓိကစွမ်းရည်များဖြစ်သည့် ခေါင်းဆောင်မှု၊ မူဝါဒနှင့် ဥပဒေရေးရာမူဘောင်၊ အပြန်အလှန်တာဝန်ခံနိုင်စွမ်း၊ လူထုပါဝင်နိုင်စွမ်း၊ တစ်ဦးချင်း၊ အဖွဲ့အစည်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အဆင့်ဆင့်ကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့် (လူသား၊ ငွေကြေး၊ ရုပ်ပိုင်းဘဝနှင့် သဘာဝဝန်းကျင် ရင်းမြစ်များ)ကို အကဲဖြတ်သည်။ UNDP (2007):4-5 ခြုံ။

ဤမူဘောင်သတ်မှတ်ခြင်းက ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်မှုစနစ်များ၏ အားသာချက်၊ အားနည်းချက်များကို အထောက်အကူပြု ဖော်ပြနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

သုတေသနတိုး

ဤသုတေသန လေ့လာချက်သည် အရည်အသွေး ဗဟိုပြု လေ့လာနည်းကို အခြေခံသည်။ စာရွက်စာတမ်း အထောက်အထား အဖြစ် ပညာရှင်စာတမ်းများ၊ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေပြီး ဆောင်းပါးများ၊ ဥပဒေပြုရေး ဘာသာပြန်ဆိုမှုများ၊ လွှတ်တော် မှတ်တမ်းများ၊ ဘတ်ဂျက်အထောက်အထားများ၊ ဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေများနှင့် အပတ်စဉ်ထုတ် နိုင်ငံတော် ပြန်တမ်းများကို အခြေပြုထားသည်။ သုတေသနအဖွဲ့သည် ကိုးလကျော်ကာလအတွင်း ပြည်နယ်လေးခု (ကရင်၊ မွန်၊ ရှမ်းနှင့် ချင်းပြည်နယ်) နှင့် တိုင်းဒေသကြီး နှစ်ခု (တနင်္သာရီ နှင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး) တို့တွင် ကွင်းဆင်းလေ့လာမှု ပြုခဲ့ပါသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးတို့၏ အခြေအနေကို သေချာစွာ နှိုင်းယှဉ်လေ့လာနိုင်ရန် ဤဧရိယာ ခြောက်ခုကို ရွေးချယ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ထွေပြားလှသည့် အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စများ၊ လူဦးရေဆင်းရဲ မွဲတေမှု၊ ပထဝီဝင် အနေအထားနှင့် ပဋိပက္ခ သမိုင်းကြောင်းတို့ကိုပါ လေ့လာမှုပြုခဲ့သည်။

သုတေသနပြုသူများသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးများနှင့် အစိုးရအရာရှိများ၊ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် များ၊ နိုင်ငံရေးပါတီ ခေါင်းဆောင်များနှင့် ပါတီဝင်များ၊ အရပ်ဖက်လူအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပညာရေး အင်စတီကျူးရှင်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းရှင်များ စသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် စီစဉ်တွေ့ဆုံမှုမေးမြန်းမှု၊ အုပ်စုလိုက် ရည်ညွှန်းဆွေးနွေးမှုပေါင်း (၇၇)ကြိမ် ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ (ဇယား ၄ ဌာန) ရန်ကုန်နှင့် နေပြည်တော်ရှိ ပြည်ထောင်စု အဆင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများကိုလည်း သုတေသနပြုသူများက ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။ ပြည်ထောင်စု အဆင့်နှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများပြုရာတွင် နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ မျက်နှာစာများ၏ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချမှုဖြစ်စဉ် (မူဘောင် များကို ဇယား ၃ ဌာန)နှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးဆိုင်ရာ အင်စတီကျူးရှင်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို ပိုမိုပွင့်လင်းသည့် ပြုလုပ်နိုင်သော မေးခွန်းများအဖြစ်ပြုစုခဲ့ကြသည်။ မူလနှင့် တစ်ဆင့်ခံ အထောက်အထားများကို စစ်ဆေးစိစစ်ပြီးနောက် သုတေသန အဖွဲ့သည် ၂၀၁၃ခုနှစ်၊ မေလလယ်တွင် နိုင်ငံတော် သမ္မတရုံးဝန်ကြီးဌာန အမှတ်(၆)၊ အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဝန်ကြီးဌာနနှင့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ ပြုလုပ်ကာ ပဏာမတွေ့ရှိချက်များကို ရှင်းလင်း တင်ပြခဲ့ပါသည်။

ဇယား (၄) ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအလိုက် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် လူတွေ့မေးမြန်းမှုများ

ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး	သွားရောက်ခဲ့သည့် အချိန်	လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း/ ဦးတည်အုပ်စု	တွေ့ဆုံခဲ့သော လူပုဂ္ဂိုလ်အရေအတွက်			
			အစိုးရ အရာရှိများ	အရပ်ဖက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ	နိုင်ငံရေးပါတီ များ	အခြား*
ချင်း	Mar./ Apr. 2013	17	11	6	4	1
ဧရာဝတီ	Mar. 2013	9	9	6	3	1
ကရင်	Jul./Nov. 2012	8	6	6	2	-
မွန်	Jul./Nov. 2012	11	27	2	2	4
ရှမ်း	Dec. 2012	21	15	6	3	-
တနင်္သာရီ	Jan./Feb. 2013	11	9	5	2	2
စုစုပေါင်း		77	77	31	16	8

သုတေသန နယ်ပယ်နှင့် အကန့်အသတ်များ

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဤပဏာမအဆင့် သုတေသနသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အဖွဲ့အစည်းများကိုသာ ကန့်သတ်လေ့လာမှုပြုခဲ့သည့်အတွက် ခရိုင်နှင့် မြို့နယ်အဆင့် အုပ်ချုပ်ရေး အခြေအနေများအပေါ် နက်ရှိုင်းစွာ မှတ်ချက်

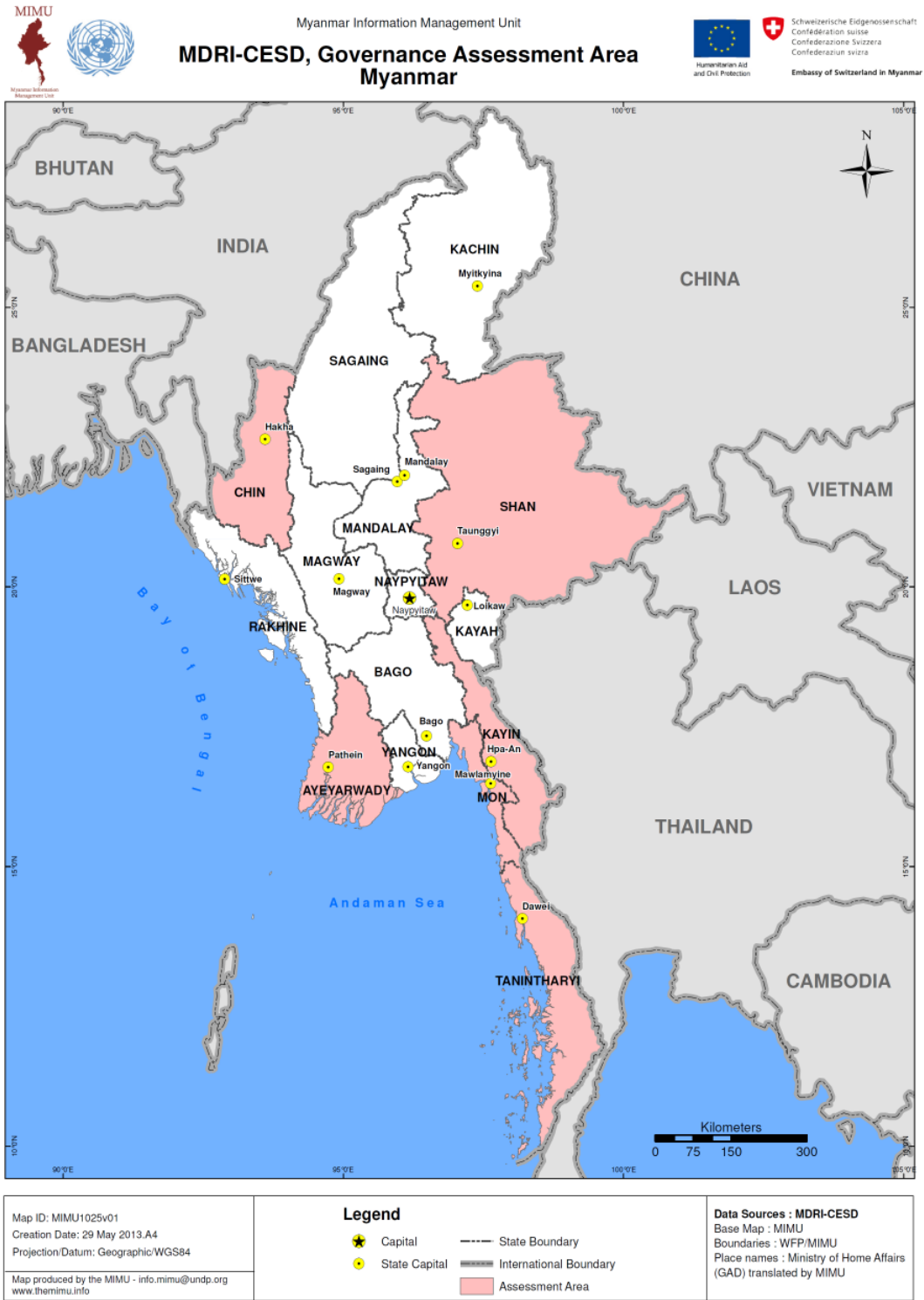
ပေးနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ မည်သို့ဆိုစေ ဤစာတမ်းသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် အုပ်ချုပ်ရေး၏ ပကတိသုတေသန ရလဒ် ဖြစ်ပါသည်။ အာရှဖောင်ဒေးရှင်းနှင့် အမ်ဒီအာအိုင်-စီအီးအက်စ်ဒီ တို့၏ ဒုတိယအဆင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို အကောင်အထည် ဖော်သည့်အခါ မြို့နယ်အဆင့် အုပ်ချုပ်ရေးကဲ့သို့ အခြားအဆင့်များကိုပါ လေ့လာမှုများပြုလုပ်သွားမည်ဖြစ်သည်။

ဒုတိယအနေနှင့် ဤလေ့လာမှုတွင် အပြိုင်ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသော သို့မဟုတ် အခြားသော အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ အင်စတီကျူးရှင်း များကို ကန့်သတ်ချက်များစွာရှိသည့် အတွက် နက်ရှိုင်းစွာလေ့လာမှု မပြုခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်၏ အထွေထွေ အားနည်းချက် က လွတ်လပ်ရေးရပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ သမိုင်းအခြေအနေနှင့် အင်စတီကျူးရှင်းများကို ပုံပျက်စေခဲ့ပြီး၊ နိုင်ငံတော်၏ အားသာမှုနှင့် ထိုးဖောက်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း လျော့ပါးမှုများက နိုင်ငံတော်၏ အသွင်ကူးပြောင်းရေး ဖြစ်စဉ်အပေါ် အဓိကလွှမ်းမိုးမှုများ ဆက်လက် ဖြစ်ပေါ်နေဆဲဖြစ်သည်။⁸ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ကျယ်ပြန့်သည့် ပထဝီဝင်ဒေသအလိုက် ရောယှက်အာဏာပိုင် စနစ်မျိုးဖြစ်သော ရိုးရာ ခေါင်းဆောင်များ၊ အစိုးရမဟုတ်သော နိုင်ငံရေးသမားများနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော လက်နက်ကိုင် အင်အားစုများသည် ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေး၌ အရေးပါသည့် တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ရယူထားဆဲဖြစ်သည်။ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အင်စတီကျူးရှင်းများ အကြား အပြန်အလှန် ဆက်ဆံမှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်များကို ဤစာတမ်း၏ ကောက်ချက်အခန်း၌ အကျဉ်းချုပ်ဆွေးနွေးမှု ပြုထားပြီး အဓိက ဝေဖန်စိစစ်မှုပြုရန် အကြောင်းအရာအဖြစ် ကျယ်ပြန့်စွာကျန်ရှိဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ သုတေသန အစီအစဉ်၏ ဒုတိယကဏ္ဍ၌ ဤအကြောင်းအရာများမှာ ထပ်မံလေ့လာရမည့် ကိစ္စရပ်များဖြစ်လာပါလိမ့်မည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ဤလေ့လာချက်၏ ဆက်စပ်ပတ်သက်ရာ အကန့်အသတ်အရ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအုပ်ချုပ်ရေး စနစ်၏ ထည့်ဝင်သူများဘက်အခြမ်းကို ကျယ်ပြန့်စွာအခြေပြုထားပါသည်။ဆိုလိုသည်မှာ ဤသုတေသနသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသ ကြီး အုပ်ချုပ်ရေး၏ ဖွဲ့စည်းပုံစနစ်နှင့် အုပ်ချုပ်သူများ၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှုကို ပိုမိုအလေးသာလျက်ရှိပါသည်။ အသစ်ပေါ်ထွန်းလာသော အုပ်ချုပ်ရေး အင်စတီကျူးရှင်းများ၏ အားသာချက်နှင့် အားနည်းချက်များအပေါ် အရပ်ဖက် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍတို့၏ ရှုမြင်ချက်များ ပါဝင်သည့် နည်းတူ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အုပ်ချုပ်ရေး အင်စတီကျူးရှင်းများအပေါ် ပြည်သူ လူထု၏ အမြင်သဘောထားများကို စနစ်တကျစစ်ဆေးရန် လိုအပ်ဆဲဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြလိုပါသည်။

⁸ Englehart (2005).

ပုံညွှန်း ၃ - တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အဆင့် အုပ်ချုပ်မှုစနစ် လေ့လာမှုတွင် ပါဝင်သည့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ

အခန်း-နှစ်၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်မူဘောင်များ

ဤအခန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ လက်ရှိကျင့်သုံးနေသည့် ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်ကို မိတ်ဆက်တင်ပြသွားမည်။ ထို့နောက် ၂၀၀၈ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ ပုံမှန် အင်စတီကျူးရှင်းများ ဖွဲ့စည်းဖြစ်တည်ပုံနှင့် ဥပဒေရေးရာ ကိစ္စရပ်များဖြစ်သည့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ ဖွဲ့စည်းပုံ၊ အခွင့်အာဏာ၊ တာဝန်နှင့် လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို ဖော်ပြပါမည်။ နောက်ဆုံးအနေနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး ဖြစ်စဉ်၏ ပကတိ အသွင်ပြောင်းလဲမှု အခင်းအကျင်းကို ဆွေးနွေးပါမည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် ဖွဲ့စည်းပုံ

၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ မြန်မာနိုင်ငံကို ပြည်နယ် ခုနစ်ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီး ခုနှစ်ခု၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ တိုင်း ခြောက်ခု၊ နိုင်ငံတော်၏ မြို့တော်ဖြစ်သည့် နေပြည်တော်နှင့် အနီးတစ်ဝိုက် မြို့နယ်များကို စုစည်း၍ ပြည်ထောင်စု နယ်မြေ အဖြစ်စုစည်းထားရှိသည်။^၉ အစဉ်အလာအရ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ၏ အသေးငယ်ဆုံး ယူနစ်အဖြစ် ကျေးရွာများကို ကျေးရွာအုပ်စုများ အဖြစ် စုစည်းသည်။ မြို့ပေါ်ရပ်ကွက်များ၊ မြို့များနှင့် ကျေးရွာ အုပ်စုများကို မြို့နယ်များအဖြစ် စုစည်း၍ ယေဘုယျအားဖြင့် အစိုးရဌာနများ၏ အနိမ့်ဆုံးအဆင့်ရုံးများ မြို့နယ်များ၌ အခြေစိုက်သည်။ မြို့နယ်များကို ခရိုင်အဖြစ် စုစည်းပြီး ခရိုင်များကို တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အဖြစ် စုစည်းသည်။^{၁၀}

ဤတစ်ဖက်ရေးသားနေစဉ် ကျေးရွာ အများစု၌ ဗဟိုက ခန့်အပ်သည့် ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ နေရာတွင် ပြည်သူတို့၏ သွယ်ဝိုက်ရွေးချယ်မှုအရ ပေါ်ပေါက်လာသည့် ကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများကို အစားထိုးရွေးချယ်လျက်ရှိသည်။^{၁၁} မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများသည် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာန၏ အကြီးအကဲများဖြစ်ပြီး ယခုအချိန်ထိ ပြည်သူက ရွေးကောက်တင်မြောက်သည့် ကိုယ်စားလှယ်မဟုတ်ပါ။ သို့သော်ငြား မြို့နယ်အဆင့်၌ အစိုးရ၏ အဓိက လုပ်ငန်းဆောင်တာများ ဖြစ်သည့် မွေးစာရင်း မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ မြေယာ မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် အခွန်အခမျိုးစုံကောက်ခံခြင်းများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ အလယ်အလတ် အုပ်ချုပ်ရေးအဆင့် ဖြစ်သည့် ခရိုင်အဆင့်သည် မြို့နယ်အဆင့်နှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်အကြား ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး အကြီးအကဲတာဝန်မှာလည်း အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာနမှ ခန့်အပ်သည့် အဆင့်မြင့် အရာရှိကြီးများဖြစ်နေသည်။

အစဉ်အလာအရ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများ၏ အမည်ကို အစွဲပြု ခေါ်ဝေါ်သည့် ပြည်နယ်များနှင့် ဗမာ အများစုနေထိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီးများသည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ အဆင့်တူကြသည်။ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ ငါးခုနှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ တိုင်း တစ်ခုတို့သည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ တူညီသော အဆင့်ရှိပြီး၊ ဒေသခံများက သွယ်ဝိုက် ရွေးချယ်မှုပြုသည့် ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ သို့မဟုတ် တိုင်းဦးစီးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းကာ ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသ သို့မဟုတ် တိုင်း ဥက္ကဋ္ဌ တစ်ဦးက

^၉ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသများမှာ နာဂကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသ(စစ်ကိုင်းတိုင်း) ခန၊ ပအိုဝ်း၊ ပလောင်၊ ကိုးကန့်၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသနှင့် ဝ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ တိုင်း (ရှမ်းပြည်နယ်)တို့ဖြစ်သည်။
^{၁၀} ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေ (၂၀၀၈) ပုဒ်မ ၄၉-၅၁။ ဤဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုဖြင့်မားသည့် ၁၉၇၄ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေမှ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံနှင့် တူညီပါသည်။ အမွေဆက်ခံထားခြင်းဖြစ်သည်။
^{၁၁} အသေးစိတ်ကို ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာ အုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ ရွေးချယ်ရေး ဥပဒေ၊ ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ အခန်း(၄) ပုဒ်မ ၇-၉ ၌ ရှု၊ ပိုမိုသိရှိလိုပါက Kempel (2012)၏ ကျေးရွာနှင့် ကျေးရွာ အုပ်စု အင်စတီကျူးရှင်းများ၌ရှု။

ဦးဆောင်သည်။¹² နေပြည်တော် ပြည်ထောင်စုနယ်မြေကို နိုင်ငံတော် သမ္မတက ရွေးချယ်ထားသည့် နေပြည်တော် ကောင်စီ တစ်ရပ် ဖွဲ့စည်းထားရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းဒေသကြီး နှင့် ပြည်နယ်များတွင် ခရိုင် ၆၇ ခရိုင် နှင့် မြို့နယ်ပေါင်း ၃၂၅ မြို့နယ်ရှိသည်။¹³

ဇယား (၅) မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများရှိ အုပ်ချုပ်ရေး၊ လူဦးရေနှင့် အကျယ်အဝန်း

ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး	ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ		ခန့်မှန်းလူဦးရေ			မြေဧရိယာ (စတုရန်းကီလိုမီတာ)	လူဦးရေ သိပ်သည်းဆ
	ခရိုင်	မြို့နယ်	MIMU	စီမံကိန်း ဌာန	ပျမ်းမျှ		
ကချင်	4	18	1,442,235	1,579,000	1,510,618	89,041	17
ကယား	2	7	277,428	356,000	316,714	11,733	27
ကရင်	3	7	1,431,977	1,816,000	1,623,989	30,381	53
ချင်း	3	9	475,987	554,000	514,994	36,019	14
စစ်ကိုင်း	8	34	5,132,058	6,541,000	5,836,529	94,623	62
တနင်္သာရီ	3	10	1,365,467	1,714,000	1,539,734	33,748	45
ဗွဲ့	4	28	4,848,206	6,008,000	5,428,103	39,404	138
မကွေး	5	25	4,093,406	5,623,000	4,858,203	44,820	108
မန္တလေး	7	29	5,759,158	8,422,000	7,090,579	37,024	192
မွန်	2	10	2,115,207	3,137,000	2,626,104	12,297	214
ရခိုင်	4	17	3,222,461	3,306,000	3,264,231	36,778	89
ရန်ကုန်	4	45	5,961,955	7,023,000	6,492,478	10,171	638
ရှမ်း*	12	40	4,493,308	5,660,000	5,076,654	155,801	33
ဧရာဝတီ	6	26	6,316,999	8,041,000	7,179,000	35,138	204

*ရှမ်းပြည်နယ် လူဦးရေတွင် စာရင်းအချက်အလက် မရရှိသည့် ၆ မြို့နယ်ကို ဖယ်ထုတ်ထားပါသည်။

ရင်းမြစ် - မြန်မာ့ သတင်းအချက်အလက် စီမံခန့်ခွဲရေးယူနစ် (၂၀၁၁)၊ မြန်မာ့ စာရင်းအင်း အနှစ်ချုပ် (၂၀၁၁) နှင့် အမျိုးသား စီမံကိန်းနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဝန်ကြီးဌာန။

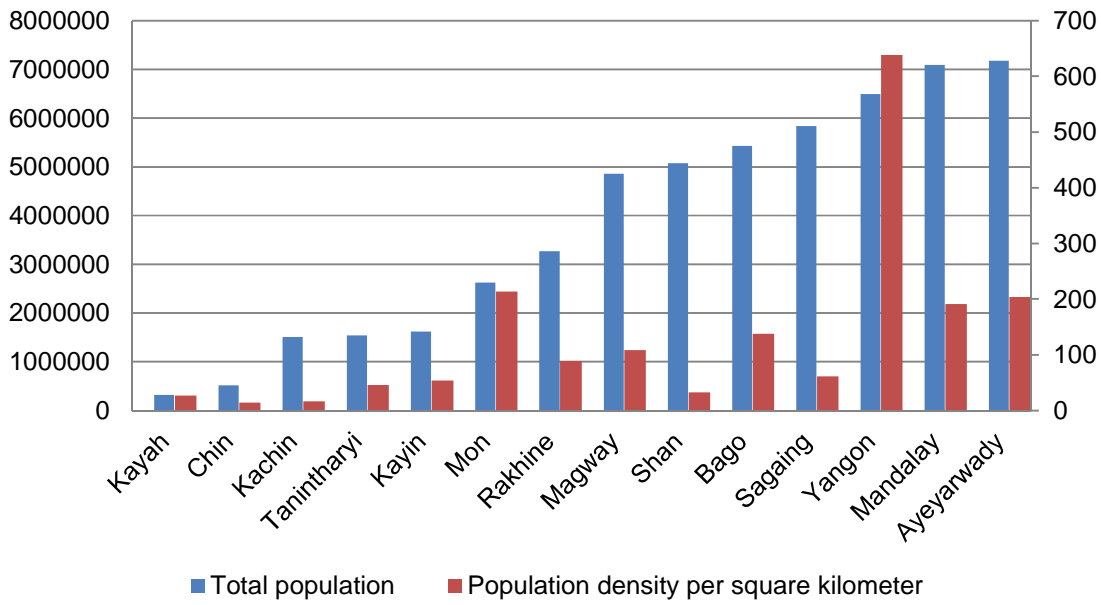
မြန်မာနိုင်ငံ လူဦးရေစာရင်းအင်း အချက်အလက်များသည် အားထားယုံကြည်လောက်ဖွယ် မရှိသော်ငြား၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသ ကြီးများအကြား လူနေထိုင် ပျံ့နှံ့မှု ကွာခြားချက်ကို ကျယ်ပြန့်စွာဖော်ပြနေသည်။ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၌ လူဦးရေ ခုနစ်သန်း ကျော်နေထိုင်သည့် တစ်ချိန်တည်းတွင် ကယား(ကရင်နီ) ပြည်နယ်၏ လူဦးရေမှာ သုံးသိန်းကျော်သာ ရှိသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသ ကြီး တစ်ခုစီ၏ မြေဧရိယာ အကျယ်အဝန်းကို အခြေခံ တွက်ချက်သည့် လူဦးရေ သိပ်သည်းဆကို လေ့လာပါ ချင်းနှင့် ကချင်ပြည်နယ် တို့တွင် တစ်စတုရန်း ကီလိုမီတာတွင် လူနေ နှစ်ဆယ်မပြည့်သော်လည်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတွင်မူ လူနေ

¹² ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေ (၂၀၀၈) ၊ ပုဒ်မ ၂၇၅-၆ Callahan (2007) ၏ "near devolution"တွင် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ သို့မဟုတ် တိုင်းဧရိယာ အများစုမှာ အစိုးရနှင့် အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်ရယူထားသည့် အုပ်စုများ ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

¹³ Statistical Yearbook 2011 , ဗဟိုစာရင်းအင်း အဖွဲ့၊ အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဝန်ကြီးဌာန၊ နေပြည်တော် (2012)20. ခရိုင်စာရင်းတွင် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ တိုင်းမှ ခရိုင် နှစ်ခုပါဝင်သည်။

သိပ်သည်းဆ ခြောက်ရာကျော် လျက်ရှိကြောင်း ဒေသအလိုက်ကွဲပြားမှုကို တွေ့ရှိနိုင်သည်။ တစ်နိုင်ငံလုံးအနေဖြင့် သမိုင်းအစဉ်အလာ အရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နယ်စပ် ဒေသတောင်တန်းများ တစ်လျှောက် တည်ရှိနေသည့် ပြည်နယ်ဒေသများတွင် လူဦးရေနည်းပါးမှုမက လူဦးရေ သိပ်သည်းဆလည်း လျော့ပါးလျက်ရှိကြောင်း ဖော်ပြနေသည်။

ပုံညွှန်း (၄) ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ လူဦးရေနှင့် သိပ်သည်းဆ

၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေအရ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ ဖွဲ့စည်းပုံ

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့တွင် တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က ရွေးချယ်သည့် တပ်မတော်သား လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ရွေးကောက်ခံ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်သည့် လွှတ်တော်တစ်ရပ်နှင့်၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသဆင့် ဝန်ကြီးအဖွဲ့၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် တရားလွှတ်တော်များပါဝင်သည်။

မှတ်စု (၃) ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေအရ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ၏ အခွင့်အာဏာနှင့် တာဝန်များ

၁၈၈။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်သည် ဇယား ၂ တွင် ဖော်ပြထားသော တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဥပဒေပြုစာရင်းပါ ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် တစ်ဝန်း လုံးအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် တစ်စိတ်တစ်ဒေသအတွက်သော်လည်း ကောင်း၊ အာဏာ သက်ရောက်စေရန် ဥပဒေပြုခွင့်ရှိသည်။

၂၄၉။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် မဆန့်ကျင်လျှင် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်မှုအာဏာသည် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်က ဥပဒေပြုနိုင်သောကိစ္စရပ် များသို့ သက်ရောက်ပျံ့နှံ့သည်။ ထို့ပြင် ပြည်ထောင်စု ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်အရ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အစိုးရအား ဆောင်ရွက်ခွင့်ပြုသည့် ကိစ္စရပ်များသို့လည်း သက်ရောက်ပျံ့နှံ့သည်။

၂၅၂။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ပြည်ထောင်စု၏ နှစ်စဉ်အရသုံး ခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းအပေါ် အခြေပြုလျက် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် ၏ဘဏ္ဍာငွေအရ အသုံးဆိုင်ရာ ဥပဒေကြမ်းကို ပြဋ္ဌာန်းပေးနိုင်ရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာတိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းရမည်။

၂၅၄။ (က) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်များက ဇယား ၅ပါ အခွန်အခများကို ဥပဒေနှင့်အညီ ကောက်ခံ၍ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေသို့ပေးသွင်းရမည်။

(ခ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်များသည် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် ဘဏ္ဍာ ရန်ပုံငွေများကို ဥပဒေနှင့်အညီ သုံးစွဲခွင့်ရှိသည်။

၂၅၆။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရသည်-

(က) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ယင်းတို့၏ လက်အောက်အစိုးရဌာန များ၊ အဖွဲ့အစည်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကိုဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ဖြစ်စေ ရန်လည်းကောင်း၊ တည်ဆဲဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် အညီ ဖြစ်စေရန်လည်းကောင်း၊ စီမံခန့်ခွဲခြင်း လမ်းညွှန် ခြင်း၊ ကြီးကြပ်ခြင်း၊ စစ်ဆေးခြင်းပြုရမည်။

(ခ) မိမိတိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်း တာဝန်ထမ်းဆောင်လျက်ရှိသော နယ်ဘက် ဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကိုလည်း ဥပဒေနှင့်အညီ ကြီးကြပ်ခြင်း၊ စစ်ဆေးခြင်း၊ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းပေးခြင်းပြုနိုင်သည်။

၂၅၇။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရသည် နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုဥပဒေနှင့် အညီ လည်းကောင်း၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ကြိုတင်ညှိနှိုင်း၍လည်းကောင်း၊ မိမိတာဝန်ယူ အကောင်အထည်ဖော် ရသည့် လုပ်ငန်းများကိုဆောင်ရွက်နိုင်ရန်-

(က) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဆိုင်ရာ နယ်ဘက်ဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်းများကိုလိုအပ် သလိုဖွဲ့စည်းနိုင်သည်။

(ခ) လိုအပ်သောနယ်ဘက်ဝန်ထမ်းများကိုခန့်အပ်နိုင်သည်။

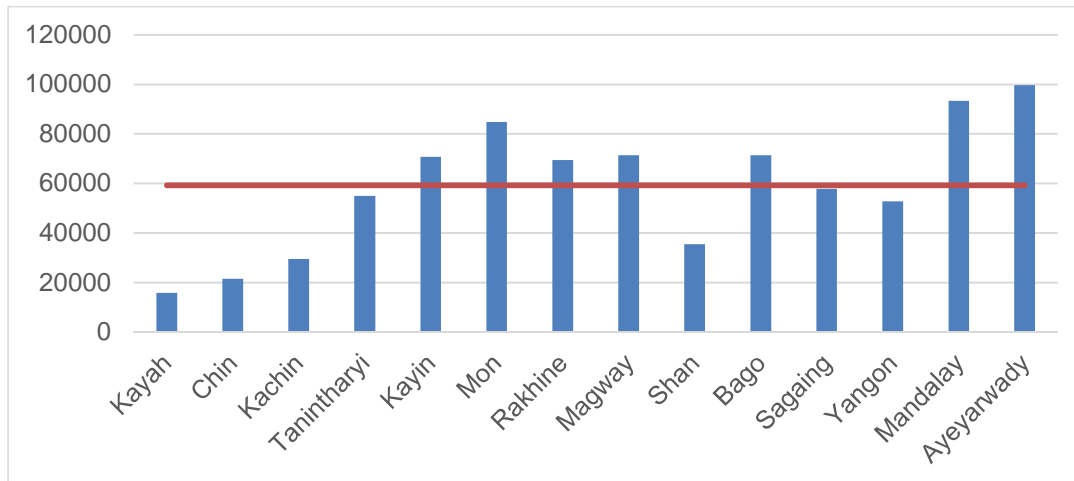
ဥပဒေပြုရေး

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော် ကို မြို့နယ်တစ်မြို့နယ်လျှင် နှစ်ဦးကျစီ ရွေးကောက်တင်မြှောက်သည့် ကိုယ်စား လှယ်များ၊ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးများတွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အတွင်း ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ စီရင်စု ရရှိပြီးသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများမှ အပ ကျန်တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအနက် လျော်ကန်သင့်မြတ်သော လူဦးရေဖြစ်သည့် နိုင်ငံတော် ရှိ လူဦးရေစုစုပေါင်း၏ သုညဒသမ တစ်ရာခိုင်နှုန်းနှင့် အထက်ရှိကြောင်း သက်ဆိုင်ရာက သတ်မှတ်သော တိုင်းရင်းသား လူမျိုး အသီးသီးက လူမျိုးတစ်မျိုးလျှင် တစ်ဦးကျစီ ရွေးကောက်တင်မြှောက်သည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော် ကိုယ်စား လှယ်များ (ဥပမာ ကရင်ပြည်နယ် လွှတ်တော်တွင် ကရင်လူမျိုးသည် ပြည်နယ်ရရှိပြီး တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ဖြစ်သည်။) ပါဝင်သည်။ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်သည် ဖော်ပြပါလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် စုစုပေါင်း၏ သုံးပုံတစ်ပုံ(ထို့ကြောင့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် စုစုပေါင်း၏ လေးပုံတစ်ပုံသည် တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်သည်။) အရေအတွက်ရှိ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး တပ်မတော်သား လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အမည်စာရင်းကို ဗဟိုအဆင့် အမျိုးသားလွှတ်တော်နှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၌ ပါဝင်သည့် တပ်မတော်သားကိုယ်စားလှယ် အမျိုးအဆင့်အတိုင်း ရွေးချယ်တင်သွင်းသည်။¹⁴ လွှတ်တော်သည် ဤပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များထဲမှ လွှတ်တော် သဘာပတိ၊ လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ဒုတိယ

¹⁴ ပြည်ထောင်စု သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ၂၀၀၈၊ ပုဒ်မ ၁၆၁။

ဥက္ကဋ္ဌများကို ရွေးချယ်တင်မြှောက်သည်။ ပုံညွှန်း(၅) တွင် မြို့နယ်များ၏ လူဦးရေ ကွဲပြားမှုနှင့် မြို့နယ်ကို အခြေခံသော ဥပဒေပြုရေး စနစ်က ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ဥပဒေပြုမှု အပေါ်မည်သို့ သက်ရောက်မှု ရှိသည်ကို ဖော်ပြထားသည်။¹⁵

ပုံညွှန်း (၅) ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ လူဦးရေနှင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ

ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၊ ၂၀၀၈ ဇယား (၂)တွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်တို့က အာဏာ သက်ရောက်ရန် ဥပဒေပြုခွင့် ရှိသည့် ဥပဒေပြုစာရင်းကို ဖော်ပြထားသည်။ နိုင်ငံတော်အဆင့် (ပြည်ထောင်စုအဆင့်) ဥပဒေပြု စာရင်းနှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဥပဒေပြုစာရင်း (ဇယား ၂ကို နောက်ဆက်တွဲ ၁ တွင် ဖော်ပြထားသည်) အကြားလုပ်ပိုင်ခွင့် ခွဲဝေပုံမှာ လျော့ရဲလျက်ရှိသည်။¹⁶ ဥပဒေပြုစာရင်းကို ကဏ္ဍရှစ်ခု ခွဲခြားထားပြီး ကဏ္ဍအလိုက် အထူးပြုတာဝန်ယူ ရမည့် လုပ်ငန်းများပါဝင်ကာ အများစုဆိုသလိုမှာ အနာဂတ်တွင် "ပြည်ထောင်စုမှ ပြဋ္ဌာန်းသည့် ဥပဒေနှင့်အညီ "ဆိုသော စကားရပ်၌ အကျုံးဝင်သွားနိုင် ပေသည်။¹⁷

စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍကဲ့သို့ တာဝန်ယူမှုများစွာပေးအပ်သည့် ကဏ္ဍမျိုးရှိသော်ငြား အခြားကဏ္ဍအများစုမှာ ဥပဒေပြုခွင့် ဘောင်ကျဉ်းလျက် အကန့်အသတ်များရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ဥပမာ စွမ်းအင်၊ လျှပ်စစ်၊ သတ္တုနှင့် သစ်တော ကဏ္ဍတွင် ပြည်ထောင်စုက စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည့် အကြီးစားလျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးရေးမှ အပ မဟာဓာတ်အားလှိုင်းနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်းမရှိသော တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်က စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည့် အလတ်စားနှင့် အသေးစား လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ် ဖြန့်ဖြူးရေး၊ ဆားနှင့် ဆားထွက်ပစ္စည်း၊ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်း ကျောက်မြတ်ရတနာ ဖြတ်တောက်ခြင်း၊ သွေးခြင်း(တွင်းထွက် ကျောက်မြတ်ရတနာ မပါဝင်)နှင့် ကျေးရွာထင်းစိုက်ခင်း စသည့် ဥပဒေပြုခွင့်ဘောင် ကျဉ်းမြောင်းလျက် အကန့်အသတ်များ တည်ရှိဆဲ ဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရသည်။ ထိုနည်းတူ လူမှုရေး ကဏ္ဍတွင်လည်း ပြည်ထောင်စုက ချမှတ်ထားသည့် တိုင်းရင်းဆေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများနှင့် မဆန့်ကျင်သော တိုင်းရင်းဆေးဆိုင်ရာ ကိစ္စများ၊ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်း လူမှုဝန်ထမ်းလုပ်ငန်းများ၊ ကုန်တင် ကုန်ချ လုပ်ငန်းနှင့် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်က စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ ထိန်းသိမ်းရေး လုပ်ငန်း

¹⁵ အလားတူ ဗဟိုအဆင့် အင်စတီကျူးရှင်းများ သရုပ်ခွဲစိစစ်ချက်ကို Brand (2012):20-21 ၌ရှု
¹⁶ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ၂၀၀၈၊ ပုဒ်မ ၁၈၈
¹⁷ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ၂၀၀၈ ဇယား(၂) အရပါဝင်သောကဏ္ဍများမှာ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စီမံကိန်း၊ စီးပွားရေး၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေး၊ စွမ်းအင် လျှပ်စစ်သတ္တုနှင့် သစ်တော၊ စက်မှုလက်မှု၊ ပို့ဆောင်ရေး ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ဆောက်လုပ်ရေး၊ လူမှုရေး၊ စီမံခန့်ခွဲရေး တို့ဖြစ်သည်။

ကဲ့သို့ ကန့်သတ်ချက်များလှသည့် ဥပဒေပြုခွင့်ကိုသာ ပြဌာန်းထားပြီး အရေးပါသည့် ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေး ကဏ္ဍအတွက် ဒေသအလိုက် ဥပဒေပြုခွင့်ကို ချန်လှပ်ထားကြောင်းတွေ့ရသည်။¹⁸

အုပ်ချုပ်ရေး

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ပြည်နယ်သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးများကို လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် များထံမှ ရွေးချယ်သည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များထံမှ သတ်မှတ်အရည်အချင်းများနှင့် ပြည့်စုံသူကို နိုင်ငံတော် သမ္မတက ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးပြီး လွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ကို ရယူသည် (မှတ်စု ၄)။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးချုပ်အတွက် သတ်မှတ်ထားသော အရည်အချင်းများနှင့် မပြည့်စုံကြောင်း အထင်အရှား မပြနိုင်ပါက ပြည်နယ်သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်သည် နိုင်ငံတော် သမ္မတက တင်သွင်းသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အား ဝန်ကြီးချုပ် အဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးရန် ငြင်းပယ်ခွင့် မရှိသဖြင့် ဝန်ကြီးချုပ်ခန့်အပ်မှုမှာ နိုင်ငံတော် သမ္မတ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့် အဖြစ် လုံးလုံး လျားလျား တည်ရှိပေသည်။¹⁹ ဤနေရာ၌ သတ်ချပ်ရန်မှာ ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် သမ္မတ ရွေးချယ်သည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်သည် ပြည်သူများရွေးကောက်တင်မြှောက်သည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ဖြစ်နိုင်သလို တပ်မတော်သား လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။

မှတ်စု (၄) ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးချုပ် ခန့်အပ် တာဝန်ပေးခြင်း ဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပြဌာန်းချက်

၂၆၁။ (က) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် အောက်ပါ အရည်အချင်းများနှင့် ပြည့်စုံ ရမည်-

- (၁) အသက် ၃၅ နှစ်ပြည့်ပြီးသူ၊
- (၂) အသက်ကန့်သတ်ချက်မှအပ ပုဒ်မ ၁၂၀ တွင်ဖော်ပြထားသည့် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် သတ်မှတ်ထားသော အရည်အချင်းများနှင့် ပြည့်စုံသူ၊
- (၃) ပုဒ်မ ၁၂၁ တွင်ဖော်ပြထားသည့်ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအဖြစ် ရွေးကောက် တင်မြှောက်ခံပိုင်ခွင့်မရှိစေသော ပြဌာန်းချက်များနှင့်လည်း ငြိစွန်းခြင်းမရှိသူ၊
- (၄) နိုင်ငံတော်နှင့် နိုင်ငံသားအပေါ် သစ္စာရှိသူ။

(ခ) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် သက်ဆိုင်ရာတိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးရန်-

- (၁) သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များထံမှ သတ်မှတ်ထားသည့် အရည်အချင်း များနှင့် ပြည့်စုံသော သင့်လျော်သည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦး အားရွေးချယ်ရမည်၊
- (၂) ရွေးချယ်ထားသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်၏ အမည်စာရင်းကို သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်သို့ ပေးပို့လျက် သဘောတူညီချက်ရယူရမည်။
- (ဂ) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ရရှိ ပြီးသည့် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်အား သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ် တာဝန်ပေးရမည်။

¹⁸ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ၂၀၀၈ ဇယား (၂) ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ပညာရှင်တစ်ဦးက ပြည်ထောင်စု ဥပဒေပြုစာရင်း (ဇယား ၁) တွင် အပ်နှင်းထားသည့် ကျယ်ပြန့်သော လုပ်ပိုင်ခွင့်များက ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဥပဒေပြုစာရင်း (ဇယား ၂)ကို လွှမ်းမိုးသွားနိုင်ကြောင်း ထောက်ပြခဲ့သည်။ Ghai (Undated): 32 ၌။

¹⁹ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ၂၀၀၈၊ ပုဒ်မ ၂၆၁(ခ)

(ဃ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်အတွက် သတ်မှတ်ထားသော အရည်အချင်းများနှင့် မပြည့်စုံကြောင်း အထင်အရှား မပြနိုင်ပါက တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်သည် နိုင်ငံတော်သမ္မတက အမည်စာရင်းတင်သွင်းသည့်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အား တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်တာဝန်ခန့်အပ်တာဝန်ပေးရန် ငြင်းပယ်ခွင့် မရှိစေရ။

(င) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးရန် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်မရရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အစား အမည်စာရင်းသစ်ကို တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်သို့ ထပ်မံတင်သွင်းခွင့် ရှိသည်။

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးများ ရွေးချယ် ခန့်အပ်မှုမှာ ဝန်ကြီးချုပ်၏လုပ်ပိုင်ခွင့် အဖြစ် ကျယ်ပြန့်စွာ လွှဲအပ် ထားသည်။²⁰ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးဝန်ကြီးများနှင့် ပတ်သက်၍ ကွဲပြားခြားနားသည့် ပုံသဏ္ဍာန် သုံးမျိုးကို တွေ့နိုင်သည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးအများစုမှာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များထဲမှ သတ်မှတ် အရည်အချင်းနှင့် ပြည့်စုံသော သင့်လျော်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်များကို ဝန်ကြီးချုပ်က ရွေးချယ်၍ နိုင်ငံတော် သမ္မတက ခန့်အပ် တာဝန် ပေးသည်။²¹ အရပ်ဖက် ဝန်ကြီးဌာန မဟုတ်သော လုံခြုံရေးနှင့် နယ်စပ်ရေးရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးကို တပ်မတော် ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်က အမည်စာရင်းတင်သွင်းပြီး ရာထူးရယူသူ ဝန်ကြီးအနေနှင့် တပ်မတော်မှ နုတ်ထွက်ရန်မလိုပါ။ ထို့ပြင် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးရေးရာ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် (ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေအရ လျော်ကန်သင့်မြတ်သော နိုင်ငံတော် လူဦးရေ စုစုပေါင်း ၏ သုညဒသမတစ် ရာခိုင်နှုန်းနှင့် အထက်ရှိကြောင်း သက်ဆိုင်ရာက သတ်မှတ်သော တိုင်းရင်းသား လူမျိုးအသီးသီး က လူမျိုးတစ်မျိုးလျှင် တစ်ဦးကျစီ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားခြင်း) များသည် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးရေးရာ ဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်း ခံရသည်။

ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပါ ပြဌာန်းချက်များနှင့် မဆန့်ကျင်လျှင် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်မှု အာဏာသည် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်က ဥပဒေပြုနိုင်သော ကိစ္စရပ်များသို့ သက်ရောက်ပျံ့နှံ့သည်။ ထို့ပြင် ပြည်ထောင်စု ဥပဒေတစ်ရပ်အရ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအား ဆောင်ရွက်ခွင့်ပြုသည့် ကိစ္စရပ်များသို့လည်း သက်ရောက်ပျံ့နှံ့သည်ဟု ပြဌာန်းထားသည်။²² ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးဝန်ကြီးများသည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသ ကြီးများအတွင်း မိမိတာဝန်ပေးအပ်ခြင်းခံရသည့် ဝန်ကြီးဌာနအလိုက် စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ ညွှန်ကြားခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် စစ်ဆေးခြင်း တာဝန်များကို ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်။²³ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများတွင် ဌာနဆိုင်ရာ ကိုးဌာနထက် ပိုမိုသော်လည်း ပုံမှန်အားဖြင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးကိုးယောက်ကိုသာ ခန့်ထား၍ အချို့ဝန်ကြီးများ အနေနှင့် ရေးရာ ကိစ္စရပ်များအလိုက် ပူးပေါင်း တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်သည်။

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးပုံသဏ္ဍာန်သည် ယခင်အစိုးရ လက်ထက်က ရှိနှင့်ပြီးဖြစ်သော ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာနမှ သက်ဆင်းလာသည်။ ဤဦးစီးဌာနသည် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အစိုးရ အဖွဲ့ရုံးအဖြစ် ရောက်ရှိသွားပြီး၊ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန၏ အကြီးအကဲမှာ တိုင်းဒေသ ကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့၏ အတွင်းရေးမှူးဖြစ်သည်။²⁴ သို့ဖြစ်၍ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့် ဥပဒေများအရ ပြည်နယ်

²⁰ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ၂၀၀၈၊ ပုဒ်မ ၂၄၈(ဂ)/၂၆၂(က)
²¹ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ ဥပဒေ (နယက အမိန့် ၁၆/၂၀၁၀) ပုဒ်မ ၈(ဆ)တွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် တာဝန်များကို ပိုမိုတိကျစွာ ရေးသားထားသော်လည်း ဥပဒေပြုစာရင်း(ဇယား ၂)နှင့် ပတ်သက်သည့် အကျယ်ဖွင့်ဆိုမှု မတွေ့ရပါ။
²² ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ၂၀၀၈၊ ပုဒ်မ ၂၄၉
²³ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် အစိုးရဥပဒေ (နယက အမိန့် ၁၆/၂၀၁၀) ပုဒ်မ ၃၁(က)
²⁴ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ၂၀၀၈၊ ပုဒ်မ ၂၆၀

တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးဌာနများ အဖြစ်သီးခြားရပ်တည်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း ဒေသအလိုက်လျော့ကျလျက်ရှိသည်။ ဤအချက် နှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအတွင်း အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ပိုင်ခွင့် သဟဇာတဖြစ်ခြင်း၊ ယင်း၏ အဖွဲ့အစည်း ဆိုင်ရာ ပုံသဏ္ဍာန် စသည်တို့ကို လာမည့်အခန်းတွင် အသေးစိတ်ဆွေးနွေးပါမည်။ နိဂုံးချုပ် ထောက်ပြလိုသည့် အရေးကြီး အချက်မှာ ထွေ/အုပ်၏ မိခင်ဝန်ကြီးဌာန ဖြစ်သော ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနမှာ ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က ခန့်အပ်သည့် တပ်မတော်အရာရှိကြီးများ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ယူသည့် ဝန်ကြီးဌာန သုံးခုအနက် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြလိုသည်။²⁵

တရားစီရင်ရေး

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများတွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တရားလွှတ်တော် တရားသူကြီးချုပ်နှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တရားလွှတ်တော် တရားသူကြီးများ အနည်းဆုံး သုံးဦးမှ အများဆုံး ခုနစ်ဦးအထိ ခန့်အပ်ထားသည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးတရား တရားလွှတ်တော်များရှိသည်။ တရားလွှတ်တော်၏ ကြီးကြပ်မှု အောက်၌ ခရိုင်တရားရုံးများ၊ မြို့နယ် တရားရုံးများနှင့် ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသ/တိုင်း တရားရုံးများရှိသည်။ လွတ်လပ်သည့် တရားစီရင်ရေးစနစ်ကို မြန်မာနိုင်ငံ တွင် မတွေ့မြင်ရသေးပါ။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တရားလွှတ်တော် တရားသူကြီးချုပ်ကို ပြည်ထောင်စု တရားသူကြီးချုပ်၊ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးချုပ်တို့နှင့် ညှိနှိုင်းပြီး နိုင်ငံတော် သမ္မတက သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ထံ အမည်စာရင်းတင်သွင်းခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသို့ လွှတ်တော်သို့ အမည်စာရင်း တင်သွင်းမှုတွင်လည်း အခြားပြဌာန်းချက်များနည်းတူ အမည်စာရင်းတင်သွင်းခံရသူ၏ အရည်အချင်းများနှင့် မပြည့်စုံကြောင်း အထင်အရှား မပြသနိုင်ပါက လွှတ်တော် အနေနှင့် ငြင်းပယ်ခွင့်မရှိပါ။²⁶ မည်သို့ဆိုစေ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်သည် တရားလွှတ်တော် တရားသူကြီးများကို သက်ဆိုင်ရာ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် စုစုပေါင်းဦးရေ၏ သုံးပုံ နှစ်ပုံက စွပ်စွဲပြစ်တင်နိုင်ပြီး၊ မှန်ကန်မှသာ ဝန်ကြီးချုပ် သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော် သမ္မတထံ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို တင်ပြနိုင်သည်။²⁷

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များသည် နိုင်ငံတော်၏ အမြင့်ဆုံး တရားရုံးဖြစ်သည့် ပြည်ထောင်စု တရား လွှတ်တော်ချုပ်၏ လက်အောက်ခံဖြစ်ပြီး၊ ပြည်ထောင်စု တရားလွှတ်တော်ချုပ်သည် " ပြည်ထောင်စု အစိုးရနှင့် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အစိုးရတို့အကြားဖြစ်ပွားသည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေဆိုင်ရာ ပြဿနာများမှ အပ အခြားအငြင်းပွားမှုများ" ကို မူလ စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာရှိသည်။²⁸ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအချင်းချင်း အကြား၊ ပြည်ထောင်စု အစိုးရနှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရတို့အကြား ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများ ပေါ်ပေါက်လာပါက နိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ဆိုင်ရာ ခုံရုံး၏ တာဝန်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော် သမ္မတနှင့် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်၏ ဥက္ကဋ္ဌတို့က ရွေးချယ်ထားသည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေ ခုံရုံးအဖွဲ့ဝင် ကိုးဦးရှိပြီး၊ နိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေ ဆိုင်ရာ ခုံရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် အပြီးအပြတ်အတည်ဖြစ်သည်။²⁹

ယေဘုယျအားဖြင့် တရားစီရင်ရေး စနစ် ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် တာဝန်နှင့်အပ်မှု ဖြစ်စဉ်များမှာ တရားစီရင်ရေး မဏ္ဍိုင် လွတ်လပ်မှု အတွက် မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာဖြစ်စေ၊ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်အတွက်ဖြစ်စေ၊ အကန့်အသတ်များ တည်ရှိ နေသည်။³⁰ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ကလည်း

²⁵ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ၂၀၀၈၊ ပုဒ်မ ၂၃၂။ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေအရ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်က အမည်စာရင်းတင်သွင်းရသည့် အခြားဝန်ကြီးဌာန နှစ်ခုမှာ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး ဌာနနှင့် နယ်စပ်ရေးရာ ဝန်ကြီးဌာန တို့ဖြစ်သည်။
²⁶ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ၂၀၀၈၊ ပုဒ်မ ၃၀၈- ၃၁၀
²⁷ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ၂၀၀၈၊ ပုဒ်မ ၃၁၁
²⁸ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ၂၀၀၈၊ ပုဒ်မ ၂၉၅(က)၂
²⁹ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ၂၀၀၈၊ ပုဒ်မ ၃၂၂-၃၂၄
³⁰ Ghai (undated): 30 ခြုံရူ

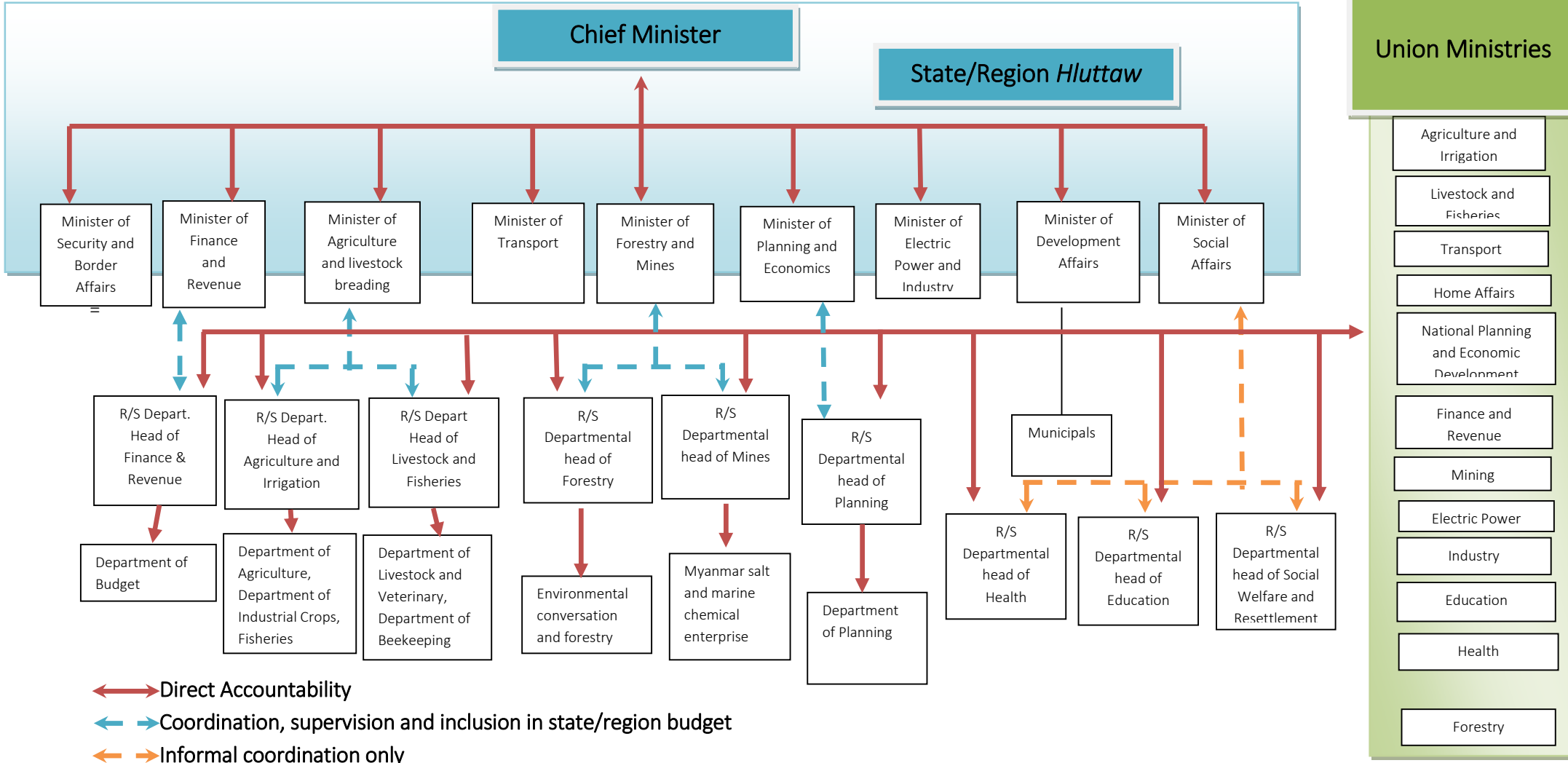
"ပြည်ထောင်စုရှေ့နေချုပ်နဲ့ ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ် တို့ကို နိုင်ငံတော် သမ္မတက ခန့်အပ်တဲ့ အတွက် တရားစီရင်ရေး မဏ္ဍိုင်ဟာ အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်ရဲ့ လက်အောက်ခံ ဖြစ်သွားပါပြီ။ ဒါဆိုရင် လွတ်လပ်တဲ့၊ အပြန် အလှန် ထိန်းကျောင်းမှု ရှိတဲ့ မဏ္ဍိုင် သုံးရပ်မရှိဘူးလို့ ပြောရမယ်"ဟု ဝေဖန်ထောက်ပြခဲ့ပါသည်။³¹

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရတွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးဥပဒေချုပ်ကို ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးချုပ်က အမည်စာရင်း တင်သွင်းပြီး (ယခင် ခန့်အပ်မှုများနည်းတူ လွှတ်တော်၏ အတည်ပြုချက်ရယူပြီး) ဥပဒေဆိုင်ရာ အကြံဉာဏ်နှင့် လမ်းညွှန်မှုများ ရယူရေးအတွက် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဥပဒေချုပ်သည် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးချုပ်မှ တစ်ဆင့် နိုင်ငံတော် သမ္မတအား နှင့် ပြည်ထောင်စု ရှေ့နေချုပ်တို့အား တာဝန်ခံရသည်။³²

³¹ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်။ Weekly Eleven (၂၂၊ ဇူလိုင်၊ ၂၀၁၃) ၃

³² တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့ ဥပဒေ (နယက အမိန့် ၁၆/၂၀၁၀)၊ ပုဒ်မ ၁၅ (က)

ပုံညွှန်း- ၆ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်း တည်ဆောက်ပုံ

ဘဏ္ဍာရေးနှင့် လူစွမ်းအား အရင်းအမြစ်

ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သည့် တရားလွှတ်တော်နှင့် ဥပဒေချုပ်တို့ကဲ့သို့ တိုင်းဒေသကြီး (သို့) ပြည်နယ် ဥပဒေပြုစာရင်း (ဇယား ၂) တွင် အကျုံးဝင်သည့် ကဏ္ဍများသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်တွင် ပါဝင် သည်။ ဤဘတ်ဂျက်ကို ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရနှင့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်တို့က လျာထားရေးဆွဲ သည်။ ဤအကြောင်းအရာကို အခန်း(၃)တွင် အသေးစိတ်ရှင်းပြမည် ဖြစ်ပြီး ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်အတွင်း လည်ပတ် ဆောင်ရွက်နေသည့် ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာန လက်အောက်ခံ ဒေသဆိုင်ရာ ရုံးများမှာ ဗဟိုအစိုးရက သတ်မှတ်သည့် ဘတ်ဂျက်ဘောင်အတွင်းရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးတွင် "ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ချရေး ရံပုံငွေ"ကဲ့သို့ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်အလိုက် နှစ်နှစ်အတွင်း ဦးစားပေးအကောင်အထည်ဖော်မည့် ဌာနဆိုင်ရာအသီးသီးတို့ ကျခံသုံးစွဲရမည့် အထွေထွေသုံး ရံပုံငွေမျိုး လည်းရှိပါသည်။ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်တွင် ဝင်ငွေရရှိသည့် ရင်းမြစ်သုံးခုမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

- ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေ ဇယား (၅)အရ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးများက ကောက်ခံရမည့် အခွန်အခများ (နောက်ဆက်တွဲ - ၃)၌ ဖော်ပြထားသည်။
- သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်း ကိုယ်စားပြု အစိုးရပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ရရှိသည့် ဝင်ငွေများ၊ ယင်းမှ အချို့သော အစိတ်အပိုင်းသည် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ရံပုံငွေသို့ သွားပြီး၊ အချို့မှာ သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရလုပ်ငန်း ထံသို့သွားသည်။³³
- ပြည်ထောင်စု အစိုးရကလွှဲပြောင်းပေးသည့် ထောက်ပံ့ကြေး၊ ချေးငွေ(အစိုးရပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လည်ပတ်အောင် ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဘတ်ဂျက်လိုငွေပြုမှု မပေါ်ပေါက်စေရန် ထိန်းသိမ်းပေးခြင်း)နှင့် ကဏ္ဍစုံ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရသည့် ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ချရေး ရံပုံငွေ။³⁴

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်တွင် ဥပဒေချုပ်ကို ဝန်ကြီးချုပ်က ခန့်အပ်သည့် နည်းလမ်းအတိုင်း ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး စာရင်းစစ်ချုပ်တစ်ဦးစီကို ခန့်အပ်ထားရှိသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် ဤရာထူးနှင့် ပတ်သက်သည့် ဆောင်ရွက်ရမည့် တာဝန်များကို ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားသော်လည်း ၂၀၁၀ ခုနှစ် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရဥပဒေတွင် စာရင်းစစ်ချုပ်များသည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်များကို စစ်ဆေး၍ သက်ဆိုင်ရာ လွှတ်တော်များ သို့ အစီရင်ခံရမည်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။³⁵ စာရင်းစစ်ချုပ်၏ တာဝန်ခံမှုမှာ ဥပဒေချုပ်နည်းတူ ရှင်းရှင်း လင်းလင်း မရှိလှဘဲ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးချုပ်မှ တစ်ဆင့် နိုင်ငံတော် သမ္မတအား တာဝန်ခံရခြင်း နှင့် ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်နှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးဝန်ကြီးချုပ်အား တာဝန်ခံရကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။³⁶

ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရသည် နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စု ဥပဒေနှင့် အညီလည်းကောင်း၊ ပြည်ထောင်စု အစိုးရနှင့် ကြိုတင် ညှိနှိုင်း၍ လည်းကောင်း မိမိတာဝန်ယူ အကောင်အထည်ဖော်ရသည့် လုပ်ငန်း များကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် နယ်ဖက် ဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းခန့်အပ်နိုင်ကြောင်း³⁷

³³ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့ ဥပဒေ (နယက အမိန့် ၁၆/၂၀၁၀) ပုဒ်မ (၄၀)၊ ပြည်ထောင်စု သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေ၊ ၂၀၀၈၊ ဇယား (၅)

³⁴ ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှု ကဏ္ဍနှင့် အစိုးရပိုင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကြား ကွဲပြားခြားနားမှုသည် မရောမနှောမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် စည်ပင်သာယာရေးဌာနများသည် အစိုးရပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဖြစ်ပြီး ဒေသအလိုက် ဘတ်ဂျက်ကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း သို့မဟုတ် ချေးငွေများ လက်ခံခြင်းတို့ကို မလွဲမသွေ ဆောင်ရွက်ရမည်။ ချေးငွေရယူလျှင် ၄% အတိုးပေးရမည်ဖြစ်ပြီး သုတေသနတွင် ယင်းဌာနများက ချေးယူငွေအတွက် မည်မျှအထိ ပြန်ဆပ်မှုရှိကြောင်း မသိရှိရပါ။

³⁵ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ၂၀၀၈၊ ပုဒ်မ ၂၇၁-၂၇၄၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရဥပဒေ (နယက အမိန့် ၁၆/ ၂၀၁၀) ပုဒ်မ ၂၀(က)

³⁶ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် အစိုးရ ဥပဒေ (နယက အမိန့် ၁၆/၂၀၁၀) ပုဒ်မ ၂၁(က၊ခ)။

³⁷ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ၂၀၀၈၊ ပုဒ်မ ၂၅၇

ပြဌာန်းထားသော်လည်း ယနေ့အထိ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများတွင် ထိုကဲ့သို့ နယ်ဖက် ဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်းမျိုး လုံးဝပေါ်ပေါက်ခြင်းမရှိသေးပါ။³⁸

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ ဖွဲ့စည်းပုံကို လေ့လာခြင်း

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသည် မကြာသေးမီကမှ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည့် တိုးတက်မှုဖြစ်ပါသည်။ ဤသုတေသန၏ ရည်ရွယ်ချက် တစ်ရပ်မှာ ယင်းအစိုးရများအနေဖြင့် အောက်ခြေသို့ မည်သို့မည်ပုံ သက်ရောက်နိုင်မှု ရှိမရှိကို လေ့လာရန်ရည်ရွယ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် လက်ရှိဖွဲ့စည်းဖြစ်တည်နေသည့် အဓိကကျသော အမြင်သဘောထား တစ်ချို့ကို စုစည်း လေ့လာမှုပြုထားသည်။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်၏ ရောယှက်ပုံသဏ္ဍာန်များ

မှတ်စု (၂) တွင် မိတ်ဆက်ဖော်ပြခဲ့သည့် အတိုင်း ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးဖြစ်စဉ်ကို ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် တာဝန်ယူမှုများကို ဒေသန္တရ အစိုးရများထံ လွှဲပြောင်းသည့် ပုံစံတွင် "ပူးတွဲ ကော်ပိုရိတ် ပုံစံ" ဖြစ်နိုင်သလို သီးခြား လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိ အဖွဲ့အစည်းအဖြစ်ဖြင့်လည်း ဖော်ပြနိုင်ပါသည်။ ဤဖြစ်စဉ်မျိုး လက်တွေ့ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဒေသန္တရ အစိုးရသည် ယင်း၏ ကိုယ်ပိုင် ဘတ်ဂျက်ကို လျာထားကောက်ခံ အသုံးပြုနိုင်ခြင်း၊ ယင်း၏ ကိုယ်ပိုင်နိုင်ငံရေးအရ ခေါင်းဆောင်မှု (အများအားဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲများဖြင့်) ပြုနိုင်ခြင်းနှင့် ယင်း၏ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် လူ့စွမ်းအား အရင်းအမြစ်များအပေါ် လွတ်လပ်စွာ ဆုံးဖြတ်ချက် ချနိုင်ခြင်း တို့ပါဝင်သည်။ ဗဟိုအားပြုမှု သိပ်သည်းဆလျော့ချခြင်း (deconcentration) ပုံစံမျိုး ၌ တစ်ဆင့်နိမ့် အုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့အစည်းများသို့ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် တာဝန်ယူမှုအချို့ခွဲဝေပေးသော်လည်း ယင်းခွဲဝေခံ အဖွဲ့အစည်းများကိုယ်တိုင် နိုင်ငံတော် အုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရား၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ် အဖြစ် တည်ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ဤသို့ ကွဲပြားမှုများကို ဇယား(၆)တွင် ဖော်ပြထားပြီး ဒေသန္တရ ပြည်သူ့ရေးရာ ကဏ္ဍစီမံချက် လက်စွဲစာအုပ်မှ ထုတ်နှုတ်ထားပါသည်။³⁹

ဇယား (၆) ဗဟိုအာဏာခွဲဝေအပ်နှင်းခြင်း(Devolution) နှင့် ဗဟိုအားပြုမှုသိပ်သည်းဆလျော့ချခြင်း(Deconcentration) နှိုင်းယှဉ်ချက်

	ဗဟိုအာဏာခွဲဝေအပ်နှင်းခြင်း	ဗဟိုအားပြုမှုလျော့ချခြင်း
ဒေသဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း	ဒေသန္တရ အစိုးရ	ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေး
ဥပဒေဆိုင်ရာ လက္ခဏာ	ကော်ပိုရိတ်ပုံစံ (အက်ဆက်များကိုယ်တိုင်ပိုင်ဆိုင်ပြီး၊ ဘဏ္ဍာရေးကိစ္စများပါဝင်ဆောင်ရွက်၊ မိမိအမည်ဖြင့် တရားစွဲဆိုနိုင်၊ တရားစွဲဆိုခံနိုင်)	အစိုးရပိုင်/နိုင်ငံတော်ဌာန၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း
နိုင်ငံရေး လက္ခဏာ	ကိုယ်ပိုင် နိုင်ငံရေးဦးဆောင်မှု (ဒေသန္တရ ရွေးကောက်ခံ ကောင်စီနှင့်/ သို့မဟုတ် ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်သူ) ကိုယ်ပိုင် ဘတ်ဂျက်	နိုင်ငံရေးအရ ဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်နိုင်မှု အာဏာမရှိ (အကြံပေးကောင်စီ ရှိကောင်းရှိနိုင်)
အုပ်ချုပ်မှု လက္ခဏာ	ဒေသန္တရအစိုးရသည် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်ဝန်ထမ်း ခန့်အပ်ပြီး လူ့စွမ်းအား အရင်းအမြစ်ကို ကိုယ်တိုင်ဆုံးဖြတ်	ဒေသခံ ဝန်ထမ်းများသည် နိုင်ငံတော် နယ်ဖက် ဝန်ထမ်းဌာနများ၏ အစိတ်အပိုင်း

³⁸ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် အစိုးရ ဥပဒေ (နယက အမိန့် ၁၆/၂၀၁၀) ပုဒ်မ ၄၅(က၊ခ)။

³⁹ ဤဇယား၏ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သောရှင်းလင်းချက်ကို Boex (2010)11-14 ၌ ရှု

<p>ဘဏ္ဍာရေး လက္ခဏာ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ကိုယ်ပိုင် ဘတ်ဂျက်ရှိ (ဗဟို အစိုးရမှ ခွဲဝေပေး) • ကိုယ်ပိုင် ဘတ်ဂျက်ငွေ စာရင်းဖွင့် (ဘဏ္ဍာနှစ် တစ်နှစ်မှ နောက်တစ်နှစ်သို့ စာရင်းဖွင့် လက်ကျန်ပို့နိုင်) • ရံပုံငွေများ မြှင့်တင်နိုင်၊ ကိုယ်ပိုင် အခွန်ကောက်၍ ကိုယ်ပိုင် ဘတ်ဂျက်အတွင်း ထိန်းသိမ်းနိုင် • ကိုယ်ပိုင် ငွေစာရင်းမှ ချေးငှားခြင်းဖြင့် ပေးရန်တာဝန်များကို ကျခံနိုင်ခြင်း 	<ul style="list-style-type: none"> • ဘတ်ဂျက် ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် ဗဟိုအဆင့်၏ လက်ဝေခံဖြစ်နေခြင်း • ဘတ်ဂျက်ကို ပြည်ထောင်စုအဆင့် လွှတ်တော်များက အတည်ပြုခြင်း • ဘဏ္ဍာရေးသည် ငွေတိုက် စာချုပ်စာရင်းများ၏ အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်နေခြင်း • ကောက်ခံရသမျှ အခွန်တို့သည် ဗဟို အစိုးရနှင့် သက်ဆိုင်နေခြင်း
-------------------------------	--	--

အခြေခံဥပဒေရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုဖြေလျှော့ခြင်းအနေအထားတွင် ဗဟိုအာဏာခွဲဝေအပ်နှင်းခြင်း(devolution) ဆိုင်ရာ အခြေခံအချက်အချို့ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ အထူးသဖြင့် ရွေးကောက်ခံ လွှတ်တော်များနှင့်တကွ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၊ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များထွက်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အခွန်များကောက်ခံခွင့်နှင့် ဗဟိုအစိုးရ၏ ကြီးမားသော လွှမ်းမိုးမှုခံရဆဲ ဖြစ်သည့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဘတ်ဂျက်အနေအထားတို့သည်ပင်လျှင် ဤအသွင် ကူးပြောင်း ဖြေလျော့ရေး၏ ကနဦးခြေလှမ်းများ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

မည်သို့ဆိုစေ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် တာဝန်အပ်နှင်း ဆောင်ရွက်မှုများမှာ အကန့်အသတ်နှင့်တည်ရှိပြီး ဤသို့ဆောင်ရွက်ရသည့် အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာပိုင်အသီးသီးမှာလည်း နိုင်ငံတော်သမ္မတ တစ်ဦးတည်းကိုသာ စုပြုတာဝန်ခံထားပြီး သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များထံ တာဝန်ခံခြင်းမရှိပါ။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်များ၏ တည်ရှိဆဲသဘောသဘာဝ အရ ထိန်းချုပ်မှု လျော့ချရေး အသွင်သဏ္ဍာန်အချို့ တွေ့မြင်ရသည့်တိုင် ပြည်ထောင်စု အစိုးရထံမှ ဘဏ္ဍာရေး အတည်ပြုချက်ရယူရန် လိုအပ်ဆဲပင်ဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရဝန်ကြီးဌာန၏ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်မှုများမှာလည်း ဒွိဟဖြစ်ဖွယ် အနေအထားတွင် ရှိပါသည်။ ဝန်ကြီးဌာနများအနေနှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ရုံးများဖွဲ့စည်းထားသော်လည်း အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာနတစ်ခုမှ လွဲ၍ ကျန်ဝန်ကြီးဌာနများ အနေနှင့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့နှင့်တစ်သားတည်း မဖြစ် သေးပါ။

ဤသို့ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာစေရန် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးဖြစ်စဉ်၏ ပထမအဆင့်အဖြစ် ဗဟိုအစိုးရဝန်ကြီးဌာန အသီးသီး၏ တာဝန်ယူမှုနှင့် ရင်းမြစ်များကို ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်ရုံးများသို့ ပိုမိုလွှဲအပ်ခြင်း (ကဏ္ဍအလိုက် သို့မဟုတ် ထောင်လိုက်ဖြေလျော့ခြင်း)၊ နိုင်ငံတော် သမ္မတ၏ အခွင့်အာဏာမှ ဒေသန္တရ ဝန်ကြီးချုပ်သို့ ပိုမိုတာဝန်ယူစေခြင်း (ဒေသအလိုက် သို့မဟုတ် အလျားလိုက်ဖြေလျော့ခြင်း) တို့ကို စတင်ဆောင်ရွက်ရမည်။ ဤဖြေလျော့မှုကို လက်တွေ့ အကောင်အထည်ဖော်မည့် ဒေသန္တရ တာဝန်ရှိသူများအနေနှင့်လည်း ဗဟို အစိုးရကို ကျယ်ပြန့်စွာ တာဝန်ခံရမည်ဖြစ်သည်။⁴⁰ တစ်ချိန်တည်းတွင် လွှတ်တော်များ ရွေးချယ်ခြင်းနှင့် အသွင်းကူးပြောင်းရေး ဖြစ်စဉ်တစ်ရပ်လုံးသည် ပြည်သူလူထု၏ အောက်မှ အထက်သို့ ပူးပေါင်းမှု မျက်နှာစာမှ တစ်ဆင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်အထိ ကျယ်ပြန့်သွားရန်လိုအပ်ပါသည်။ ပဏာမအဆင့် ချုပ်ကိုင်မှု ဖြေလျော့ရေး ဖြစ်စဉ်သည် ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှုများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းကို ပိုမိုတိုးတက်စေသော်လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာနှင့် ဒေသခံခြေသို့တာဝန်ခံမှုကို မြင့်မားစေမည်မဟုတ်ပါ။ ဗဟို အုပ်ချုပ်မှု လျော့ချရေးမူဝါဒ ရှေ့ဆက်ရန် အရေးကြီးသည့် မဟာဗျူဟာ အစိတ်အပိုင်း တစ်ရပ်မှာ အသွင်ကူးပြောင်းရေး ပဏာမအဆင့်နှင့် ပိုမိုရင့်ကျက်သည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လွှဲအပ်ခြင်းတို့ အကြား မည်သို့ စီစဉ်ချိတ်ဆက်ထားကြောင်း ဖော်ပြနိုင်ရမည်။

⁴⁰ ထောင်လိုက်နှင့် အလျားလိုက် ပဏာမအဆင့် ဖြေလျော့ခြင်း လက္ခဏာများ၊ Boex(2012): 13-14 ၌ရှု

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများတွင် တပ်မတော်၏ အခန်းကဏ္ဍ

ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာသည့် အင်စတီကျူးရှင်း အသစ်များအကြား ဒုတိယမြောက်ထူးခြားချက်တစ်ရပ်မှာ ပြည်ထောင်စု အဆင့် အဖွဲ့အစည်းများအတွင်း တပ်မတော်၏ နိုင်ငံရေးအရ နေရာယူမှု အခန်းကဏ္ဍဖြစ်ပြီး၊ ဤအချက်က ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး များ၏ ဒေသန္တရ အဆင့်ထိ သြဇာသက်ရောက်မှုရှိသည်။⁴¹ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များ၌ တပ်မတော် ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်က အမည်စာရင်းတင်သွင်းထားသော တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ်များ လေးပုံတစ်ပုံ နေရာယူထားခြင်းသည် ဒီမိုကရေစီ ဖြေလျော့ရေးဖြစ်စဉ်၏ ကန့်သတ်ချက်အဖြစ် သိသာထင်ရှားလှသည်။ တပ်မတော်၏ အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်ရန် အလိုငှာ တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်များရှိ လွှတ်တော်များ၌ တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်နေမှုသည် တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုတို့၏ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အရေအတွက်ကို လျော့ကျစေသည်သာမက၊ တပ်မတော်အတွင်း၌လည်း တိုင်းရင်းသား များစွာ ပါဝင်ခြင်း မရှိပါ။ စတိန်းဘတ် ကလည်း

“မရေရာသော အနာဂတ်အထိ ဆက်လက်တည်ရှိ နေနိုင်သည့် ပြည်နယ်များ၏ အခွင့်အာဏာ ဖွဲ့စည်းပုံအတွင်း တပ်မတော် က ပါဝင်နေခြင်းသည် အဆိုပါ အင်စတီကျူးရှင်းများ၏ ခေါင်းဆောင်မှု အခန်းကဏ္ဍအပြည့်အဝနီးပါး ဗမာတို့ လက်တွင်း၌ ရှိနေခြင်း ဖြစ်ပြီး၊ တပ်မတော်၏ နိုင်ငံရေးပါဝင်ပတ်သက်မှုနှင့် တိုင်းရင်းသားများပိုမိုပါဝင်နိုင်သည့် မြှင့်တင်မှုများ သိသာ ထင်ရှားစွာ မပြောင်းလဲနိုင်ပါက လူနည်းစု တိုင်းရင်းသားတို့၏ ကိုယ်စားပြုမှု အခွင့်အရေးမှာ မှေးမှိန်ဆဲဖြစ်ကြောင်း”⁴² မှတ်ချက်ပြုခဲ့သည်။

သိသာထင်ရှားမှု မရှိသော်ငြား ပိုမိုအရေးပါသည့် အချက်တစ်ရပ်မှာ နယ်စပ်ရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနနှင့် ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးများ၏ အမည်စာရင်းကို တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ထံမှ ရယူခြင်းဖြစ်သည်။ ဤဝန်ကြီးဌာန နှစ်ခုတွင် ပြည်နယ်အဆင့် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအပေါ် အခွင့်အာဏာ လွှမ်းမိုးနိုင်သည့် အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာန (ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာန) နှင့် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် မူဝါဒရေးရာများကို လွှမ်းမိုးနိုင်သည့် နယ်စပ်နှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက် နိုင်သည့် ဦးစီးဌာနများပါဝင်သည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ လုံခြုံရေးနှင့် နယ်စပ်ရေးရာ ဝန်ကြီး အမည်စာရင်းကိုလည်း တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က တင်သွင်းရပြီး၊ ထိုဝန်ကြီးသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးတာဝန်ရော မူလတပ်မတော် ရာထူးကိုပါ ပူးတွဲတာဝန်ထမ်းဆောင်ရသည်။ ဤအစိုးရဌာနများရှိ ဝန်ထမ်းအများစုမှာ တပ်မတော်ရာထူးမှ နုတ်ထွက်ထားသည့် အသွင်ပြောင်းဝန်ထမ်းများ ဖြစ်နေသည်။⁴³ ဆက်လက်ပြုစုမည့် သုတေသနတွင် ဤအရေးပါသော ဝန်ကြီးဌာနများ၌ တပ်မတော်၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှုများကို ထပ်မံလေ့လာရန် လိုအပ်သည်။

အချုပ်အားဖြင့် ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေအရ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် အုပ်ချုပ်ရေး ကဏ္ဍနှင့် ယင်းနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသော အပြောင်းအလဲများသည် ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်မှု အခွင့်အာဏာ အကန့်အသတ်ရှိနေသည့် အုပ်ချုပ်ရေး ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းဆောင်တာများနှင့် ဗဟိုနှင့် တပ်မတော်၏ ထိန်းချုပ်မှု ကြီးမားသည့် အလျောက် ဒေသန္တရဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း ကျဉ်းမြောင်းဆဲဖြစ်သည်။

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေး အသွင်ကူးပြောင်းမှု ဝန်းကျင်

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်၏ အနာဂတ်သည် အဖြေပေးရန် မလွယ်ကူသည့် အရေးပါသော မေးခွန်းတစ်ရပ်အဖြစ် တည်ရှိနေပြီး၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေက ဖော်ပြထားသည့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်များ၊ ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးနှင့် အသွင်ကူးပြောင်းမှုကို မည်မျှ ကျယ်ပြန့်ပွင့်လင်းစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့်များအပေါ် တည်မှီလျက်ရှိသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် ပြဌာန်းချက်များမှာ အကန့်အသတ်ကြီးမားစွာ

⁴¹ ၂၀၀၈ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ တပ်မတော် အခန်းကဏ္ဍ ဆွေးနွေးချက်၊ Ghai (Undated:) 26-28; Pedersen (2011)53-54
⁴² Steinberg (2012): 233 ၌
⁴³ Taylor, (2009): 451 ၌။ ၂၀၁၃ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဦးစီးဌာနကို နယ်စပ်ရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနမှ ခွဲထုတ်၍ မွေးမြူရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်းဝန်ကြီး ဌာနအတွင်း ထည့်သွင်းလျက် မွေးမြူရေး၊ ရေလုပ်ငန်းနှင့် ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဝန်ကြီးဌာန အဖြစ်ပြောင်းလဲ ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

တည်ရှိပြီး၊ ဥပဒေမူကြမ်း ရေးဆွဲခဲ့သူများ သည် အာဏာနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့် ခွဲဝေပြဌာန်းခြင်းအပေါ် အနည်းငယ်သာ အာရုံစိုက်ခဲ့ပြီး အမှန်တကယ် ကိုယ်စားပြု အလုပ်ဖြစ်နိုင်သည့် ခရီးလမ်းဆုံးမဟုတ်သေးပါ။⁴⁴ အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် အသွင်ကူးပြောင်းမှုနှင့် ယင်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ပိုမိုမြှင့်တင်နိုင်ရန် အရေးပါလှသည့် အပြောင်းအလဲများစွာကို မြန်မာနိုင်ငံရေး အခင်းအကျင်းတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသူ အားလုံးက ဘက်စုံ ကြိုးပမ်းလျက်ရှိပါသည်။ လက်ရှိဖြစ်ထွန်းလာသည့် ဖွဲ့စည်းတိုးတက်မှုနှင့် အခွင့်အလမ်းများစွာ မှာ နိုင်ငံတော်သမ္မတ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အစီအမံ ဥပဒေများ ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေ ပြန်လည် ပြင်ဆင် ရေး သုံးသပ်ချက် ကော်မတီဖွဲ့စည်းခြင်း၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အုပ်ချုပ်ရေး စနစ် ပီပြင်ဖြစ်ထွန်းရေး အတွက် အဓိက အလှူရှင်များနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်တို့ ပါဝင်သည်။

နိုင်ငံတော်သမ္မတ၏ ဦးဆောင်မှု

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် အသွင်ကူးပြောင်းဖြစ်ထွန်းရေး အတွက် နိုင်ငံတော် သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်၏ ဦးဆောင်မှု အခန်းကဏ္ဍမှာ အဓိက နေရာမှပါဝင်သည်။ နိုင်ငံတော် သမ္မတရုံး ဝန်ကြီးဌာနသည် နိုင်ငံတော် အဆင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး မူဝါဒများကို အသွင်ကူးပြောင်းရေး အစိုးရ တစ်ရပ်သဖွယ် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ဤ ဆောင်ရွက်မှုများ တွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသို့ မူဝါဒလမ်းညွှန်ချက်များပေးခြင်း၊ ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအကြား အစိုးရများအကြား အချိတ်အဆက် မပြတ်တောက်စေရန် သတင်းအချက်အလက်များ စုစည်းပေးခြင်း တို့ပါဝင်သည်။ နိုင်ငံတော် သမ္မတရုံးကို နိုင်ငံတော် သမ္မတရုံးဝန်ကြီး ခြောက်ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပြီး၊ ၎င်းတို့အနက် ဝန်ကြီးတစ်ဦးမှာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ရေးရာများကို စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန် တာဝန်ပေးအပ် ထားခြင်းဖြစ်သည်။⁴⁵ နိုင်ငံတော် သမ္မတ ဦးသိန်းစိန် အစိုးရ စတင် တာဝန်ယူစဉ်ကပင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးလှထွန်းသည် ဤတာဝန်ကို ရယူထားပြီး ယေဘုယျအားဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချ ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို နိုင်ငံတော် သမ္မတအား ကိုယ်စားပြု ဆောင်ရွက်နေခြင်း ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော် သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်၏ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများတွင် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု စေ့ဆော်ပေးနိုင်ခြင်း၊ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ အုပ်ချုပ်ရေး အသွင်ကူးပြောင်းမှုကို မျက်ခြည်မပြတ်ရေး၊ ဖြစ်ထွန်းစပြုလာသည့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်များနှင့် ငြိမ်းချမ်းမှု တည်ဆောက်ရေးဖြစ်စဉ်ကို နိုင်ငံရေးအရ အသွင်ကူးပြောင်းမှုသို့ ဦးတည်နိုင်ရေး စသဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။ နိုင်ငံတော် သမ္မတက မကြာခင် ထောက်ပြလေ့ရှိသည့် "ပြည်သူ့ ဗဟိုပြု လူမှု စီးပွားပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု" တွင် သူ့အစိုးရအဖွဲ့၏ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးဆိုင်ရာ မူဘောင်များ၊ ကောင်းမွန်သော အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်နှင့် ပြည်သူလူထု အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေရန် ပိုမို အားကောင်းသည့် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း စသည်တို့ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြပြီး ဖြစ်သည်။

ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသည် ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်၏ အရေးပါသည့် အဖွဲ့အစည်း အသစ်များဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ၊ နိုင်ငံတော် သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်သည် အုပ်ချုပ်ရေး အသွင်ကူးပြောင်းမှု ပိုမိုမြှင့်တင်နိုင်ရေး အတွက် ခရိုင်၊ မြို့နယ်၊ ကျေးရွာ၊ အုပ်စု၊ ကျေးရွာအုပ်စု၊ ရပ်ကွက် ကျေးရွာ စသည့် အုပ်ချုပ်ရေး အလွှာအသီးသီးတွင် အထောက်အကူပြု ကော်မတီများ ဖွဲ့စည်းရန် တွန်းအားပေးခဲ့သည်။ ဤစာတမ်းရေးသား နေချိန်တွင် အထောက်အကူပြု ကော်မတီအသီးသီး ဖွဲ့စည်းပေါ်ပေါက် လာပြီးဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော် သမ္မတက "စုပေါင်း ဆွေးနွေး တိုင်ပင် ဆုံးဖြတ်၊ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်တဲ့ စနစ် ဆက်လက် ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်မှသာ ရှေးယခင် တစ်ဦးတစ်ယောက်တည်း

⁴⁴ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်အားလုံး၏ ၇၅% ကျော်က ပြင်ဆင်ရန် သဘောတူလက်ခံရန် လိုအပ်သည့် အတွက် စစ်ဖက်ကိုယ်စားလှယ်များကို ဗီတိုပေးထားသကဲ့သို့ ရှိသည်။ ထို့အပြင် အခြေခံကျသည့် အခန်းများဖြစ်သော နိုင်ငံတော် အခြေခံမူများ၊ နိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ၊ နိုင်ငံတော် အကြီးအကဲ၊ အရေးပေါ် ကာလ ပြဌာန်းချက်များနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်လိုပါက အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်၏ ၇၅% ကျော်ထောက်ခံမှုအပြင် ပြည်လုံးကျွတ် ဆန္ဒခံယူပွဲ ကျင်းပ၍ ဆန္ဒမဲပေးပိုင်ခွင့် ရှိသူအားလုံး၏ ထက်ဝက်ကျော် ဆန္ဒမဲဖြင့်သာ ပြင်ဆင်နိုင်သည်။ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ၂၀၀၈၊ ပုဒ်မ ၄၃၆

⁴⁵ သမ္မတရုံး ဝန်ကြီးဌာန၏ ဝန်ကြီးများမှာ (၁) နေပြည်တော် ပြည်ထောင်စု နယ်မြေ ဥက္ကဋ္ဌ (၂) လွှတ်တော် (၃) ငြိမ်းချမ်းမှု တည်ဆောက်ရေးနှင့် နိုင်ငံရေး (၄) စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု (၅) စီမံကိန်း

အဆုံးအဖြတ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော ပြည်သူလူထု မလိုလားတဲ့ ပြဿနာတွေ လျော့နည်းလာမှာ ဖြစ်ပါတယ်” ဟု ၎င်း၏ ဆန္ဒကို ပြောကြားခဲ့သည်။⁴⁶

စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အတွက် အခြေခံ မူဘောင်

စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အတွက် အခြေခံ မူဘောင် (အက်ဖ်အီးအက်စ်အာရ်) နယ်ပယ် ဆယ်ခုသည် နိုင်ငံတော် သမ္မတ၏ ပြည်သူ့ဗဟိုပြု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး မူဝါဒကို ထင်ဟပ် နိုင်စေရန် အတွက် စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဗဟိုဌာနမှ ရေးဆွဲထားသည့် အသွင်ကူးပြောင်းရေး မဟာဗျူဟာဖြစ်သည်။⁴⁷ အက်ဖ်အီးအက်စ်အာရ် ၏ အခြေခံ မူဘောင်များအပေါ် အရပ်ဖက် လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှ သဘောထား အမြင်များ သိရှိနိုင်ရန် အတွက် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလအတွင်း ရန်ကုန်မြို့၌ ပြည်သူလူထုနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများပြုခဲ့သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၂၈)ရက်တွင် နိုင်ငံတော်သမ္မတ က အက်ဖ်အီးအက်စ်အာရ်၏ တတိယအကြိမ်မြောက် စီမံကိန်းရေးဆွဲရေး ကော်မတီ အစည်းအဝေးကို တက်ရောက် ဖွင့်လှစ် ပေးခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ဤမူဘောင်များသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးဖြစ်စဉ် အတွင်း အကျိုးဝင် လျက်ရှိသည့် ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်း တာဝန်ယူမှု ရှိမည့် ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော နယ်ပယ် များမှ ကနဦး သတ်မှတ်ဖွဲ့စည်းရေးနှင့် အကြံပြုဆွေးနွေးချက်များ၊ ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ဖြစ်နိုင်ခြေများအပေါ် အလေးထား အထူးပြုထားပါသည်။ အက်ဖ်အီးအက်စ်အာရ် သည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်အတွက် ပိုမိုကျယ်ပြန့် ပြည့်စုံသည့် မူဝါဒချမှတ် ရန် လိုအပ်လျက်ရှိသည်ကိုလည်း ထောက်ပြခဲ့ပါသည်။

မှတ်စု (၅) စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အခြေခံမူဘောင်အရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး လျာထားချက်များ

၁၀၅။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ဗြိတိသျှကိုလိုနီ အုပ်ချုပ်ရေးကာလမှစတင်၍ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုကို အတန်အသင့် အမွေဆက်ခံခဲ့ရာမှ မြန်မာအစိုးရက ယခုဖွဲ့စည်းပေးလိုက်သည့် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်းအသစ်များကို ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချ၍ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ခွဲဝေပေးရေး (decentralization) ၌ အကန့်အသတ် ဖြစ်နေသည့်အချက်များ၊ နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍများ၌ မညီမျှမှုများ ရှိနေသေးသည့် အချက်များကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်ရန် စတင် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နေပါသည်။ စီမံခန့်ခွဲရေး တာဝန်များကို ပြည်ထောင်စုအဆင့်ရှိ ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ဒေသန္တရ ဌာနများအကြား တစ်ပြေးညီဖြစ်စေရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်နေပြီး၊ အုပ်ချုပ်မှုအဆင့် အသီးသီးရှိ ဌာနများ၏ တာဝန်နှင့် ဝတ္တရားများကို ရှင်းလင်းစေရန် ဆောင်ရွက်နေသည့်အချိန်၌ ဗဟိုချုပ်ကိုင်ထားသည့် အဖွဲ့အစည်းမှ အာဏာနှင့်လုပ်ငန်း တာဝန်များကို အောက်ခြေဌာနများသို့ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချ၍ ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်ပေးရန် (devolution)နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အလိုက် လျော့ချ၍ ခွဲဝေပေးရန် (deconcentration) ကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်နေပါသည်။

⁴⁶ နိုင်ငံတော် သမ္မတရုံး အမိန့်၊ ကြော်ငြာစာ အမှတ်၊ ၂၇/ ၂၀၁၃ (၂၀၁၃ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၆ရက်) ၌ ရှု။ “ ဒီလိုပြုပြင် ပြောင်းလဲ ဆောင်ရွက်ရာမှာ မြို့နယ် တစ်ခုမှ မြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် မြို့နယ် အဆင့် ဌာန ဆိုင်ရာများ၊ မြို့မိမြို့ဖ၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး လူထု လူတန်းစား ကိုယ်စားလှယ်ပါဝင်တဲ့ မြို့နယ် ကော်မတီ ဖွဲ့စည်းပြီး မြို့နယ်ရဲ့ တည်ငြိမ် အေးချမ်းရေး၊ လုံခြုံရေး၊ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး စသည့် အရေးကိစ္စအရပ်ရပ်အတွက် မြို့နယ်ကော်မတီ အောက်မှ ဆက်ကော်မတီများ ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။..... ဒီလိုပါပဲ ခရိုင်ကော်မတီ အဆင့်မှာလည်း အလားတူ ဆောင်ရွက်သွားစေမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ရပ်ကွက်ကျေးရွာ အဆင့်မှာ ရပ်ကွက် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ ခန့်အပ်ပြီးလျှင် အခြားရပ်ကွက် ကျေးရွာ လူကြီးများ ရွေးချယ် ပူးပေါင်းပါဝင်တဲ့ ရပ်ကွက်ကျေးရွာ ကော်မတီဖွဲ့စည်းပြီး စုပေါင်း ဆွေးနွေး တိုင်ပင် ဆုံးဖြတ်၊ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်တဲ့ စနစ် ဆက်လက်ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်မှာသာ ရှေးယခင် တစ်ဦးတစ်ယောက်တည်း အဆုံးအဖြတ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော ပြည်သူလူထု မလိုလားတဲ့ ပြဿနာတွေ လျော့နည်းလာမှာ ဖြစ်ပါတယ်” နိုင်ငံတော် သမ္မတ အိမ်တော် အစည်းအဝေး ခန်းမ တွင် အစိုးရဌာန အဖွဲ့အစည်းများ၏ စီမံအုပ်ချုပ်မှု စနစ်တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲ ဆောင်ရွက်ရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံတော် သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်မှ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် တိုင်းဒေသကြီး ပြည်နယ်အစိုးရ အဖွဲ့အစည်း အသီးသီးမှ တာဝန်ရှိသူများအား ပြောကြားသည့် မိန့်ခွန်း (၂၆၊ ဒီဇင်ဘာ၊ ၂၀၁၂)

⁴⁷ အခြေခံ မူဘောင် နယ်ပယ်ဆယ်ခုမှာ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်စနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၊ ငွေကြေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေး ကဏ္ဍပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၊ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဖြေလျှော့ရေး ဆောင်ရွက်ချက်များ၊ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ ကျန်းမာရေး နှင့် ပညာရေး၊ စားနပ် ရိက္ခာ ဖူလုံမှုနှင့် လယ်ယာ စိုက်ပျိုးရေး ကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ အစိုးရစနစ်နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ မိုဘိုင်းဖုန်းနှင့် အင်တာနက်၊ အခြေခံ အဆောက်အအုံ၊ ထိရောက်ထက်မြက်သည့် အစိုးရဖြစ်ပေါ်ရေးတို့ဖြစ်သည်။

၁၀၆။ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရက ဒေသန္တရမှ ရသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်း (ဘတ်ဂျက်) ရေးဆွဲ ပြုစုရေးကိစ္စများ (Local budgeting) တွင် ပြည်သူများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု ရှိစေရေးကို အထူးအလေးပေးလျက် ရှိပါသည်။ သို့မှသာ ဒေသ၏ ဦးစားပေး အစီအစဉ်များ၊ လိုအပ်ချက်များကို ဘတ်ဂျက်တွင် ထင်ဟပ်စေမည်ဖြစ်ပြီး၊ အမျိုးသားရေး မူဝါဒ လမ်းညွှန်မှုများနှင့်အညီ ဘဏ္ဍာငွေ သုံးစွဲမှုများ၌ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ပိုင်ခွင့်ကို ဒေသန္တရအဆင့်သို့ အာဏာ ခွဲဝေ လွှဲပြောင်းပေးနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ (ဤသို့ ဘဏ္ဍာသုံးစွဲငွေများဟုဆိုရာ၌ ပုံမှန်အသုံးစရိတ်နှင့် ငွေလုံးငွေရင်း အသုံး စရိတ်များလည်း အပါအဝင် ဖြစ်ပါသည်။) ထို့အပြင် ဒေသဆိုင်ရာ လွှတ်တော်၏ လမ်းညွှန်မှုအောက်တွင် လုပ်ငန်း ကဏ္ဍများအကြား ခွဲဝေမှုကိုလည်း ကောင်းမွန်စွာ ဖြစ်ပေါ်စေမည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရက ယခုအချိန်တိုင် ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေး အသုံးစရိတ်များကို အသွင်ကူးပြောင်းဆဲကာလ ချိန်ညှိမှုအတွက် ဗဟိုမှ ဘတ်ဂျက်ကို ဆက်လက်ချုပ်ကိုင်ထားဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါကိစ္စသည် လာမည့်အနာဂတ်ကာလများ၌ ဘဏ္ဍာရေးအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချ၍ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ခွဲဝေပေးရေး (decentralization) အတွက် ဆုံးဖြတ်ချက် ချရမည်ကို ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။ ယခုအချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရက ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချ၍ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ခွဲဝေပေးရေး (decentralization) ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ကနဦးမညီမျှမှုများ ကို ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှု၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ခွဲဝေပေးရေး စသည်ဖြင့် တစ်ဖြည်းဖြည်းချင်း ဆောင်ရွက်ချဉ်းကပ်မှုတို့ဖြင့် သေချာစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ပြင်ဆင် ကြိုးပမ်းလျက်ရှိပါသည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ စွမ်းဆောင် နိုင်ရည် နှင့် တရားဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်မှုကို တိုးမြှင့်၍ အထူးသဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ရေး နှင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် တစ်ပြိုင်နက်တည်း ဆောင်ရွက်သွားစေရန် ဖြစ်ပါသည်။

၁၀၇။ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရက နိုင်ငံတော်မဟုတ်သည့် အောက်ခြေအဆင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ အထူးသဖြင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်၊ ဒေသန္တရအဆင့်များတွင် လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေမှု အခြေအနေကို သိရှိရန် လိုအပ်သည့် လေ့လာ ဆန်းစစ်မှုများ ဆောင်ရွက်သွားရန် လိုအပ်နေသည့်အပြင် နိုင်ငံတကာမှ အတွေ့အကြုံများကိုလည်း ရယူ၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချ၍ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ခွဲဝေပေးရေး (decentralization) မူဝါဒကို တိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန် ပြုပြင် ဆောင်ရွက်သွားရန် ရှိပါသည်။ ဤလေ့လာမှုများ အပေါ် အခြေပြု၍ ဘက်စုံ မူဝါဒတစ်ရပ် ပေါ်ထွက်လာမည် ဖြစ်ပြီး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးစနစ်အရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချ၍ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ခွဲဝေပေးရေး လုပ်ငန်းများကို ပို၍ ဘက်ညီမျှစွာ ဆောင်ရွက်သွားနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ဒေသခံပြည်သူများအတွက် အောက်ခြေအဆင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ တာဝန်ယူ တာဝန်ခံမှုနှင့် တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းကို ပိုမိုအားကောင်းစေရန် ဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

လွှတ်တော်ရေးရာ ကော်မတီများ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အသွင်းကူးပြောင်းရေးဖြစ်စဉ်၌ သိသာထင်ရှားလှသည့် မျက်နှာစာ တစ်ရပ်မှာ အသစ်ပေါ်ထွန်းလာသော နိုင်ငံတော် အဆင့် လွှတ်တော် နှစ်ရပ်၏ ထင်သာမြင်သာရှိမှု၊ အခြေအတင်ဆွေးနွေးမှုများ တိုးပွားလာသည့် အချက်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော် သမ္မတက မှတ်ချက်ပြု၍ ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်သို့ ပြန်လည်ပေးပို့လာသည့် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော် ဥပဒေကြမ်းသစ်ကို ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ (၅)ရက်နေ့တွင် ဥပဒေပြဌာန်းလိုက်ခြင်းဖြင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်သည် ဗဟိုမှ အာဏာ ဖြန့်ဝေရေး ပဏာမ အဆင့်အတွက် ပိုမိုအားကောင်းခိုင်မာလာစေရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။⁴⁸

အထင်ရှားဆုံး သာဓကတစ်ရပ်မှာ ၂၀၁၃ခုနှစ် မတ်လအတွင်း ပြည်ထောင်စု ကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ (ယူအက်စ်ဒီပီ) မှ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် သူရဦးအေးမြင့်၏ အဆိုတင်သွင်းမှုမှ ပေါ်ပေါက်လာသော ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ လေ့လာ သုံးသပ်ရေး ပူးပေါင်းကော်မတီ ဖြစ်သည်။⁴⁹ ဤသို့ အခြေခံဥပဒေ သုံးသပ်ရေးအတွက် အဆို တင်သွင်းမှုကို ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်က တစ်ညီတစ်ညွတ်တည်း ထောက်ခံမှုပြု၍ ကော်မတီကို ၂၀၁၂ခုနှစ် ဇူလိုင် ၂၅ရက်တွင် ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့သည်။⁵⁰ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ လေ့လာသုံးသပ်ရေး ပူးပေါင်းကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းရာတွင် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်အတွင်း ပါတီအလိုက် ကိုယ်စားလှယ် အချိုးအစားအတိုင်း ယူအက်စ်ဒီပီမှ ၅၂ဦး၊ တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ် ၂၅ဦး၊ အန်အယ်ဒီမှ ၇ဦး၊ အခြားပါတီများမှ ၁၆ဦး၊ စုစုပေါင်း အဖွဲ့ဝင် ၁၀၉ဦးပါဝင်ပါသည်။ ပါတီအလိုက် ၎င်းတို့ပါဝင်လိုသည့် ကော်မတီဝင် အမည်တင်သွင်းခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ပူးပေါင်းကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော် ဒုတိယနာယက က

⁴⁸ The New Light of Myanmar (8 August 2013):6-7
⁴⁹ The New Light of Myanmar (21 March 2013):7
⁵⁰ ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်က ကန့်ကွက်သူမရှိ ဖွဲ့စည်းလိုက်သည့် တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ် ၂၅ဦးပါဝင်သော ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ လေ့လာသုံးသပ်ရေး ပူးပေါင်းကော်မတီ

ဆောင်ရွက်ပြီး၊ အမျိုးသားလွှတ်တော်နှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌများက ပူးပေါင်းကော်မတီ ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌများ အဖြစ်ဆောင်ရွက်သည်။ ကော်မတီ အတွင်းရေးမှူးကို ဥက္ကဋ္ဌ ရွေးချယ်ရမည်ဖြစ်သည်။⁵¹

ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ လေ့လာသုံးသပ်ရေး ပူးပေါင်းကော်မတီ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ ပြဌာန်းချက်နှင့် ပြင်ဆင်သင့်သည့် ပုဒ်မများကို လေ့လာသုံးသပ်ရန်၊ ဖြည့်စွက်ရန် သို့မဟုတ် နုတ်ပယ်ရန် ရှိသည့် အချက်များကို စိစစ်၍ နိုင်ငံတော် အဆင့် လွှတ်တော် နှစ်ရပ်သို့ ပြန်လည်တင်ပြရန်ဖြစ်သည်။⁵² ပူးပေါင်းကော်မတီသည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေကို လေ့လာသုံးသပ်မှု များ ပြုလုပ်ရာတွင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ဝင်များ၊ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစု ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးချုပ်များ၊ လွှတ်တော်တွင် မပါဝင်သည့် နိုင်ငံရေးပါတီများမှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ကဏ္ဍစုံရှိ တတ်သိပညာရှင်များထံမှ အကြံဉာဏ်များရယူနိုင်သည်။ ဤစာတမ်းကို ရေးသားပြုစုနေသည့် ၂၀၁၃ခုနှစ် နှစ်လယ်အတွင်း ဤပူးပေါင်းကော်မတီ၏ အရာရောက်မှုကို သုံးသပ်ရန် ခက်ခဲလျက်ရှိဆဲဖြစ်သော်ငြား၊ အခြေခံဥပဒေနှင့် ပတ်သက်၍ ပွင့်လင်းစွာဆွေးနွေးမှုများ ထွက်ပေါ် လာခြင်းသည် အသစ်ပေါ်ထွန်းသည့် ကိုယ်စားပြု အဖွဲ့အစည်းများအကြား ကျယ်ပြန့်စွာ ဆွေးနွေးချက်များ၊ ကောက်ချက်အဖုံဖုံနှင့် ကြီးမားသည့် သက်ရောက်မှုမျိုးစုံကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ပူးပေါင်းကော်မတီသည် တပ်မတော်နှင့် အခြားပါတီများကို ဖျောင်းဖြူ စည်းရုံးနိုင်စွမ်းရှိပါက ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အားတက်မျှော်လင့်ဖွယ်ရာ အခင်းအကျင်းသစ်များ ပေါ်ထွက်လာ နိုင်ပေသည်။

၂၀၁၃ ခုနှစ် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော် ဥပဒေ

စစ်ဖက်မှ အရပ်သားအစိုးရသို့ အကူးအပြောင်းကာလအတွင်း နယုကာအစိုးရသည် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်ဥပဒေကို ၂၀၁၀ခုနှစ် အောက်တိုဘာ ၂၁ရက်နေ့တွင် ပြဌာန်းခဲ့သည်။⁵³ နောက်ပိုင်းတွင် နယုကာ ပြဌာန်းခဲ့သော ၂၀၁၀ခုနှစ် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော်ဥပဒေကို အစားထိုးသည့် ၂၀၁၃ခုနှစ် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော် ဥပဒေ သစ်ကို ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်က ရေးဆွဲခဲ့ပြီး နိုင်ငံတော် သမ္မတ လက်မှတ်ထိုးထုတ်ပြန်နိုင်ရန် ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် ပေးပို့ခဲ့သည်။ ပေးပို့လာသည့် ဥပဒေကြမ်းကို ပြည်ထောင်စု ရှေ့နေချုပ်၊ ဥပဒေရေးရာ ကျွမ်းကျင်သူနှင့် ပညာရှင်များက လေ့လာသုံးသပ်ပြီးနောက် နိုင်ငံတော် သမ္မတသည် ဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် သဘောထားမှတ်ချက် ကိုးခုနှင့်အတူ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့ ၂၀၁၃ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၂ရက်နေ့တွင် ပြန်လည်ပေးပို့ခဲ့သည်။ သို့သော် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်က နိုင်ငံတော် သမ္မတ၏ သဘောထားမှတ်ချက်အားလုံးကို ပယ်ချခဲ့ပြီး၊ မူလပြင်ဆင်ထားသည့် မူကြမ်းအတိုင်း သမ္မတလက်မှတ်ရေးထိုးရန် ပြန်လည်ပေးပို့ခဲ့ သည်။

၂၀၁၃ခုနှစ် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော် ဥပဒေသည် နယုကာ ပြဌာန်းခဲ့သည့် ၂၀၁၀ခုနှစ် ဥပဒေနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက အရေးကြီးသည့် အောက်ပါပြင်ဆင်ချက်များကို ထည့်သွင်းထားသည်။

- အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာန၏ လက်အောက်ခံမဟုတ်သည့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဆိုင်ရာလွှတ်တော်ရုံးကို ခွင့်ပြုခြင်း၊
- ပြည်သူများပါဝင်နိုင်သည့် လွှတ်တော် ကော်မတီများ
- မဲဆန္ဒနယ်အလိုက် ရံပုံငွေနှင့် ကိုယ်စားလှယ်ရုံးဖွင့်ရန် လျာထားချက် (ဤ နှစ်ချက်လုံးကို နိုင်ငံတော် သမ္မတက ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။)

နိုင်ငံတော် သမ္မတ၏ သဘောထားမှတ်ချက်များမှာ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ရုံးများ ဖွင့်လှစ်ပေးမည်ဆိုပါက ဒီမိုကရေစီ ကျင့်စဉ် နှင့် ညီညွတ်မှုမရှိသော ခွဲခြားဆက်ဆံမှု ဖြစ်စေခြင်း၊ ရုံးနှင့် ဝန်ထမ်းခန့်ထားရေးအပါအဝင် စရိတ်စကများ အသုံးပြု ရန် ငွေကြေးလိုအပ်လာခြင်း၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များတွင် ဖွဲ့စည်းခွင့်ပြုထားသည့် လွှတ်တော်ရုံးများက ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခြင်း၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအား ပါတီနိုင်ငံရေးဆောင်ရွက်ခွင့်ပြုထားရာ

⁵¹ Latt W (2013) အခြေခံဥပဒေ လေ့လာသုံးသပ်ရေး ပူးပေါင်းကော်မတီ ဖွဲ့စည်း အတည်ပြု" The Myanmar Times (29 July 2013): 9

⁵² "၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ဘာတွေပြင်မလဲ" Weekly Eleven (29 July 2013): 8

⁵³ နယုကာ ဥပဒေအမှတ် (၁၄/၂၀၁၀)

ထိုသို့ ရုံးခွဲဖွင့်လှစ်ခြင်းကြောင့် ရှုပ်ထွေးမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် ဥပဒေကြမ်းထည့်သွင်း ပြဌာန်းရန် မသင့်ကြောင်း၊ ပုဒ်မ (၂၄)တွင် လွှတ်တော် ကော်မတီ များကသာ လေ့လာရန် ဖြစ်သော အကြောင်းကိစ္စရပ်များမှ အပ ကျန်အကြောင်း ကိစ္စရပ်များကို လေ့လာရန်လိုအပ်ပါက အဖွဲ့များကို လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် လည်းကောင်း၊ သင့်လျော်သည့် နိုင်ငံသားများ ထည့်သွင်း၍ လည်းကောင်း ဖွဲ့စည်းနိုင်သည် ဆိုသည့် ပြဌာန်းချက်သည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၆၇၊ ပုဒ်မခွဲ (က) ပြဌာန်းချက်နှင့် ညီညွတ်မှုမရှိသည့် အတွက် ထည့်သွင်းပြဌာန်းရန် မသင့်ကြောင်း သဘောထားမှတ်ချက်ပေးပို့ခဲ့သည်။ ဤဥပဒေအပေါ် နိုင်ငံတော် သမ္မတနှင့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တို့၏ အခြေအတင် ပွတ်တိုက်မှု များသည် နိုင်ငံတွင်း အသွင်ကူးပြောင်းရေး မျက်နှာစာရှိ အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို ထပ်ဟပ်လျက်ရှိသည်။ သူတို့သည် နိုင်ငံရေးပါတီ၏ ရည်ရွယ်ချက်များလိုက်နာခြင်းဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့် အခွင့်အာဏာဆိုင်ရာ ရှေ့နောက်ညီညွတ်မှု မရှိခြင်း၊ ဥပဒေပြုရေး ကဏ္ဍ၏ ကော်မတီနှင့် အဖွဲ့အစည်းများဖွဲ့စည်းမှုကို အစွမ်းထက်သည့် အခွင့်အရေးများပေးခြင်းတို့အပေါ် အထူးအာရုံစိုက် ခဲ့ကြသည်။

ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့အစည်းများ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အတွက် နောက်ထပ်တွန်းအားတစ်ခုမှာ အဓိက အလှူရှင် အစီအစဉ်များ အပေါ် အာရုံစိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ယူအန်ဒီဒီသည် တွဲဖက်အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သော ကုလသမဂ္ဂ မတည် အရင်းအနှီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရံပုံငွေ(ယူအန်ဒီဒီအက်စ်) နှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်တို့သည် ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဆက်စပ်ရာ အစိတ်အပိုင်း အသီးသီး၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အစီအစဉ်များကို ပံ့ပိုးခြင်း၊ စတင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် စီစဉ်ပေးခြင်းတို့ကို ပူးတွဲဆောင်ရွက် လျက်ရှိသည်။ ဤပူးတွဲအဖွဲ့သည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့် စီမံကိန်း ချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်နေသည့် ဒေသခံများ၏ စွမ်းဆောင်ရည် ကို မြှင့်တင်ပေးသည့် တစ်ချိန်တည်းတွင် မြို့နယ်နှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းအဆင့်သို့ အရင်းအမြစ်များ ထောက်ပံ့ရန် ရည်ရွယ်ဆောင်ရွက် လျက်ရှိပါသည်။ ဤပရောဂျက်များနှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ အခွင့်အာဏာ၊ စွမ်းဆောင်ရည်တို့ အချိတ်အဆက် သည် လွန်စွာအရေးပါလှပြီး၊ ဤဆက်စပ်မှု ခိုင်မာသည်နှင့်အမျှ ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေး ပုံသဏ္ဍာန်များကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ အသွင် ပြောင်း ဖော်ဆောင်လာနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပဋိပက္ခများဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည့် အုပ်စုများနှင့် ပတ်သက်၍ ယေဘုယျအခြေအနေ သုံးသပ်ရန် ခက်ခဲပါသည်။ အပစ် အခတ် ရပ်စဲရေးဆိုင်ရာ အရေးပါသည့် အစီအမံများ ဆောင်ရွက်နေသော်ငြားလည်း ဗဟိုနှင့် ဒေသန္တရ ဆက်သွယ်မှုများအကြား ပါတီများသည် ယင်းတို့၏ မူလအနေအထားအတိုင်း သီးခြားတည်ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ မည်သို့ဆိုစေ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်၏ ကျယ်ပြန့်သည့် မေးခွန်းများကို ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲများစွာ ကျင်းပနိုင်ခြင်းက ပိုမိုအားတက်ဖွယ်ရာများ ဆောင်ကြဉ်းပေး လျက်ရှိ သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပြည်ထောင်စု အစိုးရဘက်မှ စီမံဆောင်ရွက်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲများကို ဦးစီးဦးဆောင် ပြုနေသည့် နိုင်ငံတော် သမ္မတရုံး ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးအောင်မင်း၏ ငြိမ်းချမ်းရေး အစစ်အမှန် ပေါ်ထွန်းနိုင်ရေးအတွက် ဖက်ဒရယ် သို့မဟုတ် ဖက်ဒရယ်နှင့် ဆင်တူသည့် ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်မှုမျိုးကို ရွေးချယ်နိုင်ကြောင်း လွတ်လပ်ပွင့်လင်းစွာ ရည်ညွှန်းပြောဆိုချက်ကို ဤသုတေသနတွင် တွေ့ဆုံခဲ့ သူများက ထောက်ပြခဲ့ပါသည်။⁵⁴

⁵⁴ ၂၀၁၀ခုနှစ် မတ်လ ၂ရက်နေ့ ယူအမ်အက်စ်စီအိုင်တွင် ကျင်းပခဲ့သည့် "ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ရေးနှင့် မြန်မာ့အသွင်ကူးပြောင်းရေး ဖြစ်စဉ်" ဆွေးနွေးပွဲ၌ ဦးအောင်မင်း၏ "နိုင်ငံတော်သည် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို ကျင်းသုံး၍ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့် အရင်းအမြစ်များကို ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး နှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသများသို့ အချိုးညီခွဲဝေမှုပြုနိုင်သည့် အခါ ပဋိပက္ခများ ချုပ်ငြိမ်းမည်ဖြစ်ကြောင်း" ပြောကြားချက်။ Weekly Eleven (5 August 2013): B.

အခန်း - သုံး၊ အုပ်ချုပ်ရေး မျက်နှာစာ

အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး ဖြစ်စဉ်၌ အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာပိုင် ဖွဲ့စည်းပုံများနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည့် လုပ်ငန်း ဆောင်တာများနှင့် တာဝန်ယူမှုများကို အောက်ခြေအဆင့် အဖွဲ့အစည်းများထံ တာဝန်ခွဲဝေရန် လိုအပ်သည်။ ယခင်အခန်း၌ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဤဖြစ်စဉ်သည် ဗဟိုအားပြုမှုသိပ်သည်းဆလျော့ချခြင်း (ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများ၏ အောက်ခြေအဆင့် အဖွဲ့အစည်း များသို့ တာဝန်ယူမှုများ ပိုမိုပေးအပ်ခြင်း) သို့မဟုတ် လုပ်ပိုင်ခွင့် ပိုမိုလွှဲအပ်ဖြေလျှော့ခြင်း (ဒေသန္တရ အစိုးရများထံ ကဏ္ဍစုံ လုပ်ငန်းဆောင်တာများ ပိုမိုပေးအပ်ခြင်း) ပုံစံမျိုး ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချသည့် အစီအမံများကို ဆောင်ရွက်ရန် ဖော်ပြထားသော်လည်း၊ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာသည့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ ချောမွေ့စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အာဏာများမှာ အရေးကြီးသည့် အကန့်အသတ်အဖြစ်တည်ရှိခဲ့သည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာန အချို့၌ ဗဟို၏ တာဝန်ယူမှုအား အောက်ခြေ အဆင့် အဖွဲ့အစည်းများကို ပိုမိုပေးအပ်ခြင်းမျိုးကို အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ရောယှက်ဖြေလျော့မှု အသွင်သဏ္ဍာန် အဖြစ် တွေ့ရှိရသည်။

အခန်း နှစ် တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချ၍ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်း များသို့ လွှဲအပ်မှု၏ အခြေခံလမ်းညွှန်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ ဇယား ၂ ဖြစ်ပါသည် (နောက်ဆက်တွဲ ဘဏ္ဍာ)။ ဇယား ၂သည် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဥပဒေပြု စာရင်း ဖြစ်သည်နှင့်အညီ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအာဏာပိုင်များ၏ နိုင်ငံရေးမျက်နှာစာအရ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းကို ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ မည်သို့ဆိုစေ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက ဇယား၌ဖော်ပြထားသည့် ဆောင်ရွက်ချက်များကို အုပ်ချုပ်ရေး ဆိုင်ရာ တာဝန်ယူမှုအဖြစ် ပြဌာန်းထားပြီး ဖြစ်သကဲ့သို့ အနာဂတ်တွင် ပြည်ထောင်စုက ထိန်းချုပ်ထားသည့် အခြားအုပ်ချုပ်ရေး အခွင့်အာဏာများကိုလည်း ဒေသန္တရအဆင့်သို့ ထပ်မံ လွှဲအပ်သွားနိုင်ပေသည်။ ဇယား ၂ အရ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသို့ တာဝန်ယူမှု ခွဲဝေပေး၍ လက်တွေ့ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ကွဲပြားခြားနားသည့် ဌာနပုံစံနှစ်မျိုး ပေါ်ထွက်လာသည်။ အချို့သော ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရဌာနများသည် ဇယား ၂ နှင့်အညီ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းရှိပြီး ကျန်အုပ်စုမှာ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဌာနဆိုင်ရာရုံးများအဖြစ် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ရုံးစိုက်နေသော်လည်း ဇယား ၂နှင့် အညီ ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းမရှိပေ။

ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် အစိုးရဌာနများ

ပထမအုပ်စု (ဇယား ၂ နှင့်အညီ လက်တွေ့ တာဝန်ယူနိုင်သည့် အုပ်စု)သည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအာဏာပိုင်များနှင့် လက်တွေ့ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းရှိသည်။ ဤ ဌာနများအနေဖြင့် ဒွိဗဟိုဖြစ်ဖွယ် ကိစ္စရပ်အချို့ ဖြစ်ပေါ်နေသော်ငြား ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ ခွဲခြားပေးသည့် ဥပဒေပြုစာရင်းနှင့် အညီ ရငွေနှင့် အသုံးစရိတ်များသည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်နှင့် အကျုံးပင်မှုရှိသည်။ ဤသုတေသနလေ့လာချက်အရ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ခြောက်ခုတွင် ဤအုပ်စုအတွင်း အစိုးရဌာန ၁၈ဌာနမှ ၂၄ဌာန အထိပါဝင်သည်။⁵⁵ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရထံ မည်သို့ပင် လုပ်ပိုင်ခွင့်တာဝန် အပ်နှင်းစေကာမူ အချို့သော အစိုးရဌာနများသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရဖွဲ့စည်းပုံအရ ပေါ်ပေါက်လာသည့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးများ၏ လက်အောက်တွင် သီးခြားဝန်ကြီးဌာနများ အဖြစ် ရပ်တည်နိုင်စွမ်းမရှိသည့် အပြင် ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများ၏ ဖွဲ့စည်းပုံ အတွင်း အံဝင်ခွင့်ကျ ဖြစ်မဖြစ်မှာလည်း ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မရှိလှပါ။ ဤသို့ဖြစ်ပေါ်လာရသည့် အကြောင်းအရင်း တစ်ရပ်မှာ ဤပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်း ဒေသကြီး အဆင့် အစိုးရဌာနများသည် အခြေခံဥပဒေအရ အသစ်ပေါ်ထွန်း လာသည့် ဌာနများ၊ ပြည်နယ်သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးက ခန့်အပ်သည့် နယ်ဘက်ဝန်ထမ်းများ မဟုတ်ကြဘဲ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု တင်းကျပ်သည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ယခင်ဝန်ကြီးဌာန ဖွဲ့စည်းပုံအရ ရှိနှင့်ပြီး ဌာနများဖြစ်ကာ၊ ယခုဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ ပြည်နယ်သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အာဏာပိုင်၏ လက်အောက်သို့ သွတ်သွင်းခံရ၍ ဖြစ်သည်။

⁵⁵ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်ဥပဒေများ

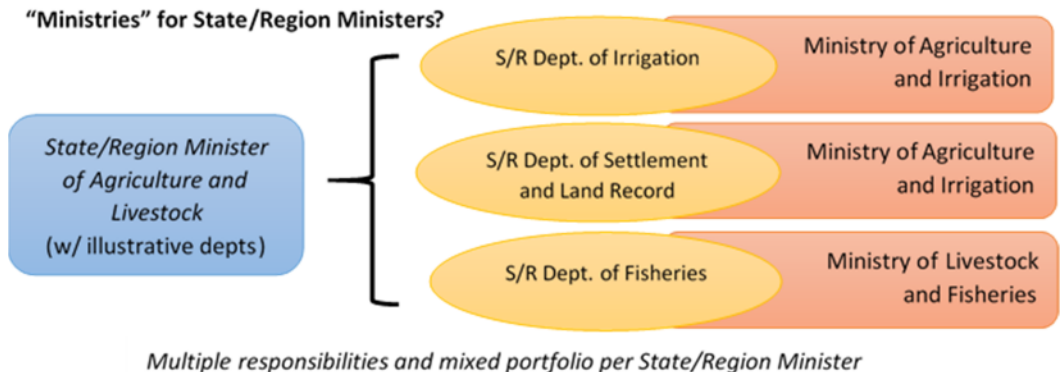
ဇယား ၂ နှင့်ပတ်သက်၍ လက်တွေ့ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အချို့သော ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရဌာနများသည် ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းရှိသော်ငြား လုပ်ငန်းဆောင်တာ အများအပြားမှာ ယခင်ကဲ့သို့ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာန၏ လက်အောက်၌သာ ရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဆောက်လုပ်ရေး ဝန်ကြီးဌာနတွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ အနေနှင့် မြို့ရွာနှင့် အိုးအိမ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဦးစီးဌာနနှင့် လမ်း၊တံတား၊အဆောက်အဦများ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းရေး ဦးစီးဌာန နှစ်ခုကိုသာ စီမံပိုင်ခွင့်ရှိပြီး အခြား ဦးစီးဌာနများမှာ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာန၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အတွင်း ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ကွင်းဆင်း လေ့လာမှုအတွင်း တွေ့ရှိရသည့် အခြား ဥပမာ တစ်ရပ်မှာ သစ်တောရေးရာ ပြည်နယ်ဝန်ကြီးသည် ဝါးမီးသွေးနှင့် ကျေးရွာ ထင်းစိုက်ခင်းများအတွက် ဥပဒေအရ စီမံခန့်ခွဲတာဝန်ယူရသော်လည်း အကြီးစားသစ်ထုတ်လုပ်ရေး ကဏ္ဍမှာ ပြည်ထောင်စုအဆင့် အခွင့်အာဏာအဖြစ် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောရေးရာ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနက ယင်းဦးစီးဌာန နှစ်ခုလုံးကို ချုပ်ကိုင်ထားဆဲဖြစ်သည်။⁵⁶ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်သို့ ဗဟိုအဆင့်၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများ လွှဲအပ်ရန် ဝန်ထမ်းနှင့် ရုံးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာများ လိုအပ်လျက်ရှိပြီး ပြည်ထောင်စု အဆင့်ဝန်ကြီးဌာန တစ်ခု၏ အချို့သော အစိတ်အပိုင်းများသာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး၏ ထိန်းကျောင်းမှုအောက်တွင်ရှိပြီး ကျန်ဌာန အများစုမှာ ဗဟိုအစိုးရ၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနကို ဥပမာပြရလျှင် လယ်ယာ စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ အစိုးရဌာနများသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် ရုံးများအဖြစ်ရှိနေသော်လည်း၊ ဆည်မြောင်းဦးစီးဌာနမှာ ဗဟိုပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနက ချုပ်ကိုင်ထားဆဲ ဖြစ်သည်။⁵⁷

ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဝန်ကြီးဌာနများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ သက်ဆင်းပုံသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးတွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် အချိတ်အဆက်မိရန် လိုအပ်နေဆဲဖြစ်သည်။ အခန်း နှစ်တွင် ဖော်ပြသကဲ့သို့ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးချုပ်၏ ခန့်အပ်မှုဖြင့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့တွင် ဝန်ကြီးဌာနကိုးခု ဖွဲ့စည်းထားသည်။ သို့သော် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အစိုးရဌာနများသည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးဝန်ကြီးထံ တိုက်ရိုက်ဆက်သွယ် ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိပါ။ ထို့အပြင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီး များအနေနှင့် အချို့သော ကိစ္စရပ်များတွင် အခါအားလျော်စွာ တာဝန်ယူရသော လုပ်ငန်းတာဝန်ခံမှုများသည် ဇယား ၂ အရ ပေးအပ်ထားခြင်းမရှိသည့် အခွင့်အာဏာများဖြစ်သည့် အတွက် ဒွိဗဟိုဖြစ်မှုများ ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသည်။ အထင်ရှားဆုံး ထောက်ပြနိုင် သည့် သာဓကမှာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် လူမှုရေးဝန်ကြီးသည် ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေး အစိုးရဌာန အသီးသီးနှင့် ဆက်စပ်ဆောင်ရွက်နေသော်လည်း အဆိုပါ ကဏ္ဍ နှစ်ရပ်လုံးမှာ ဇယား ၂ တွင်ဖော်ပြထားခြင်းမရှိ၍ ပြည်ထောင်စု အစိုးရ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အဖြစ် တည်ရှိဆဲလည်းဖြစ်သည်။ ပုံညွှန်း (၇) သည် ပြည်နယ်သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေး ဝန်ကြီး၏ ရှုပ်ထွေးလှသည့် တာဝန်ယူမှု အဆက်အစပ်ကို ဖော်ပြထားသည်။ နောက်ဆက်တွဲ ၇ သည် ရှမ်းပြည်နယ် အစိုးရ ဝတ်ဆိုဒ်တွင် ဖော်ပြထားသည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အစိုးရဌာနများနှင့် ယင်းတို့၏ မိခင် ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီး ဌာနများကို ဖော်ပြထားသည်။

⁵⁶ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ် နယ်ဘက်အရာရှိ။

⁵⁷ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေး ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဌာန။ ဩဂုတ်လ ၂၀၁၃တွင် ဆည်မြောင်းဦးစီးဌာန တာဝန်ခွဲဝေမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ပိုမိုလွှဲအပ်ရန် ဗဟိုအစိုးရအဖွဲ့အတွင်း ဆွေးနွေးလျက်ရှိသည်။

ပုံညွှန်း (၇) ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးဌာန၏ တာဝန်ယူမှုများ

ဤသို့ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာန နှစ်ခု သုံးခုထပ်လျက်ရှိသည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး၊ ဝန်ကြီးဌာနက တာဝန်ယူခြင်းများသည် ဝန်ကြီးဌာန အချင်းချင်း တာဝန်ခံ ဆက်သွယ်မှုများ၌ ရှုပ်ထွေးမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် နယ်ဘက်ဝန်ထမ်းအဖြစ် ညွှန်ကြားရေးမှူး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်/ တိုင်း ဌာန ဆိုင်ရာ အကြီးအကဲကို ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနက ခန့်အပ်တာဝန်ခံစေခြင်းဖြစ်၍ အဆိုပါ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းအဆင့် အစိုးရဌာနနှင့် ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများမှာ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာန၏ ညွှန်ကြားမှုအောက်တွင်သာ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ သို့သော် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် ဝန်ကြီး တစ်ဦးအနေနှင့် ၎င်းအားတာဝန်ပေးထားသည့် ဌာနကို လမ်းညွှန်မှုပြုရန် တာဝန်ရှိပါသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဌာနဆိုင်ရာ အကြီးအကဲများမှာ ပြည်ထောင်စု အစိုးရဝန်ကြီးဌာန၏ အုပ်ချုပ်မှုအာဏာ စက်ဝန်းအတွင်း တည်ရှိဆဲ ဖြစ်ပြီး၊ "ပြည်ထောင်စု အစိုးရဝန်ကြီးတွေဟာ ဝန်ကြီးဌာန တစ်ခုလုံးကို ချုပ်ကိုင်ထားနိုင်တယ်လို့ ထင်နေကြဆဲပါပဲ။ တယ်ကယ်တမ်းမှာတော့ မဖြစ်သင့်တော့ပါဘူး"ဟု ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ် တစ်ဦးကပြောခဲ့သည်။⁵⁸

ဤအချက်များကို ထောက်ရှု၍ မည်သည့်အဆင့်တွင် စစ်မှန်သည့် တာဝန်ခံမှုရှိနေသနည်းဟု မေးခွန်းထုတ်ရန် လိုအပ် လာသည်။ ပြည်သူ့ရေးရာ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ပတ်သက်သည့် မေးခွန်းများစွာအနက် ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများကို မည်သည့်အဆင့် အာဏာပိုင်က ခန့်ထားခြင်း၊ ရာထူးတိုးခြင်းနှင့် ထုတ်ပယ်ခြင်းများကို ပြုလုပ်နိုင်ကြောင်း အချက်သည် အရေးပါသည်။ ဤစာတမ်း ပြုစုချိန်တွင် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများအပေါ် စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်မှာ ပြည်ထောင်စု အဆင့် ဝန်ကြီးဌာနများ၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိဆဲဖြစ်သည်။

" ဝန်ထမ်း ရွေးချယ်ခန့်ထားမှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး ပြည်သူ့တွေ့နားလည်မှု လွှဲနေကြတယ်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဇွဲ စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ အရဆိုရင် ပြည်နယ်အစိုးရဟာ ဝန်ထမ်းရွေးချယ် ခန့်ထားပိုင်ခွင့်မရှိပါဘူး။"⁵⁹

ထိရောက်သည့် အုပ်ချုပ်ရေး ဆိုင်ရာ ဗဟိုထိန်းချုပ်မှု လျော့ချရေး အခြေခံအုတ်မြစ် အဖြစ် ဒေသန္တရဆိုင်ရာ အစိုးရများထံ ဗဟိုထိန်းချုပ်မှုကို ပိုမိုလွှဲအပ်မည် ဆိုပါက လူ့စွမ်းအား အရင်းအမြစ် စီမံခန့်ခွဲမှုကို မလွှဲမသွေ လွှဲပြောင်းရမည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု ဆိုင်ရာ လျော့ချရေးဆိုင်ရာ သုတေသနကျမ်း၏ လေ့လာချက်အရ "ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသနှင့် ဒေသန္တရ အစိုးရတို့၏ စွမ်းဆောင်ရည်တုံ့ပြန်နိုင်မှု အတွက် ဒေသခံဝန်ထမ်းတို့၏ တာဝန်ခံနိုင်မှု စွမ်းရည် ပေါ်ထွန်းလာစေမည့် ဒေသအလိုက် နယ်ပယ်အချို့ တွင် ထိန်းချုပ်နိုင်စွမ်းရှိသော အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိများ" လိုအပ်ပါသည်။⁶⁰ ဒေသန္တရ အစိုးရ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ပြည့်ဝမှုအတွက် ဤသို့သော ထိန်းသိမ်းနိုင်မှု အာမခံချက် ပေးနိုင်စွမ်းမရှိသည့်အခါ မရှင်းလင်းသော တာဝန်ခံမှု အဆက်အစပ်များက ဒေသန္တရ ဌာနဆိုင်ရာများ အနေနှင့် အမှန်တကယ် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် အတားအဆီး ဖြစ်နေကြောင်း တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း ဖြေကြားသူများက ကျယ်ပြန့်စွာ ထောက်ပြခဲ့ကြသည်။

⁵⁸ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း၊ ပြည်နယ် ဝန်ကြီးချုပ်
⁵⁹ လူတွေ့ မေးမြန်းခြင်း၊ ပြည်နယ် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်ဝန်ကြီး
⁶⁰ Tidemand and Steffensen (2010): 17-18.

၂၀၁၃ ခုနှစ် အတွင်း ဝန်ထမ်းရေးရာ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ပတ်သက်၍ တာဝန်ယူမှု အချို့ပါဝင်သော အုပ်ချုပ်ရေး အမိန့်ကို ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးဌာနဆိုင်ရာမှ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရထံ လွှဲပြောင်းနိုင်ရေး ဆွေးနွေးခဲ့သည်။⁶¹ သို့သော်လည်း ဤစာတမ်းနှင့် ပတ်သက်၍ တွေ့ဆုံခဲ့သည့် အစိုးရ အရာရှိများအားလုံး ဤအပြောင်းအလဲကို လုံးဝမသိရှိကြဘဲ၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ် နှစ်လယ်ပိုင်းအထိ မည်သည့် တာဝန်ယူမှုမျိုး အောင်မြင်စွာ လွှဲအပ်ပြီးကြောင်းရှင်းလင်းစွာ မသိရသေးပါ။ ပိုမိုမြင်သာသည့် အပြောင်းအလဲ ဖြစ်ပေါ်မှုမှာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်တွင် အရပ်ဖက် ဝန်ထမ်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို ကြီးကြပ်နိုင်ရန် အလိုငှာ ဝန်ထမ်းရွေးချယ်ခြင်း၊ ထုတ်ပယ်ခြင်း၊ ရာထူးတိုးမြှင့်ခြင်းများကို စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့် လွှဲပြောင်းပေးရန်လိုအပ်သည်။ မကြာမီကာလအတွင်း နိုင်ငံတော် သမ္မတက "ဌာနဆိုင်ရာ အရာထမ်း၊ အမှုထမ်းများ၏ လုပ်ငန်း စွမ်းဆောင်ရည် မြင့်မားလာရေး အတွက် တိုင်းဒေသကြီး ပြည်နယ် အစိုးရများက စွမ်းဆောင်ရည် အကဲဖြတ်ချက် အစီရင်ခံစာအား ပြုစု၍ ပြည်ထောင်စု အစိုးရအဖွဲ့သို့ တင်ပြပြီး၊ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများသို့ မိတ္တူပေးလျက် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများက ရာထူးတိုးမြှင့်ရေးနှင့် အပြောင်းအရွှေ့ စီမံရာတွင် ယင်းအကဲဖြတ်ချက် အပေါ် ဆောင်ရွက်ရန်"လမ်းညွှန်ခဲ့သည်။⁶²

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေအရ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်တွင် နယ်ဘက်ဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်းများကို ဖွဲ့စည်းခွင့်ပြုထားသော်လည်း၊ ၂၀၁၂ခုနှစ်အတွင်း ယူအန်ဒီပီ၏ လေ့လာချက်အရ "ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးဝန်ထမ်း အဖွဲ့အစည်း ဆိုင်ရာ ရုံးများဖွဲ့စည်းရန် စီမံချက်ရေး၊ အခြားသော နယ်ဘက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းရန်ပါမရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။"⁶³ အခြားတစ်ဖက်တွင် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးများအား လူတွေ့မေးမြန်းမှုများစွာ၌ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် နယ်ဘက်ဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်း သီးခြားမရှိကြောင်းနှင့် ဝန်ထမ်းရေးရာ ရွေးချယ်မှု၊ ရာထူးတိုးမြှင့်ခြင်းတို့ကို နေပြည်တော် အခြေပြု ပုဂ္ဂိုလ်များကသာ ၎င်းတို့အလိုကျ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ဆဲဖြစ်ကြောင်း ထောက်ပြခဲ့သည်။⁶⁴

ဤနေရာတွင် အဓိကထောက်ပြလိုသည်မှာ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးများ ခန့်အပ်ပြီးဖြစ်သော်လည်း ယင်းတို့ကို ဦးဆောင်နိုင်မည့် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဌာနများ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းမရှိသည့် အချက်ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသို့ ပေးအပ်ထားသည့် ဇယား ၂ပါ တာဝန်ယူမှုများ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် အုပ်ချုပ်ရေး အစီအမံများစွာမှာ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများ၏ လက်ဝယ်တွင် ကျယ်ပြန့်စွာတည်ရှိဆဲဖြစ်သည်။ ဤရလဒ်အပေါ် ပြည်နယ် ဝန်ကြီးချုပ်တစ်ဦး၏ ချမှတ်ချက်မှာ

"ပြည်နယ်အဆင့် ဝန်ကြီးဌာနတွေ အနေနဲ့ ဒေသဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် လုပ်ဆောင်ခွင့်မရှိသလို၊ အဲဒီလို ဆောင်ရွက်စရာ အခွင့်အလမ်း၊ ဆောင်ရွက်မှုအပေါ် စစ်ဆေးကြီးကြပ်ခွင့်လည်းမရှိပါဘူး။ ဒါပေမယ့် ပြည်နယ်အဆင့် အစိုးရ မှာတော့ ဝန်ကြီးအဖြစ် ရှိနေတာပေါ့"⁶⁵

ဤကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ မှတ်သားဖွယ်ရာ တစ်ချို့ရှိပါသည်။ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အပေါ် ကျားကန်နိုင်ရန် အလိုငှာ ဝန်ကြီးချုပ်တစ်ဦးက ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများ အနေနှင့် ဒေသန္တရအဆင့်ထိ တိုက်ရိုက်တာဝန်ယူ ကွပ်ကဲမည့်အစား ဆောင်ရွက်ရမည့် ညွှန်ကြားချက်များကို ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဝန်ကြီးမှတစ်ဆင့် ထုတ်ပြန်သင့်ကြောင်း ပြောဆိုခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ဤသို့ဆောင်ရွက် အကောင်အထည်ဖော်မှုမျိုး ယနေ့ထိမရှိသေးပါ။⁶⁶ ၂၀၁၃ခုနှစ် ဩဂုတ်လအတွင်း အဓိကအသွင်းကူးပြောင်းရေး မိန့်ခွန်းတွင် နိုင်ငံတော် သမ္မတက ပြည်နယ်သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်ဌာန ဆိုင်ရာများအား ပြည်နယ်သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများက စီမံခန့်ခွဲ၊ လမ်းညွှန်၊ ကြီးကြပ်၊ စစ်ဆေးဆောင်ရွက်သွားရန် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြောကြားခဲ့သော်လည်း၊ ဤရည်မှန်းချက် ပေါက်မြောက်ရေး အတွက်

⁶¹ နိုင်ငံတကာ အလှူရှင် အရာထမ်းသို့ ကိုယ်ရေးဆက်သွယ်မှု
⁶² နိုင်ငံတော် သမ္မတ ဦးသိန်းစိန် ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးများ၊ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်များနှင့် ဒုတိယဝန်ကြီးများအားတွေ့ဆုံ အမှာစကားပြောကြားခြင်း၊ နေပြည်တော် (ဇူလိုင်လ ၂၀၁၃)
⁶³ UNDP (2012): 43
⁶⁴ ရည်ညွှန်းအုပ်စု ဆွေးနွေးချက်၊ ပြည်နယ်ဝန်ကြီးများ။
⁶⁵ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း၊ ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်။
⁶⁶ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း၊ ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်။

မည်သို့သော တိကျသောချာသည့် အဆင့်များ ဆောင်ရွက် ပြီးစီးကြောင်း ရှင်းလင်းစွာမသိရှိရသေးပါ။⁶⁷ နိုင်ငံတစ်ဝှမ်းလုံးအနေနှင့် ပြည်နယ်သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးများသည် အုပ်ချုပ်ရေး နှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု အခွင့်အာဏာ အပ်နှင်းခြင်းခံရသော်လည်း တည်ရှိဆဲ ကဏ္ဍအလိုက် အုပ်ချုပ်ရေး ပုံသဏ္ဍာန်များနှင့် အဟပ် ကွာလျက် ရှိပြီး၊ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုပိုမို လွှဲအပ်လာသည့် ဖြစ်စဉ် ပေါ်ပေါက်လာသည်အထိ လိုအပ်သည့် အခွင့်အာဏာ အတွက် ခက်ခဲစွာ ဖြတ်သန်း နေရဆဲဖြစ်သည်။

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများရှိ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနရုံးများ

ဒုတိယအမျိုးအစား ဌာနဆိုင်ရာများမှာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၌ ရုံးစိုက်နေသော်လည်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ၏ ဇယား ၂ ဥပဒေပြုစာရင်း၏ ကင်းလွတ်ခွင့်ကြောင့် ယင်းတို့၏ မိခင်ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများ၏ ညွှန်ကြားချက်ကိုသာ တာဝန်ခံ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နေသည့် ရုံးများဖြစ်သည်။ အထိရောက်ဆုံး သာဓက သုံးရပ်အနေနှင့် ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေး ဌာနများသည် ဝန်ထမ်းဦးရေနှင့် ဌာနဆိုင်ရာ ကျောင်း၊ ရုံး၊ ဆေးရုံများစွာသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၌ တည်ရှိနေသကဲ့သို့ ဗဟို အစိုးရက ချုပ်ကိုင်ထားဆဲဖြစ်သော သတ္တုတူးဖော်ရေး လုပ်ငန်းဌာနများမှာလည်း လေ့လာမှုပြုခဲ့သည့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး သုံးခုတွင် အရေးပါသော ဌာနအဖြစ်တည်ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအနေနှင့် ဤဌာနများအပေါ် အုပ်ချုပ်မှု အခွင့်အာဏာမရှိသလို ဆက်စပ် ဆောင်ရွက် မှုလည်း နည်းပါးပြီး၊ အဆိုပါဌာနများအနေနှင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ ဝန်ကြီးဌာနများနှင့်သာ တာဝန်ခံ ဆောင်ရွက်နေသည်မှာလည်း လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအနေနှင့် အဆိုပါဝန်ထမ်းများအပေါ် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ရန်၊ လွှမ်းမိုးခြယ်လှယ်ရန် ကြိုးပမ်းနေသည်တော့မဟုတ်ပါ။ သာဓက အနေနှင့် အချို့သော တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များတွင် အရေးကြီးလျှင် ကြီးသလို ဤဌာနများက ဒေသန္တရအစိုးရထံ အစီရင်ခံ တင်ပြမှုများရှိပြီး၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးများ ကလည်း ဤဌာန၏ လိုအပ်ချက်များကို အကြံပြုဆွေးနွေး ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းများရှိပါသည်။⁶⁸ ဥပမာအားဖြင့် ဒေသန္တရအဆင့် လူမှုရေးရာ ဝန်ကြီး တစ်ဦးက ဆေးပေးခန်း သို့မဟုတ် စာသင်ကျောင်း တစ်ကျောင်း ပြုပြင် တည်ဆောက်ရန် မည်သို့ ကူညီဆောင်ရွက်ပုံကို ယခုလိုပြောကြားခဲ့သည်။

"ကျွန်တော်တို့ ကျောင်းတစ်ကျောင်းဆောက်မယ်ဆိုရင် လိုအပ်တဲ့ စာရွက်စာတမ်း ပုံစံတွေ ဖြည့်စွက်ပြီး ဗဟိုကိုပို့၊ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနက အတည်ပြုတယ်ဆိုရင် သူတို့က ဘတ်ဂျက်ချပေးတာနဲ့ ကျောင်းဆောက်နိုင်တာပေါ့။ ဆေးခန်း တို့ဆေးရုံတို့လည်း ဒီအတိုင်းပါပဲ။ ဘတ်ဂျက်က ဗဟိုအစိုးရက လာတာမှန်ပေမယ့် တကယ်ဆောက်ရတဲ့ တာဝန် နဲ့ စီမံခန့်ခွဲမှုကတော့ ဒေသန္တရဝန်ကြီးကပဲ ဆောင်ရွက်တာပါ။"⁶⁹

လေ့လာခဲ့သည့် ပြည်နယ်တစ်ခုမှ ဝန်ကြီးများကလည်း ပြည်ထောင်စု အစိုးရဝန်ကြီးဌာနများထံ ဆက်သွယ်ရပုံကို ယခုလို မှတ်ချက်ပြုခဲ့သည်။

"ပြည်နယ်ဝန်ကြီးတွေ အနေနဲ့ အဲ့ဒီဌာနတွေကို အဆိုပြု တင်ပြလို့ရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲ့ဒီအဆိုပြုချက်တွေဟာ လမ်းကြောင်းအတိုင်း ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးတွေဆီရောက်သွား၊ တစ်ကယ်လည်း အတည်ပြုရော မူလအဆိုပြုချက်နဲ့ ကွဲလွဲ နေတာ ရှိနေတုန်းပါ။"⁷⁰

ဌာနဆိုင်ရာများဘက်က ကြည့်လျှင် ဤကိစ္စမျိုးသည် ခံယူမှုနှင့် သက်ဆိုင်သည်။ တိုင်းပညာရေးမှူးတစ်ဦးက "ပြည်ထောင်စု အစိုးရ၏ လမ်းညွှန်ချက်နှင့်အညီ တာဝန်ထမ်းဆောင်ရသည့် ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းတစ်ဦး ဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ"၊ ဒေသန္တရ အစိုးရနှင့် ယင်းတို့၏ လိုလားချက်များကို နေပြည်တော်ရှိ သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနထံ စာဖြင့် တင်ပြတောင်းဆိုရန်

⁶⁷ နိုင်ငံတော် သမ္မတရုံး၊ နိုင်ငံတော် သမ္မတ ဦးသိန်းစိန် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးများ၊ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်များနှင့် ဒုတိယဝန်ကြီးများအား တွေ့ဆုံအမှာစကား ပြောကြားခြင်း (ဇူလိုင်လ ၂၀၁၃)

⁶⁸ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း၊ တိုင်းပညာရေးမှူး

⁶⁹ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း၊ တိုင်းဒေသကြီး လူမှုရေးရာဝန်ကြီး

⁷⁰ အုပ်စုလိုက် ရည်ညွှန်းဆွေးနွေးမှု၊ ပြည်နယ်ဝန်ကြီးများ

ဖြစ်ကြောင်း မှတ်ချက် ပေးခဲ့ သည်။⁷¹ မည်သို့ဆိုစေ ဤဖြစ်စဉ်များသည် ဒေသန္တရအစိုးရ၏ ဆန္ဒမပြည့်ဝမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေပြီး၊ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအနေနှင့်လည်း အဆိုပါဌာနများအပေါ် အပြန်အလှန်လေးစားမှု သို့မဟုတ် ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ရန် ခဲယဉ်းသွားပေသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ပြည်ထောင်စု အစိုးရ၏ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဆိုင်ရာ ဌာနအကြီးအကဲများအဖြစ် တာဝန်ယူ ထမ်းဆောင် နေရသည့် ညွှန်ကြားရေးမှူးများအနေနှင့်လည်း ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများသည် " ဌာနဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၊ ဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေများကို သိရှိနားလည်မှုမရှိဘဲ"၊ ယင်းတို့ဖြစ်စေလိုသည့် မျှော်လင့်ချက်နှင့် ချက်ချင်းအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မှု ဆိုသည်မှာ လက်တွေ့ဘဝနှင့် အဟပ်ကွာနေကြောင်း ခံစားနေကြရသည်။⁷² အဆိုပြုလွှာများမှသည် လက်တွေ့ရလဒ်အဖြစ် ကောင်းမွန်စွာပေါ်ထွက်လာသည့် ဒေသများမှာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးဝန်ကြီးများနှင့် အဆိုပါ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အခြေစိုက် ဌာနဆိုင်ရာ အကြီးအကဲတို့၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးရင်းနှီးမှုကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။⁷³

ဤနေရာ၌ အရေးတကြီးထောက်ပြလိုသည့် အချက်မှာ ဤဌာနဆိုင်ရာများ အနေနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် အစိုးရများနှင့် နီးကပ်စွာ ဆက်ဆံနေခြင်းအပေါ် ကန့်ကွက်ရန် အကြောင်းမရှိပေ။ အထက်မှ တိုင်းပညာရေးမှူးကပင် ဒေသန္တရပညာရေး ကိစ္စရပ်များပိုမို ထွန်းပေါက်ရန်အလို့ငှာ အဆိုပါဌာနဆိုင်ရာ အကြီးအကဲအတွက် " အထူးပြု ရည်ညွှန်းသည့် ဝန်ကြီးတစ်ဦး" ရှိနေသင့်သည်ဟုပင် ပြောပါသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ၏ မူဘောင်ပြင်ပ ရောက်နေသည့် ဌာနဆိုင်ရာများနှင့်ပတ်သက်၍ ဖြည့်စွက်ဖော်ပြလိုသည်မှာ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာန လက်အောက်ခံ အချို့သော ဌာနဆိုင်ရာများသည် ဗဟိုတာဝန်ယူမှု သိပ်သည်းဆအားလျော့ချခြင်းအားဖြင့် သိသာထင်ရှားသည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုဖြေလျှော့ခြင်းများကို ကြိုပမ်းနေကြသည် ဖြစ်သည်။

ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေး ဝန်ကြီးဌာနတို့၏ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုအားပြုမှုသိပ်သည်းဆလျော့ချခြင်း

ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေးဌာန အကြီးအကဲများစွာက ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် စီမံခန့်ခွဲမှု ပိုမိုထိရောက် ရန် လိုအပ်လျက်ရှိကြောင်းနှင့် ၎င်းတို့ဌာနများအတွက် စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် ဘတ်ဂျက်လျာထားခြင်းတို့တွင် အောက်ခြေမှ အထက်သို့ သွားသင့်ကြောင်း သိရှိထားကြသည်။⁷⁴ ပညာရေးအရာရှိများက ယခင်အစိုးရလက်ထက် ပညာရေးဝန်ကြီးများသည် တပ်မတော်အရာရှိ သို့မဟုတ် တပ်မတော် အရာရှိဟောင်းများစွာ ဖြစ်ပြီး၊ ၎င်းတို့သည် ပညာရေး စနစ်ကို နားလည်ခြင်းမရှိပဲ ထင်ရာမြင်ရာ အတ္တနောမတိကို အခြေပြုသည့် ပညာရေးအသုံးစရိတ်နှင့် ရည်မှန်းချက်များကိုသာ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြကြောင်း ထောက်ပြခဲ့သည်။ အကျိုးဆက်အနေနှင့် ဝန်ကြီးနှင့် တွေ့ဆုံသည့်အခါ ပကတိအခြေအနေကို ဖုံးကွယ်သော၊ လုပ်ကြံဖန်တီးထားသော ရလဒ်များကိုသာ ဒေသခံဝန်ထမ်းများက တင်ပြခဲ့သည်။ ဆရာ၊ ဆရာမတစ်ချို့ကလည်း ပညာရေးကိစ္စများကို ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေးက တိုက်ရိုက်ကွပ်ကဲ စီမံမှုပြုခဲ့သည့် ၁၉၇၀ပြည့်နှစ် မတိုင်မီ အစောပိုင်းကာလများကို တမ်းတခဲ့ကြသည်။⁷⁵

မည်သို့ဆိုစေ လက်ရှိကာလတွင် ဤပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများ၏ ဗဟိုမှ လုပ်ပိုင်ခွင့်လွှဲအပ်ရေး ပဏာမအဆင့် နှင့် လျော်ညီသော တက်ကြွသည့် အားထုတ်မှုများရှိနေပါသည်။ ပညာရေး ဝန်ကြီးဌာနမှ ညွှန်ကြားရေးမှူးတစ်ဦး နှင့် တွေ့ဆုံရာ တွင် " အရင်တုန်းက အထက်က အောက်ကို အာဏာ သက်ဆင်းတဲ့ ပုံစံဖြစ်တော့ ကျွန်တော်တို့ဟာ အထက်ကလာသမျှ အမိန့်တွေ၊ ညွှန်ကြားချက်တွေကို အကောင်အထည်ဖော်ပေးရတာပေါ့။ အခုတော့ အောက်ကနေ အထက်သွားတဲ့ စနစ်ဖြစ်ပါပြီ" ဟုရှင်းပြခဲ့ သည်။⁷⁶ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းအသီးသီးတွင် ရုံးစိုက်ထားသော ဖွဲ့စည်းပုံ အရွယ်အစား အမျိုးမျိုးရှိနေသည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းပညာရေးရုံးများကို ပြောင်းလဲဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး၊ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ပညာရေးမှူးကိုလည်း လက်ထောက်

⁷¹ လူတွေ့ မေးမြန်းခြင်း၊ တိုင်းဒေသကြီး ပညာရေးမှူး
⁷² လူတွေ့ မေးမြန်းခြင်း၊ တိုင်းဒေသကြီး ပညာရေးမှူး
⁷³ လူတွေ့ မေးမြန်းမှုများ၊ ပြည်နယ်ကျန်းမာရေး ဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူး
⁷⁴ လူတွေ့ မေးမြန်းမှုများ၊ ဌာနဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားရေးမှူးများ
⁷⁵ လူတွေ့ မေးမြန်းခြင်း၊ ပြည်နယ်အဆင့်မြင့်ပညာအရာရှိ၊ ပညာရေးအရာရှိများက မြန်မာ့ ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီက ရေးဆွဲသည့် ၁၉၇၄ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ အသက်မဝင်မီ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ် အစောပိုင်းကာလ ပညာရေး မူဝါဒများကို အကောင်းမြင်ရည်ညွှန်းမှုပြုခဲ့ကြသည်။
⁷⁶ လူတွေ့ မေးမြန်းခြင်း၊ တိုင်းဒေသကြီး ပညာရေးမှူး

ညွှန်ကြားရေးမှူးမှ ညွှန်ကြားရေးမှူးရာထူးအဆင့်သို့ တိုးမြှင့်ကာ ဝန်ထမ်းအင်အားကိုပါ တိုးချဲ့ခဲ့သည်။ လူ့စွမ်းအား အရင်းအမြစ် စီမံခန့်ခွဲမှု ရှုထောင့်မှ ကြည့်လျှင် အောက်အဆင့် အသီးသီးသို့ ပိုမိုလွှဲအပ်သည့် ပဏာမအဆင့် ဖြေလျော့မှုအဖြစ် ရာထူးအဆင့် အသီးသီးကို ခရိုင်အဆင့်သို့ (အလယ်တန်းနှင့် အထက်တန်း ကျောင်းအုပ်ကြီးများနှင့် မြို့နယ်ပညာရေးမှူးများ) လည်းကောင်း၊ မြို့နယ်အဆင့်သို့ (မူလတန်းပြနှင့် အလယ်တန်းပြများ) လည်းကောင်းရာထူးတိုးမြှင့်ခြင်း၊ ပြောင်းရွှေ့ခြင်း စသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ အပ်နှင်းခဲ့သည်။ မြို့နယ်ပညာရေးမှူးများကိုလည်း စာသင် ကျောင်းများ၏ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်နှင့် ဝန်ထမ်းရေးရာ စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ဘတ်ဂျက်လျာထားမှု၌ မေးမြန်းခြင်း ပညာရေး ဘတ်ဂျက်ပိုမိုသုံးစွဲရေး ဖြစ်စဉ်နှင့် သတင်းအချက်အလက် စီမံခန့်ခွဲမှုအသစ်အတွက် ပိုမိုကူညီ ဆောင်ရွက်လာနိုင်သည်။ သို့သော်လည်း ဝန်ထမ်းခန့်ထားခြင်းနှင့် ထုတ်ပယ်ခြင်း၊ အစိုးရ၏ ထောက်ပံ့မှုနှင့် ဘတ်ဂျက်လျာထားမှု (လုပ်ငန်း လည်ပတ်မှု စရိတ် အပါအဝင်) စသည်များမှာ ပြည်ထောင်စု အစိုးရ၏ အခွင့်အာဏာ အဖြစ်တည်ရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာနများ အနေနှင့်လည်း တာဝန်ယူမှုများပိုမို လွှဲအပ်ခြင်းခံရလျက် ရှိသည်။ ဒေသန္တရဆိုင်ရာ ဌာနတစ်ခုက အထက်တွင် ဖော်ပြပြီးဖြစ်သည့် လူ့စွမ်းအား အရင်းအမြစ် စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ်နှင့် အညီ ရာထူးတိုးမြှင့်ခြင်းနှင့် ရွှေ့ပြောင်းခြင်းကို တာဝန် လွှဲအပ်ပြီး၊ ဝန်ထမ်းခန့်ထားခြင်းနှင့် ထုတ်ပယ်ခြင်းတို့ကိုမူ လွှဲအပ်ခြင်းမရှိသေးပါ။ လိုအပ်လျက်ရှိသည့် ဝန်ထမ်းအင်အား ဖြည့်တင်းမှုမှာ တိုးတက်လာသော်လည်း၊ အမှန်တကယ် လိုအပ်ချက်၏ သုံးပုံ နှစ်ပုံသာ ဖြည့်တင်းနိုင်သေးသည်။ ညွှန်ကြားရေးမှူးတစ်ဦးက ဌာနအနေနှင့် တာဝန်ယူမှု အခန်းကဏ္ဍ ပိုမိုကျယ်ပြန့်လာမည်ဆိုလျှင် ဝန်ထမ်း၏ အရည်အသွေးမှာလည်း ပိုမိုမြင့်မား လိုအပ်လာကြောင်း ထောက်ပြခဲ့သည်။ ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေး၏ ဒေသန္တရ အဆင့် ဌာနဆိုင်ရာ အချင်းချင်း ထူးခြားသည့် ကွာခြားချက် တစ်ရပ်မှာ လေ့လာခဲ့သည့် တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုတွင် တိုင်းဒေသကြီး ကျန်းမာရေး ဦးစီးဌာန သည် ဆောက်လုပ်ရေး စီမံကိန်းတစ်ခုကို ကိုယ်တိုင် စီမံခန့်ခွဲ၍ ပြုပြင် ထိန်းသိမ်းရေး လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နေခြင်းဖြစ်သည်။⁷⁷

ဤသို့သော ဗဟိုတာဝန်ယူမှု သိပ်သည်းဆလျော့ချသည့် ပဏာမ ဖြေလျော့ရေး ဖြစ်စဉ်ကို လူမှုရေး ကဏ္ဍ၏ အထွေထွေ တိုးတက်မှုအဖြစ် အခြေခံအကျဆုံး အဆင့်က စတင်ခြင်းဟုနားလည်နိုင်သည်။ မြန်မာအစိုးရ၏ လူမှုရေး ရံပုံငွေ သုံးစွဲမှုတွင် ယေဘုယျ တိုးတက်လာကြောင်း ရှုမြင်နိုင်သည်။ မည်သို့ဆိုစေ နိုင်ငံတော် သမ္မတ အနေနှင့် ပညာရေး နှင့် ကျန်းမာရေး ကဏ္ဍအပေါ် လုပ်ပိုင်ခွင့် များ ပိုမို လွှဲအပ်ဖြေလျော့ရန် လမ်းညွှန်ခဲ့သည်။ ပညာရေးနှင့် ပတ်သက်၍ "ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန အနေနှင့် မူလတန်းအဆင့် ဆရာ၊ ဆရာမများ ခန့်ထားရာ၌ ဗဟိုမှ တိုက်ရိုက်ခန့်ထားခြင်း မပြုဘဲ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရ အစီအစဉ်ဖြင့် ခန့်ထားခွင့်ပြုရန်" နှင့် ကျန်းမာရေးတွင် "ကျန်းမာရေး ဝန်ကြီးဌာန အနေနှင့် သူနာပြု၊ သားဖွား ဆရာမများ ခန့်ထားရာ၌ ဗဟိုမှ စုစည်း လေ့ကျင့်သော်လည်း၊ ခန့်ထားရာတွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် အစီအစဉ်ဖြင့် ဒေသအလိုက် ဒေသခံများပြောင်းရွှေ့ နေရာချထားနိုင်ရေး ညှိနှိုင်းစီစဉ်ရန်နှင့် ပေးလံခေါင်ပါးဒေသများအတွက် တိုင်းဒေသကြီး အစီအစဉ်ဖြင့် ဆရာဝန်လိုအပ်သော ဒေသများအတွက် သတင်းစာတွင် ကြေညာ ခေါ်ယူ လျှောက်ထားစေပြီး ခန့်အပ်တာဝန်ပေးသည့် စနစ်ကျင့်သုံးရန်" လမ်းညွှန် မိန့်ကြားခဲ့သည်။⁷⁸ အချို့လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် များကလည်း ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်၏ ပဏာမ အဆင့် တာဝန်လွှဲအပ်မှုများသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်က ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ကြိုးပမ်းခြင်း မဟုတ်ပဲ ပြည်ထောင်စု အစိုးရက လွှဲအပ်ပေးနေခြင်းကို အံ့အားသင့်ဖွယ် ကိစ္စရပ်အဖြစ် ရှုမြင်ကြသည်။

ဤသုတေသန ပြုခဲ့သည့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး သုံးခု (ရှမ်း၊ ချင်း နှင့် တနင်္သာရီ) တွင် တွေ့ရှိခဲ့ရသည့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့် အဟက်ကွာနေသည့် နယ်ပယ်တစ်ခုမှာ သတ္တုတူးဖော်ရေး ကဏ္ဍဖြစ်သည်။ သတ္တုတူးဖော်ရေး သဘောတူ ခွင့်ပြုချက်သည် ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာန၏ ထိန်းချုပ်မှု အခွင့်အာဏာ အဖြစ်တည်ရှိပြီး ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမှုအတွက် အရေးပါသော အကန့်အသတ် တစ်ခုအဖြစ် ရှုမြင်နိုင်သည်။ သတ္တုတူးဖော်ရေးမှ ရရှိလာမည့် အကျိုးအမြတ်များကို ဗဟို-ဒေသန္တရ မည်သို့ ပေးစွဲစေမည်ဆိုသည့် အချိုးအစားကိစ္စသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ ပဋိပက္ခ ကိစ္စရပ်ကဲ့သို့ အချေအတင်ဆွေးနွေးရမည့် အကြောင်းအရာဖြစ်သည်။ သတ္တုတူးဖော်

⁷⁷ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း၊ တိုင်းဒေသကြီး ကျန်းမာရေး ညွှန်ကြားရေးမှူး
⁷⁸ နိုင်ငံတော် သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်၊ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးများ၊ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် ဝန်ကြီးချုပ်များနှင့် ဒုတိယဝန်ကြီးများအား တွေ့ဆုံ အမှာစကားပြောကြားခြင်း၊ နေပြည်တော် (ဧရက် ဒြဂ္ဂုတ်လ၊ ၂၀၁၃)

ထုတ်လုပ်ခြင်းမှ ပေါ်ထွက်လာသည့် မကျေနပ် ချက်များစွာကို ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအနေနှင့် စောင့်ကြပ်စစ်ဆေးခြင်း၊ တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းခြင်းများ မပြုလုပ်နိုင် သေးပါ။⁷⁹ အရပ်ဖက် လူ့အဖွဲ့အစည်းများကလည်း သတ္တုတူးဖော်ခြင်းမှ ပေါ်ပေါက်လာသည့် ပြဿနာများကို ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရနှင့် အတူ ယင်းတို့အနေနှင့် ဖြေရှင်းရန် ခက်ခဲလျက်ရှိကြောင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။ သတ္တုတူးဖော်ရေး စီမံကိန်းတစ်ခု ကြောင့် ရွှေ့ပြောင်းခံရသော ပြည်သူများအတွက် ဒေသခံရှေ့နေများအသင်းတစ်ဖွဲ့က ဆောင်ရွက်ပေးရာတွင် ဒေသန္တရ အစိုးရ အနေနှင့် စာနာထောက်ထား မှုသာ ပြသနိုင်ပြီး ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာန၏ သတ္တုတူးဖော် ခွင့်ပြုချက်အပေါ် လွန်ဆန်နိုင်ခြင်းမရှိပါ။⁸⁰

ပြည်ထောင်စု အစိုးရ၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်ရှိ အရေးပါသော ဤကဏ္ဍသုံးရပ်နှင့်ပတ်သက်သည့် ယေဘုယျ တွေ့ရှိချက်မှာ ယင်းဌာနများသည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အတွင်း တိတိကျကျ တည်ရှိနေပြီး ဒေသခံပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ အကျိုးစီးပွားကို ဖော်ဆောင်ရန် အမှန်တကယ်လိုအပ်ကြောင်း ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ ကျန်းမာရေးနှင့်ပညာရေးတို့သည် ကျယ်ပြန့်သည့် ဝန်ဆောင်မှု ကဏ္ဍများ ဖြစ်ပြီး စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း၊ ဘတ်ဂျက်လျာထား ခြင်းတို့တွင် ဒေသခံတို့ ပါဝင်ဆောင်ရွက်စေခြင်းဖြင့် ရလဒ်ကောင်းများပေါ်ထွက်နိုင်သည်။ ဝန်ထမ်းဦးရေ များပြားသည့် အဆိုပါဌာနများ၏ လူ့စွမ်းအား ရင်းမြစ် စီမံခန့်ခွဲမှုကို သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးသို့ လုပ်ပိုင်ခွင့် လွှဲအပ်ခြင်းဖြင့် ထိရောက်ဖြစ်ထွန်းမှု ပိုမိုရရှိနိုင်သည်။ ထို့အပြင် ပညာရေး ကဏ္ဍသည် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုတို့၏ ပကတိ ဖြစ်တည်မှုနှင့် ရိုးရာ ဓလေ့များကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး အတွက် အဓိက ဆက်စပ်ပတ်သက်ပြီး ပြည်နယ်များတွင် အဆိုပါ ကဏ္ဍကို မြှင့်ပေးခြင်းဖြင့် နောင်တွင် ထပ်မံတာဝန်ခံ လွှဲအပ်မည့် ဗဟိုမှ အာဏာ ခွဲဝေပေးမှု ဖြစ်စဉ်အတွက် ကျေနပ်ဖွယ်အနေအထား ရှိသည့် ဒေသများအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိနိုင်မည်။ နောက်ဆုံးနေ့နှင့် သတ္တုတူးဖော်ရေး နှင့် သစ်တော ကဏ္ဍကဲ့သို့ အဓိကကျသည့် သယံဇာတ ရင်းမြစ်များကို ဗဟိုမှ ချုပ်ကိုင်ထားခြင်းသည် တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေး အုပ်စုများသာမက ပြည်နယ်အစိုးရများကပါ မျှတမှု မရှိသည့် ကိစ္စရပ်တစ်ခုအဖြစ် မှတ်ယူလာကြသည်။ တစ်နည်းဆိုရသော် ဗဟိုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရတို့၏ လက်ရှိအခွင့်အာဏာ ခွဲဝေမှုသည် စတင်ဆောင်ရွက်နေပြီ ဆိုသော်ငြား အချို့သော နိုင်ငံရေးအရ လုပ်ပိုင်ခွင့်များမှာ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့် မူဘောင်ပြင်ပဥပဒေ ရှိနေသေးကြောင်း တွေ့ရသည်။

မြန်မာ့အုပ်ချုပ်ရေး စနစ် ကျောရိုး၊ အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာန

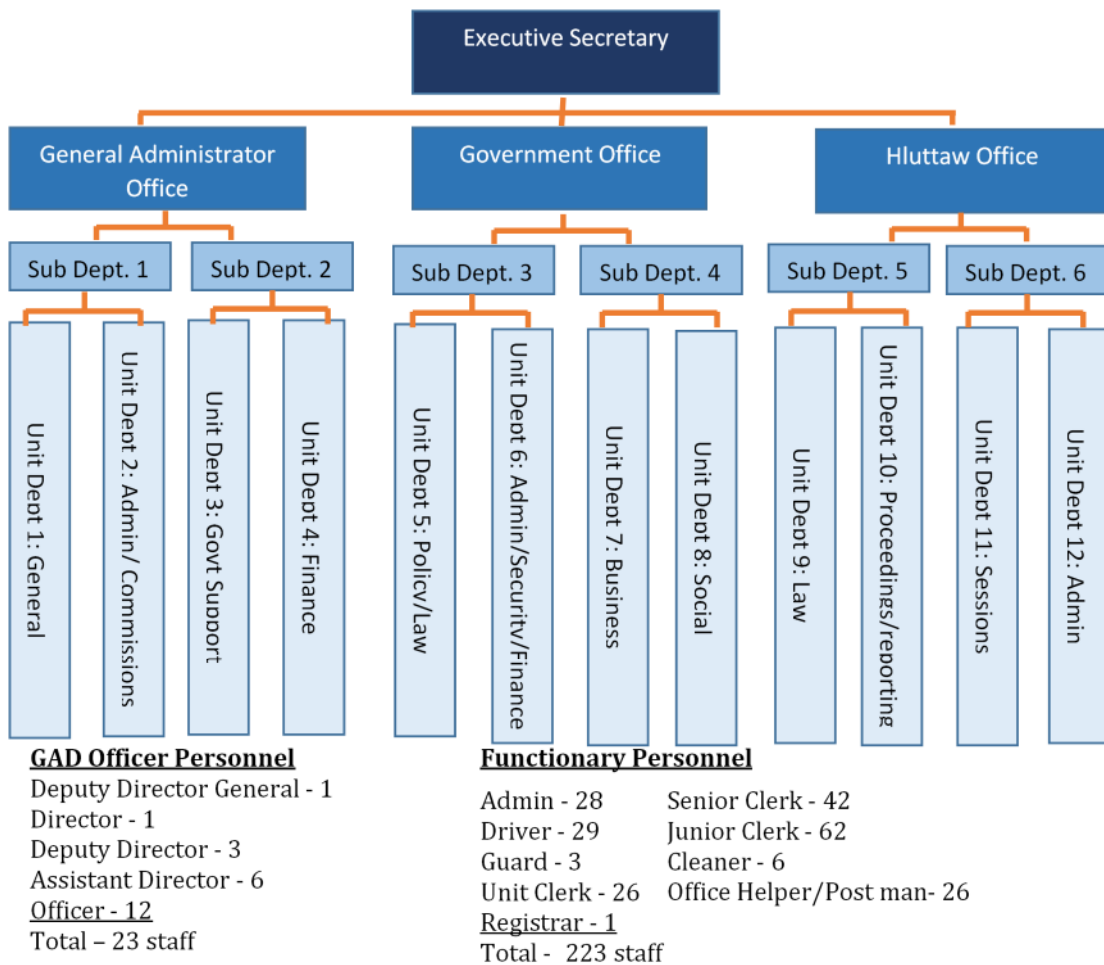
အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးဌာနများအတွက် လွတ်လပ် ရှင်းလင်းသော ဖွဲ့စည်းပုံ မရှိပါ။ သို့သော် တစ်ဖက်တွင် ဗဟိုနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရကို ပူးတွဲတာဝန်ခံ၍ အခြားတစ်ဖက်တွင် ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာန၏ အခွင့်အာဏာအရ တာဝန်ခံသည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဌာနဆိုင်ရာ အဖြစ် ရပ်တည်နေသည့် ဌာနများလည်း ရှိသည်။ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဥပဒေပြုရေး ကိစ္စများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ယခင်အစိုးရလက်ထက်က ဖွဲ့စည်းထားသည့် အုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည့် အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာန (ထွေ/အုပ်) နှင့် အဓိက တွဲဖက်ဆောင်ရွက်ရသည်။ ထွေ/အုပ် သည် ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာန အောက်ရှိ ဦးစီးဌာန တစ်ခုဖြစ်ပြီး နဂတ အစိုးရတက်လာသည့် ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် ဗဟို၊ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်း၊ ခရိုင်နှင့် မြို့နယ်အဆင့် အာဏာပိုင်များ ထားရှိခဲ့သည့် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေး အာဏာသက်ဆင်းပုံမှ ပေါက်ဖွားလာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။⁸¹

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်၌ ထွေ/အုပ် သည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်နှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးရှိ ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး၊ ညှိနှိုင်း အကောင်အထည်ဖော်ရေးများကို ပူးတွဲဆောင်ရွက်သည်။⁸² ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးရှိ ထွေ/အုပ်၏ အကြီးတန်းအရာရှိ (ဒုတိယ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်အဆင့်) သည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့၏ အတွင်းရေးမှူး

⁷⁹ လူ့တွေ့မေးမြန်းမှုများ၊ ချင်း၊ ရှမ်းနှင့် တနင်္သာရီမှ ဌာနဆိုင်ရာများ
⁸⁰ လူ့တွေ့မေးမြန်းခြင်း၊ အရပ်ဖက် လူ့အဖွဲ့အစည်း
⁸¹ နဂတ ဖွဲ့စည်းပုံသည် ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး နေဝင်း၏ တော်လှန်ရေး ကောင်စီ ဖွဲ့စည်းပုံများ အတိုင်း ကျယ်ပြန့်စွာ ခံယူဖွဲ့စည်းသည်
⁸² ဥပမာအားဖြင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် အစည်းအဝေးအားလုံးကို ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့ရုံးတွင် ကျင်းပပြီး ယင်းရုံးမှာ ထွေ/အုပ်ရုံးဖြစ်သည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ် တိုင်းဒေသကြီး ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့ ဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၅၅။

ဖြစ်သည်။ သူသည် အထွေထွေ ဦးစီးဌာန၊ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့ရုံးနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ရုံးများမှ ရာပေါင်းများစွာသော ထွေ/အုပ် ဝန်ထမ်းများကို ကြီးကြပ် ကွပ်ကဲသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးချုပ်အတွက် ဗျူရို ကရေဗီ ယန္တရားအရ ပံ့ပိုးမှုပေးသည့် နောက်ထပ်ရုံးနှစ်ခုမှာ သူ၏ အစိုးရအဖွဲ့နှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်ဖြစ်သည်။ ဤအပိုင်းတွင် အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးရုံးသည် အထွေထွေ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ဝန်ထမ်းရေးရာ လိုအပ်ချက် စသည့် ပိုမို ကျယ်ပြန့်သော အုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရားများ ပံ့ပိုးသည်။ ဤသို့ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် အလျားလိုက် အာဏာ တည်ရှိမှုက ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ အုပ်ချုပ်ရေး နှင့် ဥပဒေပြုမှု နယ်ပယ် နှစ်ခုလုံးရှိ ရုံးလုပ်ငန်း ဆောင်တာများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးရာ ကိစ္စများတွင် ထွေ/အုပ် အပေါ် အပြည့်အဝ မှီခိုနေရသည်။

ပုံညွှန်း (၈) ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာန၏ ဖွဲ့စည်းပုံ

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့ အတွင်းရေးမှူးသည် ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာနကို တိုက်ရိုက် တာဝန်ခံရသည်။ သို့သော်လည်း ထွေ/အုပ် ဝန်ထမ်းများကိုရော၊ အခြား ဝန်ထမ်းများကိုပါ လူတွေ့မေးမြန်းခဲ့ရာတွင် အတွင်းရေးမှူးသည် ဝန်ကြီးထံ အဓိက တာဝန်ခံသင့်ကြောင်း ယူဆကြသည်။⁸³ ဤသို့ ပကတိ တည်ရှိနေသည့် ရေရာမှု နည်းပါးသော ဆက်သွယ်မှုက ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုမဟုတ် တစ်ခုတွင် ပုဂ္ဂလိက ဆိုင်ရာ အရှုပ်အရှင်းများကို

⁸³ အုပ်စုလိုက် ရည်ညွှန်း ဆွေးနွေးမှု၊ တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ

ဖြစ်ပေါ်စေသည်။⁸⁴ ထွေ/အုပ် သည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် အတွင်းရော အပြင်ပါ အရေးပါသည့် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်တစ်ခုရှိ အရပ်ဖက် လူ့အဖွဲ့အစည်း စည်းရုံးသူများက ပြည်နယ် အစိုးရအနေနှင့် သင့်တင့်သော အခွင့်အာဏာများရရှိချိန်တွင် အဆိုပါ လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရေး အတွက် ထွေ/အုပ်ကို လက်တွဲဖြုတ်ရန် လိုအပ်ကြောင်း အလေး ထား ပြောဆိုခဲ့သည်။

ထွေ/အုပ်သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်အောက် ဒေါက်လိုက်တည်ရှိနေသည့် ဗျူရို ကရက်တစ် အုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။ ခရိုင်အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေးရုံးတွင် ထွေ/အုပ်မှ ဒုတိယ ခရိုင်ဝန်သည် အကြီးအကဲ အဖြစ် ရုံးထိုင်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ခရိုင်အဆင့်က ယင်းခရိုင်အတွင်းရှိ မြို့နယ်များကို ကြီးကြပ်စီမံပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်ရေး အခြေခံအုပ်မြစ်များ အဖြစ် ခိုင်ခံ့စွာ ရပ်တည်လျက်ရှိသည်။ မြို့နယ် အဆင့်ကို စီမံခန့်ခွဲနေသည့် မြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးမှာလည်း ထွေ/အုပ်၏ ဦးစီးအရာရှိ ဖြစ်သည်။

မြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေး၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများမှာ မြေယာ မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် အခွန်ကောက်ခံခြင်းမှ အစ သောက်သုံးရေ ထောက်ပံ့ခြင်းနှင့် ဒေသခံများအကြား အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းခြင်းအထိ များပြားလှပေသည်။ မြို့နယ် ထွေ/အုပ် ရုံးသည် ဌာန ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများနှင့် မြို့နယ် အခြေစိုက် ဝန်ကြီးဌာန ရုံးပေါင်းစုံကို ညှိနှိုင်းပေါင်းစပ်သည့် တာဝန်ကိုပါ ခြုံငုံဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ လက်ရှိအခြေအနေတွင် မြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးက ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ရသည့် စီမံကိန်း ကော်မတီကို မြို့နယ် အသီးသီးတွင် ဖွဲ့စည်းလျက်ရှိရာ အမျိုးသား စီမံကိန်းနှင့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဝန်ကြီးဌာနမှ အတွင်းရေးမှူးတစ်ဦးနှင့် အခြား အဖွဲ့ဝင်များကို ခန့်အပ်ခဲ့သည်။⁸⁵ ဤကော်မတီများသည် နိုင်ငံတော် သမ္မတက အာရုံစိုက်လုပ်ဆောင်နေသည့် အောက်ခြေမှ အထက်သို့ ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ဖွယ်ရာများကို တင်ပြခြင်းဖြင့် ပြည်သူ့ ဗဟိုပြု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့တွင် အဓိကကျသည့် အစိတ်အပိုင်း အဖြစ်ပါဝင်သည်။ ပြည်သူ့ ဗဟိုပြု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ပုံစံတစ်ခုအဖြစ် မြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးတစ်ဦးက လမ်းတည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်းနှင့်ပတ်သက်ပြီးပြောဆိုရာ၌ စီမံ ခန့်ခွဲမှု ကိစ္စအပေါ်၌ ဒေသခံလူထုကို ပူးပေါင်းပါဝင်စေပြီး၊ ယခင်လို “မြေပုံပေါ်တွင်သာ ကြည့်ရှုပြီး” စီမံချက် ချမှတ်သည့် လမ်းတည်ဆောက်ရေးဖြစ်စဉ်မျိုး မဟုတ်တော့ဟု ဆိုသည်။⁸⁶

ထွေ/အုပ်သည် လက်ရှိ အသွင်ကူးပြောင်းမှု ဖြစ်စဉ်တွင် ရပ်ကွက်နှင့် ကျေးရွာ အဆင့် အုပ်ချုပ်ရေး ကဏ္ဍ၏ ဗဟိုချက်အဖြစ် တည်ရှိဆဲဖြစ်သည်။ ယခင်ဖော်ပြခဲ့သည့် အတိုင်း ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေး ဥပဒေကို ၂၀၁၂ခုနှစ် အတွင်း ပြဌာန်းပြီးနောက် ကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများကို ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခဲ့ကြသည်။⁸⁷ ယခင်က ကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးကို မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေး အရာရှိကသာ ခန့်အပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ယခုအခါ သက်ဆိုင်ရာ ကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးနေရာအတွက် အဆိုပြု ခံရသည့် အမည်စာရင်းဝင်များထဲမှ တစ်ဦးကိုသာ မြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးက ရွေးချယ်ရခြင်းဖြစ်သည်။⁸⁸

၂၀၁၂ခုနှစ် ဥပဒေအရ ကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးသည် ထွေ/အုပ်မှ လစာရရှိပြီး ထွေ/အုပ် စာရေး ဝန်ထမ်းတစ်ဦးကိုလည်း တွဲဖက်ခန့်ထားသည်။⁸⁹ မြန်မာနိုင်ငံ လူဦးရေ၏ ၈၀% သည် ကျေးလက်ဒေသနေ ပြည်သူများဖြစ်သည့် အလျောက် ဒေသဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများသည် ဗဟိုကို တိုက်ရိုက်တာဝန်ခံ ဆောင်ရွက် ကိုယ်စားပြုသူများဖြစ်၍ လွန်စွာ အရေးပါသည်။ ကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများအနေနှင့် အခွန်ကောက်ခံခြင်း မြေယာ မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် ဖွား/သေ မှတ်ပုံတင်စာရင်း စသည့်တာဝန်များကို မြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးကိုယ်စား ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်ရခြင်းဖြစ်၍ အခွင့်အာဏာ ကျယ်ပြန့်စွာတည်ရှိသည်။⁹⁰ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူး များသည် မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေး ဖွံ့ဖြိုးရေး ဘဏ်က လယ်သမားများထံ

⁸⁴ ပြည်နယ် တစ်ခု၌ အတည်မပြုနိုင်သော ဖြစ်ရပ်တစ်ခုက ဤမရေရာမှုကို ရည်ညွှန်းနေသည်။ အခမ်းအနား တစ်ခုတွင် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ အတွင်းရေးမှူးကတော်နှင့် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးကတော်တို့ အခမ်းအနား၏ ထိုင်ခုံနေရာ ပေးမှုအပေါ် အခြေအတင်ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။

⁸⁵ လူတွေ့ မေးမြန်းခြင်း၊ ပြည်နယ်စီမံရေးရာ ဝန်ကြီး (၂၀၁၂)

⁸⁶ လူတွေ့ မေးမြန်းခြင်း၊ မြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေးမှူး

⁸⁷ ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာ အုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေး ဥပဒေ၊ ၂၀၁၂၊ အခန်း (၄) ပုဒ်မ ၆-၇

⁸⁸ ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာ အုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေး ဥပဒေ၊ ၂၀၁၂၊ အခန်း (၆) ပုဒ်မ ၈

⁸⁹ ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာ အုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေး ဥပဒေ၊ ၂၀၁၂၊ အခန်း (၁၄) ပုဒ်မ ၃၂-၃၃

⁹⁰ ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာ အုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေး ဥပဒေ၊ ၂၀၁၂၊ အခန်း (၇)ပုဒ်မ ၁၃

ထုတ်ချေးသည့် စိုက်ပျိုးရေး စရိတ်ချေးငွေများကိုလည်း အတည်ပြုလက်မှတ်ထိုးပေးရန် လိုအပ်သည်။⁹¹ ထပ်မံပြုလုပ်မည့် သုတေသနတွင် ထွေ/အုပ်၏ ဖွဲ့စည်းပုံ အတွင်း သွပ်သွင်းခံရသည့် ရွေးကောက်ခံ အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၏ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများကို လေ့လာသွားမည်။

ဤအစီအစဉ်များသည် ဒေသန္တရ အဆင့်၌ အရေးကြီးသည့် ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု ရှိခဲ့သော်လည်း ထွေ/အုပ်၏ မိခင် ဝန်ကြီးဌာန၊ ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်က ထိန်းချုပ်ထားသည့် ဝန်ကြီးဌာန သုံးခုအနက် တစ်ခုဖြစ်သော ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာန၏ ဆောင်ရွက်မှု ရလဒ်များဖြစ်သည်။⁹² များစွာသော ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေးပုံသဏ္ဍာန်များတွင် သိသာထင်ရှားသည့် အပြောင်းအလဲများ ပေါ်ထွက် သော်လည်း ထွေ/အုပ် အနေနှင့် ယခုဖော်ပြခဲ့သော ကျေးရွာအဆင့်၌သာ ကန့်သတ်ပြောင်းလဲမှု အနည်းငယ် ပြုခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ လက်ရှိဗဟိုမှ တာဝန်ပိုမိုလွှဲအပ်ခြင်း ပဏာမ ဖြေလျော့မှု ဖြစ်စဉ်ကို ထင်ဟပ်စေသည့် ထွေ/အုပ်၏ အရေးပါသော ခြေလှမ်းတစ်ရပ်မှာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်နှင့် ယင်းအဆင့်အောက် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသည့် ဝန်ထမ်းများကို ရာထူးတိုးမြှင့် ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ မြို့နယ် အဆင့်၌ မြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးကို ဦးစီ အရာရှိ အဆင့်ထက်မြင့်မားသည့် လက်ထောက် ညွှန်ကြားရေးမှူး ရာထူးသို့ တိုးမြှင့်ခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် ထွေအုပ်ဝန်ထမ်းဦးရေ တိုးမြှင့်လာဖွယ်ရှိသော်လည်း တိကျသည့် စာရင်းဇယား မသိရှိရပါ။⁹³

ယခင်အခန်း၌ ဖော်ပြခဲ့သည့် အတိုင်း ပြဌာန်းလိုက်သည့် ၂၀၁၃ခုနှစ် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် လွှတ်တော် ဥပဒေအရ ဖြစ်ပေါ်လာဖွယ်ရှိသည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ရုံးများသည် ထွေ/အုပ်၏ ဝန်ထမ်းရေးရာနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုများမှ ကင်းလွတ်စွာ ပေါ်ထွန်းလာနိုင်သည်။ သို့သော်လည်း ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေက "တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာနသည် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ ရုံးလည်း ဖြစ်ကြောင်း" ရှင်လင်းစွာဖော်ပြထားသည်။⁹⁴ အဓိကအဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုရမည့်အချက်မှာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရရုံးတွင် လွှတ်တော်ရုံး အကျုံးဝင်ခြင်း ရှိ မရှိ ဆိုသည့် အချက်ဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဤအချက်က ဗဟိုအဆင့်ရော၊ ဒေသန္တရအဆင့် တွင်ပါ အင်စတီကျူးရှင်း ရင်းမြစ်များကို ရှာဖွေနေသည့် ဥပဒေပြုသူများနှင့် ပြည်နယ်၏ အုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရားကို တစ်ချိန်တည်းတွင် အကောင်အထည်ဖော်မည့် အုပ်ချုပ်သူများအကြား ကျယ်ပြန့်သော ပွတ်တိုက်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာဖွယ်ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အုပ်ချုပ်ရေး ဖွဲ့စည်းမှုတွင် ထွေ/အုပ်၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ ထူးထူးကဲကဲ အရေးပါ အရာရောက်နေသည့် အတွက် မူဝါဒချမှတ်သူများ၏ ပိုမိုအာရုံစိုက်အလေးထားမှုကို ခံယူနေရသည်။ စစ်တပ်၏ ဦးဆောင်မှု အောက်ဝယ် တည်ရှိနေသော ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာန အနေနှင့် အခြားအင်စတီကျူးရှင်းများနှင့် လိုက်လျောညီထွေ ပြောင်းလဲနိုင်စွမ်းမရှိခဲ့လျှင် ပိုမို ကျယ်ပြန့်သည့် ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းရေးနှင့် ဗဟို ချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်နှင့် ယင်းဌာန၏ အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များအကြား အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ပူးပေါင်းအကောင်အထည်ဖော်ရေး ဆောင်ရွက်မှုများတွင် ထဲထဲဝင်ဝင် ပတ်သက်နေသည့် အဖြစ်က ဆန့်ကျင်ဘက် အသွင်ဆောင်သွားဖွယ်ရာရှိသည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးဖြစ်စဉ်၌ ထွေ/အုပ်၏ ထည့်ဝင်ပတ်သက်မှုမှာ သံသယဖြစ်ဖွယ် တွေ့ရှိချက်အချို့လည်း ရှိသည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် ဗဟို ချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်၏ ခရီးတွင် အခြေအနေ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းမှာလည်း ဤဌာန၏ အသိအမှတ်ပြုမှုပေါ်တွင် တည်မှီနေသည်။ ၂၀၀၈ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေအပေါ် ရောဘတ် တေလာက ရည်ရွယ်ဝေဖန်ခဲ့သည်မှာ

"ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအပေါ် ဗဟိုကြီးကြပ် ကွပ်ကဲမှုကို ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနက အစိုးရအဖွဲ့၏ အတွင်းရေးမှူးနေရာခန့်အပ်ခြင်းဖြင့် ဆုပ်ကိုင်ထားပေသည်။"⁹⁵

⁹¹ လူတွေ့ မေးမြန်းခြင်း၊ တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့ အတွင်းရေးမှူး
⁹² ထွေ/အုပ်၏ ဌာနဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်သည် ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာန ကဲ့သို့ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး၊ မြို့နယ် နှင့် ကျေးရွာများ ငြိမ်းချမ်း သာယာဝပြောရေး၊ ဒေသန္တရဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ပြည်သူများလူမှုဘဝ ဖူလုံရေးတို့ဖြစ်သည်။
⁹³ ၂၀၁၃-၂၀၁၄ အမျိုးသားစီမံကိန်းကဏ္ဍ အလိုက်မူဝါဒ၊ ရည်မှန်းချက်နှင့် ဆောင်ရွက်ချက်များ။ အမျိုးသားစီမံကိန်း နှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ ၁၅၂-၁၅၇
⁹⁴ ပြည်ထောင်စု သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေ ၂၀၀၈၊ ပုဒ်မ ၂၆၀
⁹⁵ Taylor (2009):501

ရှေ့ဆက်ရန် ခက်ခဲသည့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဆိုင်ရာ ခွဲဟုတ်မှုများ

လက်ရှိဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ အုပ်ချုပ်ရေးအခွင့်အာဏာ တည်ဆောက်ထားပုံမှာ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်သို့ တာဝန်ယူရမည့် လုပ်ငန်းဆောင်တာ အချို့ အပ်နှင်းထားရှိသော်လည်း လုပ်ပိုင်ခွင့် အပြည့်အဝပေးခြင်း မဟုတ်ပါ။ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အုပ်ချုပ်ရေး၏ အရေးပါသည့် အစိတ်အပိုင်းများစွာကို ဗဟိုမှ ဒွန်တွဲထိန်းချုပ်လျက်ရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။ ဤအနေအထားကြောင့် အသစ်ပေါ်ထွန်းလာသည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ အနေနှင့် အကန့်အသတ် များအကြား လုပ်ငန်းပြီးမြောက်အောင် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် မျှော်လင့်သလောက် စွမ်းဆောင်နိုင်ခြင်း မရှိပါ။ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ အတွင်းရော ပြင်ပ၌ပါ တွေ့ဆုံခဲ့သူများက အရေးပါသည့် ဒေသဆိုင်ရာ အကျိုးစီးပွား များကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ သည် အဓိကနေရာတွင် မရှိကြောင်း သတိထားမိလာသည်။

ဤသို့အရေးယူ ဆောင်ရွက်ရန် ပျက်ကွက်မှုများက သေချာရေရာမှု မရှိသည့် ရှေ့နောက် မညီသော ဥပဒေ နည်းဥပဒေနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ သို့မဟုတ် တာဝန်ယူမှု အဆင့်ဆင့်၏ လမ်းကြောင်းများကို ပိုမိုဆိုးဝါးလာစေသည်။ သမိုင်းကြောင်း ရှည်လျား သည့် အထက်မှ တိုက်ရိုက်အာဏာ သက်ဆင်းမှုနှင့် ဒေသန္တရ ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်ကို ကန့်သတ်ခဲ့မှုများက စွန့်စား ဆောင်ရွက် ရန် စိတ်မပါလှသည့်။ "အတည်ပြုချက် ရယူပြီးမှ" တာဝန်ကို အကောင်အထည် ဖော်တတ်သည့် အရပ်ဖက် ဝန်ထမ်းများအား ရှေ့မတိုး သာ နောက်မဆုပ်သာ ဖြစ်စေသည်။

"အာဏာပိုင်တွေဟာ မရှင်းလင်းတဲ့ဥပဒေကို အကြောင်းပြချက်ပေးပြီး ပြဿနာကို တည့်တည့် ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းဖို့ ရှောင်ရှား လေ့ရှိကြတယ်။ တည်ဆဲဥပဒေတွေကို မဖျက်သိမ်းသေးဘူးဆိုရင် တည်ဆဲဥပဒေအရ ဆောင်ရွက်ကြပြန်ရော"⁹⁶

အခြားတစ်ဖက်မှ ရှုမြင်ပါက ယခုဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံများသည် အသစ်ဖြစ်နေသည်။ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်ရေး စွမ်းရည်တိုးမြှင့်ရေးသည် အဓိက ပန်းတိုင်ဖြစ်ပါလျှင် အပြန်အလှန် တာဝန်ခံမှုများ ရှင်းလင်းလွယ်ကူစွာ သိမြင်ရေး၊ လူ့စွမ်းအား အရင်းအမြစ် စီမံခန့်ခွဲရေး တာဝန်ယူမှုများ ပိုမိုထိရောက်ရေးနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး၏ အုပ်ချုပ်ရေးအဆင့် လုပ်ငန်း ဆောင်တာများ ဖြစ်နိုင်ချေအတွင်း ပိုမိုချဲ့ထွင် နိုင်ရေးတို့သည် လိုအပ်ချက်သာမက အသွင်ကူးပြောင်းမှု အစီအစဉ်အတွက် မလွဲမသွေ တည်ရှိရမည့် အခြေအနေများဖြစ်ပါသည်။

⁹⁶ အုပ်စုလိုက်ရည်ညွှန်းဆွေးနွေးပွဲ၊ အရက်ဖက်လူ့ အဖွဲ့အစည်းများ၊ မွန်ပြည်နယ်။

အခန်း-လေး၊ ဘဏ္ဍာရေး မျက်နှာစာ

၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်ထောင်စု အဆင့်ရေး၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် အဆင့်များတွင်ပါ ဘဏ္ဍာရေး နှင့် ပြည်သူ့ရေးရာ အသုံးစရိတ် စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအမံများကို သိသာထင်ရှားစွာ ပြောင်းလဲစေခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ၂၀၁၂-၁၃ခုနှစ် နိုင်ငံအလိုက် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာ စီမံခန့်ခွဲမှု အကဲဖြတ်ချက်အရ ၂၀၁၁ခုနှစ်မှ စတင်ခဲ့သည့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေး စီမံခန့်ခွဲမှု အသွင်ကူးပြောင်းမှုဖြစ်စဉ်ကို ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးတွင် ဥပဒေပြုသူများ စတင်ကိုင်တွယ်မှုနှင့် အခြေခံဥပဒေအရ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက် ခွဲဝေခြင်းတို့က အဓိက အချက် နှစ်ရပ်အဖြစ် တွန်းအားပေးခဲ့သည်။⁹⁷ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူ့ရေးရာ အသုံးစရိတ် စီမံခန့်ခွဲမှု စနစ်သည် အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်တစ်ခုလုံးနှင့် မျဉ်းပြိုင်ဖြစ်လျက်ရှိသည်။ အခြေခံဥပဒေနှင့် အညီ နောက်ဆက်တွဲ ပေါ်ထွန်းလာနိုင်သည့် အသွင်ကူးပြောင်းမှုက “အင်စတီကျူးရှင်းများအကြား နိုင်ငံရေး အခွင့်အာဏာ ခွဲဖြန့်မှု” အသစ်ကို နိဒါန်းပျိုးခဲ့သလို၊ ယခင်က ထိန်းချုပ်မှု အားကြီးလှသည့် အထက်မှ အောက်သို့ ချပေးသော လင်းပွင့်မှု အားနည်းသည့် ဘဏ္ဍာရေးစနစ်ကို အင်စတီကျူးရှင်း ဖော်ဆောင်သူများထံ တာဝန်ခွဲဝေခြင်း၊ တာဝန်ယူမှု ပိုမိုလွှဲအပ်ခြင်းနှင့် ဗဟိုအာဏာ ခွဲဝေအပ်နှင်းခြင်း၊ အတွဲအစပ်များနှင့် အတိုင်းအတာ တစ်ရပ်အထိ လမ်းဖွင့်ပေးခဲ့သည်။⁹⁸

စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် ဘတ်ဂျက်လျာထားခြင်းကဲ့သို့ အရေးပါသော ကဏ္ဍများမှာလည်း ယခင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် မိခင်ရုံးဖြစ်သည့် နယက ရုံး (နောက်ပိုင်းတွင် နိုင်ငံတော် သမ္မတရုံး)က ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာမှ ယခုအခါ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်ဝန်ကြီးဌာန၊ အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဝန်ကြီးဌာနများသို့ ပြောင်းလဲဆောင်ရွက်စေခဲ့သည်။ ဘတ်ဂျက်လျာထားခြင်းနှင့် ကျယ်ပြန့်သည့် သုံးစွဲမှုအခွင့်အာဏာ ရရှိစေရန် အလို့ငှာ ပြည်ထောင်စု ဥပဒေပြုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၊ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ယင်းတို့၏ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်း ဌာနဆိုင်ရာများ ပူးပေါင်းရေးဆွဲခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ ပဒေသာစုံ လွှမ်းမိုးမှုသည် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးရာ အပြောင်းအလဲအတွက် အဓိက မောင်းနှင်အားဖြစ်သည်။ အသွင်ကူးပြောင်းမှုများတွင် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေး အသုံးစရိတ်လျာထားမှုကို ကာကွယ်ရေး အသုံးစရိတ်လျော့ချ၍ လူမှုရေး အသုံးစရိတ်များ တိုးမြှင့်ခြင်းပါဝင်သည်။ ၂၀၁၁-၁၂ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း ပြည်ထောင်စု အသုံးစရိတ် လျာထားမှုတွင် ကာကွယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာန အသုံးစရိတ်ကို ၁၀ရာခိုင်နှုန်း လျော့ချခဲ့ပြီး၊ တစ်ချိန်တည်းတွင် ကျန်းမာရေး နှင့် ပညာရေး အသုံးစရိတ်ကို ၂၈ရာခိုင်နှုန်း တိုးမြှင့်ခဲ့သည်။ (ဆိုလိုသည်မှာ ကျန်းမာရေး နှင့် ပညာရေး ဘတ်ဂျက်အနေနှင့် ယခင်ဘဏ္ဍာနှစ်ရရှိမှုအတွက် ၃၈ရာခိုင်နှုန်း တိုးမြှင့်သွားခြင်းဖြစ်သည်။)⁹⁹ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများရှိ ကျန်းမာရေး နှင့် ပညာရေး ညွှန်ကြားရေးမှူးများက ဤသို့ လူမှုရေး ကဏ္ဍဘတ်ဂျက်ကို တိုးမြှင့်လျာထားခြင်းသည် ဒေသခံပြည်သူတို့ကို အမှန်တကယ် အကျိုးရှိစေကြောင်း အတည်ပြု ပြောကြားခဲ့ကြသည်။¹⁰⁰

တစ်ချိန်တည်းတွင် စိန်ခေါ်မှုများစွာလည်း ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိ၏။ ထင်ရှားသည့် တာဝန်ခွဲအပ်မှု၊ တာဝန်ယူမှုပိုမို လွှဲအပ်ခြင်း တို့ကို လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ သို့မဟုတ် ထိန်းချုပ်နိုင်စွမ်းများ ပံ့ပိုးမှုမပြုနိုင်ခဲ့လျှင် ဘဏ္ဍာရေး ဆိုင်ရာ တာဝန်ခံနိုင်စွမ်း အတွက် စွန့်စား လွန်းရာ ရောက်ပေသည်။¹⁰¹ ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဘတ်ဂျက်လျာထားမှုအတွက် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်ဝန်ကြီးဌာနနှင့် အမျိုးသား စီမံကိန်းနှင့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဝန်ကြီးဌာနနှစ်ရပ်တို့က ပြင်ဆင်မှုပြုနေသော်လည်း၊ ပကတိ ဖြစ်တည်မှု အပေါ် အခြေပြုသည့် စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် ဘတ်ဂျက်လျာထားမှု မူဘောင်နှင့် အတွဲအစပ်မပြုနိုင်သေးပါ။ ရေရှည်တွင် ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သော စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်မှာ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေး စနစ်သည် ကျယ်ပြန့်သည့် ကိုယ်စားပြုမှု ပျောက်ကွယ်မည့် အရေးပင် ဖြစ်သည်။ စစ်တပ်နှင့် အစိုးရပိုင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်သော ပမာဏကြီးမားသည့် အခွန်အခနှင့် အသုံးစရိတ်များမှာလည်း ဘတ်ဂျက်တွင် ထည့်သွင်းတွက်ချက်မှုမပြုပါ။¹⁰² သို့ဖြစ်၍ ပြည်သူ့ရေးရာ အသုံးစရိတ် စုစုပေါင်း၏ တိကျမှန်ကန်သော ပုံရိပ် သို့မဟုတ် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံနိုင်စွမ်းတို့ မြှင့်တင်ရေးမှာ ခက်ခဲလျက်ရှိသည်။ ဤသို့ကျယ်ပြန့်သည့် ကိုယ်စားပြုမှု အားနည်းသည့် အလျောက် မူဝါဒဆိုင်ရာ

⁹⁷ World Bank (2013):96.၌ရှု။
⁹⁸ UNDP (2012):6, World Bank (2013):97.၌ရှု။
⁹⁹ World Bank (2013): 99.၌ရှု။
¹⁰⁰ လူတွေ့မေးမြန်းမှုများ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေး ညွှန်ကြားရေးမှူးများ။
¹⁰¹ World Bank (2013)100၌ရှု။
¹⁰² World Bank (2013):42. ၂၀၁၂ခုနှစ်တွင် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေး စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်တွင် “အခြားစာရင်းများ” ၁၃,၀၀၀ ကျော်ရှိပြီး၊ အများစုမှာ စစ်တပ်၏ လက်ထဲတွင်ရှိသည်။

အပြောင်းအရွှေ့နှင့် စီမံကိန်းရည်မှန်းချက်မှ ဘတ်ဂျက်သို့ လျာထားသည့် စနစ်၏ အရည်အသွေးအပေါ် အတားအဆီးဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်။

ဒေသန္တရ ဘဏ္ဍာရေး စနစ်တွင် အပြောင်းအလဲများစွာဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိပြီး ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး၏ အသုံးစရိတ်ချထားမှုမှာ ယခုထိပေးထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပဒေပြုစာရင်း ဇယား ၂ သည် လမ်းညွှန်အဖြစ်ရှိလင့်ကစား အသုံးစရိတ်နှင့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးတို့၏ ဝန်ဆောင်မှု ကဏ္ဍတာဝန်ယူမှုများကို အသေးစိတ်ဖော်ပြမှု မပြုခဲ့သည့်အတွက် ဒေသအလိုက် ဘဏ္ဍာငွေ/ သုံး လိုအပ်ချက်ကို ခန့်မှန်းရာတွင် အခက်အခဲဖြစ်လျက်ရှိသည်။ အခွန်အခ ကောက်ခံပုံများမှာလည်း တစ်နေရာနှင့် တစ်နေရာ ကွဲလွဲမှုများရှိနေဆဲဖြစ်ပြီး အနာဂတ်တွင် ဤအခွန်အခများသည် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဘဏ္ဍာငွေ/သုံး အခွင့်အာဏာကို အရေးပါသည့် ကဏ္ဍအဖြစ် ပိုမိုဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန် လိုအပ်လျက်ရှိသည်။

ပြင်ပ ဖွံ့ဖြိုးမှုရံပုံငွေများသည် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသို့ တိုက်ရိုက်ရောက်ရှိနိုင်ပြီး၊ ယခုအခါ အဓိက စီမံချက် များကို မြို့နယ်အဆင့်၌ အာရုံစိုက် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိ၏။ အခန်းနှစ်တွင် တင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ယူအန်ဒီပီ/ယူအန်စီဒီအက်ဖ်နှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်တို့ ပူးတွဲ၍ ပရောဂျက်များအလိုက် မြို့နယ်အဆင့် ရံပုံငွေများ လွှဲအပ်ဆောင်ရွက်စေခြင်းမှာ များစွာခရီးရောက်လျက် ရှိပါသည်။ အခြားတစ်ဖက်မှ ကြည့်သော် ခရိုင်နှင့် မြို့နယ်အဆင့်များ၌ ကိုယ်ပိုင်ဘတ်ဂျက်မရှိဘဲ၊ အောက်ခြေမှ အထက်သို့ အခြေပြု ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲနိုင်ရန် ပြည်သူတို့က ရွေးကောက်တင်မြောက်ထားသည့် အဖွဲ့အစည်းလည်း မရှိသေးပါ။ သို့သော်လည်း အထူးသဖြင့် မြို့နယ်အဆင့်များသည် ဒေသန္တရပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများဖြစ်သည့် ကျောင်းများ၊ ဆေးပေးခန်းများနှင့် သက်ဆိုင်သော အရေးကြီးသည့် ပေးချေမှုများတွင် အဓိကပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။¹⁰³

ဤအခန်းတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဘဏ္ဍာရေး ရ/သုံး ဆိုင်ရာ အခြေခံမူဘောင်များ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ ဘတ်ဂျက်နှင့် ရံပုံငွေသုံးစွဲမှု လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို ဖော်ပြခြင်း၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအကြား သယ်ယာပို့ဆောင်ရေးနှင့် အခြားရင်းမြစ်များကို အလျားလျက်နှင့် ထောင်လိုက်ခွဲဝေမှု ပဏာမစီမံချက်တို့ကို လေ့လာသွားမည်။ မည်သို့ဆိုစေ ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက် ရရှိမှုအားနည်းသည့်အလျောက် လျင်မြန်စွာ ပြောင်းလဲလျက်ရှိသည့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေး စနစ်၏ မရေရာသည့် ထွေပြားမှုများစွာကို တွေ့ကြုံရသည့် အတွက် ဘဏ္ဍာရေး ရ/သုံး ဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ပုံ အပြည့်အစုံကို ဆက်လက် သုတေသန ပြုရန် လိုအပ်ပြီး ဤကိစ္စအတွက် ဆောင်ရွက် အားထုတ်နေဆဲအခြေအနေလည်း ရှိနေပါသည်။¹⁰⁴

ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဆိုင်ရာ ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲခြင်း

၂၀၁၂-၂၀၁၃ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ စတင်၍ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်များကို ဗဟိုအစိုးရမှ ဖယ်ထုတ်လျက် သီးခြားစီရေးဆွဲခဲ့ပြီး၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ လိုငွေကို ပြည်ထောင်စုက ထောက်ပံ့ငွေ၊ ချေးငွေတို့ဖြင့် ဖြည့်ဆည်းပေးလျက်ရှိသည်။ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်များ သီးခြားစီ ခွဲထုတ်ရေးဆွဲခြင်းသည် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေး စီမံခန့်ခွဲမှု အသွင်ကူးပြောင်းရေး၏ ဒုတိယ မောင်းနှင်အားဖြစ်ပြီး၊ ဤဆောင်ရွက်မှုက အောက်ခြေမှ အထက်သို့ အခြေပြု ဘတ်ဂျက် လျာထားရန်နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ပိုမိုတိုးတက်စေရန် ရည်ရွယ်ခြင်းဖြစ်သည်။¹⁰⁵ မွန်ပြည်နယ် ဝန်ကြီးချုပ်ကလည်း မီဒီယာသို့ ယခုလိုပြောကြားခဲ့သည်။

"စနစ်ဟောင်းကနေ စနစ်သစ်ဆီ အပြောင်းအလဲ လုပ်တဲ့အခါအခက်အခဲတွေ ရှိတာပေါ့။ ဥပမာ စနစ်သစ်မှာ စွမ်းရည် မပြည့်ဝ သေးတာ၊ ဘတ်ဂျက်တွေ ခွဲဝေပေးပေမယ့် အဲဒီဘတ်ဂျက်ကို ထိထိရောက်ရောက် ဘယ်လိုသုံးမယ်ဆိုတဲ့ အတတ်ပညာ စွမ်းရည် ချို့တဲ့တာမျိုးပေါ့။ အခုမွန်ပြည်နယ် အနေနှင့် ပြည်နယ် ဘတ်ဂျက်ကို ကိုယ်တိုင်လျာထားရေးဆွဲနေပါပြီ။ ကျွန်တော် တို့ အဲလိုရေးဆွဲတာကို ဗဟိုအစိုးရကလည်း ခွင့်ပြုပါတယ်"¹⁰⁶

¹⁰³ World Bank (2013): 83,၅၅၅
¹⁰⁴ ၂၀၁၃ခုနှစ် နှစ်လယ်ပိုင်းတွင် ကမ္ဘာ့ဘဏ်သည် အစိုးရနှင့် ပူးတွဲ၍ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ တာဝန်လွှဲပြောင်းမှု အပါအဝင် ပြည်သူ့အသုံးစရိတ် အက်ဖြတ်ချက်ကို ပြင်ဆင်လျက်ရှိသည်။ စီအီးအက်စ်ဒီကလည်း နိုင်ငံတကာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဗဟိုဌာန၏ နည်းပညာအထောက်အပံ့ဖြင့် ဘဏ္ဍာငွေ ရ/သုံး စနစ် သုတေသန အစီအစဉ်တစ်ခု ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။
¹⁰⁵ World Bank (2013):9၆၅၅၅
¹⁰⁶ မွန်ပြည်နယ် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးအုန်းမြင့်၏ ပြောကြားချက်၊ The Trade Times(13-19 July 2013):3၊၅၅၅

အသုံးစရိတ်အပေါ် တာဝန်ယူနိုင်စွမ်းရှိသည့် ဤဘတ်ဂျက်များသည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသို့ ချမှတ်ပေးထားခြင်းဖြစ်ပြီး၊ ဥပဒေပြုစာရင်း ဇယား (၂)ကို လက်တွေ့လုပ်ငန်းအဖြစ် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် စီစဉ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဤဖြစ်စဉ်၌ ဝန်ကြီးဌာန တစ်ခုအတွက် လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ချက်များ အားလုံး ဥပဒေပြုစာရင်း၌ မပါရှိခြင်းက မရေရာမှု အချို့ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်သည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးတွင် အခြေစိုက်သည့် ဌာနဆိုင်ရာအချို့ကိုသာ လွှမ်းခြုံမှုရှိပြီး၊ သက်ဆိုင်ရာ ရုံးဌာနအချို့၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများသာ ပါဝင်လျက် အခြားရုံးများနှင့် သက်ဆိုင်မှုမရှိပေ။ ဤဘတ်ဂျက်ရေးရာ ရှုပ်ထွေးမှုသည် အုပ်ချုပ်ရေး ဖွဲ့စည်းပုံ ရောယှက်ပေါင်းစပ်မှု၏ ရလဒ်ဖြစ်ကြောင်း အခန်းသုံး၌ ဖော်ပြပြီးဖြစ်သကဲ့သို့၊ လေ့လာမှုပြုခဲ့သည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရသည် ဌာန ဆိုင်ရာ ၁၈ခုမှ ၂၄ထိ တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ ဤဒေသန္တရ အစိုးရဌာနများသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်လျာထားမှု၌ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာန ၁၁ခု၏ ဖွဲ့စည်းပုံအတွင်းရှိပြီး၊ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ၏ ရေးရာ ဝန်ကြီးကိုးဦးထံ အစီရင်ခံ တင်ပြနေရသည်။¹⁰⁷ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲမှုတွင် ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသည့် ဤမရေရာမှု ကို ဇယား ၇တွင် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေက ပြဌာန်းထားသော ဥပဒေပြုစာရင်းနှင့် ဘတ်ဂျက် ရေးဆွဲမှုတို့အကြား နှိုင်းယှဉ်လေ့လာ ဖော်ပြထားပါသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်နှင့် အကျုံးဝင်သည့် ဌာနဆိုင်ရာ များကို သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ၁၄ခု၌ တွေ့ရှိရပုံကို နောက်ဆက်တွဲ ၈ တွင်ဖော်ပြထားပါသည်။

ဇယား ၇၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ အပ်နှင်းထားသည့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးဆိုင်ရာ ဘတ်ဂျက် ကဏ္ဍများ

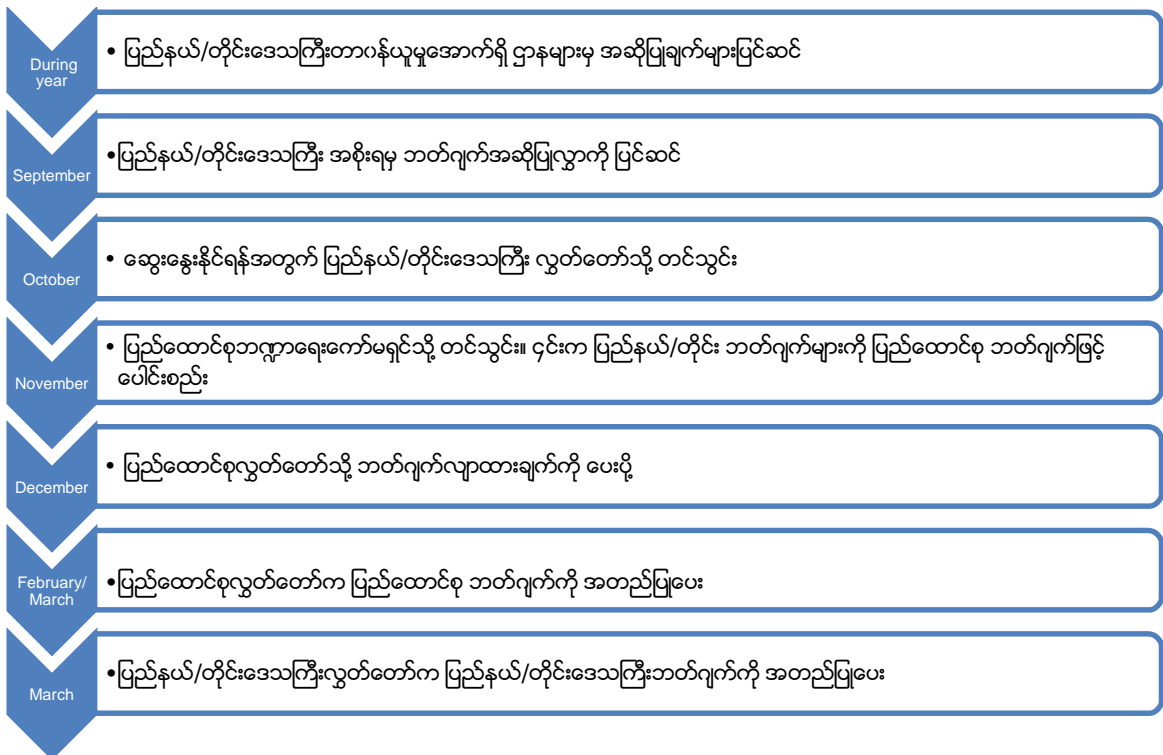
Departments appearing in state/region budget	Schedule One (Union)	Schedule Two (State/Region)	Residual/Uncertain
General Administration Department	✓		
Special Investigation Department	✓		
Prison Department	✓		
Settlements and Land Records Department	✓		
Department of Agriculture	✓	✓	
Department of Industrial Crops Development	✓		
Cooperative Office	✓		
Department of Small Scale Industries			✓
Fisheries Department			✓
Department of Livestock & Veterinary			✓
Department of Beekeeping			✓
Dept. of Human Settlement & Housing Dev.		✓	
Maintenance of Building, Roads & Bridges			✓
Public Construction	✓		✓
Budget Department	✓	✓	
Department of Planning	✓	✓	
Central Stevedoring Committee			✓
Forestry Department	✓		
Dry zone Green Project Department	✓		✓
Department of Sports and Physical Education	✓		
Water Transport Department	✓		
Municipals		✓	

¹⁰⁷ ယင်းဝန်ကြီးဌာနများမှာ ပြည်ထဲရေး၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်း၊ သမဝါယမ၊ မွေးမြူရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်း၊ ဆောက်လုပ်ရေး၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်၊ အမျိုးသား စီမံကိန်းနှင့် စီးပွားရေး စီမံခန့်ခွဲမှု၊ အလုပ်သမား၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တော၊ အားကစား၊ စည်ပင်တို့ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၂-၁၃ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်ဥပဒေ။

Myanmar Film Making	✓	✓
Myanmar Salt and Marine Chemical Enterprise	✓	✓
Myanmar Pharmaceutical & Foodstuff Industry	✓	
Home Utilities Industry		✓

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲရာတွင် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရကိုယ်တိုင် ရရှိလာနိုင်သည့် အရင်းအမြစ်များကို မည်သို့ ရွေးချယ် သုံးစွဲမည်ဟူသော လွှပ်လပ်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များထိ အပြည့်အဝတာဝန်လွှဲအပ်ခြင်း မရှိသေးပါ။ ဤလုပ်ပိုင်ခွင့်အစား ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်များကို ဒေသန္တရအဆင့် ဌာနဆိုင်ရာ အချင်းချင်း အဆိုပြုချက်များ ရေးဆွဲခြင်း၊ တစ်ဌာနချင်း အလိုက်အခြေခံပြီး စုစည်းခြင်း၊ ဖြစ်နိုင်ချေများ ရရှိအောင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း နှင့် နောက်ဆုံးတွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့်သို့ ပေးပို့ခြင်းများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ပေးပို့သည့် ဘတ်ဂျက် များကို အပြီးသတ်အတည်ပြုရေးခြင်းမှာ ပြည်ထောင်စု အဆင့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိပြီး၊ ဌာနဆိုင်ရာ တစ်ခုချင်းအတွက် ဘတ်ဂျက်ခွင့်ပြုမှုသည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ဆွေးနွေးဆောင်ရွက် အတည်ပြုပေးသည့် ဘဏ္ဍာရေး ကော်မရှင်၏ အခွင့်အာဏာဖြစ်ပါသည်။ မည်သို့ဆိုစေ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အနေနှင့် ဒေသအလိုက် ကောက်ခံ ရရှိသည့် အခွန်အခများ၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ချရေး ရံပုံငွေကဲ့သို့ ဘတ်ဂျက်မျိုးတွင် ပိုမိုသိသာစွာ စီမံကြီးကြပ် သုံးစွဲခွင့် အပြည့်အဝ ရရှိပါသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဘတ်ဂျက်လျာထား ရေးဆွဲပုံကို ပုံညွှန်း ၉ ဌာနဖော်ပြထားပါသည်။

ပုံညွှန်း ၉၊ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲရန် ပြင်ဆင်ခြင်း ဖြစ်စဉ်¹⁰⁸

လက်တွေ့တွင် ဤဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲမှု ဖြစ်စဉ်၏ အဆင့်အလိုက် ချဉ်းကပ်ပုံ အသီးသီးမှာ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရပေါ်မူတည်ပြီး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သည့် နည်းလမ်းအသီးသီး ကွာခြားသွားကြောင်း လေ့လာသိရှိရသည်။ ဘတ်ဂျက် အဆိုပြုချက်များကို ပြင်ဆင်ရာတွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးဌာနဆိုင်ရာများနှင့်

¹⁰⁸ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း၊ ပြည်နယ် ဘဏ္ဍာနှင့် အခွန်ရေးရာ ဝန်ကြီး

သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးဝန်ကြီးတို့ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ပုံချင်း ကွဲပြားမှုရှိသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဌာနဆိုင်ရာများသည် အဆိုပြုချက်ကို ပြင်ဆင်ရာ၌ နှစ်အလိုက်တိုးတက်မှုကို အခြေခံလေ့ရှိသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ဌာနများသည် ယခင်နှစ် အသုံးစရိတ်များကို အခြေခံ၍ နောင်လာမည့် ဘတ်ဂျက်အတွက် စံနှုန်းတစ်ခု သို့မဟုတ် မိမိထင်မြင်ရာ တိုးမြှင့်မှု တစ်ခုထည့်သွင်းတွက်ချက် လျာထားခြင်းဖြစ်သည်။ မည်သို့ဆိုစေ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် အချို့ဌာနဆိုင်ရာ အကြီးအကဲများက ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေးကဲ့သို့ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု ကြီးမားသည့် ဝန်ကြီးဌာနဆိုင်ရာ ဘတ်ဂျက်လျာထားမှုကို ပြုရာတွင် ယခင်နှစ်က အဆိုပြုခဲ့သော်လည်း ရရှိခြင်းမရှိသေးသည့် ဘတ်ဂျက်ကို ယခုနှစ်တွင် ထည့်သွင်းလျာထားရန် ညွှန်ကြားပြီး ဖြစ်သည့် အတိုင်း ရေးဆွဲရကြောင်း ထောက်ပြကြသည်။¹⁰⁹

ဘတ်ဂျက်အဆိုပြုလွှာများကို ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့အတွင်း အပြန်အလှန် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေး ကြသည်။ အချို့သော ဒေသများ (ဥပမာ တနင်္သာရီ)တွင် စီမံကိန်းနှင့် စီးပွားရေး တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးသည် ဘတ်ဂျက်လျာထားမှု အခြေခံအဆင့်တွင် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး ဌာနဆိုင်ရာ နှင့် အတူတကွ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်သည်။ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး ကဲ့သို့ အခြားဒေသများ၌ ဘတ်ဂျက်လျာထားမှု ဖြစ်စဉ်ကို တိုင်းဒေသကြီး ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်ဝန်ကြီးက ဦးဆောင်ပြီး၊ တာဝန်ယူမှုအပိုင်းတွင် ဒေသန္တရ ဝန်ကြီးဌာနနှစ်ခုအဖြစ် ခွဲခြားထားသည်။ ဝန်ထမ်းလစာ ဘတ်ဂျက်ကို ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်က လည်းကောင်း၊ ငွေလုံးငွေရင်း အသုံးစရိတ်ကို စီမံကိန်းနှင့် စီးပွားရေးက လည်းကောင်း တာဝန်ခံရေးဆွဲသည်။¹¹⁰ ချင်းပြည်နယ်ကဲ့သို့ အချို့ပြည်နယ်များတွင်မူ ဘတ်ဂျက်လျာထားရေးဆွဲမှုကို ပြည်နယ် အစိုးရကသာ ဆုံးဖြတ်ရေးဆွဲသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဌာနဆိုင်ရာအကြီးအကဲများ၏ ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲမှုဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်ရှိမှုများကြောင့် ဒေသန္တရအစိုးရများ သည် ဘတ်ဂျက်အဆိုပြုရေးဆွဲမှုကို ယင်းတို့ရှိသမျှ ကိုယ်စွမ်းဉာဏ်စွမ်းဖြင့် ဆောင်ရွက်နေရသည်သာဖြစ်သည်။

“(ကျွန်တော်တို့ ဝန်ကြီးတွေထဲမှ တစ်ယောက်က) တပ်ထဲမှာ လုပ်ခဲ့ပြီး ဘတ်ဂျက်စီမံတဲ့ အတွေ့အကြုံ ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် သူက ဘတ်ဂျက်ကို ဘယ်လိုလျာထားရမယ် ဆိုတဲ့ လမ်းညွှန်တွေကို ကြိုးစားပြုစုနေတယ်။ ဥပမာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်ဟာ ဌာနဆိုင်ရာ တစ်ခုစီနဲ့ သက်ဆိုင်ပါတယ်။ အဆောက်အဦးတစ်ခုဆောက်မယ် ဆိုရင် ရွေးချယ်စရာ ဈေးနှုန်းအမျိုးမျိုး ရှိနိုင်ပြီး၊ ဈေးနှုန်းအလိုက် ဖြစ်သင့်တဲ့ ဈေးနှုန်းကို သူကလမ်းညွှန်မှုပေးနေတာ”¹¹¹

ထို့နောက် ဘတ်ဂျက်အဆိုပြုလွှာကို သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်၌ ဆွေးနွေး ဆုံးဖြတ် အတည်ပြုကြသည်။ ဤသုတေသနက လေ့လာခဲ့သည့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များ၏ ဘတ်ဂျက်အဆိုပြုလွှာ အပေါ် ပြင်ဆင် သုံးသပ် ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းမှာ အကန့်အသတ်များစွာရှိသည်။ လေ့လာမှုပြုခဲ့သော မည်သည့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော် တစ်ရပ်ရပ်ကမှ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရက အဆိုပြုခဲ့ပြီး လွှတ်တော်ကထောက်ခံမှု ပြုခဲ့သည့် ၂၀၁၂-၁၃ သို့မဟုတ် ၂၀၁၃-၁၄ ဘဏ္ဍာနှစ် ဘတ်ဂျက်၏ အပြောင်းအလဲကို မသိရှိကြပေ။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးက ယခုလိုပြောကြားခဲ့သည်။

“တကယ်တော့ ဘတ်ဂျက်တစ်ခု ပြင်ဆင်ပြီးဆိုရင် အောက်ခြေက စဖို့လိုအပ်တာမှန်ပေမယ့် အခုထိတော့ မဖြစ်နိုင်သေး ပါဘူး။ အပေါ်ကလိုအပ်တာ ချပေးတဲ့ ဘတ်ဂျက်ဖြစ်တာနဲ့ ဒေသခံပြည်သူတွေရဲ့ အစီအမံမပါတော့ဘူး။ တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရနဲ့ လွှတ်တော်အနေနဲ့ ဘတ်ဂျက်လျာထားပြင်ဆင်ရာမှာ အတွေ့အကြုံ အလွန်နည်းပါတော့၊ ဗဟိုအစိုးရကပဲ ဘတ်ဂျက်ကို ခုထက်ထိပြင်ဆင်ပေးနေရတယ်”¹¹²

ပြည်နယ်ငယ် တစ်ခုအတွင်း လွှတ်တော်၏ အရေးပါမှုကို ဥပေက္ခာပြုခံရသည့် ဖြစ်ရပ်တစ်ခုမှာ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ပြင်ပရှိ သာမန်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ အနေနှင့် ပြည်နယ်ဘတ်ဂျက် အဆိုပြုလွှာကို လွှတ်တော်တွင်း မဲခွဲဆုံးဖြတ်ခွင့် မရရှိကြောင်း အခိုင်အမာပြောဆိုကြသည်။¹¹³ ဤဖြစ်ရပ်က ပြည်နယ် အစိုးရ သို့မဟုတ် တပ်မတော်သား

¹⁰⁹ လူတွေ့မေးမြန်းမှုများ၊ တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေးညွှန်ကြားရေးမှူးများ။
¹¹⁰ လူတွေ့မေးမြန်းမှုများ၊ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးရေးရာ ဝန်ကြီးများ၊ ဤသို့ဌာနဆိုင်ရာ နှစ်ခုပြင်လျာထားသည့် ဘတ်ဂျက်သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ခွဲခြားရာမှ ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည့် စာရင်း နှစ်ထပ်ပါဝင်မှုမျိုးဖြစ်ပေါ်စေပြီး ဘတ်ဂျက်၏ ထိရောက်မှုအတွက် အန္တရာယ်ဖြစ်စေတတ်သည်။
¹¹¹ အုပ်စုလိုက် ရည်ညွှန်းဆွေးနွေးပွဲ၊ တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ။
¹¹² အုပ်စုလိုက် ရည်ညွှန်းဆွေးနွေးပွဲ၊ တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ။
¹¹³ အုပ်စုလိုက် ရည်ညွှန်းဆွေးနွေးပွဲ၊ ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ။

ကိုယ်စားလှယ်များမှ အပ ကျန်ရှိနေသည့် လွှတ်တော်ဝင်များ၏ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးရေးရာ ကိစ္စရပ်များ၌ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ပါဝင်ပတ်သက်နိုင်စွမ်းကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ထပ်ဟပ်လျက်ရှိသည်။ ဤပုံသဏ္ဍာန်ကို အခန်းငါးတွင် ပိုမိုစူးစမ်းလေ့လာသွားပါမည်။

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များ၏ အတည်ပြုချက်ရရှိပြီး ဘတ်ဂျက် အဆိုပြုလွှာများကို ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဘဏ္ဍာရေး ကော်မရှင်သို့ တင်သွင်းရသည်။ ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်ကို နိုင်ငံတော် သမ္မတက ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်ကာ ဒုတိယ သမ္မတများ၊ ပြည်ထောင်စု ရှေ့နေချုပ်၊ ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်၊ နေပြည်တော် ကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ၊ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနနှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးချုပ် ၁၄ဦးတို့ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသည်။¹¹⁴ ဤကော်မရှင်သည် ပြည်ထောင်စု အဆင့်နှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအကြား အပြန်အလှန်ဆက်စပ်လျက်ရှိသည့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များအတွက် ညှိနှိုင်း ပေါင်းစပ် ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းရှိသည့် တစ်ခုတည်းသော အရေးပါသည့် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။ ကော်မရှင်သည် ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဘတ်ဂျက်လျာထားချက်များကို သင့်လျော်သလို ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း၊ အထူးကိစ္စရပ်အနေဖြင့် ထောက်ပံ့ပေးခြင်း၊ ချေးငွေများခွင့်ပြုခြင်း အပါအဝင် ပြည်ထောင်စု၏ ဘဏ္ဍာရေးအရ အသုံးဆိုင်ရာ ဥပဒေကြမ်း သို့မဟုတ် “နောက်ထပ် ဘဏ္ဍာငွေ သုံးစွဲရေး ဥပဒေကြမ်း”ကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့ ထောက်ခံ တင်ပြသည်။ (မှတ်စု ၆)

မှတ်စု (၆)၊ ဘဏ္ဍာရေး ကော်မရှင်၏ တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်

၂၃၀။ (က) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများ၏ အရအသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်းများနှင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ အရအသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းများကို နိုင်ငံတော်သမ္မတက တာဝန်ပေးအပ်သော ဒုတိယ သမ္မတတစ်ဦးက ဦးဆောင်စီစစ်၍ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများ အပါအဝင် ပြည်ထောင်စု အဆင့်အဖွဲ့အစည်း များ၏ အရအသုံးငွေစာရင်း လျာထားချက်ကို ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင် သို့တင်ပြရမည်။

(ခ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အရအသုံးငွေစာရင်းများကို နိုင်ငံတော်သမ္မတက တာဝန် ပေးအပ်သော ကျန်ဒုတိယသမ္မတတစ်ဦးက ဦးဆောင်စီစစ်ပြီး တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အရအသုံး ငွေစာရင်း လျာထားချက်ကို ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်သို့တင်ပြရမည်။

(ဂ) ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်သည်-

(၁) ပြည်ထောင်စုနယ်မြေ အသုံးစရိတ်များပါရှိသော ပြည်ထောင်စု၏အရအသုံး ခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း၊ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်များအတွက် ပြည်ထောင်စု၏ ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေမှ ဘဏ္ဍာငွေများကို သင့်လျော်သလို ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း၊ အထူးကိစ္စရပ်အနေဖြင့် ထောက်ပံ့ခြင်း၊ ချေးငွေ များ ခွင့်ပြုခြင်းအပါအဝင် ပြည်ထောင်စု၏ ဘဏ္ဍာငွေအရအသုံးဆိုင်ရာ ဥပဒေကြမ်း သို့မဟုတ် နောက်ထပ် ဘဏ္ဍာငွေခွဲဝေသုံးစွဲရေး ဥပဒေကြမ်းကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့ထောက်ခံတင်ပြရမည်။

(၂) ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်သင့်သည့်ကိစ္စများကို အကြံပြုနိုင်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရမည်။

(၃) ခိုင်မာသောဘဏ္ဍာရေးစနစ် ဖြစ်ပေါ်လာစေရေးအတွက် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်း၍ တာဝန်ပေးအပ်သည့် ကိစ္စရပ်များကိုဆောင်ရွက်ရမည်။

(ဃ) ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်သည် ပြည်ထောင်စု၏ အရအသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်များအား ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေမှ ဘဏ္ဍာငွေများကို သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာဖြည့်စည်းပေးခြင်း၊ အထူးကိစ္စရပ်အနေဖြင့် ထောက်ပံ့ခြင်း၊ လိုအပ်သည့်ချေးငွေများ ထုတ်ချေးခြင်းတို့ပါဝင်သည့် ပြည်ထောင်စု၏ ဘဏ္ဍာငွေအရအသုံးဆိုင်ရာ ဥပဒေကြမ်းကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့တင်ပြနိုင်ရေးအတွက် နိုင်ငံတော်သမ္မတထံသို့ ထောက်ခံတင်ပြရမည်။

(င) ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်သည် လိုအပ်ပါက ဘဏ္ဍာရေးကျွမ်းကျင်သူများ၏အကြံဉာဏ်များကို ရယူနိုင်သည်။

ရင်းမြစ် - ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ

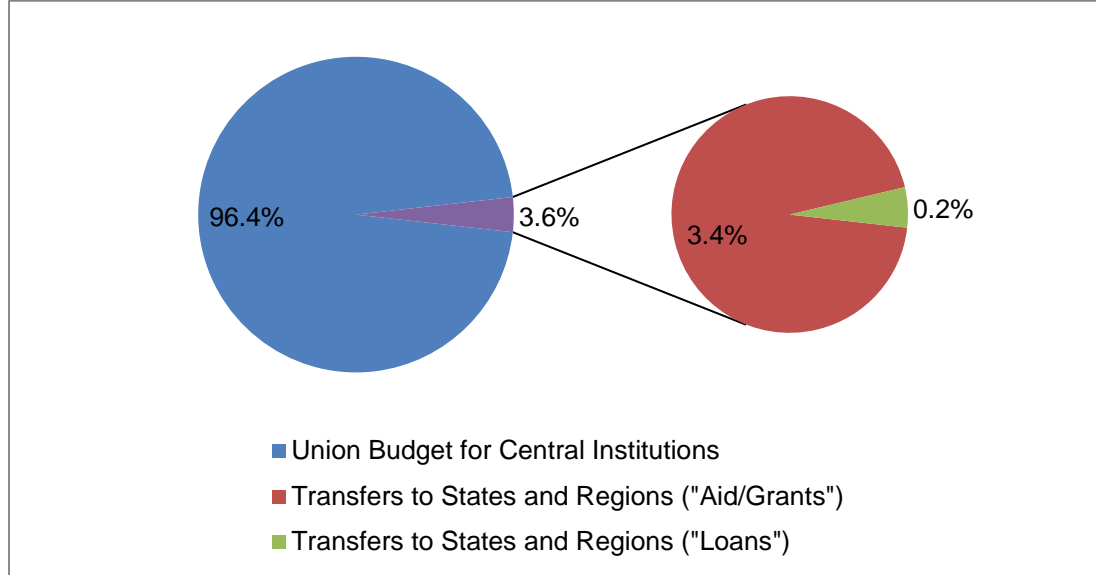
ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဘဏ္ဍာရေး ကော်မရှင်၏ ဘတ်ဂျက်ညှိနှိုင်းလျာထားသည့် ဖြစ်စဉ်ကို မေးခွန်းထုတ်ရန်မှာ ဤသုတေသန နယ်ပယ်၏ အပြင်တွင် ရှိနေခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ဝန်ကြီးချုပ်များ၏ နိုင်ငံတော် သမ္မတအပေါ် တာဝန်ခံနိုင်မှုကို နောက်လာမည့် အခန်း၌ အသေးစိတ် စိစစ်သွားမည်ဖြစ်သည်။ ကော်မရှင်တွင် ယေဘုယျအားဖြင့် ပြည်နယ် နှင့်

¹¹⁴ ပြည်ထောင်စု သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈)၊ ပုဒ်မ ၂၂၉။

တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ကိုယ်စားပြုအဖြစ် ဝန်ကြီးချုပ်များပါဝင်နေသော်ငြား၊ ကော်မရှင်၏ အဓိကအခွင့်အာဏာ လွှမ်းမိုးမှုမှာ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံတော် သမ္မတ ဦးဆောင်သည့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရဖြစ်နေသည်။ ဝန်ကြီးချုပ်များအနေနှင့် ၎င်းတို့၏ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ အကျိုးစီးပွားကို ရိုးသားစွာ ကိုယ်စားပြု ဆောင်ရွက်လိုသည့်တိုင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် စည်းမျဉ်းပေါ်အခြေမပြုသော လေးလံနေေးကွေးသည့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်တို့၏ ဘဏ္ဍာရေး ရ/သုံး ဆိုင်ရာ တာဝန်ခွဲဝေမှု သွယ်ဝိုက်ဖြစ်စဉ်များက အရေးပါသည့် အကန့်အသတ် အဖြစ် တည်ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ဝန်ကြီးချုပ်တစ်ဦး၏ စကားအရ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်ရေးမှုဖြစ်စဉ်မှာ ဒေသန္တရ စီမံကိန်းမှဦးဆောင်သွားရမည့်အစား ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်တွင် အလုံးစုံ ဆောင်ရွက် နိုင်သမျှမှာ "ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး၏ စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းသည် "ဘတ်ဂျက် အပေါ် အခြေခံပြီး စီမံချက်ဆွဲ၊ အံ့ဒီဆွဲထားတဲ့ ဘတ်ဂျက်ကလည်း ပြည်ထောင်စု ဘတ်ဂျက်အပေါ် အမှီပြုသည့်" စနစ်ဖြစ်နေသည်။¹¹⁵

အပြီးသတ် ဘတ်ဂျက်ဆုံးဖြတ်မှု အခြေခံနှင့် ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းမှု မရှိသော်ငြား၊ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက် များကို ပဏာမ လေ့လာစစ်ရာတွင် ပေါ်ထွက်လာသည့် ဤဘတ်ဂျက်များက အရေးပါသော လက္ခဏာ နှစ်ရပ်ကို ကိုယ်စားပြုနေသည်။ (၂၀၁၂-၁၃) ဘဏ္ဍာနှစ်၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်များအကျဉ်းကို နောက်ဆက်တွဲ ၄တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ပထမလက္ခဏာမှာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်များသို့ လျာထားပေးသည့် ဘဏ္ဍာရေး ရင်းမြစ်ပမာဏမှာ စုစုပေါင်း ပြည်ထောင်စု ဘတ်ဂျက်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက အချိုးအစားသေးငယ်လွန်းခြင်းဖြစ်သည်။ လက်ရှိ ၂၀၁၃-၁၄ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စု ဘတ်ဂျက်၏ ၃.၆ရာခိုင်နှုန်းသာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသို့ လွှဲပြောင်းပေးခဲ့ကြောင်းတွေ့ရသည်။ ဤငွေပမာဏကို အခွန် ကောက်ခံမှု မပြုရသည့် ဌာနဆိုင်ရာများအတွက် ထောက်ပံ့ခြင်း အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝင်ငွေ အနည်းငယ်သာ ရရှိသည့် ဌာနဆိုင်ရာများသို့ ချေးငွေအဖြစ်လည်းကောင်း ခွဲခြားထောက်ပံ့ ချေးငှားမှု ပြုခြင်းသာဖြစ်သည် (ပုံညွှန်း ၁၀)။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသို့ အခွင့်အာဏာနှင့် တာဝန်ယူမှုများ မည်သို့လွှဲအပ်သည် ဆိုသော်လည်း ပြည်ထောင်စု ဘတ်ဂျက်မှ ၎င်းတို့ ရရှိသည့် ဝေစုမှာ သိသာစွာ နှိုင်းယှဉ်နိုင်စွမ်းမရှိဘဲ၊ ပြည်ထောင်စု အစိုးရက လျာထား သတ်မှတ်ပေးသည့် အသုံးစရိတ်မှာလည်း အလားတူပင်ဖြစ်သည်။

ပုံညွှန်း ၁၀။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများထံ ဘတ်ဂျက်လွှဲပြောင်းမှု၊ ၂၀၁၃-၁၄ ဘဏ္ဍာနှစ်။

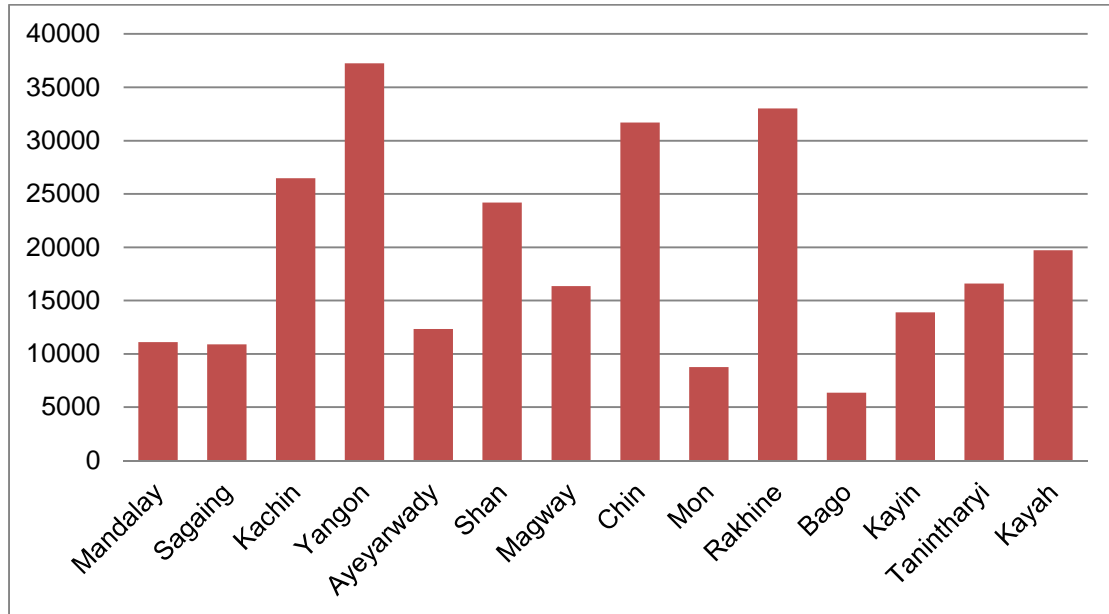

ဒုတိယမြောက် ပဏာမ တွေ့ရှိချက်မှာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်တို့သည် နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးအနေနှင့် လုံးပေါင်းရော၊ တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေ အဆင့်၌ပါ ကျယ်ပြန့်စွာ ကွဲပြားခြားနားမှု ရှိနေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ နယ်မြေ ကျယ်ဝန်းသော ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၌ ဘတ်ဂျက် ပဏာမ မြင့်မားမှုမှာ အံ့ဩဖွယ်ရာ ကိစ္စရပ်တစ်ခု မဟုတ်ပေ။ သို့သော်လည်း

¹¹⁵ အုပ်စုလိုက် ရည်ညွှန်းဆွေးနွေးပွဲ၊ ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့။

တစ်ဦးချင်း ရှုထောင့်မှ ခန့်မှန်းတွက်ချက်မှု ပြုရာတွင် ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာနှစ်၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်အရ သုံးစွဲမှုအဆင့်ဆင့်မှာ အနည်းဆုံး ကျပ် ၆,၀၀၀ နှုန်းမှ အများဆုံး ကျပ် ၃၇,၀၀၀ ထိကွဲပြားလျက်ရှိသည်။¹¹⁶ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအကြား ပမာဏနည်းအနည်းအများ ကွာခြားစွာ ဖြစ်တည်နေမှုသည် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးကဲ့သို့ ယင်း၏ ဒေသန္တရဘတ်ဂျက်အရ မြင့်မားသည့် ပမာဏ ရှိခြင်းမှတစ်ပါး၊ ကျန်ပမာဏ ကွာခြားချက်များမှာ အခြေအမြစ်ရှိသော ပုံစံတစ်ရပ်အဖြစ် ပေါ်လွင်ခြင်းမရှိပါ။¹¹⁷ သို့သော်လည်း အရေးကြီးသည့် အချက်မှာ ဤစာရင်းဇယားများသည် ပဏာမ အဆင့်သာရှိပြီး၊ မည်သည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးမဆို စုစုပေါင်း ဘဏ္ဍာငွေဝင်ရောက်စီးဆင်းလာမှုကို ထင်ဟပ်နိုင်ခြင်းမရှိပါ။ နည်းပါးလှသည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်အတွင်း လူဦးရေနှင့် အချိုးကျ ဆန်းစစ်ထားသည့် တစ်ဦးကျ အသုံးစရိတ် ရှုထောင့်ဖြစ်ပါသည်။

ပုံညွှန်း (၁၁)၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အလိုက် ဘတ်ဂျက်သုံးစွဲမှု၊ တစ်ဦးကျ ရှုထောင့် (ကျပ်)၊ ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာနှစ်။

ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများ အနေနှင့် ယင်းတို့၏ ဘတ်ဂျက်အချိုးအစား ကြီးကြီး မားမားကို ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများတွင် သုံးစွဲလျက်ရှိသော်လည်း၊ ပြည်ထောင်စု ဘတ်ဂျက်တင်ပြမှု၌ တိကျသည့် ပမာဏကို သက်သေ အထောက်အထား အဖြစ် ဖော်ပြခွင့်မပြုပါ။ အခန်း သုံး၌ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဗဟိုမှ ဒေသန္တရသို့ တာဝန်ပိုမိုလွှဲအပ်သည့် ဖြစ်စဉ်နှင့် အညီ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီး ဌာနအချို့အနေနှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသို့ ဘတ်ဂျက်ခွဲဝေချထားမှု ပိုမိုတိုးပွားလျက်ရှိသည်။ အမှန်မှာ ရည်ရွယ်သည့် ဒေသတစ်ခုသို့ အပြီးသတ်အသုံးစရိတ်များ လွယ်ကူစွာ ချထားပေးနိုင်ခြင်း မရှိသည့် ဖြစ်ရပ်မှာ တည်ဆဲဘတ်ဂျက် စနစ်၏ အားနည်း ချက်တစ်ခုဖြစ်နေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤစာရင်းအချက်အလက်များကို အခြေခံ၍ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်တို့ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မှုများမှာ ခြားနားချက်အများအပြား ပေါ်ပေါက်နေသည် မှတစ်ပါး သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ပြည်သူ့ရေးရာ အသုံးစရိတ်များ မည်သို့မည်ပုံ ပိုမိုအဆင်ပြေ ချောမွေ့လျက်ရှိကြောင်း ကောက်ချက်ချနိုင် ခြင်းမရှိပါ။ ဤရလဒ်သည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်အလိုက် ယင်းတို့၏ တာဝန်ယူ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်စွမ်း ကွဲပြားခြားနားမှုသည် အရေးပါသည့် အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ဟပ်ပေါ်လွင်လျက်ရှိသည်။

¹¹⁶ စာတမ်းပြုစုနေချိန် စာရင်းဇယားများ နှိုင်းယှဉ်လေ့လာနိုင်ရန် ၂၀၁၃-၁၄ ဘဏ္ဍာနှစ် စာရင်းများမရရှိသေးပါ။ ဤဇယားများတွင် ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း ထပ်မံဖြည့်စွက်ခွင့်ပြုထားသည့် ဘတ်ဂျက်များပါဝင်၏။ (နောက်ဆက်တွဲ ၄၅၅။)

¹¹⁷ တစ်ဦးကျအသုံးစရိတ် ရှုထောင့်မှ တိုင်းတာခြင်းသည် ဒေသန္တရအသုံးစရိတ် လိုအပ်ချက်ကို ဖော်ပြနိုင်သည့် အကြမ်းဖျင်းနည်းလမ်းတစ်ခုသာ ဖြစ်ပြီး ခိုင်မာသည့် အခြေခံဆောက်အုံ၊ မြေအကျယ်အဝန်း၊ ဝေးလံခေါင်းပါးခြင်းနှင့် အခြားဒေသန္တရ ဘတ်ဂျက်လျာထားမှုတို့အပေါ် အခြေခံသည့် ဆန်းစစ်ချက်မဟုတ်ပါ။

ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများ၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုအားပြုမှုသိပ်သည်းဆမြေလျော့ခြင်း

မြန်မာအစိုးရအနေနှင့် ဘဏ္ဍာရေး ဖြေလျော့မှု ပဏာမအဆင့်ကို ကြိုးပမ်းရာ၌ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်များ လျာထားရေးဆွဲရာတွင် ဒေသခံများ ကိုယ်တိုင်စီမံကိန်းများ ချမှတ်ခြင်း၊ ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲခြင်းစသည့် အောက်ခြေမှ အထက်သို့ နည်းလမ်းတစ်ခုတည်းကိုသာ ဆောင်ရွက်နေခြင်း မဟုတ်ပါ။ ယခင်အခန်း၌ ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများအတွင်း အရေးပါသည့် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ တာဝန်လွှဲအပ်ခြင်းများ ပိုမိုခွဲဝေပေးသည့် အသွင် ကူးပြောင်းမှုများကိုလည်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေးဌာန များက ၎င်းတို့အနေနှင့် သက်ဆိုင်ရာဒေသအလိုက် အသုံးစရိတ် လိုအပ်ချက်များနှင့် ပတ်သက်သည့် ခိုင်မာသော သတင်းအချက်များ ပိုမိုကောက်ခံနိုင်ခြင်း၊ မိခင်ဝန်ကြီးဌာနသို့ အသေးစိတ်တိကျသည့် အဆိုပြုလွှာများ တင်ပြနိုင်ခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်လာနိုင်မည် ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းပြခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ဆိုသည့်တိုင် ဘတ်ဂျက်၏ ခွင့်ပြုမှုအပေါ် ကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်မှု၌ ရှင်းရှင်း လင်းလင်း မရှိလှသေးပေ(ဥပမာအားဖြင့် အချို့ဌာနများ၌ ဝန်ထမ်းအင်အား တိုးမြှင့်ခန့်ထားခဲ့သော်လည်း ဌာနဆိုင်ရာ ရုံးအသုံး အဆောင်များ ဘတ်ဂျက်၌မပါရှိခြင်း)။¹¹⁸ ဤနေရာ၌ သတ်ပြုရန်အချက်မှာ ပဏာမ ဖြေလျော့ရေး ဖြစ်စဉ်သည် ဒေသန္တရ ဌာနများထံသို့ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ယူမှုများ ပိုမိုလွှဲအပ်ပေးသော်လည်း၊ ဤဖြစ်စဉ်က အဆိုပါဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ အစိုးရ သို့မဟုတ် ဒေသခံပြည်သူများ အပေါ် တာဝန်ခံနိုင်စွမ်းရှိသည့် ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှုကို ဆောင်ကြဉ်းပေးနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။

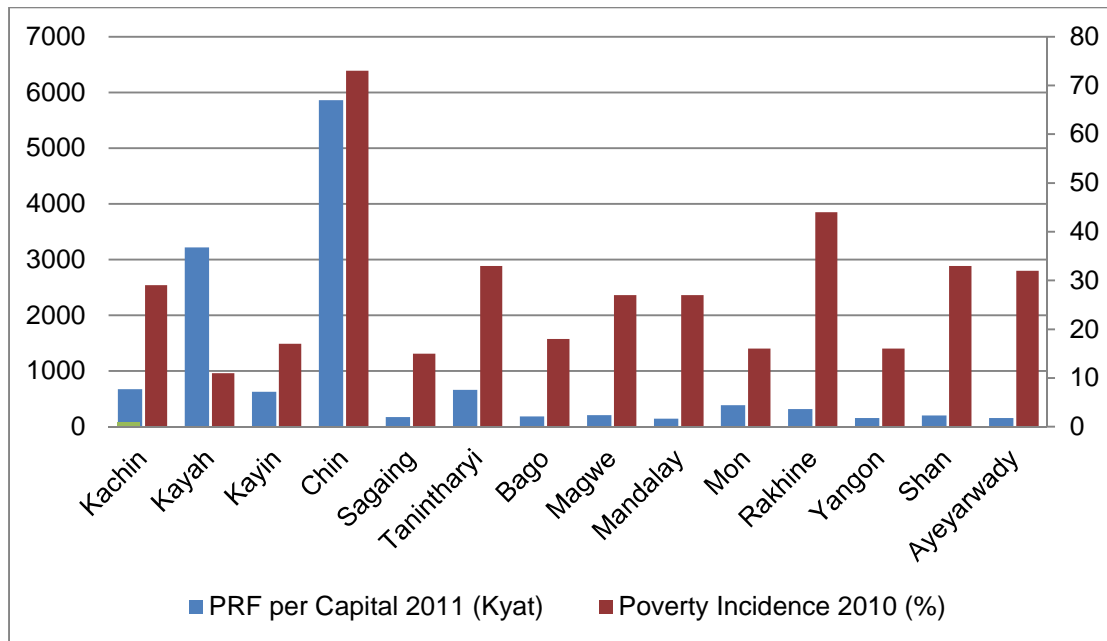
ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ချရေး ရံပုံငွေ

ဒေသန္တရ ဘဏ္ဍာငွေ ရ/သုံး စာရင်းနှင့် ပတ်သက်၍ လွန်ခဲ့သည့် နှစ်နှစ်အတွင်း အဓိကဖန်တီးမိတ်ဆက်ပေးခဲ့သည်မှာ ဆင်းရဲ မွဲတေမှု လျော့ချရေး ရံပုံငွေဟု သိရှိကြသော အထွေထွေအသုံးပြုရန် ဖွံ့ဖြိုးရေး အထောက်အပံ့ဖြစ်သည်။ ဤရံပုံငွေသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအလိုက် ယင်းတို့ဖြည့်ဆည်းလိုသည့် ရွေးချယ်မှုအစီအစဉ် ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့်အညီ ထောက်ပံ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ယခုမှ အစပြုသော ရံပုံငွေဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ ဒေသန္တရအဆင့် ဌာနဆိုင်ရာ ကဏ္ဍအသီးသီးသို့ လွှဲပြောင်းပေးနိုင်ခြင်းမရှိသေးဘဲ၊ တာဝန်ခံအဖြစ် ပြည်ထောင်စုအစိုးရထံ အရင်းအမြစ်များလွှဲပြောင်း၍ ယင်းမှတစ်ဆင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအဆင့်များသို့ ခွဲဝေခြင်း ဖြစ်သည်။

ထောက်ပံ့သည့် ပမာဏမှာ ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာနှစ် ဘတ်ဂျက်တွင် ကျပ်သန်းသုံးထောင်ရရှိသည့် ချင်းပြည်နယ် မှတစ်ပါး ကျန်ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုစီသို့ ကျပ်သန်း တစ်ထောင်စီ ထောက်ပံ့ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။¹¹⁹ ဤပမာဏသည် ကန့်သတ်ချက် များစွာရှိသည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအလိုက် ဘတ်ဂျက်နှင့် နှိုင်းစာလျှင် အလွန်သေးငယ်သည့် ပမာဏဖြစ်ပြီး၊ ကယား ပြည်နယ်(ပြည်နယ်များတွင် ပမာဏ အနည်းဆုံး ဘတ်ဂျက်) နှင့် ချင်းပြည်နယ် (အခြား ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများထက် သုံးဆ ရရှိခြင်း) တို့မှ လွဲ၍ တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်အသီးသီး၏ ၅ရာခိုင်နှုန်းအောက် လျော့နည်း နေသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအားလုံးနီးပါးသို့ တူညီသည့် ထောက်ပံ့မှု ပြုသည့်အတွက် တစ်ဦးကျရရှိသည့် ပမာဏကို တွက်ချက်သည့် အခါ ကွဲပြားခြားနားမှုများစွာပေါ်ပေါက်လာသည်။ ချင်းနှင့် ကယားပြည်နယ်ကို ချန်လှပ်၍ ကျန်ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများရှိ တစ်ဦးကျရရှိသည့် ထောက်ပံ့မှုမှာ ၁၄၃ကျပ်မှ ၆၇၅ကျပ်အထိ အချိုးအစားကွာဟနေသည်ကို အံ့ဩဖွယ်တွေ့ ရသည်။ ထိုအချက်ကို ဝန်ကြီးချုပ်တစ်ဦးက ထောက်ပြခဲ့ပြီး "ဗဟိုအစိုးရဟာ ခုချိန်ထိ အကောင်းဆုံးရွေးချယ် လျာထားတာမဟုတ်ပဲ ဝေဝေခွဲခွဲပေးနေတာဟာ အစဉ်လာဟောင်းအတိုင်း ရှုမြင်နေတာပေါ့"ဟုဆိုခဲ့သည်။¹²⁰

¹¹⁸ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း၊ တိုင်းပညာရေး ညွှန်ကြားရေးမှူး။
¹¹⁹ ချင်းပြည်နယ်အတွက် အပိုဆောင်းထောက်ပံ့မှုမှာ နိုင်ငံတော်သမ္မတ၏ ချင်းပြည်နယ် ခရီးစဉ်အပြီး ပေါ်ထွက်လာခြင်းဖြစ်ပြီး၊ ဝေးလံခေါင်ပါးသည့် ဒေသဖြစ်သည့်အတွက် လေယာဉ်ကွင်းနှင့် တက္ကသိုလ်ကဲ့သို့ အခြေခံအဆောက်အအုံများ မရှိဖြစ်သည်။ အုပ်စုလိုက်ရည်ညွှန်း ဆွေးနွေးပွဲ၊ ချင်းပြည်နယ် ဌာနဆိုင်ရာများ။
¹²⁰ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း၊ ပြည်နယ် ဝန်ကြီးချုပ် (၂၀၁၂)ခုနှစ်။

ပုံညွှန်း (၁၂) တစ်ဦးချင်းအလိုက် ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ချရေး ရံပုံငွေနှင့်ဒေသအလိုက် ဆင်းရဲမွဲတေမှု ရာခိုင်နှုန်း၊ ၂၀၁၀-၁၁ခုနှစ်။

ဤရံပုံငွေသည် ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာနဘတ်ဂျက်မှ ထုတ်ယူရခြင်းဖြစ်ပြီး၊ စီမံခန့်ခွဲမှုကို ဒေသခံ ထွေ/အုပ် ဦးစီးဌာနက ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်ရခြင်းဖြစ်သည်။ ပြဿနာတစ်ရပ်မှာ (ပြည်နယ်ငယ်တစ်ခု) ထွေ/အုပ် ဦးစီးဌာနသည် ဒေသန္တရ အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များကို တိုင်ပင်ခြင်းမရှိဘဲ ရံပုံငွေတောင်းခံမည့် ပရောဂျက်များကို အလွယ် ဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့် လက်ကျန်ငွေနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ထိန်ချန်မှု ပြုခဲ့ခြင်းများ ပေါ်ပေါက်နေကြောင်း ပြည်နယ် ဘဏ္ဍာရေးရာ ဝန်ကြီးတစ်ဦးက အခိုင်အမာပြောဆိုခဲ့သည်။¹²¹

အခြားဒေသ တစ်ခုတွင် ထွေ/အုပ် ဦးစီးဌာနက ရံပုံငွေကို စီမံခန့်ခွဲသည့် ဆိုသော်လည်း ဝန်ကြီးချုပ်က ဒေသန္တရ အစိုးရ အဖွဲ့အတွင်း ဆွေးနွေးမှု အနည်းငယ်ပြုလုပ်၍ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်၏ သဘောထား အတည် ပြုချက် ရယူခြင်းမရှိဘဲ ရံပုံငွေများကို ခွဲဝေခဲ့သည်။¹²² မည်သို့ဆိုစေ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအားလုံးထဲမှ အချို့ဒေသတွင် ရရှိလာသည့် ရံပုံငွေ မည်သို့အခြေခံမှု ချမှတ်ဆောင်ရွက်မည်ဆိုသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်မျိုးလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။ တနင်္သာရီ တိုင်းဒေသကြီးတွင် သက်ဆိုင်ရာ နှစ်အလိုက် ကဏ္ဍသစ်တစ်ရပ်စီကို အလေးပေးဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်ပြီး ပထမနှစ်တွင် ပညာရေး ကဏ္ဍ၊ ၂၀၁၃-၀၄ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍနှင့် နောင်လာမည့် နောင်လာမည့်နှစ်များ၌ အခြေခံ အဆောက်အအုံများ တည်ဆောက်ရေး ကဏ္ဍဟု သတ်မှတ်ဆောင်ရွက်နေသည်။ ဤကဏ္ဍများနှင့် ပတ်သက်၍ ရံပုံငွေ ခွဲဝေရာတွင် တိုင်းဒေသကြီး အတွင်းရှိ မြို့နယ်များထံ တူညီသည့် ဝေဝေအဖြစ် အကြမ်းဖျင်း ခွဲဝေပေးလျက်ရှိသည်။

ဤ “အညီအမျှ ဝေဝေခွဲခြားခြင်း” အခြေခံမှုကို မွန်ပြည်နယ်တွင်လည်း တွေ့ရှိခဲ့ရပြီး၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအတွင်း ရံပုံငွေ ခွဲဝေရာတွင် သုံးစွဲနေကြ မူတစ်ရပ်ဖြစ်ပုံရပါသည်။¹²³ ဤအလေ့အထသည် ဒေသအလိုက် မြို့နယ် အကျယ်အဝန်း၊ လူဦးရေ၊ အသုံးစရိတ်လိုအပ်ချက်နှင့် ဒေသအလိုက်ကွဲပြားခြားနားမှုများကို ထည့်သွင်းတွက်ချက်ခြင်း မပြုသည့်အတွက် အထိရောက်ဆုံး ခွဲဝေမှုအဖြစ် ရောက်ရှိရန် အလှမ်းကွာဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ကမ္ဘာတစ်ဝန်း ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာသည့် အခြေပြုစည်းမျဉ်းကို အခြေခံသော ရံပုံငွေခွဲဝေခြင်းမျိုး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာခြင်း မရှိသည့် နည်းတူ နိုင်ငံရေးအရ လက်ခံနိုင်ဖွယ်အခြေခံအချို့ပေါ် မူတည်၍ ခွဲဝေမှုမျိုးကို မကြာခင်တွေ့ရလေ့ရှိဆဲဖြစ်ပါသည်။ ဤပုံစံအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒေသန္တရအရင်းအမြစ်များကို ခွဲဝေရာ၌ စီမံခန့်ခွဲနိုင်စွမ်း နှင့် ပိုမိုအသေးစိတ်ကျသည့် စည်းမျဉ်း အခြေပြု ချဉ်းကပ်မှု ဖြစ်ပေါ်ရန် လိုအပ်နေကြောင်း ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။

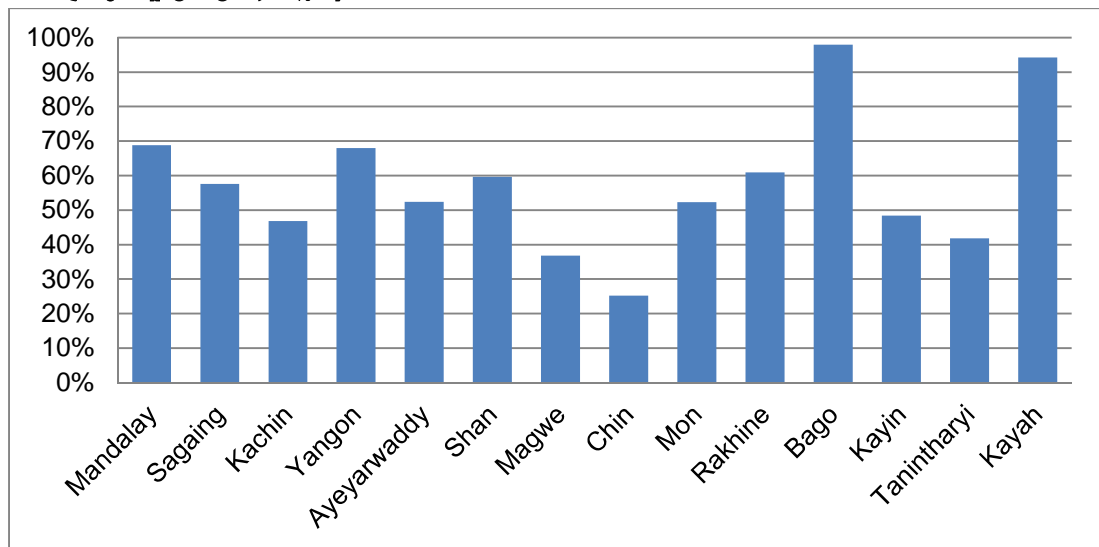
¹²¹ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း၊ ပြည်နယ် ဘဏ္ဍာရေးရာဝန်ကြီး။
¹²² အုပ်စုလိုက် ရည်ညွှန်းဆွေးနွေးပွဲ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များ၊ ပြည်နယ်တစ်ခုတွင်သာ ဝန်ကြီးချုပ်က ယင်း၏ အစိုးရအဖွဲ့မသိစေဘဲ ရန်ပုံငွေခွဲဝေမှုပြုခဲ့သည်။
¹²³ လူတွေ့မေးမြန်းမှုများ၊ ပြည်နယ် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်ရေးရာ၊ စီမံရေးရာဝန်ကြီးများ။

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးဆိုင်ရာအခွန်များ

အသုံးစရိတ်ဆိုင်ရာတာဝန်ယူမှုများ အကန့်အသတ်နှင့် တည်ရှိနေသည့် အားလျော်စွာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ များသည် ဇယား ၅ (နောက်ဆက်တွဲ ၃)တွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသော အခွန်အခများကို ကောက်ခံခွင့်ရရှိပါသည်။ ဤအခွန်အခ များတွင် မြေယာခွန်၊ ယစ်မျိုးခွန်၊ ကုန်းလမ်း၊ ရေလမ်းသုံး ယာဉ်များဆိုင်ရာ စီးကြပ်ခွန်၊ ကျွန်းနှင့် သစ်မာမဟုတ်သည့် အခြား သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများအပေါ် ကောက်ခံသည့် အခွန်နှင့် ဆားခွန်များပါဝင်သည်။ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် သတ်မှတ် ကောက်ခံသည့် အခကြေးငွေများ၊ အခွန်အခများနှင့် အခြားရငွေများ၊ တရားရုံးကချမှတ်သည့် ဒဏ်ငွေများ၊ ဖြတ်သန်းခများ၊ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးပိုင် ပစ္စည်းများ ရောင်းရငွေနှင့် ငှားရမ်းခများ၊ ယင်းပစ္စည်းများမှ ရရှိသော အခြားအကျိုးအမြတ်များနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်က တာဝန်ခံဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အစိုးရပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (SEEs)ပါဝင်သည်။ ဤနေရာတွင် အခွန်အခအားလုံး မဟုတ်သော်လည်း အရေးပါသည့် အခွန်အများစုမှာ ထွေ/အုပ်ဦးစီဌာန၏ မြို့နယ်အဆင့်က ကောက်ခံသည်ကို ထပ်မံတွေ့ရှိရသည် (မြေယာခွန်နှင့် ယစ်မျိုးခွန် နှစ်မျိုးကို သာဓကအဖြစ်တွေ့နိုင်သည်)။¹²⁴ မြေယာခွန်နှုန်းထားသည် နှစ်ရှည်လများ နိမ့်ကျလျက်ရှိရာ (တစ်ဧကလျှင် ငါးကျပ်နှုန်း)မှ ယခုအခါ တိုးမြှင့်လိုက်ပြီဖြစ်သည်။ ကျေးလက် ဒေသများတွင် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးက ဤအခွန်ကို ကောက်ခံပြီး ကောက်ခံအဖြစ် ဆယ်ရာခိုင်နှုန်းကိုယူကာ ကျန်အခွန် ငွေအားလုံးကို ထွေ/အုပ်ဦးစီဌာနသို့ ပေးသွင်းရသည်။¹²⁵

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးဘတ်ဂျက်များ၏ ပမာဏ နည်းပါးမှုကြောင့် ဒေသအလိုက် ကောက်ခံရရှိသည့် အခွန်အခများမှာ ဘတ်ဂျက်တွင်ရေးပါသည့် အချိုးအစား တစ်ရပ်အဖြစ် ပျမ်းမျှ ၅၈ရာခိုင်နှုန်းအထိ ပါဝင်နေသည်။¹²⁶ ချင်းပြည်နယ်ကဲ့သို့ သေးငယ်သည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအချို့တွင် ဤအခွန်အခများက ဘတ်ဂျက်၏ ၂၅ရာခိုင်နှုန်းသာရှိပြီး၊ ထိုသို့ ဘဏ္ဍာငွေရရှိနိုင်စွမ်း အားပျော့သည့်အတွက် ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ချရေး ရံပုံငွေမှ အပိုဆောင်းထောက်ပံ့မှု ပြုရခြင်းဖြစ်သည်။ မည်သို့ဆိုစေ ဤဇယား ဖော်ပြချက်များကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် အသုံးစရိတ်နှင့် အခွန်အခကောက်ခံရရှိမှုတို့အကြား ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်သည် နွေးကွေးလျက်ရှိသော်လည်း ထိုက်သင့်သည့် ထိန်းကျောင်းမှု အမှန်တကယ် ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိကြောင်း သိရှိနိုင်သည်။ ဤအချက် သည် လက်ရှိပေါ်ထွန်းနေသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဖြစ်စဉ်၏ အားသာချက် တစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး၊ အနာဂတ် ဘဏ္ဍာငွေ ရ/သုံး စာရင်း အခွင့် အာဏာအတွက် အလားအလာကောင်းသည့် ဖွံ့ဖြိုးမှု အုပ်မြစ်လည်း ဖြစ်ပါသည်။

ပုံညွှန်း ၁၃၊ အခွန်၊ အခများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ရရှိသည့် ဝင်ငွေနှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးဆိုင်ရာ ဘတ်ဂျက်ခွဲဝေမှု၊ ၂၀၁၂-၁၃ဘဏ္ဍာနှစ်

¹²⁴ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း။ မြို့နယ်ထွေ/အုပ်အရာရှိ။
¹²⁵ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း။ ခရိုင် ထွေ/အုပ် အရာရှိ။
¹²⁶ ၂၀၁၂-၁၃ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘဏ္ဍာငွေ အရ/အသုံးဥပဒေ

အမျိုးမျိုးသော အခွန်အခများနှင့် ပတ်သက်၍ ဆက်စပ်ပတ်သက် နေသည့် အရေးပါမှု တစ်ရပ်မှာ မျှော်လင့်သည့်အတိုင်း ဒေသအသီးသီးတွင် ရင်းမြစ်ပုံစံအမျိုးမျိုးကွဲပြားလျက်ရှိနေခြင်းဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများသို့ ထည့်ဝင်သည့် အခွန်အခတို့၏ ၆၅ရာခိုင်နှုန်းမှာ အစိုးရပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (SEEs)မှ ရလာခြင်းဖြစ်ပြီး၊ ယင်း၏ ၉၉ရာခိုင်နှုန်းမှာ ပြည်သူ့ရေးရာလုပ်ငန်းဌာနများမှ ရရှိလာခြင်းဖြစ်သည်။ အခများနှင့် ဌာနဆိုင်ရာ အသီးသီးမှ ကောက်ခံရရှိသည့် "အခြားဝင်ငွေများ"မှာ စည်းကြပ်ခွန်များထက် ပိုမိုအရေးပါပြီး၊ စုစုပေါင်း အခွန်အခရငွေ၏ ၂၇ရာခိုင်နှုန်း ရှိကာ စည်းကြပ်ခွန်အနေနှင့် ရရာခိုင်နှုန်း သာပါဝင်သည်။¹²⁷ ဤအခနှင့် စည်းကြပ်ခွန်များတွင် စည်ပင်သာယာရေးမှ ကောက်ခံမှုများသည် ပမာဏ အများဆုံးဖြစ်ပြီး၊ ပုဂ္ဂလိက ဝင်ငွေခွန်နှင့် အခြားအခများ မည်မျှပါဝင်နေသည်ကို ထပ်မံသုံးသပ်လေ့လာရန်လိုအပ်ပါသေးသည်။ ဤစာတမ်းရေးသားနေစဉ်အတွင်း ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအချို့က မော်တော်ယာဉ် ဥပဒေအရ စည်းကြပ်ရသည့် အခွန် (ယာဉ်တန်ဖိုး၏ ၂၅ရာခိုင်နှုန်း)သည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအခွန်ဝင်ငွေ ရရှိမှုအတွက် အဓိက ရင်းမြစ်ဖြစ်လာကြောင်း သတင်းပို့ခဲ့သည်။

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများတွင် စည်းကြပ်လျက်ရှိသော အခွန်များနှင့် ပတ်သက်၍ အခွန်စနစ်များ ပုံမှန်မဟုတ်ကြောင်း ဒေသအနှံ့တွေ့ရှိရသည်။ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့ရသည့် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်များ၏ အဆိုအရ ဒေသန္တရအဆင့် အခွန်နှုန်းထားနှင့် ကောက်ခံသည့် အစီအစဉ်များသည် အများသိရှိအောင်ကြေညာလေ့မရှိဘဲ ကောက်ခံသည့် အာဏာပိုင်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ်တွင်သာ မူတည်ကြောင်းနှင့် အခွန်တိမ်းရှောင်ခြင်းမှလည်း အသားကျနေသည့် ဖြစ်စဉ်တစ်ရပ်ပင်ဖြစ်ကြောင်း ထောက်ပြခဲ့သည်။ စည်ပင်သာယာ ရေးအခွန်နှင့် စီးပွားရေးအခွန်တို့ကို ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးနှစ်ခုတွင် ထင်ရှားသည့် ဥပမာအဖြစ်ပြကြသည်။¹²⁸ တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခု၏ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်ရေးရာ ဝန်ကြီးတစ်ဦးက ဤသို့ပြောခဲ့သည်။

"ကျွန်တော်တို့မှာ တိကျတဲ့ အခွန်နှုန်းထားမရှိပါဘူး။ လူတစ်ယောက် ပေးနိုင်လောက်တဲ့ အတိုင်းအတာအတိုင်း စည်းကြပ် လိုက်တာပဲ။ ဆင်းရဲတယ်ဆိုရင်တော့ သူတို့ ဘယ်အခွန်ပေးနိုင်မှာလဲ။ စာရင်းအချက်အလက် ကောက်ခံင်တဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ တွေ မြို့နယ်တိုင်းမှာရှိပြီး၊ အဲဒီဌာနဝန်ထမ်းတွေက ကျွန်တော့်တို့ စီမံခန့်ခွဲမှုအောက်မှာပါ။ ဒီတော့ ပြည်သူတွေအနေနဲ့ သူတို့ ထမ်းဆောင်ရတဲ့ အခွန်စည်းကြပ်ငွေကို မကျေနပ်ရင် ကျွန်တော်တို့ဆီကို လာပြောနိုင် ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီနှစ်နှစ် အတွင်း တစ်ယောက်မှ စောဒကတက်တာ မရှိခဲ့ပါဘူး။"¹²⁹

လက်ရှိအခွန်စည်းကြပ်ကောက်ခံမှု၏ လျော်ကန်သင့်မြတ်မှုနှင့် ထိရောက်မှု စွမ်းရည်တို့ကို အသေးစိတ်သရုပ်ခွဲ ဖော်ပြရန်မှာ ဤစာတမ်းမူဘောင်၏ ပြင်ပတွင်ရှိနေသော်ငြား၊ အခွန်စီမံခန့်ခွဲမှုသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ အတွက် အားနည်းချက် တစ်ရပ်အဖြစ် တည်ရှိနေကြောင်း ရှင်းလင်းမြင်သာပါသည်။

ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးဖြစ်စဉ် ကိုဆန်းစစ်အကဲဖြတ်ကြည့်ခြင်း

ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးဖြစ်စဉ်ကို မဏ္ဍိုင်လေးရပ်ဖြင့် အကဲဖြတ်လေ့ရှိသည်။¹³⁰ ပထမမဏ္ဍိုင်မှာ အသုံးစရိတ်လျာထားရာတွင် ဒေသန္တရ အစိုးရများထံ မည်သည့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်မည့် တာဝန်ယူမှုပေးအပ်ခြင်း၊ ဤတာဝန်ယူမှု များကို မည်သို့ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြခြင်းနှင့် ပကတိအခြေအနေနှင့် ထင်ဟပ်ခြင်းရှိမရှိ သုံးသပ်ရန်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်များ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ဇယား ၂အရ အပ်နှင်းထားသော်လည်း ဤအချက်မှာ ဝေဝါးလျက်ရှိပြီး မူဝါဒ အနည်းငယ် သို့မဟုတ် လုံးလုံးလျားလျားမရှိခြင်းနှင့် ဤဇယားပါတာဝန်ယူမှုများနှင့် ပတ်သက်သည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာမူဘောင်မရှိခြင်း တို့ကို တွေ့ရှိရသည်။ ဤလျာထားမှုကို ခွဲဝေရာ၌လည်း ဗဟိုအနေနှင့် ဒေသန္တရတို့ကို ပိုမိုဆောင်ရွက်ခွင့်ပြုသည် ဆိုသော်ငြား ဤအခြေခံနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုများသည် အောက်ဆုံးအဆင့် ဒေသဆိုင်ရာများအတွက် အမှန်တကယ် အကျိုးရှိ ကြောင်း သိရှိခံစားနိုင်ရန်မှာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မရှိလှသေးပါ။¹³¹ သိသာထင်ရှားသည့် ပြည်သူ့ရေးရာ တာဝန်ခံမှုများအစား ကျန်းမာရေးနှင့်ပညာရေးကဲ့သို့ အငြင်းပွားဖွယ်ရာမရှိသည့် ကဏ္ဍအချို့၏ အကောင်အထည်ဖော်မှု အနည်းငယ်သာ ဖြစ်ထွန်းနေသည် ကို တွေ့ရသည်။ ရလဒ်အနေနှင့် ဘဏ္ဍာရေး ဆိုင်ရာ

¹²⁷ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘဏ္ဍာငွေ အရ/အသုံးဥပဒေ၊ ၂၀၁၂-၁၃ဘဏ္ဍာနှစ်။
¹²⁸ အုပ်စုလိုက် ရည်ညွှန်းဆွေးနွေးပွဲ၊ ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းရှင်များ၊ စက်မှုကုန်သည်အသင်း။
¹²⁹ လူတွေ့ မေးမြန်းခြင်း၊ တိုင်းဒေသကြီး ဘဏ္ဍာရေးရာ ဝန်ကြီး။
¹³⁰ ဥပမာအဖြစ် UNDP (2005)၌ရှိ။
¹³¹ ဗဟိုနှင့် ဒေသန္တရ၏ ကျယ်ပြန့်သော ဆွေးနွေးချက်ကို Oates(1972)၌ရှိ။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး ဖြစ်စဉ်၏ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသို့ လျာထားသည့် ပမာဏမှာ အလွန်နည်းပါး၍ ငါးရာခိုင်နှုန်းပင် မပြည့်ပေ။ (ပြည်ထောင်စု ဘတ်ဂျက်၏ ၃.၆ရာခိုင်နှုန်းကိုသာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်အတွက် လျာထားပြီး ဒေသအလိုက်ထပ်မံ တောင်းခံသည့် အသုံးစရိတ်အပါအဝင်ဖြစ်သည်။)

ဒုတိယ မဏ္ဍိုင်မှာ ဘဏ္ဍာရေး ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး ဖြစ်စဉ်၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို ကူပံ့နိုင်ရန်အလို့ငှာ အခွန်အခများ လျာထားမှုနှင့် တိုင်းတာခြင်း ဖြစ်သည်။ ပထမဦးစွာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒေသအလိုက် အုပ်ချုပ်ရေးက ဆောင်ရွက်လျက် ရှိသည့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေး အခြေခံဖြစ်သော ဒေသအလိုက်ကောက်ခံသည့် အခများနှင့် မြေယာခွန်တို့ကို ရွေးချယ်လေ့လာနိုင်သည်။ ထပ်မံဖော်ပြရသော် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး၏ ကနဦးဖြစ်စဉ်၌ ဒေသန္တရ အခွန်အခမြှင့်တင် ကောက်ခံမှုများကြောင့် ဒေသန္တရ ဘတ်ဂျက်တို့၏ အချိုးအဆကြီးထွားလာခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခွန်စည်းကြပ်ကောက်ခံမှု သမိုင်းစဉ်တစ်လျှောက် အထက်ကချမှတ်သည့် လျာထားချက် ပြည့်မီအောင် အခွန်ကောက်ခံ ရခြင်းဖြစ်ပြီး၊ ယနေ့တိုင် ဤပုံစံအတိုင်း ဆက်လက်ဆောင်ရွက် လျက်ရှိသည့် အထောက်အထားအချို့တွေ့ရဆဲဖြစ်သည်။¹³² အနာဂတ်တွင် ဘဏ္ဍာရေးအခွင့်အာဏာများ ပိုမိုမြှင့်တင်ရာ၌ အသုံးစရိတ် ဆိုင်ရာ တာဝန်ယူမှု ချဲ့ထွင်ခြင်းနှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ အခွန်အခကောက်ခံမှု စနစ်ကို ပံ့ပိုးခြင်း ကိစ္စရပ်နှစ်ခုလုံး က စိန်ခေါ်မှုအဖြစ် တည်ရှိနေပါသည်။

ဒေသန္တရအစိုးရအနည်းငယ်ကသာ ၎င်းတို့ဒေသတွင်း ရင်းမြစ်များထံမှ ကောက်ခံရရှိသည့် အခွန်အခများနှင့် ရည်တည် ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းရှိပြီး ဗဟိုအစိုးရထံမှ ဖြည့်ဆည်းလွှဲပြောင်းမှုကို ရယူသည့် ပုံသဏ္ဍာန်သည် ဒေသန္တရဘဏ္ဍာရေးစနစ်အတွက် တတိယမြောက်မဏ္ဍိုင် ဖြစ်သည်။ လက်ရှိကာလတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗဟိုနှင့် ဒေသန္တရအစိုးရကြား ဘဏ္ဍာငွေ ရ/သုံးအစီအမံများ ဆောင်ရွက်သည့် ရောယှက်ပုံသဏ္ဍာန်တစ်ရပ် ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်နေသည်။ အဓိက ပြည်သူ့ရေးရာ အသုံးစရိတ်များ (သို့မဟုတ် ပြည် သူ့ငွေစာရင်းဟု အနည်းဆုံးထင်ဟပ် ဖော်ပြထားသော) မှာ ဒေသန္တရအဆင့်နှင့် အလှမ်းကွာဆဲဖြစ်ပြီး ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများက သာ ဘတ်ဂျက်လျာထားရေးဆွဲနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းတို့အနက် အချို့ဌာနများတွင် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အာဏာကို ပဏာမ အဆင့်ဖြေလျော့သည့်အနေနှင့် ဒေသန္တရပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှုများကို ခွင့်ပြုလျက်ရှိသည် (ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေး ဒေသန္တရ ဌာနဆိုင်ရာများ)။ ဒုတိယအနေနှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်ကို တစ်စိတ်တစ်ဒေသပြောင်းလဲသည် ဆိုသော်လည်း ပမာဏသေးငယ်ကာ လက်ရှိစနစ်အရ ဒေသန္တရဘတ်ဂျက်၌ ထည့်သွင်းနိုင်ခြင်းမရှိသည့် ကဏ္ဍများစွာအတွက် ဘတ်ဂျက်လျာထားမှုကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရက ကျယ်ပြန့်စွာ ဆုံးဖြတ်နေဆဲဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးအနေနှင့် ဌာနစုံပေါင်းစပ်လွှဲအပ် အကောင်အထည်ဖော်ရသည့် ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျှော့ချရေးရပ်ငွေကဲ့သို့ ပုံစံမျိုးသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘဏ္ဍာငွေ ရ/သုံး အခွင့်အာဏာအတွက် အရေး ပါသည့် ခြေလှမ်းတစ်ရပ်ဖြစ်သော်လည်း အခြားအသုံးစရိတ်များနှင့် နိုင်းယှဉ်လျှင် ပမာဏနည်းပါးခြင်း၊ ရှင်းလင်းသည့် မူဝါဒများမရှိခြင်း၊ ပြန်လည်အစီရင်ခံမှုနှင့် ဘတ်ဂျက်တာဝန်ယူမှု လမ်းညွှန်များမရှိခြင်းတို့ကို တွေ့ရသည်။ ခြုံငုံသုံးသပ်ရလျှင် ကမ္ဘာ့ဘဏ်က ဖော်ပြခဲ့ သည့်အတိုင်း "ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်သို့ အရင်းအမြစ်များ ခွဲဝေချထားမှု နှင့်ပတ်သက်၍ စည်းမျဉ်းအခြေခံရေး၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုပါ နှစ်ခုလုံး ကွယ်ပျောက်လျက်ရှိကြောင်း"လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။¹³³

ဘဏ္ဍာရေး ဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးဖြစ်စဉ်၏ စတုတ္ထမဏ္ဍိုင်အဖြစ် ဒေသန္တရ ချေးယူမှုများကို လေ့လာမည်။ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ လက်ရှိ ကြွေးတင်မှုမှာ ဌာနဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုများမှ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ဘတ်ဂျက်လိုငွေပြုအဖြစ် ပြည်ထောင်စုအဆင့်က ထောက်ပံ့ပေးလျက်ရှိသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူများက လုပ်ငန်းများအကြား ငွေချေး ယူရန် စိတ်ပါလက်ပါမရှိလှကြောင်းနှင့် အစိုးရထံ ချေးငွေ ပြန်ဆပ်နိုင်စွမ်းလည်း မရှိကြောင်း တင်ပြခဲ့ကြသည်။¹³⁴ ထောက်ပံ့ငွေနှင့် နှစ်ရှည်ချေးငွေများအကြား ကွာဟချက်နှင့် ပြန်လည်ပေးဆပ်ရာတွင် မည်သည့်အချက်များပါရှိသည်မှာလည်း ကွဲကွဲပြားပြား မရှိလှပါ။ ဤသို့ကာလတိုအတွင်း အချို့သော ပြဿနာရပ်များ ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသော်ငြား ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ကြွေးမြီ ဝန်ထုတ် ဝန်ပိုးမှာ စေ့စပ်သေချာစွာ လေ့လာသုတေသန ပြုရန်လိုအပ်သကဲ့သို့၊ ရင်ဆိုင်ရမည့် အခြေအနေများကို စိန်ခေါ်နိုင်စွမ်းရှိသည့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အရည်အသွေးများကိုလည်း ပိုမိုဖြန့်ကျက် တိုးမြှင့်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

¹³² လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း၊ တိုင်းဒေသကြီး ဘဏ္ဍာရေးရာ ဝန်ကြီး။
¹³³ World Bank (2013):8.၅၅။
¹³⁴ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း၊ ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရေးရာဝန်ကြီး။

ဤဘဏ္ဍာရေး စနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဗဟိုထိန်းချုပ်မှုလျှော့ချရေး၏ ကနဦးအဖွင့် အဆင့်မျှသာဖြစ်ကြောင်း အလေးထားဖော်ပြလိုသည်။ ဤသုတေသနက ရွေးချယ်ထားသည့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းများတွင် သုတေသနပြုနေချိန်အတွင်း ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်အကောင်အထည်ဖော်မှုမှာ တစ်နှစ်တင်းတင်းပင် မပြည့်သေးပါ။ တွက်ဆထားသည့်အတိုင်း ဒေသအလိုက် ကွဲပြားခြားနားမှုများနှင့် အားနည်းချက်များကို ပိုမိုထင်ရှားစွာ မြင်သာလာမည် ဖြစ်သကဲ့သို့ နောင်လာမည့် သုတေသန တွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု ဖြစ်စဉ်များနှင့် ဖြည့်ဆည်းပေးရမည့် စွမ်းဆောင်ရည်များ၊ အသွင်ကူးပြောင်းမှု နက်နဲသည်နှင့်အမျှ တွေ့ကြုံ လာမည့် အသွင်သစ်ဖွဲ့စည်းမှုဆိုင်ရာ လက္ခဏာရပ်များကို ကွဲကွဲပြားပြားဖော်ပြနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းသွားမည်။

အခန်း-ငါး၊ နိုင်ငံရေး မျက်နှာစာ

နိုင်ငံရေးအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်တွင် ပြည်နယ် အဆင့်၏ အောက်ခြေထိ ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်းနှင့် တာဝန်ယူမှု အခွင့်အာဏာတို့ကို လွှဲပြောင်းပေးရန်များအကျိုးဝင်ပြီး တနည်းအားဖြင့်လည်း ၎င်းသည်ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်နှင့် လွတ်လပ်အမှီအခိုကင်းစွာ ရပ်တည်နိုင်ခြင်းဆိုင်ရာ မေးခွန်းများနှင့် နီးနီးကပ်ကပ်ဆက်စပ်လျက်ရှိသည့် မျက်နှာစာပင်ဖြစ်သည်။ ဤဖြစ်စဉ်သည် ဒေသခံအစိုးရအနေနှင့် တာဝန်ခံနိုင်စွမ်း သို့မဟုတ် အရင်းအမြစ် များကို ပြည့်ဝစွာအကောင်အထည်ဖော်နိုင်စွမ်း (နီးကပ်ပတ်သက်လျက်ရှိသော အုပ်ချုပ်ရေး နှင့် ဘဏ္ဍာရေး ဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးအပါအဝင်)၊ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်သည့် လုပ်ငန်း နယ်ပယ်ကို ဆုံးဖြတ်ပြီး ထွက်ပေါ်လာမည့် အခွင့်အလမ်းများကို ရှာဖွေညွှန်ပြနိုင်စွမ်း၊ ယင်းတို့ကို မည်သို့အကောင်အထည်ဖော်မည်ကို ရွေးချယ်နိုင်စွမ်းတို့ပါဝင်သည်။ နိုင်ငံရေး အရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးဖြစ်စဉ်တွင် အလားတူအရေးပါသည့် မေးခွန်းတစ်ရပ်မှာ ဒေသခံအစိုးရအနေနှင့် ဤဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း နှင့် တာဝန်ယူမှုအတွက် မည်သူ့ကို တာဝန်ခံစေမည်နည်းဆိုသည့် မေးခွန်းဖြစ်သည်။ ဒေသခံမဲဆန္ဒရှင်လူထု၏ တင်မြှောက်မှုအရ ဒေသန္တရအစိုးရဖြစ်ထွန်းလာချိန်တွင် ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးပေါ်ထွန်းလာမည်ဖြစ်ပေသည်။

ဤအခန်းတွင် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်များ၌ နိုင်ငံရေးအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးဖြစ်စဉ်ကို စိစစ်သွားမည် ဖြစ်သည်။ အခန်းနှစ်တွင် ဖော်ပြထားခဲ့သည့်အတိုင်း ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ နိုင်ငံရေးအရ ဦးဆောင်မှုကို တစ်စိတ် တစ်ပိုင်း ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသည့် ဒေသန္တရ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်နှင့် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးဆောင်သော ဒေသန္တရ အစိုးရ အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာအဖြစ် ခွဲဝေထားသည်။ ဤစနစ်သည် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပါလီမန်စနစ်ဖြစ်ပြီး၊ အုပ်ချုပ်မည့် အစိုးရကို လွှတ်တော်က ရွေးထုတ်ထားသည်ဆိုသော်ငြား ခန့်အပ်သည့် ကိစ္စအပေါ်ကို နိုင်ငံတော် သမ္မတကသာ လွှမ်းမိုးဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးဝန်ကြီးများသည် ဝန်ကြီးချုပ်ကို တာဝန်ခံရပြီး၊ နိုင်ငံတော် သမ္မတကို သွယ်ဝိုက်တာဝန်ခံရသည်။¹³⁵

ဝန်ကြီးချုပ်များ

၂၀၁၀ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ရွေးကောက်ပွဲအပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံရပြီးနောက် ၂၀၁၁ခုနှစ် မတ်လ ၃၀ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော် သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်က ဝန်ကြီးချုပ်များအဖြစ် ရွေးချယ်တာဝန်ပေးအပ်ခဲ့သည်ကို မြင်ချက် နှစ်ရပ်ဖြင့် တင်ပြလိုသည်။ ဝန်ကြီးချုပ် ၁၄ဦးအနက် ၁၀ဦးမှာ ယခင်တပ်မတော်အရာရှိ ကြီးများဖြစ်ပြီး၊ တစ်ဦးမှာ တာဝန်ထမ်းဆောင်ဆဲ ဗိုလ်မှူးချုပ်ဖြစ်သည်။ တာဝန်ထမ်းဆောင်ဆဲ ဗိုလ်မှူးချုပ်တစ်ဦး (ပါတီနိုင်ငံရေး ကင်းရှင်းသူ)မှ တစ်ပါး ကျန်ဝန်ကြီးချုပ်အားလုံးသည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး (များသောအားဖြင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ပြည်ခိုင်ဖြိုး ဥက္ကဋ္ဌ) အလိုက်ပြည်ခိုင်ဖြိုးပါတီ ခေါင်းဆောင် များဖြစ်သည်။ ဝန်ကြီးချုပ်များထဲမှ အနည်းဆုံး လေးဦးသည် ၂၀၁၀ခုနှစ် ဗဟိုနှင့် ဒေသန္တရ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ချမှတ်ခဲ့သည် တပ်မတော်အစိုးရလက်ထက်တွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ သူများဖြစ်သည်။ ဤအထောက်အထားအရ ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူး ရွေးချယ်မှုမှာ ယခင်အစိုးရ၏ စေ့စပ်သေချာစွာ စီစဉ်ဆောင်ရွက်ချက် တစ်ရပ်ဖြစ်၍ တပ်မတော်အပေါ် သစ္စာခံများကိုသာ အထူးတာဝန်ပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှား ပေါ်လွင်လာသည်။

ကိစ္စရပ်များတွင် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ရွေးကောက်ခံ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များသည် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးချုပ်ကို ဒေသအလိုက် ရွေးကောက်တင်မြှောက်သည့် နိုင်ငံရေးကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ခိုင်မာစေရန် ကူညီပံ့ပိုးခဲ့ရသည်။ မည်သို့ ဆိုစေ ၂၀၁၀ရွေးကောက်ပွဲတွင် အကြီးအကျယ် မျက်နှာသာပေးခြင်း ခံခဲ့ရသည့် ပြည်ခိုင်ဖြိုးပါတီ၏ ရွေးကောက်ပွဲ အထောက် အထားများအရ ဖြစ်စေ ဗဟိုကရွေးချယ်ခန့်ထားသည့် ဖြစ်စဉ်အရဖြစ်စေ ဝန်ကြီးချုပ်ရွေးချယ်မှုတွင် ဒေသခံပါတီများကို ဦးဆောင်နိုင်ခွင့် အခွင့်အလမ်းသစ် ဖွင့်ပေးခြင်းထက် ပြည်ခိုင်ဖြိုး၏ ကြီးစိုးမှုကိုသာ ပိုမိုအားဖြည့်ပေးခဲ့သည်။ အနာဂတ် ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်များ မည်သို့ ဖြစ်စေကာမူ နိုင်ငံတော် သမ္မတအနေနှင့် ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူး အတွက် ရွေးချယ်ခန့်အပ်မှုကို အခြားပါတီဝင် တစ်ဦးဦးကို ခန့်ထားရန် ဖြစ်နိုင်ဖွယ်မရှိပါ။ ဆိုလိုသည်မှာ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရဖွဲ့စည်းမှုမှာ

¹³⁵ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် အစိုးရဥပဒေ (နယက အမိန့် ၁၆/၂၀၁၀) ပုဒ်မ-၁။

နိုင်ငံတော် သမ္မတကို မည်သည့်ပါတီက ရွေးချယ် တင်မြှောက်ခဲ့သည် ဆိုသော အချက်ပေါ်တွင် လုံးလုံးလျားလျား မှီတည်နေပါသည်။

ဇယား (ခ) ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးဝန်ကြီးချုပ်များ၏ ကိုယ်ရေးအကျဉ်း

State/Region	Name	Party	Start	End	Background
Kachin	La John Ngan Hsai	USDP	Mar 2011	Present	Businessman
Kayah	Khin Maung Oo (or) BuYal	USDP	Mar 2011	Present	N/A
Kayin	Zaw Min	Active Military	Mar 2011	Present	Brig. Gen.; Chairman, Kayin SPDC
Chin	Hong Ngai	USDP	Mar 2011	Present	Brig. Gen.; Chairman, Chin SPDC
Mon	Ohn Myint	USDP	Mar 2011	Present	Brig. Gen.; Union Minister of Mining
Rakhine	Hla Maung Tin	USDP	Mar 2011	Present	Retired Colonel
Shan	Aung Myat	USDP	Mar 2011	Present	Light Infantry Division 66
Sagaing	Tha Aye	USDP	Mar 2011	Present	Lt. Gen.; Member, SPDC
Magway	Phone Maw Swe	USDP	Mar 2011	Present	Brig. Gen.; Chairman, Magway SPDC
Mandalay	Ye Myint	USDP	Mar 2011	Present	Lt. Gen.; Chief, Military Security Affairs
Bago	Nyan Win	USDP	Mar 2011	Present	Col.; Minister of Foreign Affairs
Tanintharyi I	Khin Zaw	USDP	Mar 2011	Jan. 2012	Lt. Gen.; Commander No.6 Bureau of Special Operations
Tanintharyi II	Myat Ko	USDP	Jan 2012	Present	State Minister of Finance and Revenue
Yangon	Myat Shwe	USDP	Mar 2011	Present	Lt. Gen.; Commander No.5 Bureau of Special Operations
Ayeyarwady	Thein Aung	USDP	Mar 2011	Present	Brig. Gen.; Minister of Forestry

လေ့လာမှုပြုခဲ့သည့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအနက် အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော ဝန်ကြီးချုပ်ခန့်အပ်မှုဖြစ်စဉ်နှင့် ပတ်သက်၍ ခြွင်းချက်နှစ်ခုကို ပြည်နယ်တစ်ခုနှင့် အခြားတိုင်းဒေသကြီး တစ်ခု၌ တွေ့ရှိခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသို့ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေး ဖြစ်စဉ်စတင်နေပြီ ဆိုသော်ငြား၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ကန့်သတ်ချက်များနှင့် အညီ ပထမခြွင်းချက်အဖြစ် ကရင်ပြည်နယ်တွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ရွေးချယ် တင်မြှောက်ထားသူမဟုတ်သည့် တာဝန်ထမ်းဆောင်ဆဲ တပ်မတော်အရာရှိ တစ်ဦးကို ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်ခန့်အပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ လူတွေ့ မေးမြန်းမှုများအရ ပြည်ခိုင်ဖြိုးက ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် လျာထားသူမှာ ရွေးချယ်ခြင်းမခံရဘဲ နိုင်ငံတော် သမ္မတထံ အဆိုပြုနိုင်ခြင်း မရှိပေ။¹³⁶ ထိုသို့ပါတီ ကိုယ်စားပြုမှုအစား နိုင်ငံတော် သမ္မတသည် ယခင် ပြည်နယ် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ၊ ကရင်ပြည်နယ် လွှတ်တော်တွင်း တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ် အစုအဖွဲ့တွင် ပါဝင်သည့် ဗိုလ်မှူးချုပ်ဇော်မင်းကို အဆိုပြုခဲ့ သည်။

ဤခြွင်းချက်၌ စိတ်ဝင်စားဖွယ်အကြောင်း ယုတ္တိ နှစ်ရပ်ကို တွေ့ရသည်။ ပထမအချက်မှာ ဗဟိုအစိုးရ၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် လျော်ညီမှုမရှိခဲ့လျှင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ဝန်ကြီးချုပ်ခန့်အပ်ခြင်းသည် ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်ရန် မလိုဆိုသည့် အချက်ကို မီးမောင်းထိုးပြလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဒုတိယအချက်အနေနှင့် ကရင်ပြည်နယ်ကိစ္စ၌ ပေါ်လွင်လာသည့် အကြောင်းမှာ ဗဟိုအစိုးရသည် နိုင်ငံရေးအရ ပွတ်တိုက်မှု ကြီးမားစွာပေါ်ပေါက်နိုင်သည့် ဒေသတွင် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပြုပြင်ရေးနှင့် အညီ နိုင်ငံရေးအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုကို အကန့်အသတ်နှင့်သာ လျှော့ချပေးခြင်းဖြစ်သည်။ စင်စစ်အားဖြင့် အစိုးရ အရာရှိများနှင့် ကရင်ပြည်နယ်ရှိ အတိုက်အခံပါတီ ကိုယ်စားလှယ်များကပါ ကြီးမားသော လက်နက်ကိုင် အင်အားစုများစွာ တည်ရှိနေသည့် အချက်က တပ်မတော်၏ ဩဇာသက်ရောက်မှု ဆက်လက်လိုအပ်ဆဲဖြစ်ကြောင်း ထောက်ပြကြသည်။¹³⁷ မည်သို့ဆိုစေ ကရင်ပြည်နယ်ကဲ့သို့ သို့မဟုတ် ယင်းထက်ပို၍ လုံခြုံရေးလိုအပ်ချက်ရှိသည့် ပြည်နယ်များတွင်မူ တစ်ချိန်က အရာရှိများအဖြစ် မှ ပင်စင်ယူခဲ့သည့် ရွေးကောက်ခံ ဝန်ကြီးချုပ်များကသာ ပုံမှန်တာဝန်ထမ်းဆောင်လျက်ရှိသည်။ ဤနေရာ၌ တူညီသော

¹³⁶ လူတွေ့ မေးမြန်းခြင်း၊ နိုင်ငံရေးပါတီ ကိုယ်စားလှယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်။
¹³⁷ လူတွေ့ မေးမြန်းခြင်း၊ နိုင်ငံရေးပါတီ ကိုယ်စားလှယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်။

အခြေအနေများစွာတွင် စစ်တပ်၏ အနေအထားမှာ တစ်သမတ်တည်း မရှိဘဲ၊ ယုံကြည်နိုင်မှု အပေါ် အခြေပြု၍ ဝန်ကြီးချုပ်ခန့်ထားခြင်းမျိုး ဖြစ်ကြောင်း ထောက်ပြလိုခြင်း ဖြစ်သည်။

ဒုတိယမြောက် ခြွင်းချက်အဖြစ် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးချုပ် အဖြစ် လစ်လပ်သွားသည့် နေရာ အစားထိုးရွေးချယ်ခြင်း ပုံစံကို ဖော်ပြလိုသည်။ နိုင်ငံတော် သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်သည် ယခင်နှစ် နိုဝင်ဘာလအတွင်း ဝန်ကြီးချုပ် ဦးခင်ဇော်၏ အနားယူမှုကို လက်ခံခဲ့ပြီး၊ ယင်းနေရာတွင် ယခင် တိုင်းဒေသကြီး ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်ဝန်ကြီး ဦးမြတ်ကိုအား ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် ရွေးချယ်ခန့်အပ်ခဲ့သည်။ ဤဖြစ်ရပ်သည် အစိုးရသစ်လက်ထက်တွင် အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် ပတ်သက်၍ အဆင့်မြင့် နယ်ဘက်အကြီးအကဲတစ်ဦးကို ပထမဦးဆုံးထုတ်ပယ်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ အချို့ ပြည်သူများပြောကြားချက်အရ ဝန်ကြီးချုပ် (ယခင် မန္တလေးတိုင်း စစ်ဌာနချုပ်တိုင်းမှူး) သည် ဆန်ဖြန့်ဖြူးရေး လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ခွင့်များအပေါ် အဂတိလိုက်စားမှု ပြုခဲ့၍ တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော် အမတ်များက နိုင်ငံတော် သမ္မတထံ အစီရင်ခံတင်ပြရာမှ ထုတ်ပယ်ခံရခြင်းဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။¹³⁸ ဤပြဿနာက ဖွဲ့စည်းပုံ အခင်းအကျင်းသစ်၏ တာဝန်ခံနိုင်စွမ်း ပေါ်ပေါက်မှု အလားအလာနှင့် တစ်ချိန်တည်းတွင် ဝန်ကြီးချုပ်များသည် နိုင်ငံတော် သမ္မတကို ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ တာဝန်ခံနိုင်စွမ်းရှိရမည် ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြလိုက်သည်။¹³⁹

ဝန်ကြီးချုပ်များ၏ ရာထူးအလိုက် လျော်ညီစွာ အပ်နှင်းထားသည့် အခွင့်အာဏာနှင့် တာဝန်ယူမှုများမှာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အုပ်ချုပ်ရေး နယ်ပယ်များစွာပေါ်လွှမ်းမိုးမှု ရှိသည်။ ဝန်ကြီးချုပ်သည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့ဝန်ကြီးများကို အမည်စာရင်းတင်သွင်းရပြီး၊ နိုင်ငံတော် သမ္မတ၏ ခွင့်ပြုချက်အရ ဝန်ကြီးဌာန အသီးသီးတွင် တာဝန်ချထား ရသည်။¹⁴⁰ အခန်းလေးတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် ဘဏ္ဍာရေးရာတွင် ဝန်ကြီးချုပ်သည် ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဘဏ္ဍာရေး ကော်မရှင်၏ ဒေသန္တရအဆင့် တစ်ဦးတည်း ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်ကာ၊ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးဘက်ဂျက် လျာထားမှုတွင် လွှမ်းမိုးနိုင်သည့် တစ်ဦးတည်းသော နောက်ဆုံးပုံဖော်သူလည်း ဖြစ်နေသည်။ ပြည်နယ် ဝန်ကြီးချုပ်သည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များနှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသ ဦးစီးအဖွဲ့မှ တင်သွင်းလာသည့် ဥပဒေများကို အတည်ပြု ပြဌာန်း လက်မှတ်ရေးထိုး ရသည့် အခွင့်အာဏာလည်း ရရှိထားသည်။

ဤဖြစ်စဉ်များက ဖော်ပြနေသည်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် ရည်ရွယ်ထားသည့် အစီအမံများ ထည့်သွင်းထားရှိပြီး၊ အမှန်တကယ် ကျင့်သုံးရာတွင် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ ပေါ်မူတည်၍ နိုင်ငံရေးအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု အလျော့အတင်းကို အခြေအနေပေါ် မူတည်လျက် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤ “နှစ်လမ်းသွား” စနစ်အရ အခြေခံဥပဒေဘောင်နှင့် အညီ အခွင့်အာဏာနှင့် နိုင်ငံရေး လုပ်ပိုင်ခွင့်တို့ ပေါ်ထွန်းရန် အကန့်အသတ်ရှိနေဆဲဖြစ်ပြီး၊ ကရင်ပြည်နယ်ကဲ့သို့ ဗဟိုအစိုးရအပေါ် မူဝါဒရေးရာ စိန်ခေါ်မှု ရှိနေဆဲဟု ယူဆသည့် ဒေသများ၌ ဤကန့်သတ်ချက်က ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာခြင်းဖြစ်သည်။ ဝန်ကြီးချုပ် ရွေးချယ်ခန့်အပ်မှုကို တိုင်းရင်းသားပါတီများက အဓိကထောက်ပြကြပြီး၊ ရှမ်းအမျိုးသားများ ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီမှ လက်ရှိတာဝန်ရှိသူ တစ်ဦးက “တိုင်းရင်းသားတွေ ပြင်ဆင်ချင်တာ အဲဒီအချက်ပဲ။ ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်က သမ္မတကို ရွေးချယ်သလို ဝန်ကြီးချုပ်တွေကို လည်း ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်တွေက ရွေးပြီးမှ သမ္မတက အတည်ပြုသင့်တာပေါ့”¹⁴¹ ဟု ထောက်ပြကြသည်။

မည်သို့ဖြစ်စေ ယင်းတို့အား ရွေးချယ်မှု အပေါ် ဗဟို၏ လွှမ်းမိုးမှုရှိနေသည့်တိုင် ဝန်ကြီးချုပ်များသည် အရေးပါသည့် အခွင့်အာဏာများ ဆုပ်ကိုင်ထားနိုင်ဆဲ ဖြစ်ပြီး၊ အချို့ ကိစ္စရပ်များတွင် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်း ဒေသန္တရ အကျိုးစီးပွားအတွက် ပြည်ထောင်စု အစိုးရနှင့် လက်တွဲဆောင်ရွက်နိုင်သည့် တက်ကြွသော ရပ်တည်သူများအဖြစ်တည်ရှိ နေပါသည်။ ဝန်ကြီးချုပ်တစ်ဦးက ဤသို့ပြောကြားခဲ့သည်။

“နိုင်ငံတော်ဟာ ပြည်ထောင်စု စနစ်နဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတာလို့ ကျွန်တော်တွေ့ရပါတယ်။ နိုင်ငံတော်ရဲ့ အခန်းကဏ္ဍက မူဝါဒရေးရာတွေ အပေါ်မှာ ဖြစ်သင့်တာပေါ့။ အခုဆိုရင်ပြည်နယ်တွေမှာလည်း သူ့အကျိုးသူသယ်ပိုးဖို့ အစိုးရတွေရှိနေပြီ။ ဒါ့ကြောင့် ဥပမာပြရရင် သူတို့ဟာ အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းတွေနဲ့ သူတို့ ကိုယ်တိုင်တွဲပြီး

¹³⁸ “လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုကြောင့် ဝန်ကြီးချုပ်ထုတ်ပယ်ခံရခြင်း”၊ လွတ်လပ်သော အာရှအသံ (၂၇ နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၁)။ <http://www.rfa.org> [accessed 2 August 2013].

¹³⁹ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ် အစိုးရဥပဒေ (နယက အမိန့် ၁၆/၂၀၁၀)ပုဒ်မ ၅၃(က)

¹⁴⁰ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် အစိုးရဥပဒေ (နယကအမိန့် ၁၆/၂၀၁၀) ပုဒ်မ ၈(ဆ)၊ ၁၀(ခ)

¹⁴¹ စိုးသန်းလင်း၊ “တိုင်းရင်းသား အုပ်စုများ အနေနှင့် ပြည်နယ်၏ အခွင့်အာဏာများ ပိုမိုတောင်းဆို”၊ Myanmar Times (27 May 2013)

ဆောင်ရွက်သင့်တာပေါ့။ နိုင်ငံတော် သမ္မတ ကိုယ်တိုင်က ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချဖို့ တွန်းအားပေးနေတာပဲ။ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော်တို့ ကိုယ်တိုင်က ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု စနစ်ထဲ ရှိနေဆဲပါ။¹⁴²

တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးများ

အခန်း နှစ်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း၊ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့ဝင် နယ်ဖက် ဝန်ကြီးများကို ဝန်ကြီးချုပ်က ရွေးချယ်၍၊ နိုင်ငံတော် သမ္မတက တာဝန်ပေးသည်။ လုံခြုံရေးနှင့် နယ်စပ်ရေးရာဝန်ကြီးကို တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က အမည် စာရင်းတင်သွင်းပြီး၊ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုအတွင်း လျော်ကန်သင့်မြတ်သော လူဦးရေကို ကိုယ်စားပြု သည့်၊ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးရေးရာဝန်ကြီးနှင့် ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ တိုင်း သို့မဟုတ် ဒေသဥက္ကဋ္ဌများဖြင့် ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသည်။

ဒေသန္တရအစိုးရ ဖွဲ့စည်းပုံ

ယေဘုယျအားဖြင့် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အားလုံး၏ ဝန်ကြီးများမှာ လုံခြုံရေးနှင့် နယ်စပ်ရေးရာ ဝန်ကြီးဖြစ်သည့် တပ်မတော်အရာရှိတစ်ဦးမှ လွဲ၍၊ ကျန်ဝန်ကြီးများသည် ရွေးကောက်ခံ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ချင်းပြည်နယ်တွင် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်က ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ပြဌာန်းချက်ကို အသုံးပြုပြီး၊ လူမှုရေးရာ ဝန်ကြီးနှင့် မွေးမြူရေး ဝန်ကြီးတို့ကို လွှတ်တော် ပြင်ပနိုင်ငံသားများထံမှ သင့်တော်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်များအစ ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ ဤသို့ရွေးချယ်ခဲ့သည့် ဖြစ်ရပ်က ဒေသန္တရအစိုးရသည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်အတွင်းရှိ မြို့နယ်များအားလုံးကို သေချာစွာ ကိုယ်စားပြုသည့် နည်းတူ သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာန တစ်ခုခြင်းအတွက် ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်သော ဗဟုသုတရှိသူကိုလည်း ရွေးချယ်တာဝန် ပေးနိုင်ကြောင်း ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။¹⁴³ ဤဖြစ်ရပ်က ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးအဖြစ် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးချုပ်က လျော်ကန် သင့်မြတ်သည့် အရည်အချင်းရှိသူဟု ယူဆပါက လွှတ်တော်ပြင်ပမှ နိုင်ငံသားတစ်ဦးကို ရွေးချယ်နိုင်ကြောင်း ညွှန်းဆိုလျက် ရှိသည်။ အတိုချုပ်ဖော်ပြရလျှင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေအရ ဝန်ကြီးချုပ် သို့မဟုတ် သူ၏ အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးသည် ရွေးကောက် တင်မြှောက်ခြင်းခံရသည့် ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်ရန် မလိုအပ်ပါ။

ဝန်ကြီးချုပ်သည် သူ၏ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ တိုင်းဦးစီးအဖွဲ့ သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ ဦးစီးအဖွဲ့ထံမှ ယင်းတို့၏ ဥက္ကဋ္ဌ အမည်စာရင်းကို ရယူရသည်။¹⁴⁴ ဝန်ကြီးချုပ်သည် သူရွေးချယ်ထားသော ဒေသန္တရ ဝန်ကြီးများနှင့် ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ တိုင်း/ဒေသ ဥက္ကဋ္ဌများ၏ အမည်စာရင်း အပြည့်အစုံကို ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်သို့ အတည်ပြုချက်ရယူရန် ပေးပို့ရသည်။ လွှတ်တော်သည် အမည်စာရင်းတင်သွင်းလာသည့် ဝန်ကြီး အတွက် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် ပြဌာန်းသည့် သတ်မှတ်အရည်အချင်းများနှင့် မပြည့်စုံကြောင်း အထင်အရှားပြသနိုင်လျှင် ငြင်းပယ်ခွင့်ရှိသည်။ လွှတ်တော်အနေနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးအပ်ရန် သဘော တူညီချက်မရသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ရှိခဲ့လျှင်၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အစား အမည်စာရင်းသစ်ကို ဝန်ကြီးချုပ်က ထပ်မံတင်သွင်းခွင့်ရှိသည်။ လွှတ်တော်၏ အတည်ပြုချက် ရရှိပြီးပါက နိုင်ငံတော် သမ္မတထံတင်ပြရပြီး၊ နိုင်ငံတော် သမ္မတသည် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ညှိနှိုင်းလျက် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီး တစ်ဦးချင်းအလိုက် တာဝန်ယူရမည့် ဝန်ကြီးဌာနများကို သတ်မှတ် တာဝန်ပေး ခန့်အပ် ရသည်။¹⁴⁵ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဥပဒေချုပ်၊ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် တရားလွှတ်တော် တရားသူကြီးချုပ် နှင့် တရားသူကြီးများ ခန့်အပ်တာဝန်ပေးရာတွင်လည်း ဝန်ကြီးချုပ်သည် ဖော်ပြခဲ့သည့် ခန့်အပ်ခြင်း ဖြစ်စဉ်များအတိုင်း ဆောင်ရွက် တာဝန်ပေးသည်။¹⁴⁶

ဤနေရာ၌ ထင်ရှားလာသည့် အချက်မှာ ရွေးချယ်တာဝန်ပေးလိုသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အမည်စာရင်းသည် အခြေခံအားဖြင့် ဝန်ကြီးချုပ်၏ လက်ဝယ်ရှိနေပြီး၊ သက်ဆိုင်ရာ ဌာနန္တရအလိုက် အတည်ပြုခန့်အပ်မှုကို နိုင်ငံတော် သမ္မတက ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသို့ ဌာနန္တရအလိုက် ကိုယ်စားလှယ်ရွေးချယ်ခန့်အပ်နိုင်မှု သြဇာအာဏာသည် ဗဟို၏ နိုင်ငံရေးအရ

¹⁴² လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း၊ ဝန်ကြီးချုပ်။
¹⁴³ အုပ်စုလိုက်ရည်ညွှန်းရွေးဖွဲ့ပွဲ၊ ချင်းပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့။
¹⁴⁴ ပြည်ထောင်စု သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၊ ၂၀(၁၈)၊ ပုဒ်မ ၂၆၂(က)။
¹⁴⁵ ပြည်ထောင်စု သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၊ ၂၀(၁၈)၊ ပုဒ်မ ၂၆၂(က)။
¹⁴⁶ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရဥပဒေ (နယ်က အမိန့်၊ ၁၆/၂၀၁၀)၊ ပုဒ်မ ၁၄(က)၊ ၁၇(က)၊ ၂၀(က)

ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည့် အချက်ပေါ် အခြေပြုကာ ယင်းတို့၏ လွှမ်းမိုးမှုကို ကန့်သတ်ခြင်း သို့မဟုတ် မဲဆန္ဒနယ်တို့၏ ဆန္ဒအပေါ်အလေးထားခြင်း တစ်ခုခု ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်လွှတ်တော်တွင် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် ၃၁နေရာ ရွေးချယ်ခံရပြီး ဒေသတွင်း အကြီးဆုံးပါတီ ဖြစ်သည့် ရှမ်းအမျိုးသားများ ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ (အက်စ်အန်ဒီပီ) အနေနှင့် နိုင်ငံရေးအရ အထူးအရေးပါသော သစ်တောနှင့် သတ္တု ရေးရာ ဝန်ကြီးခန့်ထားမှု၌ ပါတီ၏ အရေးပါသည့် သယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှု အကျိုးစီးပွား ဆိုင်ရာ မေးခွန်းများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။¹⁴⁷

စင်စစ်မှာ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရတစ်ဖွဲ့တွင် ပုံသေအားဖြင့် ဒေသန္တရ ဝန်ကြီး ၁၀ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းဖြင့် ဖွဲ့စည်းထား ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤဖွဲ့စည်းမှုသည် နိုင်ငံအဝှမ်း စံပြုပုံစံဖြစ်ပြီး၊ လူဦးရေ ဖြန့်ကျက်နေထိုင်မှုပုံစံကို အခြေပြု၍ လျော်ကန်သင့်မြတ်သော တိုင်းရင်းသားဦးရေပေါ်မူတည်သည့် တိုင်းရင်းသားရေးရာ ဝန်ကြီးအရေအတွက်မှာ ဒေသအလိုက်ကွဲပြား သွားသည်။ ဤဖြစ်စဉ်အရ တိုင်းရင်းသားရေးရာ ဝန်ကြီးမရှိသည့် ချင်းပြည်နယ်၌ အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ၁၀ဦးသာရှိပြီး၊ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ၁၇ဦးထိ ဖွဲ့စည်း ပေါ်ပေါက် လျက်ရှိသည်(ဇယား ၉၅)။¹⁴⁸ ဤပုံသဏ္ဍာန်နှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့ဝင် အနည်းအများမှာ ဒေသဆိုင်ရာ အခြေအနေများပေါ်မူတည်၍ ကွဲပြားခြင်းမဟုတ်ကြောင်း ကောက်ချက်ပြုနိုင်သည်။

ဇယား (၉) ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့ဝင်များ၏ ကျား-မ နှင့် ပါတီအလိုက်ဇယား။

State/ Region	Ayeyarwady	Chin	Kayin	Shan	Tanintharyi	Mon	Bago	Kachin	Kayah	Magway	Mandalay	Rakine	Sagaing	Yangon	Total
Cabinet	12	10	13	17	11	13	11	14	11	11	11	11	12	12	169
Male	11	10	13	17	11	13	11	12	11	11	11	11	12	11	165
Female	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	1	4
Military	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	14
USDP	10	5	5	12	10	10	8	8	10	8	9	6	9	7	117
NLD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
NUP	1	0	0	0	0	0	1	2	0	2	0	0	1	1	8
AMRDP	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	4
RNDP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	1	5
CPP	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2
CNP	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
SNDP	0	0	0	2	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0	5
UDPKS	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
KPP	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	3
PSDP	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
INDP	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
KNP	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Appoint/Ind*	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4

ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ ဖွဲ့စည်းမှုမှ ပေါ်ထွက်လာသည်မှာ ပြည်ခိုင်ဖြိုးပါတီ၏ ကြီးမားသော လွှမ်းမိုးမှုဖြစ်ပြီး၊ အစိုးရအဖွဲ့ဝင်အားလုံး၏ ၆၉ ရာခိုင်နှုန်း နေရာယူထားကာ အရပ်ဖက်ခန့်အပ်ခွင့် တစ်ခုတည်းပေါ် အခြေပြု တွက်ချက်ပါက ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းထိ မြင့်တက်သွားသည်။ ၂၀၁၀ရွေးကောက်ပွဲတွင် အဓိကကြီးစိုးခဲ့သည့် ပြည်ခိုင်ဖြိုး၏ လွှမ်းမိုးမှုအရ ဤစာရင်းဇယားမှာ အံ့ဩဖွယ် ကိစ္စမဟုတ်ပါ။ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် စုစုပေါင်း၏ ၅၆ရာခိုင်နှုန်းမှာ ပြည်ခိုင်ဖြိုးပါတီမှ ဖြစ်ပြီး တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ်များကို ဖယ်ထုတ်တွက်ချက်ပါက ယခင်အစိုးရအဖွဲ့ အမျိုးအစားအတိုင်း (၇၅ရာခိုင်နှုန်း) နေရာယူထားပါသည်။ အစိုးရအဖွဲ့ဝင် အရေအတွက်အရ ကျန်ပါတီများထဲမှ

¹⁴⁷ လူတွေ့ မေးမြန်းခြင်း၊ ပြည်နယ်ဝန်ကြီး။
¹⁴⁸ ရှမ်းပြည်နယ်၏ တိုင်းရင်းသားရေးရာ ဝန်ကြီးများမှာ ဗမာ၊ ကချင်၊ လီဆူး၊ လားဟူ၊ အခါ၊ အင်းသားနှင့် ကယား အပ်စုများကို ကိုယ်စားပြုသည်။

အများဆုံးနေရာရယူနိုင်သည့် ပါတီမှာ ဒုတိယစစ်တပ် ကျောထောက်နောက်ခံဖြစ်သည့် တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေးပါတီ (တစည) ဖြစ်ပြီး ရှစ်နေရာရရှိထားပါသည်။ အခြားပါတီ များမှာ မွန်ပြည်နယ်လုံးဆိုင်ရာ ဒီမိုကရေစီပါတီ (အေအမ်အာရီဒီပီ)၊ အက်စ်အန်အယ်လီဒီ နှင့် ကရင်ပြည်သူ့ပါတီ(ကေပီပီ) စသည့် တိုင်းရင်းသားပါတီများ ဖြစ်ပြီး ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအသီးသီး၌ အစိုးရအဖွဲ့ဝင် အဖြစ်ပါဝင်လျက်ရှိသည်။

အရေးကြီးဆုံး မေးခွန်းတစ်ရပ်မှာ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ ဖွဲ့စည်းမှုကို အခြားပါတီများက ရွေးကောက်ပွဲတွင် အများစုအနိုင်ရ ရွေးချယ်ခံရသော်ငြား၊ တစ်ပါတီတည်းက ကြီးစိုးလွှမ်းမိုး၍ အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များ လွယ်ကူစွာ ရွေးချယ်နိုင်ခြင်းသည် အနာဂတ်၌ ဆက်လက်အလုပ်ဖြစ် မဖြစ် ဆိုသည့်အချက်ဖြစ်သည်။ အစိုးရဖွဲ့စည်းမှုနှင့် ပတ်သက်၍ နောက်ဆုံးထောက်ပြလိုသည့် အချက်မှာ ကျား-မ တန်းတူ အခွင့်အရေးရရှိမှု ကွာဟချက်ကြီးမားနေခြင်းဖြစ်ပြီး၊ စုစုပေါင်းအစိုးရအဖွဲ့ဝင်၏ ၂.၅ ရာခိုင်နှုန်း သို့မဟုတ် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးဝန်ကြီးအဖြစ် အမျိုးသမီး လေးဦးသာ ပါဝင်ခြင်းဖြစ်သည်။

အစိုးရအဖွဲ့၏ အခွင့်အာဏာနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်တာများ

တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပါလီမန်ပုံစံ ဖွဲ့စည်းထားသည့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရသည် လွှတ်တော်တစ်ရပ်လုံးနှင့် ဆက်သွယ် ဆောင်ရွက်မှုပြုရာ၌ ယင်းအစိုးရအဖွဲ့၏ အချို့သော အခွင့်အာဏာဆိုင်ရာ ကိစ္စများမှာ မရေမရာရှိခဲ့ဖြစ်သည်။ ဤလေ့လာမှု ပြုခဲ့သည့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများတွင် ယေဘုယျ ခံယူချက်တစ်ခုမှာ အစိုးရအဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ရွေးချယ် တာဝန် ပေးပြီးသည့်နောက် အဆိုပါဝန်ကြီးတို့သည် “ပုံမှန်” လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် တစ်နည်းနည်းဖြင့် ရပ်တည်နိုင်ခြင်း မရှိတော့သည်ကို တွေ့ရသည်။ သွားရောက်ခဲ့သည့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအားလုံးနီးပါးရှိ အစိုးရအဖွဲ့ဝင်မဟုတ်သည့် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များက ပုံမှန် အစိုးရတာဝန်များအကြား ဆောင်ရွက်နေသည့် အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးများ၏ လွှတ်တော်၌ အကန့်အသတ်ဖြင့် ပါဝင်မှုကို စောဒကတက်ခဲ့ကြသည်။ ကွာဟမှုရှိသည့် ခံစားခွင့်များ၊ အဆောင်အယောင်နှင့် အစိုးရအိမ်ရာများ၌ အဆိုပါ ဝန်ကြီးများကို နေထိုင်ခွင့်ပြုခြင်းတို့ကလည်း ဤအမြင်ကို လေးနက်စွာ အားဖြည့်ပေးလျက်ရှိသည်။

မြို့နယ် နည်းပါးသော ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၌ ကြုံတွေ့ရသည့် ဆက်စပ်ပြဿနာ တစ်ရပ်မှာ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့ကို ရွေးချယ်အတည်ပြုပြီးသည် နှင့်တစ်ပြိုင်နက် လွှတ်တော်တွင်း အစိုးရအဖွဲ့၏ ကိုယ်စားလှယ် အချိုးအစား ကြီးမားသွားခြင်းဖြစ်သည်။ ကရင်နှင့် ချင်းကဲ့သို့သော ပြည်နယ်များတွင် အစိုးရအဖွဲ့ဝင်နှင့် တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ်များကို ချန်လှပ်ရေတွက်ပါက ရွေးကောက်ခံလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် လေးဦးသာ ကျန်ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် များက ဤအခြေအနေသည် ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရာ၌ ကိုယ်စားပြုမှု မူဘောင်ကျဉ်းမြောင်း လွန်းခြင်းနှင့် ဤပြည်နယ်ငယ်များတွင် လွှတ်တော်၏ သဘောထားတိမ်းညွတ်ရာအတိုင်း ဖြစ်တောင့်ဖြစ်ခဲ အခြေအနေမျိုး ရင်ဆိုင်နေရကြောင်း ထောက်ပြခဲ့ကြသည်။ မြို့နယ် အရေအတွက် နည်းပါးသော ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများရှိ အစိုးရအဖွဲ့နှင့် လွှတ်တော်အကြား ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသည့် ဤဘက်မညီမှုက ပြည်သူ့ကိုယ်စားပြု အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအဖြစ် လွှတ်တော်၏ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုတို့ကို သိသာစွာ လျော့ပါးစေသည်။

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် တိုင်းရင်းသားရေးရာ ဝန်ကြီးများ၏ အခွင့်အာဏာ သတ်မှတ်မှုမှာလည်း တစ်သမတ်တည်းမရှိ၍ တိုင်းရင်းသားအကျိုးစီးပွားကို ကိုယ်စားပြုဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း လျော့ပါးလျက်ရှိသည်။ တွေ့ရှိချက်များမှာ အရ သူတို့သည် အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်သော်လည်း လက်ဝေခံ သို့မဟုတ် အကန့်အသတ်များပြားသော ဝန်ကြီးဌာနအဖြစ် ရပ်တည် နေကြရသည်။ ရော့တီ တိုင်းဒေသကြီးကဲ့သို့ အချို့ဒေသများတွင် ချီးကျူးဖွယ်ရာ တစ်ရပ်မှာ တိုင်းရင်းသားရေးရာ ဝန်ကြီးများအနေနှင့် ယခင်ကစိတ်ပျက်အားငယ်ဖွယ် ခံစားခဲ့ကြရသော်လည်း သူတို့ကို နှင်းအပ်ထားသည့် ရာထူးနှင့် လျော်ညီစွာ အဆောင်အယောင် ခံစားခွင့်များကို တိုးမြှင့်ပေးခဲ့သည်။¹⁴⁹ နှိုင်းယှဉ်မှုအဖြစ် ပြည်နယ်တစ်ခုရှိ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာနမှ အစိုးရအဖွဲ့ အတွင်း ရေးမှူးတစ်ဦးက ပြည်နယ်အတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားရေးရာ ဝန်ကြီးများသည် “ပြည်နယ်အစိုးရ အဖွဲ့ဝင်များ လုံးဝမဟုတ်ကြောင်း” ရည်ညွှန်း ပြောဆိုခဲ့သည်။¹⁵⁰

ဤသုတေသနက ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ ကွဲပြားခြားနားသည့် လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မှု အလေ့အထများနှင့် ဝန်ကြီးချုပ်၏ အစိုးရအဖွဲ့ထံ အပြန်အလှန် တာဝန်ခံ ဆောင်ရွက်ပုံ များကို လေ့လာခဲ့သည်။ လေ့လာမှုအရ အချို့သော ဝန်ကြီးချုပ်များသည် အစိုးရအဖွဲ့၏ အခြားသော အပိုင်းကဏ္ဍများကို အပြည့်အဝ ထိန်းချုပ်ထား

¹⁴⁹ အုပ်စုလိုက် ရည်ညွှန်းဆွေးနွေးပွဲ၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ။
¹⁵⁰ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း၊ ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ အတွင်းရေးမှူး။

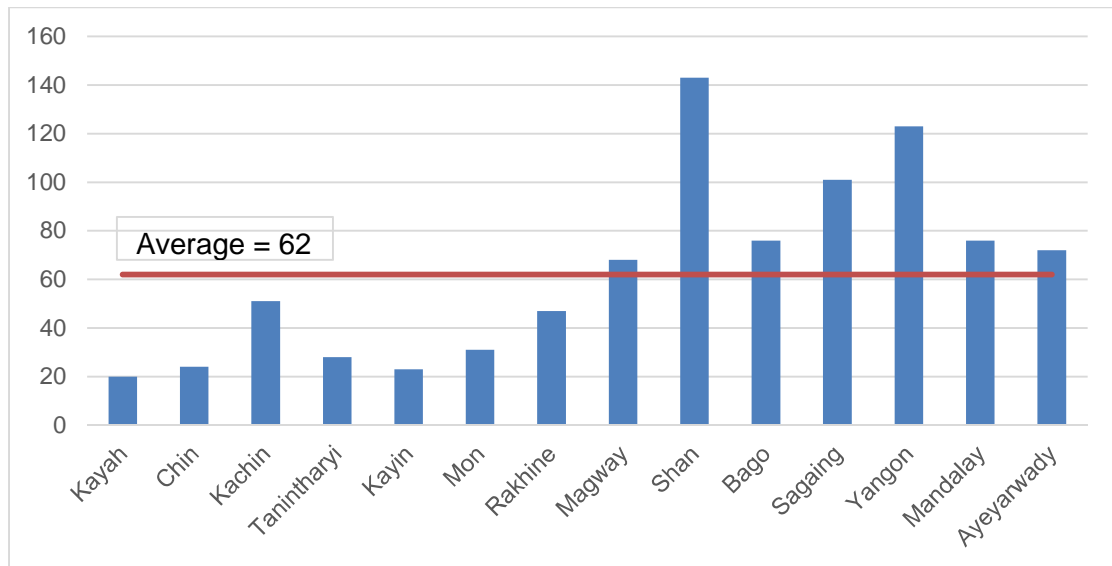
ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ပါတီကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက “ဝန်ကြီးချုပ်ဟာ အစိုးရကိုထိန်းချုပ်ထားပြီး၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် တွေကတော့ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရော စွမ်းဆောင်ရည်ပါ အားနည်းနေကြတယ်” ဟုထောက်ပြသကဲ့သို့၊ ဝန်ကြီးတစ်ဦးကလည်း ဝန်ကြီးချုပ်သည် သူ၏ အစိုးရ အဖွဲ့အတွင်း၌ သတင်းအချက်အလက်ပေးခြင်း မရှိကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။¹⁵¹

အခြားသော ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးရှိ အုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍ၏ ဦးဆောင်မှု ပုံသဏ္ဍာန်များကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာပါက ယခုကဲ့သို့ တွေ့ရှိရသည်။ ချင်းပြည်နယ်တွင် ဝန်ကြီးချုပ်သည် ချင်းတိုင်းရင်းသား တစ်ဦးဖြစ်ပြီး ပြည်နယ်အဆင့် စစ်တိုင်းမှူးအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သူဖြစ်သည်။ ဝန်ကြီးချုပ်သည် အစိုးရအဖွဲ့ အစည်းအဝေးများကို ပုံမှန်ခေါ်ယူကျင်းပကာ အရေးပါသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို စုပေါင်းဆွေးနွေး အတည်ပြုချက် ရယူခြင်း၊ ပြည်နယ်အတွင်း မြို့နယ် ၁၀မြို့နယ်၌ နေထိုင်သည့် သူ၏ ဝန်ကြီး တစ်ဦးစီအတွက် အလေးထားဆွေးနွေးချက်များ ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။¹⁵² အချို့သော ဒေသန္တရ အစိုးရများသည် နှစ်ပတ်လည်တစ်ကြိမ် အစည်းအဝေးကျင်းပလျက်ရှိသော်ငြား၊ မြို့နယ်နည်းပါးသည့် အစိုးရတစ်ဖွဲ့မှာ လွန်ခဲ့သည့် ခြောက်လအတွင်း အစည်းအဝေးတစ်ကြိမ်သာ ခေါ်ယူခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။¹⁵³ ယေဘုယျအားဖြင့် ဝန်ကြီးချုပ်သည် အစိုးရအဖွဲ့မှ တစ်ဆင့် မူဝါဒများ ရွေးချယ် ဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြင့် သူ၏ ဦးဆောင်မှု အခန်းကဏ္ဍကို ရယူခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြနိုင်သည်။

ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များ

ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များသည် အရွယ်အစားအားဖြင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ၂၀ဦး (ကယား ပြည်နယ်)မှ ၁၄၃ဦး (ရှမ်းပြည်နယ်)ထိ ကွာဟချက်ကြီးမား သကဲ့သို့ ကိုယ်စားလှယ်တို့၏ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် လွှတ်တော်အသီးသီး၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများမှာလည်း ခြားနားမှုရှိသည်။ စာတမ်းတွင် ဖော်ပြပြီးဖြစ်သည့်အတိုင်း အစိုးရအဖွဲ့ပေါ်ထွန်းသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် လွှတ်တော်ဝင်များသည် “သီးသန့်” လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ဦးရေနည်းပါသည့်အလျောက် ကိုယ်စားပြုဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း ကျဉ်းမြောင်းလျက်ရှိသည်။

ပုံညွှန်း (၁၄) ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များ (တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ်များ အပါအဝင်)

လွှတ်တော်၏ အနေအထားမှာလည်း ဒေသန္တရအစိုးရများကဲ့သို့ ပြည်ခိုင်ဖြိုး၏ လွှမ်းမိုးမှုတို့ တွေ့ရှိပြီး၊ ၂၀၁၀ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲတွင် နိုင်ငံအပိုင်း အန်အယ်လီဒီ၏ ရွေးကောက်ပွဲ သပိတ်မှောက်ကို ကျယ်ပြန့်စွာ ထင်ဟပ် လျက်ရှိသည်။ အခြားသောပါတီများမှာ အများအားဖြင့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးနှစ်ခု သို့မဟုတ် သုံးခုတွင်ရှိနေသည်။ ဒေသ ဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုဆိုင်ရာ ပါတီများဖြစ်သည်။ ၂၀၁၀ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပချိန်၌ “တိုင်းရင်းသား အခြေပြု”

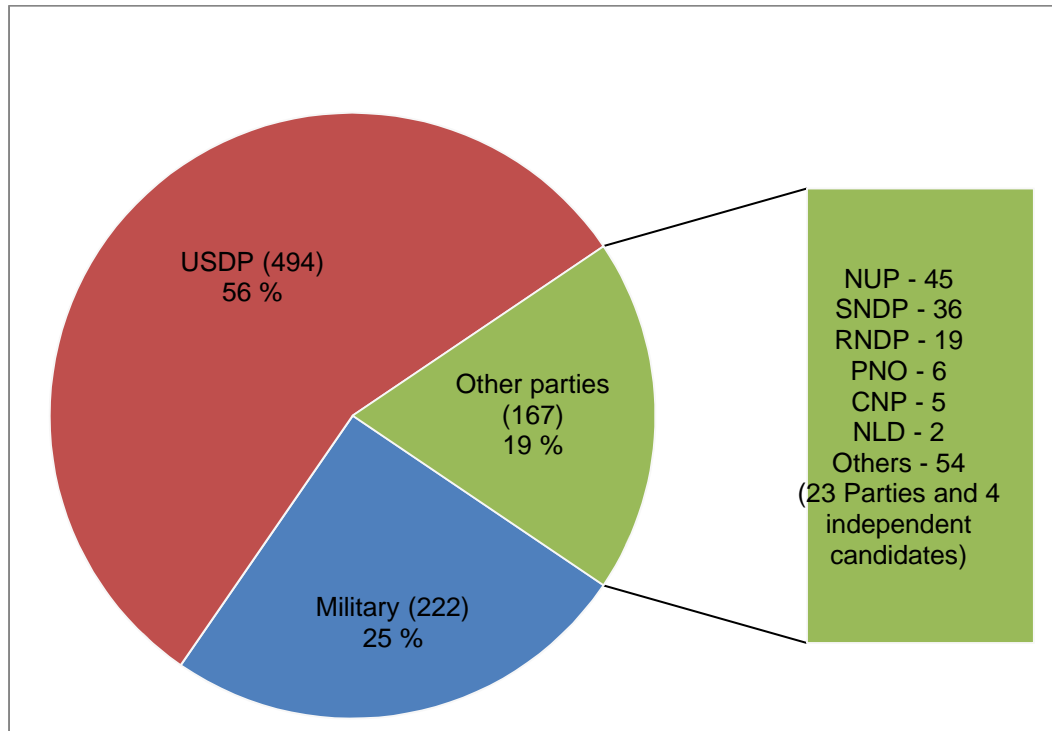
¹⁵¹ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း၊ ပါတီကိုယ်စားလှယ် နှင့် ပြည်နယ် ဝန်ကြီးများ။
¹⁵² အုပ်စုလိုက် ရည်ညွှန်းဆွေးနွေးပွဲ၊ အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီးများ၊ ချင်းပြည်နယ်။
¹⁵³ လူတွေ့မေးမြန်းမှုများ၊ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးများ။

၂၁ပါတီရှိကြောင်းတွေ့ရသည်။¹⁵⁴ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်တွင် ကိုယ်စားလှယ် ၃၆ဦး ရွေးကောက်ခံရသည့် ရှမ်းအမျိုးသားများ ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ (အက်စ်အန်ဒီပီ)နှင့် ကိုယ်စားလှယ် ၁၉ဦးရွေးကောက်ခံရသည့် ရခိုင်တိုင်းရင်းသားများ တိုးတက်ရေးပါတီ (အာဂ်အန်ဒီပီ) တို့မှာ အင်အားအကြီးဆုံး တိုင်းရင်းသား ပါတီ နှစ်ခုဖြစ်သည်။

အစိုးရအဖွဲ့တွင် ပါဝင်မှုနည်းပါးသည့် နည်းတူ၊ ဤတိုင်းရင်းသားပါတီများ အနေနဲ့ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် စုစုပေါင်း၏ ၁၄ရာခိုင်နှုန်းသာ ရွေးကောက်ခံရခြင်းဖြစ်ပြီး တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ်များကို ထည့်သွင်း တွက်ချက်ခြင်း မပြုပါမှ ၁၈ရာခိုင်နှုန်း ရှိကြောင်းတွေ့ရသည်။ ဤကိုယ်စားလှယ် အရေအတွက်သည် ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်း အကန့်အသတ် ကြီးစွာ တည်ရှိနေသော်ငြား ပြည်ထောင်စုအဆင့် အောက်လွှတ်တော်ဖြစ်သည့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် တိုင်းရင်းသားပါတီ ကိုယ်စားပြု ရွေးချယ်ခံ အချိုးအစားထက် ပိုမိုမြင့်မားပါသည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်၌ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် စုစုပေါင်း၏ ၁၂ရာခိုင်နှုန်းသာ ဒေသခံနှင့် တိုင်းရင်းသားပါတီ ကိုယ်စားလှယ်များဖြစ်ပြီး၊ တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ်များကို ချန်လှပ်တွက်ချက်လျင် ၁၅ရာခိုင်နှုန်း ရှိသည်။

စုစုပေါင်း ကိုယ်စားလှယ် ၈၈၃ဦးတွင် အမျိုးသမီး ၂၅၅ဦးသာပါဝင်၍ ၂.၇ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ်များကို ချန်လှပ် ရေတွက်ပါက ၃.၆ ရာခိုင်နှုန်းရှိကာ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော် ငါးခုတွင် အမျိုးသမီးကိုယ်စားလှယ် လုံးဝမပါရှိပါ။ လွှတ်တော်အားလုံးတွင် အင်အားအများဆုံးဖြစ်သည့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့တွင် အမျိုးသမီး လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် ရွေးကောက် တင်မြှောက်ခံရမှု အချိုးအစား အမြင့်ဆုံးအဖြစ် (၆ရာခိုင်နှုန်း မှ ၇ရာခိုင်နှုန်းအကြား)ရှိသည်။ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များ၌ ကျား-မ ကိုယ်စားလှယ် အခြေအနေနှင့် ပါတီအလိုက်ဇယားကို ဤသုတေသန၏ နောက်ဆက်တွဲ (ငါး)တွင် လည်းကောင်း၊ ပုံညွှန်း (၁၅)တွင် လည်းကောင်းဖော်ပြထားသည်။

ပုံညွှန်း (၁၅) ပါတီအလိုက် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ (၈၈၃ဦး)

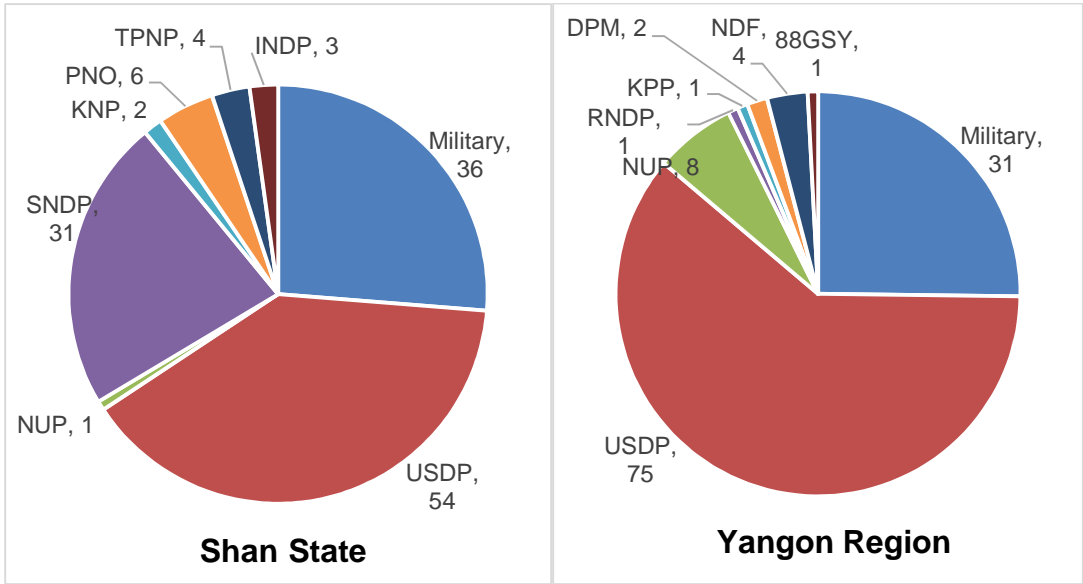

မည်သို့ဆိုစေ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် လေ့လာသည့်အခါ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုအလိုက် နှင့် ဒေသအလိုက် ပါတီများ၏ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ ရွေးချယ်တင်မြှောက်နိုင်မှု အချိုးအစားမှာ ပိုမိုမြင့်မားလာသည်ကို တွေ့ရ

¹⁵⁴ Ardeth Maung Thawngmung (2011): 27၅။

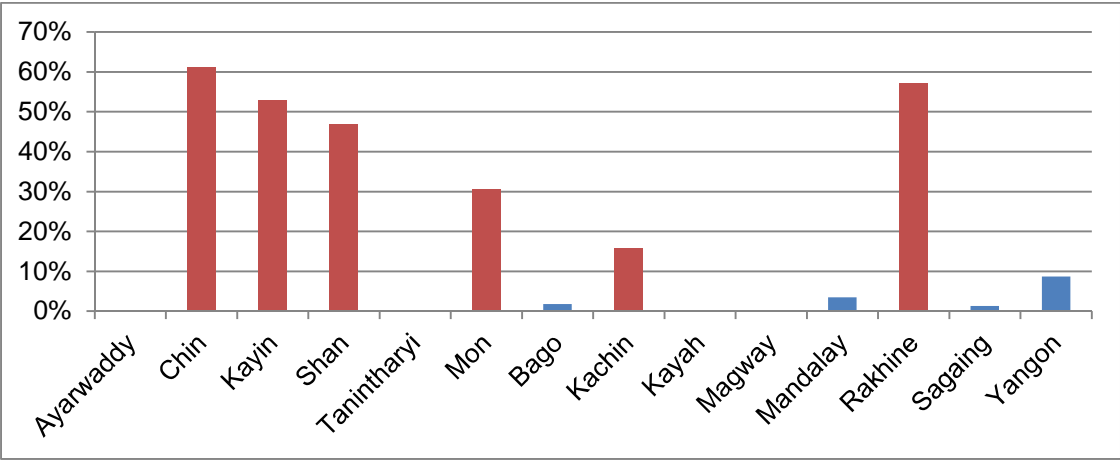
သည်။ ချင်းပြည်နယ်တွင် စုစုပေါင်း လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်၏ ၄၆ရာခိုင်နှုန်း၊ တစ်နည်းဆိုသော် ရွေးကောက်ခံ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ၆၁ရာခိုင်နှုန်းအထိ တိုင်းရင်းသားပါတီများက ရွေးချယ်ခံရသည်။ အလားတူ ကျန်ပြည်နယ်များဖြစ်သည့် ရခိုင်၊ ကရင်၊ ရှမ်းနှင့် မွန်ပြည်နယ်တို့တွင် ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ် စုစုပေါင်း၏ ၅၇၊ ၅၃၊ ၄၇ နှင့် ၃၀ရာခိုင်နှုန်း အသီးသီး တိုင်းရင်းသား ပါတီများ ရွေးကောက်ခံရသည်(ပုံညွှန်း ၁၆ နှင့် ၁၇)။

ပုံညွှန်း (၁၆နှင့် ၁၇) ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်အခြေအနေ

ဤနေရာတွင် ရှင်းလင်းမြင်သာသည့် အချက်မှာ ဖော်ပြခဲ့သည့် ပြည်နယ်များ၌ တိုင်းရင်းသား သို့မဟုတ် ဒေသခံပါတီများ ခိုင်မာသည့် ကိုယ်စားပြုမှု တွေ့ရှိရသော်လည်း ကယားပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများတွင်မူ များစွာ အားနည်းလျက်ရှိသည်။ ဤသို့အားနည်းလျက်ရှိသော တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများ၏ ကိုယ်စားပြုမှု အနေအထားမှာ ပြည်ထောင်စု အဆင့် လွှတ်တော်များ သို့မဟုတ် အရပ်ဖက်နှင့် စစ်ဖက် အင်စတီကျူးရှင်းများထိ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပေါ်ပေါက်လျက် ရှိသည်။

ပုံညွှန်း (၁၈) ဒေသဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသားပါတီများမှ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းခံရသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အချိုးအစား

ပြည်နယ် လွှတ်တော်များအတွင်း တိုင်းရင်းသားပါတီများ နေရာရရှိမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဖြည့်စွက်တင်ပြလိုသည်မှာ ပြည်ခိုင်ဖြိုးပါတီ၏ ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်အချို့တွင် တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်လျက်ရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ကရင်ပြည်နယ်တွင် ပြည်နယ် လွှတ်တော်၌ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံရသော ပြည်ခိုင်ဖြိုး ကိုယ်စားလှယ် ခြောက်ဦးအနက် ငါးဦးမှာ ကရင်လူမျိုးများဖြစ်ပြီး၊ အခြားပြည်နယ်များ၌ ဤအချိုးအစားအောက် လျော့နည်းလျက်ရှိသည်။¹⁵⁵ ရှမ်းပြည်နယ် ဝန်ကြီးချုပ်သည် ဓနုလူမျိုးဖြစ်ကာ ကချင်နှင့် မွန်ပြည်နယ် ဝန်ကြီးချုပ်များမှာလည်း ပြည်နယ်နေရင်း တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုဝင်များ ဖြစ်ကြသည်။

ပြည်နယ် လွှတ်တော်များ ဖွဲ့စည်းပေါ်ပေါက်လာခြင်းသည် တိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ ရည်မှန်းချက်များနှင့် နှစ်နာမှုများကို ကိုယ်စားပြုဖော်ပြနိုင်သည့် အရေးပါသော လမ်းစတစ်ရပ် ပေါ်ထွန်းလာခြင်းဖြစ်ပြီး၊ သီအိုရီအရ ကွဲပြားခြားနား မှုရှိနေသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းများကြား ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးဖြစ်စဉ်၏ အရေးအပါဆုံး ရလဒ်များစွာအနက် တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ သရုပ်ခွဲ စိစစ်လေ့လာသူများက တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အရပ်ဖက် လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ တက်ကြွ လှုပ်ရှား ပါဝင်နိုင်စွမ်း အရေးပါမှု ပိုမိုမြင့်မားလာသည်ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် "တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုတွေရဲ့ နိုင်ငံရေးဟာ လက်နက်ကိုင် လမ်းစဉ် ကျော်လွန်သွားပြီး၊ နိုင်ငံရေးအရ အပြောင်းအလဲနဲ့ နိုင်ငံရေးအရ ဖြစ်တည်နိုင်မှုဘက်ကို ပိုမိုအရေးပါတဲ့ ရွေ့လျားမှု ဖြစ်စေကြောင်း" သုံးသပ်ခဲ့ကြသည်။¹⁵⁶ ပြည်နယ် လွှတ်တော်များ အနေနဲ့ ဤလှုပ်ရှားမှုများ၏ လားရာ နိုင်ငံရေးလမ်းကြောင်းများကို ပိုမို အကောင်အထည် ဖော်နိုင်သည် နှင့်အမျှ အရေးပါလှသည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု တစ်ရပ်အဖြစ် ဆောင်ကြဉ်းပေးနိုင်လာမည်။

မည်သို့ဆိုစေ နိုင်ငံရေးအရ ကိုယ်စားပြုမှုနှင့် ပဋိပက္ခဖြေရှင်းမှုဆိုင်ရာ ပေါ်ထွန်းလာသည့် လမ်းစများ၏ အကောင်းအဆိုး အကြောင်းအကျိုး တို့သည် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မှုများနှင့် အစိုးရအတွင်း လွှတ်တော်၏ အခွင့်အာဏာ၊ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအတွင်း နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုသည့် အချက်နှစ်ရပ်အပေါ် လေးနက်စွာ မှီတည်လျက်ရှိသည်။ ဤတိုင်းရင်းသားပါတီများ အနေနှင့် လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားတို့၏ နိုင်ငံရေးအရ ကိုယ်စားပြု နိုင်စွမ်းကို စိတ်တိုင်းကျ လက်ပါးကြီးအုပ်ခွင့်လည်း မရှိကြောင်း အလေးထားဖော်ပြလိုသည်။ အစိုးရမဟုတ်သော လက်နက်ကိုင် အင်အားစုများအနေနှင့် တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုနယ်မြေအတွင်း "မြေပေါ်"ပါတီအဖြစ် ရပ်တည်နေနိုင်သည့် အဆိုပါ ပါတီများနှင့် အချို့ ကိစ္စရပ်များတွင် သဘောထားကွဲပြားလျက်၊ အချို့ကိစ္စများတွင် လက်တွဲဆောင်ရွက်နိုင်သည့်အတွက် ပါတီတို့၏ ဥပဒေအရ တရားဝင် ရပ်တည် နိုင်မှုကို လိုလားလျက်ရှိပါသည်။¹⁵⁷

လွှတ်တော်၏ အခွင့်အာဏာနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်တာများ

ပုံမှန်အားဖြင့် လွှတ်တော်၏ အခွင့်အာဏာသည် မရေမရာဖြစ်နေသည့် ဗဟိုနှင့် ဒေသန္တရ ကိစ္စရပ်များကို ဖော်ထုတ် ဆွေးနွေးခြင်း၊ အဆိုပြုချက်များတင်သွင်းခြင်း၊ ဇယား ၂ တွင်ဖော်ပြထားသည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ဥပဒေပြုစာရင်းများ အတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ရာ၌ လွှတ်တော်များသည် ယင်းတို့၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများနှင့် ပတ်သက်သည့် ယေဘုယျ အမြင်ရှိသော်လည်း လွှတ်တော်၏ အရွယ်အစားခြားနားမှု၊ ကိုယ်စားလှယ်တို့၏ စွမ်းဆောင်ရည်၊ အစိုးရအဖွဲ့နှင့် ဆက်ဆံ ရေး ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဌာနတို့ အစပ်အဟက်ပေါ်မူတည်၍ ယင်းလွှတ်တော်တို့၏ လုပ်ငန်းပြီးမြောက်မှုမှာ ကွဲပြားလျက်ရှိသည်။

¹⁵⁵ Ardeth Maung Thawngmung (2011): 34၅။
¹⁵⁶ Ardeth Maung Thawngmung (2011): X ၅၅။
¹⁵⁷ South (2012): 21၅။

မှတ်စု (၇) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက နှင်းအပ်ထားသည့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များ၏ အခန်းကဏ္ဍ

- ၁၇၅။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်အစည်းအဝေး၌ အောက်ပါကိစ္စရပ်များ ဆောင်ရွက် သည်-
- (က) နိုင်ငံတော်သမ္မတပြောကြားသည့် မိန့်ခွန်းကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်း။
 - (ခ) နိုင်ငံတော်သမ္မတကပေးပို့သော သဝဏ်လွှာနှင့် ဥက္ကဋ္ဌက ခွင့်ပြုသော အခြားသဝဏ်လွှာများ ကို ဖတ်ကြားခြင်း၊ မှတ်တမ်းတင်ခြင်း။
 - (ဂ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်ပြောကြားသည့် မိန့်ခွန်းကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်း။
 - (ဃ) ဥပဒေကြမ်းတင်သွင်းခြင်း၊ ဆွေးနွေးခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်း။
 - (င) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရလည်းကောင်း၊ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်က ဆောင်ရွက်ရမည့် ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဆွေးနွေးခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်း။
 - (စ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်သို့တင်သွင်းသည့်အစီရင်ခံစာများကို ဆွေးနွေးခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်း၊ မှတ်တမ်းတင်ခြင်း။
 - (ဆ) အဆိုတင်သွင်းခြင်း၊ ဆွေးနွေးခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်း။
 - (ဇ) မေးခွန်းမေးမြန်းခြင်း၊ ဖြေကြားခြင်း။
 - (ဈ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌက ခွင့်ပြုသည့် ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း ၍ ဆောင်ရွက်ခြင်း။

လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ရာတွင် နှင်းအပ်ထားသည့် အခွင့်အာဏာအရ ယင်းတို့လုပ်ဆောင်လျက် ရှိသော ကျယ်ပြန့်သည့် ဆောင်ရွက်ချက် လေးခုကို ဖြေကြားခဲ့သည်။

ဒေသခံတို့၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် နှစ်နာချက်များ ဖော်ပြရာ လမ်းကြောင်းတစ်ခုအဖြစ်ဆောင်ရွက်ခြင်း ။ ။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် များသည် သူတို့ကိုယ်သူတို့ အခြားသောအာဏာပိုင်များထက် ပိုမို၍ လူထုနှင့် နီးစပ်သည်ဟု ရှုမြင်ကြပြီး၊ “လွှတ်တော်အသံသည် ပြည်သူ့အသံဖြစ်၍ ပြည်သူ့ ဆန္ဒကို အစိုးရထံတင်ပြရမည်” ဖြစ်ကြောင်း ယင်းတို့၏ အမြင်ကို ပြောကြားခဲ့သည်။¹⁵⁸ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ အားလုံးရှိ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များက ဒေသခံတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို အားကောင်းမောင်းသန် မြှင့်တင် ပေးနိုင်သည့် ဒေသအလိုက် သယံဇာတ ရေးရာ ကိစ္စကို တင်ပြခဲ့ကြသည်။ သာကေအနေနဲ့ တနင်္သာရီ တိုင်းဒေသကြီးတွင် ကျယ်ပြန့် သော ကမ်းနီးငါးဖမ်း သင်္ဘောများမှ ရေလုပ်သားတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များက မြှင့်တင်ပေးလိုပြီး၊ ဧရာဝတီ တိုင်းဒေသကြီး၌ ဆည်မြောင်းတာဝန်များနှင့် ကမ်းရိုးတမ်းရေစီးကြောင်း စီမံခန့်ခွဲမှုများက အရေးကြီးကိစ္စရပ်များအဖြစ် တည်ရှိကာ၊ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ဒေသခံတို့က ခိုင်လုံသောအကြောင်းပြချက် ပေးနိုင်စွမ်းမရှိသည့် အဝေးပြေးဂိတ် ကောက်ခံရေးစခန်းများနှင့် မြေယာ သိမ်းယူမှုများကို စောဒက တက်ခဲ့ကြသည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် ယင်းတို့၏ အခွင့်အာဏာနှင့် အညီ စောဒကပေါင်းများစွာကို နားထောင်ရသော်လည်း၊ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်အများစုမှာ တိုက်ရိုက်ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းနိုင်သည့် လမ်းစပေါ်မူ နည်းပါးသဖြင့် စိတ်ပျက် အားလျော့ လျက်ရှိသည်။ ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးက ဆိုလျှင် “လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးရဲ့ အာဏာနဲ့ လုပ်ပိုင်ခွင့်က အင်မတန် နည်းပါးတဲ့အတွက် တောင်းဆိုသမျှကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်တာမရှိဘဲ ပြည်သူ့ ဆန္ဒတွေနားထောင် မှတ်သားထားရုံဘဲ” ဟုပြောကြားခဲ့သည်။¹⁵⁹

¹⁵⁸ အုပ်စုလိုက် ရည်ညွှန်းဆွေးနွေးပွဲ၊ ပြည်နယ် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ။
¹⁵⁹ အုပ်စုလိုက် ရည်ညွှန်းဆွေးနွေးပွဲ၊ ပြည်နယ် အသီးသီးရှိ ပြည်နယ်လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ။

လေ့လာခဲ့သည့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအသီးသီးတွင် မြေယာအငြင်းပွားမှု ပြဿနာကို အမြဲတစေတွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ အနေနှင့် ပြဿနာပေါင်းများစွာကို လက်ခံသိရှိသော်ငြား သူတို့အနေနှင့် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခြင်း မရှိကြောင်း ခံစားနေကြရ၏။ မြေယာ ပြဿနာမှာလည်း ဒေသအလိုက် အမျိုးအစားများစွာ ကွဲပြားသည်။ ဥပမာအားဖြင့် တနင်္သာရီ တိုင်းဒေသကြီးတွင် ထားဝယ်အထူး စီးပွားရေးဇုန် စီမံကိန်းနှင့် ပတ်သက်သည့် မြေယာ သိမ်းယူမှုများအပေါ် နှစ်နာကြေးပေးလျော်သည့် ကိစ္စအတွက် ပွဲစားများ၊ လူလတ်တန်းစားများနှင့် ထိခိုက်ခံ ဒေသန္တရ လူ့အဖွဲ့အစည်းထိ အထူးအာရုံစိုက်နေရ၏။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် အခြေခံအကျိုးစီးပွားမှာ သတ္တုတူးဖော်ထုတ်လုပ်ခြင်းဖြစ်ပြီး အခြား သယံဇာတ ရင်းမြစ် နုတ်သိမ်းမှုမှာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ဒေသခံ လူ့အဖွဲ့အစည်းပိုင် မြေယာများကို သိမ်းယူခြင်းဖြစ်သည်။ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ အနေနှင့် အကန့်အသတ်ပြုခြင်း ခံရသည့် ယင်းတို့၏ ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မှု အတိုင်းအဆကို စိတ်ပျက်အားလျော့ကာ၊ ဤဒေသခံများအား အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာန သို့မဟုတ် အခြား အဆင့်မြင့်အရာရှိများထံ တိုင်ကြားစာပေးပို့ရန်သာ အကြံပြုနိုင်သည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အချို့က မြေယာ ကိစ္စများနှင့် ပတ်သက်၍ ယင်းတို့ ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းအတွက် ကန့်သတ်ချက် တစ်ရပ်မှာ နေရာတကာ ပါဝင်လျက်ရှိသည့် ဝေ/အုပ်ချုပ်ရေးဌာန နှင့် ဆက်ယှက်ခြင်းမရှိသည့် ကြားခံအဖွဲ့အစည်း” ပေါ်ထွက်လာမှု မရှိခြင်း ဟုထောက်ပြကြသည်။¹⁶⁰ တရားစီရင်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ တင်ပြလာသည့် မကျေနပ်ချက်များကို အထူးပြု ကိစ္စရပ်တစ်ခုအနေနှင့် လွှတ်တော်များက ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းမရှိပါ။

လွှတ်တော်တို့သည် ပြည်သူ့ရေးရာများကို ကျိုးကြောင်းဆီလျော်စွာ တာဝန်ခံရသည့် အခွင့်အာဏာအရ ဆောင်ရွက်လျက် ရှိသည့် နည်းတူ၊ အရပ်ဖက် လူ့အဖွဲ့အစည်းကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်နေသူများ အနေနှင့် ယင်းတို့၏ နှစ်နာချက်များကို ပြီးမြောက်အောင်မြင်စွာ ဖြေရှင်းပေးနိုင်မည့် လမ်းကြောင်းတစ်ခုအဖြစ် ယုံကြည်ရန် ခံယဉ်းလျက်ရှိသည်။ အရပ်ဖက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများက အခြားသော မကျေနပ်ချက်များနည်းတူ မြေယာ ကိစ္စများ ဖြေရှင်းရန် ကြိုးပမ်းရာ၌ ရွေးချယ်ရန် မဟာဗျူဟာ လမ်းကြောင်း နှစ်ခုအနက် တစ်ခုကို လုပ်ဆောင်ရန် ကြိမ်ဖန်များစွာ ညွှန်းဆိုခဲ့ကြသည်။ ပထမဗျူဟာမှာ လူမျိုးစု သို့မဟုတ် ပါတီအနေနှင့် ပေါ်ပေါက်လာသည့် ပြဿနာကို တိကျစွာ တာဝန်ယူဖြေရှင်းနိုင်စွမ်းရှိသော ဝန်ကြီးချုပ်သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော်အဆင့် ရွေးချယ်ခံကိုယ်စားလှယ်များ (ပြည်ထောင်စုအဆင့်) နှင့် ချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယ နည်းလမ်းမှာ ပေါ်ပေါက်နေသည့် ပြဿနာများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သိရှိလာရေးအတွက် ဆန္ဒပြပွဲများ သို့မဟုတ် လူထုလှုပ်ရှားမှုများဖြင့် ခင်းကျင်း ဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်သည်။ ဤနေရာတွင် အရေးကြီးသည့် မှတ်ချက်တစ်ခုကို ဖော်ပြရလျှင် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ ကိုယ်တိုင် ရော၊ နိုင်ငံတစ်ပုဒ်ရှိ ရှေ့နေ အသင်းတစ်ခု အပါအဝင် ဖြစ်သည့် အရပ်ဖက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများ အားလုံးသို့ ဒေသန္တရတရားရုံးများကို ယင်းတို့၏ နှစ်နာချက်များကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်မည့် လမ်းကြောင်း တစ်ခုအဖြစ် လွန်စွာ အယုံအကြည် ကင်းမဲ့လျက် ရှိကြောင်းပင် ဖြစ်သည်။¹⁶¹

ဝန်ကြီးများသို့ မေးခွန်းမေးမြန်းခြင်း ။ ။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ အနေနှင့် တိုင်ကြား တင်ပြချက်များ အပေါ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့် အညီ ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် ပုံမှန်လမ်းကြောင်းတစ်ခုမှာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရသို့ မေးခွန်းများ မေးမြန်းခြင်းပင် ဖြစ်သည်။¹⁶² ကိုယ်စားလှယ်အချို့က ဤအချက်သည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအပေါ် “တတ်နိုင် သမျှ အာဏာပိုင်ခြား သုံးစွဲခြင်းနှင့် အချင်းချင်း အပြန်အလှန် ထိန်းကျောင်းခြင်း”အခြေခံမူနှင့်အညီ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မလျော့ပါးစေရေး အတွက် အခြေခံမူနှင့်အညီ အခွင့်အလမ်းတစ်ခုအဖြစ် ရှုမြင်ကြသည်။¹⁶³ လွှတ်တော်၌မှတ်တမ်းတင်ထားသော မေးခွန်းမေးမြန်းမှုများမှာ (ချင်းပြည်နယ်)တွင် မေးခွန်း (၁၉)ခုမှ (ရှမ်းပြည်နယ်)တွင် မေးခွန်း ၁၄၇အတွင်းရှိပြီး ယင်းမေးခွန်းများကို တရားဝင်ပြန်တမ်း သို့မဟုတ် မှတ်တမ်းအဖြစ်ထားရှိခြင်း ရှိမရှိ သိရှိရန် အခွင့်မသာပါ။ သီအိုရီအရ ဆိုလျှင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်တိုင်းတွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို ဝေဖန်သုံးသပ်ရန်နှင့် အထူးသဖြင့် မေးခွန်းများ၊ ကတိများ နှင့် လွှတ်တော်သို့ အာမခံချက်များကို တာဝန်ယူ စောင့်ကြပ်မည့် “အစိုးရ၏ အာမခံချက်များ၊ ကတိများနှင့် တာဝန်ခံချက်များ စိစစ်ရေး

¹⁶⁰ အုပ်စုလိုက် ရည်ညွှန်းဆွေးနွေးပွဲ၊ တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ။
¹⁶¹ အုပ်စုလိုက် ရည်ညွှန်းဆွေးနွေးပွဲများ၊ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများရှိ အရပ်ဖက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများ။
¹⁶² ပြည်ထောင်စု သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၊ ၂၀၀၈၊ ပုဒ်မ ၁၇၅(ဇ)။
¹⁶³ အုပ်စုလိုက် ရည်ညွှန်းဆွေးနွေးပွဲ၊ တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်။

ကော်မတီ”ကို ဖွဲ့စည်းနိုင်သည်။¹⁶⁴ မည်သို့ဆိုစေ လက်တွေ့အားဖြင့် ဧရာဝတီကဲ့သို့ တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုမှအပ ဤကော်မတီများ၏ ထိရောက်နိုင်စွမ်း အားနည်းလျက်ရှိသည်။

ဗဟိုအာဏာပိုင်များထံ အဆိုပြုလွှာတင်သွင်းခြင်း ။ ။ လွှတ်တော်များတွင် ဥပဒေပြုရေး လုပ်ဆောင်သကဲ့သို့ မေးခွန်းများ မေးမြန်းခြင်း၊ အဆိုတင်သွင်းခြင်းနှင့် ဥပဒေကြမ်း တင်သွင်းခြင်းတို့ကို သီးခြားစီဆောင်ရွက်ကြသည်။ အဆိုများတွင် ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးကဲ့သို့ ဒေသအလိုက် ဦးစားပေးအစီအစဉ်များ သို့မဟုတ် ဥပဒေကြမ်းအဖြစ် တင်သွင်းရန် မလိုအပ်သည့် မူဝါဒရေးရာ အပြောင်းအလဲများ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဥပဒေပြုစာရင်းတွင် မပါဝင်သည့် အကြောင်းအရာများကို အကြံပြုချက်များနှင့် အဆိုပြုနိုင်သည်။ ကျယ်ပြန့်သော အမြင်ရှိပါက အကြံပြုချက်များ အမှန်တကယ် ရလဒ်ပေါ်ထွက်ရေးအတွက် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်မှ ပြည်ထောင်စုအဆင့်သို့ ရောက်ရှိရန် အဆိုများကို နေပြည်တော်ရှိ ဗဟိုအာဏာပိုင်များ သိရှိရန် လိုအပ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်သည် ယင်း၏ ဒေသန္တရ အကျိုးစီးပွားဖြစ်သည့် ရေသယံဇာတစီမံခန့်ခွဲမှု နှင့်ပတ်သက်၍ ဒေသခံတို့၏ ဆန္ဒပြုလွှာများ စုစည်းလျက် ဥပဒေပြုခွင့် တောင်းဆိုချက်ကို ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်သို့ တိုက်ရိုက် ပို့ပေးခဲ့သည်။¹⁶⁵ အခြား ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၌ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် ယင်းတို့ အကောင်အထည် ဖော်လိုသည့် ကိစ္စရပ်များကို ဝန်ကြီးချုပ်မှ တစ်ဆင့် နိုင်ငံတော်သမ္မတသို့ တိုက်ရိုက်ချဉ်းကပ်နိုင်မည့် လမ်းကြောင်းအရ ဆောင်ရွက်လျက် ရှိသည်။

ဇယား ၂ အရ နှင်းအပ်ထားသည့် ဥပဒေပြုရေး နယ်ပယ်များ ။ ။ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအားလုံးတွင် ဒေသအလိုက် ဥပဒေပြုရေး ပုံစံအမျိုး ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသော်ငြား ဥပဒေပြုရေး နက်နဲမှု၊ သဘောသဘာဝနှင့် ဥပဒေပြုနိုင်သည့် အရေအတွက်များ ကျယ်ပြန့်စွာ ကွဲပြားလျက်ရှိသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသည် နှစ်စဉ် ဘဏ္ဍာငွေ ရ/သုံးလျာထားချက်ကို ဥပဒေ အဖြစ် အတည်ပြု ပြဌာန်းနိုင်ရန် လိုအပ်သလို ဒေသအလိုက် ဦးစားပေးအစီအစဉ်အရ ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စီမံကိန်းကိုလည်း ပြင်ဆင်ပေးရန် ညွှန်ကြားခြင်းရသည်။ လက်တွေ့တွင်မူ ဤစီမံလျာထားမှုများကို ၂၀၁၂ခုနှစ်အတွင်း နောက်ထပ်ဘဏ္ဍာငွေ ခွဲဝေသုံးစွဲ ရေးအဖြစ် ပြင်ဆင်ခဲ့ပြီး၊ ၂၀၁၃ခုနှစ်အတွင်း ယင်းတို့၏ ဒေသန္တရဘဏ္ဍာငွေ အရ အသုံး ဆိုင်ရာဥပဒေအဖြစ် ပထမဆုံး အသက်ဝင် လာမည်ဖြစ်သည်။ လေ့လာမှု ပြုခဲ့သည့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအားလုံးတွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံချက်ကို ၂၀၁၂ခုနှစ်တွင် လျာထား အတည်ပြုပြီး ဖြစ်သော်လည်း မူကြမ်းအဆင့်သာ ရှိသေး၍ ဦးစားပေးအလိုက် အခြေခံဖော်ထုတ်ချက်များ ထည့်သွင်းရန်နှင့် အသေးစိတ်အချက်အလက်များ မပါဝင်သည့် မက်ခရိုစီးပွားရေးဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်ဇယားများ လိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။¹⁶⁶

ဤနေရာ၌ လွှတ်တော် အရပ်ရပ်အနေနှင့် ယင်းတို့၏ ပထမ သက်တမ်းအတွင်း ဥပဒေပြုရေး ဆောင်ရွက်ချက်များစွာ လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီး အဆိုပြုဆဲ ဥပဒေမူကြမ်း သို့မဟုတ် အတည်ပြု ပြဌာန်းနိုင်သည့် ဥပဒေများစွာ ပေါ်ထွန်းခဲ့သည်။ ၂၀၁၂ခုနှစ် နှင့် ၂၀၁၃ခုနှစ် ပထမငါးလအတွင်း ချင်းပြည်နယ်၌ ဥပဒေငါးခု ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး၌ ဥပဒေ ၁၄ခုထိ အတည်ပြု ပြဌာန်းနိုင်ခဲ့သည်။ မည်သို့ဆိုစေ ပိုမိုညွှန်းဆိုနိုင်မည့် နိုင်ငံရေးအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးနှင့် ဥပဒေပြုရေး၏ လွှပ်လပ်စွာရပ်တည်နိုင်စွမ်း အလို့ငှာ အားလုံးသော ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဘဏ္ဍာငွေ အရ အသုံး ဥပဒေနှင့် ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းကဲ့သို့ “လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်” နှစ်ခုကို ကျော်လွှားအတည်ပြုနိုင်ရန် လိုအပ်သည်။ ဒေသန္တရ ဥပဒေပြုမှုကို စာရင်းပြုစုကြည့်ရာ ချင်းပြည်နယ်တွင် “လုပ်ရိုးလုပ်စဉ် မဟုတ်သော” အတည်ပြုပြဌာန်းသည့် ဥပဒေသို့မဟုတ် ဥပဒေပြုရေး အဆိုလုံးဝမတွေ့ရှိရဘဲ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတွင်မူ နယ်ပယ် ကဏ္ဍစုံ၌ ထိုကဲ့သို့သော အတည်ပြုပြဌာန်းပြီး ဥပဒေသို့မဟုတ် အဆိုပြုပြီး ဥပဒေကြမ်း ၁၀ခုရှိပါသည်။ လေ့လာခဲ့သည့် ဒေသ ခြောက်ခု၌ တစ်ခုချင်းစီ ဤဥပဒေပြုရေး ဆောင်ရွက်ချက်ကို ဇယား (၁၀)နှင့် ပုံညွှန်း (၁၉)တို့တွင် အကျဉ်းဖော်ပြထားသည်။

¹⁶⁴ အစိုးရ၏အာမခံချက်များ၊ကတိများနှင့်တာဝန်ခံချက်များစိစစ်ရေးကော်မတီ၊ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊<http://www.pyithuhluttaw.gov.mm/committee/> [Accessed 26 June 2013].

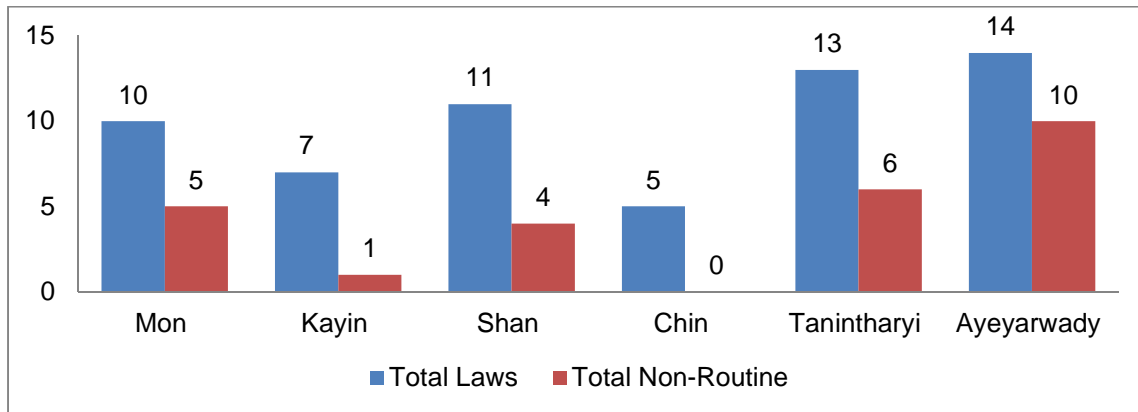
¹⁶⁵ အုပ်စုလိုက် ရည်ညွှန်းဆွေးနွေးပွဲ၊ ဧရာဝတီ တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ(၂၀၁၂)။

¹⁶⁶ မွန်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ် ၂၀၁၂-၁၃ ခုနှစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စီမံကိန်း ဥပဒေများ။

ဇယား (၁၀) ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၃ ခုနှစ်အတွင်း ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဥပဒေပြုရေး ဆောင်ရွက်ချက်အကျဉ်း

State/Region	Laws Passed 2012	Draft Laws 2012	Laws Passed to May 2013	Draft Laws to May 2013	Total Laws	Non-Routine Passed or Proposed 2012	Non-Routine Passed or Proposed 2013	Total Non-Routine
Mon	6	0	4	0	10	2	3	5
Kayin	3	2	2	0	7	0	1	1
Shan	6	4	1	0	11	4	0	4
Chin	4	0	1	0	5	0	0	0
Tanintharyi	8	5	0	0	13	6	0	6
Ayeyarwady	6	0	7	1	14	3	7	10

ပုံညွှန်း (၁၉) ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၃ ခုနှစ်အတွင်း ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ဥပဒေပြုရေး ဆောင်ရွက်ချက်

* လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်မဟုတ်သော ဥပဒေများ ဆိုသည်မှာ နှစ်စဉ်ရေးဆွဲရသော ဘဏ္ဍာငွေအရအသုံးဥပဒေများနှင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်း ဥပဒေများမှ အပ အခြားဥပဒေများကို ဆိုလိုသည်။

ဥပဒေပြုရေး ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းသည် လွှတ်တော်တို့၏ အရွယ်အစားနှင့် နီးကပ်သည့် ဆက်သွယ်ချက်ရှိပြီး၊ လွှတ်တော်ငယ်များ ရင်ဆိုင်နေရသော ထက်မြက်သည့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းအပေါ် ကြီးမားသည့် စိန်ခေါ်မှု သက်သေတစ်ရပ်အဖြစ် အခိုင်အမာတည်ရှိနေပါသည်။ “လုပ်ရိုးလုပ်စဉ် မဟုတ်သော” အတည်ပြု ပြဌာန်းနိုင်ခဲ့သည့် ဥပဒေများကို အောက်ပါဇယားတွင် စိစစ်တင်ပြထားသည်။ လေ့လာခဲ့သော ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးခြောက်ခု၏ ဥပဒေပြုရေး ဆောင်ရွက်ချက် အသေးစိတ်ကို နောက်ဆက်တွဲ (နှစ်)တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

ဇယား (၁၁) လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်မဟုတ်သော အတည်ပြုပြဌာန်းပြီး သို့မဟုတ် အဆိုတင်သွင်းထားသည့် ဥပဒေအကြောင်းအရာများ။

Subject of the Law	2012	2013
Private Hire Motor Vehicles/Commercial Vehicles	Mon, Shan, Tanintharyi	Ayeyarwady
Municipal Act	Mon, Shan	Kayin
Village Firewood Replanting	Shan	Ayeyarwady
Stevedoring	Tanintharyi	Mon
Local Fisheries	Tanintharyi, Ayeyarwady	Ayeyarwady
Organic and Chemical Fertilizers	Ayeyarwady	-
Salt and Salt-Based Production	Ayeyarwady	-
Excise Duty	-	Mon

Land Tax	-	Mon
Fire and Natural Disasters Preventive Measures	-	Ayeyarwady
Water Vehicles of 25 HP and Lower	-	Ayeyarwady
Household Industry	-	Ayeyarwady

လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်မဟုတ်သော ဒေသန္တရ ဥပဒေပြုမှုများကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုစီ၏ ဒေသဆိုင်ရာ အခြေအနေအပေါ် ထင်ဟက်သကဲ့သို့ အချို့ဥပဒေ ပြုမှုများမှာ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး များတွင် တူညီသည့် ခေါင်းစဉ်အဖြစ် ထပ်မံတွေ့ရှိရသည်။ သာဓကအားဖြင့် ရှမ်းပြည်နယ်အနေနှင့် သစ်တောရေးရာ အကျိုးစီးပွားကို ရှေ့တန်းတင်ခြင်း၊ ထို့အတူ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးတွင် ကမ်းရိုးတမ်းနှင့် မြစ်ကြောင်းဆိုင်ရာ၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတွင် ငါးလုပ်ငန်း နှင့် ရေကြောင်းပို့ဆောင်ရေး စသည်ဖြင့် ဒေသအလိုက် ဥပဒေပြုမှု ပြောင်းလဲသွားသည်။ မော်တော်ယာဉ်များနှင့် ပတ်သက် သည့် ဥပဒေရေးရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းမှာမူ အနည်းဆုံးပြည်နယ်များမှအစ မြို့ကြီးပြကြီးများ တည်ရှိရာ တိုင်းဒေသကြီးများအထိ တူညီသည့် ဘုံအကျိုးစီးပွား ဖြစ်ဖွယ်ရှိပါသည်။ မွန်ပြည်နယ်သည် အခွန်အခနှင့် ပတ်သက်ပြီး ပထမဆုံး ဥပဒေပြုနိုင်သည့် ပြည်နယ်ဖြစ်လာသည်။ ချင်းနှင့် ကရင်ပြည်နယ်တို့သည် ဒေသန္တရ ဥပဒေတစ်ခုသာ အတည်ပြု ပြဌာန်းနိုင်ခဲ့ပြီး၊ ဤအချက်က ပြည်နယ်များနှင့် တက်ကြွစွာဆောင်ရွက်နိုင်သည့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအကြား လုပ်ငန်းပြီးမြောက်မှု ကွာဟချက် ကြီးမားကြောင်း ဖော်ပြနေသည်။

အကန့်အသတ်ရှိပြီး ကျဉ်းမြောင်းသော ဥပဒေပြုရေး ဆောင်ရွက်ချက်များ၏ အရင်းခံ အကြောင်းတရား နှစ်ရပ်မှာ အတွေ့ အကြုံ နှင့် စွမ်းဆောင်ရည် ချို့တဲ့ခြင်းနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ဇယား နှစ် ခွင့်ပြုမှုဘောင်အတိုင်းအတာ မရေရာခြင်း တို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။ သာဓကတစ်ရပ်အနေနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးက ထောက်ပြခဲ့သည်မှာ အချို့ဌာနများသည် ဇယား နှစ်တွင် အကျိုးဝင်လျက် ရှိသော်လည်း ဤဌာနများနှင့် ပတ်သက်သည့် လူစွမ်းအား အရင်းအမြစ် စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဥပဒေပြုလိုသည့် အခါ အခန်းသုံးတွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သော တာဝန်ခံမှု မရှင်းလင်းသည့် အဖြစ်ကို ထင်ဟက်သကဲ့သို့၊ သက်ဆိုင်ရာ ဌာနများသည် ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာန၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင်သာ ရှိနေသည့် ကိစ္စဖြစ်သည်။ တနင်္သာရီ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် အခြားဒေသရှိ လွှတ်တော်ငယ်များကလည်း သူတို့တွင် ဥပဒေတစ်ခုကို သုံးသပ်ရန်နှင့် ရေးဆွဲရန် စွမ်းရည်မရှိကြကြောင်း၊ အခြားပြည်နယ်ငယ် တစ်ခုမှ ကိုယ်စားလှယ် တစ်ချို့ကလည်း သူတို့လွှတ်တော်၌ မဲပေးခွင့်မရရှိဘဲ ဥပဒေပြုရေး ဖြစ်စဉ်တစ်ခုလုံးကို ဒေသန္တရအစိုးရ အဖွဲ့ ကသာ လုံးလုံးလျားလျား လက်ဝါးကြီးအုပ်ထားကြောင်း ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။¹⁶⁷

ဥပဒေပြုရေးကို အထောက်အကူဖြစ်စေမည့် အခြားသော အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာ စွမ်းရည်များမှာလည်း ယခုထိ နေသားတကျ မရှိသေးပါ။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် လွှတ်တော် ဆိုင်ရာဥပဒေအရ ပြည်ထောင်စုအဆင့် ကော်မတီနှင့် အလားတူ ဥပဒေကြမ်းကော်မတီ ဖွဲ့စည်းခြင်းကို ခွင့်ပြုထားသည်။¹⁶⁸ သို့သော်လည်း လွှတ်တော်ငယ်တစ်ခုမှ ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးထောက်ပြခဲ့သည်မှာ ကော်မတီအနေနှင့် ဥပဒေရေးရာအကြံဉာဏ်ရယူ နိုင်ခြင်း မရှိလျှင် ဥပဒေပြုရေးဆောင်ရွက်နိုင်မည် မဟုတ်ကြောင်း၊ မြို့နယ် ဦးရေနည်းပါးသည့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများတွင် ရေရှည်အကျိုးဖြစ်ထွန်းမည့် ကော်မတီ အရပ်ရပ် ဖွဲ့စည်းရန်မှာ အစိုးရအဖွဲ့ပြင်ပ၌ ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ နည်းပါးနေခြင်းကြောင့် ဖြစ်ကြောင်း ပြောဆိုခဲ့သည်။¹⁶⁹ အလားတူပြည်သူတို့၏ ပြင်းပြသော ဆန္ဒဖော်ထုတ်မှုကို နားထောင်ခွင့်ရမည့် သာမန်လူထု တက်ရောက် ပြောဆိုခွင့်ရှိသည့် လွှတ်တော်အစီအစဉ် သို့မဟုတ် ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ ကြားနာခြင်း သို့မဟုတ် အခြားလွှတ်တော်ရေးရာ လုပ်ငန်းများ အပေါ်ထင်မြင်ချက်ပေးနိုင်သည့် မည်သည့် အစီအစဉ်မှ မရှိသေးကြောင်း ပြည်နယ်တစ်ခုမှ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များက အလေးထား ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။

¹⁶⁷ အုပ်စုလိုက် ရည်ညွှန်းဆွေးနွေးပွဲ၊ တနင်္သာရီ၊ ချင်းနှင့် ကရင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ။
¹⁶⁸ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် လွှတ်တော် ဆိုင်ရာ ဥပဒေ(နယက အမိန့် ၁၄/၂၀၁၀)ပုဒ်မ ၂၁။
¹⁶⁹ အုပ်စုလိုက် ရည်ညွှန်းဆွေးနွေးပွဲ၊ တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ။

လွှတ်တော်အသီးသီး၏ ဥပဒေပြုရေးရလဒ် ပေါ်ထွက်မှုသည် လွှတ်တော်အသီးသီး စတင် အသက်ဝင်သည့်နေ့မှ စ၍ လွှတ်တော်အစည်းဝေး ခေါ်ယူကျင်းပသည့် ရက်အရေအတွက်ပေါ် တိုင်းတာသည့် လုပ်ငန်းပြီးမြောက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းကို ထင်ဟက်လျက် ရှိသည်။ အချို့သော လွှတ်တော်များသည် တက်ကြွသည့်လုပ်ငန်း အစီအစဉ်များကို ထိန်းကျောင်းလျက်ရှိပြီး၊ ဤသို့ ဆောင်ရွက်နိုင်သည်မှာလည်း ကျယ်ပြန့်သည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးတွင်သာ ခြွင်းချက်အဖြစ် အကောင်အထည် ဖော်နိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤသို့ တက်ကြွစွာဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းရှိသည့် လွှတ်တော်များအနက် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးရှိ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များက သူတို့၏ စွမ်းဆောင်နိုင်သော အစီအစဉ်များမှာ လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌ၏ ထူးထူးကဲကဲ အားထုတ်မှု ရလဒ်ဖြစ်ကြောင်း ချီးကျူး ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။¹⁷⁰ လွှတ်တော်အားလုံး အနေနှင့် နှစ်နှစ်တာ ကာလအတွင်း ပျမ်းမျှအစည်းအဝေး ကျင်းပရက် ၂၈.၅ရက် သာရှိခဲ့သည့်အတွက် လွှတ်တော်တို့၏ အရေးပါအရာရောက်နိုင်စွမ်း နိမ့်ပါးလျက်ရှိသည်မှာ အံ့ဩဖွယ်ရာ မဟုတ်ပေ။

ဇယား (၁၂) မတ်လ၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ် မှ ဇူလိုင်၊ ၂၀၁၃ခုနှစ်အတွင်း ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များ ခေါ်ယူကျင်းပမှု

ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး	ချင်း	ကရင်	မွန်	ရှမ်း	တနင်္သာရီ	ဧရာဝတီ
ပုံမှန်အစည်းအဝေး	5	6	5	6	6	6
အထူးအစည်းအဝေး	2	1	2	2	2	3
အရေးပေါ်အစည်းအဝေး	3	1	0	0	0	1
ရက် စုစုပေါင်း	25	31	20	29	28	69

ရင်းမြစ် ။ လူ့တွေ့မေးမြန်းမှုများ၊ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အတွေ့တွေ့ အုပ်ချုပ်ရေးရုံး။

အချို့သော ဒေသန္တရအခြေပြု ဥပဒေပြုရေး ဆောင်ရွက်မှုများ၌ နိုင်ငံရေး အရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်နှင့် ဥပဒေပြု မဏ္ဍိုင်၏ လွတ်လပ်စွာ ရပ်တည် နိုင်စွမ်း အထောက်အထားအဖြစ် တွေ့ရှိရကြောင်း အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြနိုင်သည်။ သို့သော်လည်း ဤဥပဒေများ၏ နယ်ပယ်အတိုင်းအတာမှာ လွန်စွာ ကျဉ်းမြောင်း ကန့်သတ်လျက်ရှိပြီး၊ ပိုမိုကျယ်ပြန့် နှံ့စပ်သည့် ဥပဒေပြုရေး ပေါ်ပေါက်ရန်မှာလည်း စွမ်းရည်ချို့တဲ့ခြင်း၊ ဥပဒေပြု အင်စတီကျူးရှင်းများ၏ ပံ့ပိုးမှု မရှိခြင်း၊ လွှတ်တော်အရွယ်ငယ်သည့် အတွက် ဖွဲ့စည်းပုံ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ ဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်ချက်များ ပေါ်ပေါက်ခြင်းနှင့် အချို့လွှတ်တော်များ၏ ပုံမှန်အစည်းအဝေးခေါ်ဆိုမှု မရှိခြင်းတို့က အဟန့်အတားပြုလျက်ရှိသည်။

ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများနှင့် လွှတ်တော်များ၏ ပြည်သူ့ရေးရာ ဆောင်ရွက်ချက်များ

ပေါ်ပေါက်ကာစ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ ရင်ဆိုင်ကြရသည့် စိန်ခေါ်မှုများစွာ အနက် အဓိကတစ်ချက်မှာ ဒေသခံပြည်သူများနှင့် ဆက်ဆံရေးပင်ဖြစ်သည်။ အသစ်ပေါ်ထွန်းလာသည့် အင်စတီကျူးရှင်းများ အနေနှင့် ယင်းတို့၏ ဖွဲ့စည်းပုံ၊ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရသည့် လုပ်ငန်းဆောင်တာနှင့် အညီ မလွဲမသွေ ဖြည့်ဆည်းရမည့် ဝန်ဆောင်မှုလိုအပ်ချက်များရှိသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများနှင့် လွှတ်တော်များအတွက် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များ အနေနှင့် မိမိတို့ကို ရွေးကောက်တင်မြှောက်လိုက်သည့် မဲဆန္ဒနယ်မှ ပြည်သူများကို တိုက်ရိုက် ထိတွေ့ခြင်းနှင့် ပုံမှန် သို့မဟုတ် ပုံမှန်မဟုတ်သည့် ပြည်သူ့ရေးရာ ဆက်သွယ်ရေး ကြားခံမှ တစ်ဆင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ ဤဆက်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်းတွင် အစိုးရ သတင်းစာများ၊ ပြန်တမ်းများ၊ ဒေသန္တရ ဂျာနယ်များ၊ ဒေသန္တရ ရုပ်မြင်သံကြား ထုတ်လွှင့်မှု၊ အစိုးရဝက်ဘ်ဆိုက်များနှင့် ဖေ့စ်ဘုတ်လူမှုကွန်ယက်များထိ အကျိုးဝင်သည်။

လူ့တွေ့မေးမြန်းမှုများ၌ အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များ အပါအဝင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များက ၎င်းတို့၏ မဲဆန္ဒနယ်မြေရှိ ပြည်သူများထံ သွားရောက်တွေ့ဆုံ၍ အားထုတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့မှုများကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ထောက်ပြခဲ့သည်။ သူတို့သည် ကျေးရွာသာရေး နာရေး အသင်းများနှင့် ကျောင်းကော်မတီကဲ့သို့ ဒေသခံအရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း တက်ကြွသူများနှင့်

¹⁷⁰ အုပ်စုလိုက် ရည်ညွှန်းဆွေးနွေးပွဲ၊ ဧရာဝတီ တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ။

တွေ့ဆုံ၍ ထိုသို့ ကြိုပမ်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြောင်း ညွှန်းဆိုလေ့ရှိကြသည်။ ပြည်နယ် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးက ဤသို့ ရှင်းပြခဲ့သည်။

“မြို့နယ်တွေရဲ့ လိုအပ်ချက်တွေကို လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်က တစ်ဆင့် တင်ပြရင် ပြည်နယ် လွှတ်တော်က ခွင့်ပြုရမှာပေါ့။ ပြည်နယ် လွှတ်တော်ထဲမှာ မြို့နယ် အသီးသီးက ကိုယ်စားလှယ်တွေရှိတာပဲ”¹⁷¹

မည်သို့ဆိုစေ ဆက်ဆံရေး၏ အောင်မြင်မှု အတိုင်းအတာမှာ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးချင်းစီ၏ ပုဂ္ဂလိက စိတ်ဝင်စားမှုနှင့် အကျိုးစီးပွားပေါ်မူတည်၍ ကွဲပြားခြားနားလျက်ရှိသည်။ တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခု၌ ပါတီဝင်တစ်ဦးက “လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်တွေက စိတ်ဝင်စားပေမယ့် (အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း အနေနဲ့) သူတို့နဲ့ လုံးဝ အဆက်အသံ မရှိပါဘူး။ သူတို့အချင်းချင်း ပုဂ္ဂလိကတွေ့ဆုံမှု တစ်ခါမှ မရှိခဲ့ဘူး”ဟု ထောက်ပြခဲ့သည်။¹⁷²

ထိုသို့ လွှတ်တော် တစ်ရပ်အနေနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်းထက် အများဆုံးတွေ့ဆုံရသည့် ပုံစံမှာ ပုဂ္ဂလိက က တိုက်ရိုက် ဆက်သွယ်သည့် ဆက်ဆံရေးမျိုးဖြစ်သည်။ လေ့လာခဲ့သည့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်တွင် ဒေသန္တရ လွှတ်တော် သို့မဟုတ် အစိုးရတို့သည် သာမန်ပြည်သူလူထုနှင့် ပုံမှန်ထိတွေ့ ဆက်သွယ်သည့် လမ်းကြောင်းတစ်ခုတစ်ရာ မရှိကြပါ။ လွှတ်တော် အစည်းအဝေးများ၌ ပြည်သူများ တက်ရောက်ကြားနာစေခြင်း သို့မဟုတ် မြို့တော်ခန်းမ ဖိုရမ်များ ကျင်းပခြင်း စသည့် ဥပမာ ပြုစရာ တွေ့ကြုံမှုမျိုး မရှိခဲ့ပါ။ အရပ်ဖက် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် သာမန်ပြည်သူလူထုတို့က အစိုးရတာဝန်ရှိသူများနှင့် တွေ့ဆုံခွင့်ရသည့် ကျယ်ပြန့်သော လူထုအစည်းအဝေးများမှာ နိုင်ငံတကာ အကူအညီပေးသူများ၏ အကျိုးစီးပွား အကူအညီပေးရန် စီမံချက်များ ပေါ်ပေါက်မှသာ ကျင်းပလေ့ရှိသည်။¹⁷³ သို့သော်လည်း အခန်း နှစ်တွင် ဖော်ပြသကဲ့သို့ ၂၀၁၃ခုနှစ် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် လွှတ်တော် ဆိုင်ရာ ဥပဒေကြမ်းအသစ်၊ ပုဒ်မ ၁၀အရ ပြည်သူများအနေနှင့် ဥက္ကဋ္ဌ၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် လွှတ်တော်အစည်း အဝေးများသို့ တက်ရောက်ခွင့် ရှိပါသည်။

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ နှင့် လွှတ်တော်များ၏ ပြည်သူနှင့် ထိတွေ့နိုင်သည့် ပုံမှန်ဆက်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်း (အစိုးရပိုင် သတင်းစာများ၊ ပြန်တမ်းများနှင့် ဝက်ဘ်ဆိုက်များ)မှာ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၊ ပြန်ကြားရေး ဝန်ကြီးဌာန လက်ဝယ်တွင် ကျယ်ပြန့်စွာတည်ရှိပါသည်။ အစိုးရပိုင်သတင်းစာများမှာ The New Light of Myanmar ၊ ကြေးမုံနှင့် မြန်မာ့အလင်း တို့ဖြစ်ပြီး ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရနှင့် လွှတ်တော်များ၏ အစည်းအဝေးတို့ကို ပုံမှန်ဖော်ပြပေးလေ့ ရှိသည်။ သို့သော်လည်း ဤသတင်းဖော်ပြမှုများသည် အပေါ်ယံသာဖြစ်သည်။ ပိုမိုအသေးစိတ်ကျသော သတင်းအလက်များကို အပတ်စဉ်ထုတ် မြန်မာနိုင်ငံ ပြန်တမ်းတွင် တွေ့ရှိနိုင်ပြီး၊ ယင်းပြန်တမ်းတွင် ဥပဒေပြုခြင်း၊ အစိုးရစာချုပ်စာတမ်းများ၊ ဘဏ္ဍာငွေ ရ/သုံး စာရင်းများ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းနှင့် ဝန်ထမ်းအကြီးအကဲ ခန့်အပ်ခြင်းများကို ဖော်ပြထားသည်။ ဤစာတမ်းကို အွန်လိုင်းပေါ်တွင် ဖတ်ရှုနိုင်သကဲ့သို့ ပုံနှိပ်မှတ်တမ်းများကို အစိုးရစာအုပ် အရောင်းဆိုင်များ၌ ရောင်းချပေးသည်။¹⁷⁴

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအတွင်း ဒေသန္တရသတင်းစာများသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် လွှတ်တော် သတင်းများကိုပါ မျှမျှတတ ဖော်ပြပေးလျက်ရှိသည်။ သာဓကအနေနှင့် ချင်းအလင်းနှင့် ထားဝယ်သတင်းများတွင် လွှတ်တော်၌ဆွေးနွေးလျက်ရှိသော အကြောင်းအရာများနှင့် အတည်ပြုပြဌာန်းလိုက်သည့် ဥပဒေများ၊ ဝန်ကြီးချုပ်၏ ဒေသခံများ၊ ဖိတ်ကြားထားသည့် ဂုဏ်သရေရှိ လူကြီးလူကောင်းများနှင့် တွေ့ဆုံမှာကြားမှုများသာမက ဒေသခံတို့၏ အဓိကအကျိုးစီးပွား ဖြစ်သည့် မြေယာသိမ်းယူမှုနှင့် စပ်လျဉ်းသော တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ချက်များကို ရေးသားထားသည်။ သို့သော်လည်း ဤသတင်းစာများ ပြည်သူများအကြား ပျံ့နှံ့မှုမှာ ကွာခြားချက် ကြီးမားလျက်ရှိပြီး၊ ဥပမာပြရလျှင် ဝေးလံခေါင်သီလှသည့် ချင်းပြည်နယ် တွင် မြို့တော်ဟားခါး တစ်ခုတည်း၌သာ သတင်းစာဖတ်ရှုခွင့် ရနိုင်သည်။ သိသာထင်ရှားသည့် တစ်ချက်မှာ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်တွင်

¹⁷¹ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း၊ ပြည်ခိုင်ဖြိုး ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်။

¹⁷² လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း၊ တိုင်းဒေသကြီး နိုင်ငံရေးပါတီများ။

¹⁷³ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း၊ ချင်းပြည်နယ်မှ အရပ်ဖက်လူ့အဖွဲ့အစည်း ဆောင်ရွက်သူ။

¹⁷⁴ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံပြန်တမ်း၊ <http://www.moi.gov.mm/ppe/pyantan> ၌ရှု။

ကိုယ်ပိုင်သတင်းလွှာကို ထုတ်ဝေလျက် လွှတ်တော်ကျင်းပပုံများ၊ အတည်ပြုပြဌာန်းလိုက်သည့် ဥပဒေများနှင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ ရေးသားသည့် ဆောင်းပါးများကို ဖော်ပြထားသည်။

အင်တာနက် အသုံးပြုမှု တွင်ကျယ်လာသည့်အလျောက် ပြန်ကြားရေး ဝန်ကြီးဌာနသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရနှင့် လွှတ်တော်များအတွက် သတင်းစာမျက်နှာ တစ်ရပ်ကို ဖန်တီးလျက်ဝန်ကြီးချုပ်များ၏ ခရီးစဉ်နှင့် အစိုးရဌာနများ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို ဖော်ပြထားသည်။¹⁷⁵ ရှမ်းပြည်နယ် နှင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးကဲ့သို့ ဒေသန္တရအဆင့်တွင် ယင်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ဝက်ဘ်ဆိုက်များ ထူထောင်ထားပြီး၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့တွင် ဖေ့စ်ဘုတ်စာမျက်နှာများ ရှိကြသည်။¹⁷⁶ ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့် အမျိုးသား လွှတ်တော်တို့တွင် ကိုယ်ပိုင်ဖေ့စ်ဘုတ်များ ရှိသော်လည်း၊ မည်သည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်ကမှ အတုယူဖွင့်လှစ်နိုင်ခြင်း မရှိသေးပါ။ ထို့ကြောင့် အရပ်ဖက် လူ့အဖွဲ့အစည်း အုပ်စုများ၊ မီဒီယာများ အနေနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်နှင့် ပတ်သက်သော ထင်မြင်ချက်များ၊ သတင်းများကို အဆိုပါမီဒီယာ၌ ရေးတင်နိုင်ခြင်း မရှိသေးပါ။¹⁷⁷ နောက်ဆုံး အနေနှင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရနှင့် လွှတ်တော်ဆောင်ရွက်ချက်များကို ထုတ်လွှင့်နိုင်မည့် ဒေသန္တရ ရုပ်မြင်သံကြားနှင့် အသံလွှင့်လိုင်းများ အလွန်နည်းပါးနေခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် တနင်္သာရီ တိုင်းဒေသကြီးတွင် နှစ်စဉ်ကြေးပေးသွင်းရသည့် "ဖိုးသိချို"ဟုခေါ်သော ပုဂ္ဂလိကပိုင် ဒေသန္တရ ရုပ်မြင်သံကြားလိုင်းရှိပြီး၊ တနင်္သာရီ တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော် အစည်းအဝေးများကို ထုတ်လွှင့်ပေးလျက်ရှိသည်။ မည်သို့ဆိုစေ ဤမီဒီယာလိုင်းများကို နှစ်စဉ်ကြေး ကန့်သတ်မှုဖြင့် ထုတ်လွှင့်နေသော်လည်း သာမန်ပြည်သူတို့၏ စိတ်ဝင်စားကြည့်ရှုမှုမှာ အားနည်းလျက်ရှိပါသည်။

တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အဆင့် နိုင်ငံရေးပါတီများ

နိုင်ငံရေး အခင်းအကျင်းသစ် ပေါ်ပေါက်လာသည့် အခြေအနေအရ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရနှင့် လွှတ်တော်များ ပြီးလျှင် ဒေသခံနိုင်ငံရေးပါတီများသည် နိုင်ငံရေးအရ လိုလားချက်များကို အကောက်အထည်ဖော်နိုင်စွမ်း ရှိ/မရှိ ဆုံးဖြတ်ပေးနိုင်သည့် အရေးပါသော အင်အားတစ်ရပ် အဖြစ်တည်ရှိနေသည်။ ဤလေ့လာမှုက ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် နိုင်ငံရေးပါတီများကြား စိတ်ဝင်စားဖွယ် တိမ်းညွတ်ချက် အချို့ကို တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ ဒေသန္တရနှင့် လူမျိုးစုပါတီများသည် မျှော်လင့်ထားသည့်အတိုင်း ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အခွင့်အာဏာ ပိုမိုရရှိမှု၊ ဖက်ဒရယ်အခွင့်အလမ်း ပွင့်လင်းလာမှုနှင့် စာသင်ကျောင်းများ၌ တိုင်းရင်းသား ဘာသာ ထည့်သွင်းသင်ကြားရန် ညွှန်ကြားလာမှုများကို အလေးထားလာကြ၏။¹⁷⁸ ထို့ထက်ပို၍ အံ့ဩဖွယ်တွေ့ရှိချက်မှာ ပြည်ခိုင်ဖြိုး ကဲ့သို့ နိုင်ငံအနှံ့ပါတီ ရုံးခွဲများရှိသည့် ဒေသခံပါတီများသည် နိုင်ငံရေးအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး ဖြစ်စဉ် ပိုမိုကျယ်ပြန့်လာမည့် အဖြစ်ကို အကြီးအကျယ် စိတ်ဝင်စားကြသည်။ မွန်ပြည်နယ်တွင် ပြည်ခိုင်ဖြိုးပါတီမှ ဝန်ကြီးချုပ်သည် အခွင့်အာဏာများ ပိုမိုရရှိရေးနှင့် ပြည်နယ်အတွက် အခွန်အခများနှင့် ပတ်သက်ပြီး စိတ်အားထက်သန်စွာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဆောင်ရွက်နေသူ ဖြစ်သည်။ အလားတူ တနင်္သာရီ တိုင်းဒေသကြီးတွင် ဒေသခံပြည်ခိုင်ဖြိုးပါတီသည် အခြားနယ်ခံပါတီများနှင့် ပူးပေါင်း၍ ထားဝယ်အထူး စီးပွားရေးဇုန် စီမံကိန်း၌ ဒေသခံပြည်သူတို့၏ အကျိုးစီးပွား ပိုမိုလမ်းပွင့်လာရန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။¹⁷⁹

¹⁷⁵ ပြန်ကြားရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ မြန်မာဝန်ကြီးဌာနများ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများနှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ဒေသနှင့် တိုင်းအစိုးရများသတင်း၊ <http://www.moiforum.gov.mm/sd-news/> ၌ ရှိ။

¹⁷⁶ <https://www.facebook.com/pages/Shan-State-Government-Office/393636547423666> and <http://www.shanstate.gov.mm/> ၌ ရှိ။

¹⁷⁷ <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=551330321595015&set=a.208888815839169.51434.167011980026853&type=1&theater> ၌ ရှိ။

¹⁷⁸ လူတွေ့မေးမြန်းမှုများ၊ ကရင်၊ မွန်ပြည်နယ် အတွင်း နိုင်ငံရေးပါတီကိုယ်စားလှယ်များ။

¹⁷⁹ လူတွေ့မေးမြန်းမှုများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီကိုယ်စားလှယ်များ။

အန်အယ်လ်ဒီအေနှင့် ဒေသန္တရ နိုင်ငံရေးကိစ္စများ သို့မဟုတ် ဗဟို-ဒေသန္တရ ဆက်ဆံရေး အထူးအဆိုပြုချက်များ အပေါ် တိမ်ညွတ် ပင်စားမှု နည်းပါးသည်။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းမှာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်၌ ပါတီ၏ ဥပဒေပြုရေး ပါဝင်နိုင်မှု မရှိခြင်းနှင့် ဤသုတေသနပြုချိန်မှာလည်း တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ ပါတီကိုယ်စားလှယ်များ အသေးစိတ် စုစည်းဆွေးနွေးမည့် အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ပြည်လုံးကျွတ်ညီလာခံ (မတ်လ၊ ၂၀၁၃) မတိုင်မီ မေးမြန်းခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရှိသည်။ သို့သော်လည်း အန်အယ်လ်ဒီအေ ယေဘုယျ ရည်မှန်းချက် ပန်းတိုင်သည် ဗဟိုအဆင့်၌ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးအပေါ် ကျယ်ပြန့်စွာ ဖျောင်းဖြူ ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီးမှသာ၊ ဒေသန္တရရေးရာများ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများနှင့် ပတ်သက်သည့် တစ်စုံတစ်ရာသော အခြေအနေ ပေါ်ထွက်လာပေမည်။¹⁸⁰

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ပါတီကြီးများ၏ ဒေသအလိုက် ပါတီရုံးများသည် ဒေသခံနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု ပါတီများနှင့် ဒေသခံ မဲနွှယ်များမှ ရွေးကောက်တင်မြှောက် ခံရရေးနှင့် ပါတီတွင်း ဒီမိုကရေစီအလေ့အထ ပိုမိုထွန်းကားကျင့်သုံးရေးတို့တွင် အပြိုင်အဆိုင် ဖြစ်တည်လျက် ရှိသည်။ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပါတီကြီးများ အနေနှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများတွင် ဆက်လက်တည်ရှိမှုကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် အလို့ငှာ၊ ယင်းတို့သည် ဒေသန္တရအဆင့် နိုင်ငံရေးကိစ္စများကို ပိုမိုထိရောက်စွာ ကိုင်တွယ်နိုင်ရေးအတွက် “ရုံးခွဲသစ်များ” ဖွင့်လှစ် ဆောင်ရွက်သွားရန် လိုအပ်သည်။ ဒေသခံနှင့် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပါတီများ အကြားအားမှုခြေသည် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးမှု ဖြစ်စဉ်များမှ ပေါ်ထွက်လာမည့် နိုင်ငံရေးအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်က အခရာ ကျပေလိမ့်မည်။ ဤအကြောင်း အရာကို စာတမ်း၏ နောက်ဆုံးအခန်းတွင် အကျဉ်းချုပ်ဆွေးနွေးထားသည်။

နိုင်ငံရေး အခွင့်အလမ်း

ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ နိုင်ငံရေး မျက်နှာစာ နှင့်ပတ်သက်သော ရှုမြင်ချက်တစ်ရပ်မှာ ယခင်က ဖွဲ့စည်းပုံမှ ကြီးမားစွာ ပြောင်းလဲသွားခြင်းဖြစ်ပြီး စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် အတွေ့အကြုံများလိုအပ်လျက်ရှိသည့် ဒေသခံနိုင်ငံရေးသမားတို့အတွက် အတွေ့အကြုံများ များစွာရရှိနိုင်ပြီး ယင်းမှတစ်ဆင့် အောင်မြင်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်း ပေါ်ထွန်းလာခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ ဤအပြောင်းအလဲများသည် နိုင်ငံနှင့် တစ်ပုန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၌ ဒေသအလိုက် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းသို့ ဦးတည် ခြင်း၊ ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှု ဖြစ်စဉ်ကို ပံ့ပိုးနိုင်သည်ထိ အရေးပါလှပါသည်။ မည်သို့ဆိုစေ ပုံသဏ္ဍာန်ရောယှက်နေသည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးသည်ပင် အဓိကအဟန့်အတား ဖြစ်လာပါမည်။ ဗဟိုနှင့် တပ်မတော်၏ ပါဝင်ထိန်းချုပ်မှုများရှိနေသေးသည့်အချိန်တွင် အကန့်အသတ်ဖြင့် သာရှိသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှုအခွင့်အာဏာများမှာ ဒေသန္တရအစိုးရ၏ တုံ့ပြန်လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းနှင့် အမှီအခိုကင်း ရပ်တည်နိုင်ရန်ကြိုးပမ်းရာတွင် အဟန့်အတားဖြစ်နေပါလိမ့်မည်။ ခြုံငုံ သုံးသပ်ရသော် ဒေသန္တရ အဖွဲ့အစည်းများအပေါ် ပြည်သူတို့၏ “မြင့်မားသော မျှော်လင့်ချက်များ”နှင့် အကန့်အသတ်ပြု ညှိနှိုင်း ထားသည့် အခွင့်အာဏာအရ ယင်းတို့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ပေးနိုင်မှု ဖြစ်စဉ်နှစ်ခုအကြား တွဲဖက်မညီနိုင်မှုမှာ တစ်ဖြည်းဖြည်း ပေါ်ထွက်လာလျက်ရှိပါသည်။¹⁸¹

¹⁸⁰ လူတွေ့မေးမြန်းမှုများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ။
¹⁸¹ လူတွေ့မေးမြန်းမှုများ၊ ရှမ်းပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်။

အခန်း- ခြောက်၊ နိဂုံး၊ ကောက်ချက်များ နှင့် ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်များ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသစ်အရ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာသည့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဆင့်သည် ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေး ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ပတ်သက်၍ အရေးပါသော အပြောင်းအလဲ တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ဤနိဂုံး ကောက်ချက်အခန်းတွင် ပထမဦးစွာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများတွင် အဓိလက္ခဏာရပ်များ အဖြစ် ပေါ်ပေါက်နေသည့် အုပ်ချုပ်ရေး၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် နိုင်ငံရေး ဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးဖြစ်စဉ်ကို အကျဉ်းချုပ်တင်ပြသွားမည်။ အသစ်ပေါ်ထွန်းလာသည့် အင်စတီကျူးရှင်းများအနေနှင့် ယင်းတို့၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ကနဦးအဆင့်ရှိသည့်တိုင် အစပျိုး အကဲဖြတ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထို့နောက် အနာဂတ်အတွက် အရေးကြီး ကိစ္စနှစ်ရပ်ဖြစ်သည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ၏ ဆင့်ကဲတိုးတက်မှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်များ၊ ယင်း၏ ဒီမိုကရေစီကူးပြောင်းရေး ဖြစ်စဉ်တစ်ရပ်လုံးကိုပါ အကျဉ်းချုပ် ရည်ညွှန်း ဖော်ပြသွားမည်။ နောက်ဆုံးတွင် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် အကြံပြုချက်နှင့် လမ်းညွှန်ချက်အချို့နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာအမြင်၊ မူဝါဒနှင့် စီမံချက်များ ပိုမိုဖြစ်ထွန်းလာစေရေး တို့အတွက် အစီရင်ခံတင်ပြသွား ပါမည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးဖြစ်စဉ် ကိုဆန်းစစ်အကဲဖြတ်ကြည့်ခြင်း

အုပ်ချုပ်ရေး

အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးဖြစ်စဉ်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ ဇယား ၂တွင် နှင်းအပ်ထားသည့် ဥပဒေရေးရာ တာဝန်ယူမှုများနှင့် အညီ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အလှမ်းကွာဆဲဖြစ်သည်။ ဤဇယားအရ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဌာနဆိုင်ရာများ အနေနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရထံ သတင်းပို့ရမည်လော၊ သို့မဟုတ် ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများ၏ ပြည်နယ် တိုင်းအဆင့် ရုံးများအနေနှင့် ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရန် ပြဌာန်းထားခြင်း မရှိသလော ဆိုသည့် အချက် နှစ်ချက်ကြား ကွာဟချက် ကြီးမားစွာတည်ရှိနေသည်။ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်သို့ ပုံမှန်ချမှတ်ဆောင်ရွက် ခွင့်ပြုသည့် အုပ်ချုပ်ရေး ဆိုင်ရာ တာဝန်ယူမှု အကျယ်အပြန့်မှာလည်း ကန့်သတ်ချက်များစွာ ရှိနေဆဲဖြစ်၏။ ဆောင်ရွက်ခွင့်ပြု ထားသည့် တာဝန်ယူမှုများမှာလည်း ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အကျိုးစီးပွားကို အဓိကဖော်ဆောင်နိုင်သည့် သတ္တုတူးဖော်ရေးနှင့် သစ်ထုတ်လုပ်ရေး ကဏ္ဍသို့မဟုတ် ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေးကဏ္ဍ လျာထားမှုကဲ့သို့ အရေးပါသည့် ကဏ္ဍများ၌ ပေးအပ်ထားခြင်း မရှိပါ။ ထိုသို့ လွှဲအပ်မည့်အစား မော်တော်ယာဉ် မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ ပြတိုက်ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် အခြေခံ အဆောက်အအုံ အသေးစား ကဲ့သို့ အရေးမပါသည့် ကဏ္ဍအချို့ကိုသာ တာဝန်ယူမှု လွှဲအပ်ထားသည်။

ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဌာနဆိုင်ရာ အနေနှင့် ဤအပြောင်းအလဲတွင် ယင်းတို့၏ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စု အဆင့် မိခင်ဝန်ကြီးဌာနများနှင့်ရော၊ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရသစ်နှင့်ပါ မည်သို့ဆက်သွယ် ဆောင်ရွက်ရမည်ကို မရေမရာရှိဆဲ ဖြစ်သည်။ ယင်းဌာနဆိုင်ရာများသည် မိမိတို့၏ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် အပေါ် သီးခြားရပ်တည်နိုင်စွမ်း မရှိသည့် အလျောက် အသစ် ပေါ်ထွန်းလာသည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သဟဇာတ မဖြစ်သေးပါ။ ယင်းဌာနဆိုင်ရာ နယ်ဘက်ဝန်ထမ်းများ အနေအထားမှာလည်း ဒွိဟဖြစ်ဖွယ် အခြေအနေရှိပြီး၊ ဝန်ထမ်းရေးရာ စီမံခန့်ခွဲမှုမှာ ယခု စာတမ်း ပြုစုနေချိန်အထိ ပြည်ထောင်စု အဆင့် ဝန်ကြီးဌာနနှင့် ပြည်ထောင်စု ရာထူးဝန်အဖွဲ့ကသာ ကိုင်တွယ် ဆောင်ရွက်ဆဲဖြစ်သည်။

အကျိုးဆက်အနေနှင့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရတွင် ရေးရာဝန်ကြီးများရှိသော်လည်း၊ ယင်းတို့ အနေနှင့် ကိုယ်ပိုင်ဝန်ကြီး ဌာနများမရှိသေးခြင်း ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံနှင့်အုပ်စိုး ပျူရီကရေစီ ယန္တရား၏ စွမ်းဆောင်ရည်အရ ဒေသအလိုက် ထိုသို့ ဝန်ကြီးဌာနဖွဲ့စည်း အပ်နှင်း လုပ်ဆောင်ရည်အရ ဒေသအလိုက် ထိုသို့ ဝန်ကြီးဌာနဖွဲ့စည်းအပ်နှင်း လုပ်ဆောင်ခွင့်ပြုသည့်တိုင် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအနေနှင့် ရှင်းလင်းစွာ အကောင်အထည်နိုင်ခြင်း ရှိ/မရှိမှာ မေးခွန်းအဖြစ် ကျန်ရှိဆဲဖြစ်သည်။ ဤဝန်ကြီးဌာန နှင့် ဌာနဆိုင်ရာများဖွဲ့စည်းမှုအစား ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသည် စစ်တပ်က ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီး အမည်စာရင်း တင်သွင်းသည့် ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာန လက်အောက်ခံ အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနအပေါ် လုံးလုံး လျားလျား ခိုခိုနေရသည်။ ပြည်သူ့ပြည်သားများအနေနှင့် ဒေသန္တရအဆင့် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ်

တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရတစ်ခုအဖြစ် ဆက်သွယ်ခြင်းမျိုး မဟုတ်ပဲ ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေး ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ဆက်ဆံရ သကဲ့သို့ သို့မဟုတ် ထွေ/အုပ်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ဆက်သွယ်နေရသလို အနေအထားမျိုးသာ ရှိနေသေးသည်။

အလားတူ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဌာနဆိုင်ရာများကို ရှုမြင်ပါက၊ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးရုံးများသို့ အရေးပါသည့် တာဝန်လွှဲအပ်မှုနှင့် အခွင့်အာဏာများပိုမို ပေးအပ်သည့်တိုင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုအားကောင်းဆံ့ဖြစ်သည့် ဌာနဆိုင်ရာများ၊ ဝန်ကြီးဌာနများ ကျန်ရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။ မည်သို့ဆိုစေ ဤဒေသများ၌ နိုင်ငံရေး နှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး ကျဆင်းနေခြင်းမှာ ဌာနဆိုင်ရာအများစုသည် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ ဖန်တီး ပေါ်ပေါက်လာသည့်တိုင် ဒေသန္တရ အကျိုး ရှိစေမည့် ကဏ္ဍများ (ထိရောက်သည့် ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှု၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့၏ ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာ နှင့် သဘာဝ သယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှု)ကို နိုင်ငံရေး အခွင့်အလမ်းတစ်ရပ် အဖြစ် အကျိုးရှိရှိ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်စွမ်း မရှိခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ဘဏ္ဍာရေး

ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသို့ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာဗဟို ချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းဖြစ်စဉ် စတင်လျက်ရှိသော်လည်း ရောယှက်အသွင်နှင့် ကန့်သတ်မှုနည်းလမ်းများဖြင့် ဆောင်ရွက်နေခြင်းဖြစ်သည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်တွင် အစိုးရ၏ ဝင်ငွေနှင့် အသုံးစရိတ်များပါဝင်ပြီး ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သည့် အစိုးရပိုင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများလည်း ပါဝင်သည်။ သို့သော်လည်း ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်သို့ တာဝန်ယူစေမှု အကန့်အသတ်အရ ဤဘတ်ဂျက် အတိုင်းအတာမှာ သေးငယ်ပြီး၊ ဒေသန္တရ အခွန်အခများနှင့် ဘဏ္ဍာငွေ လွှဲအပ်မှုနှစ်ခုလုံး အပါအဝင် ပြည်ထောင်စု ဘဏ္ဍာငွေ သုံးစွဲမှု၏ ၅ရာခိုင်နှုန်းအောက် လျော့နည်းပါသည်။

ထပ်မံဖြည့်စွက်လိုသည်မှာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်သည် ဖွဲ့စည်းပုံအရရော၊ ဦးစားပေး အဆင့် ရွေးချယ်မှု အရပါ ထိန်းချုပ်မှုများပြားသည့် အလျောက် ဗဟိုအာဏာ ခွဲဝေအပ်နှင်းမှု အပြည့်အဝ မရှိသေးပါ။ ဤဘတ်ဂျက် လျာထား မှု၌ ဌာနအလိုက် အခြေပြုထားသော်လည်း ပြည်ထောင်စု၏ လွှဲပြောင်းဘဏ္ဍာငွေများမှာ ဗဟိုအဆင့် ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာန ဘတ်ဂျက်အတွင်း ပါဝင်နေသည့်အတွက် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်က ကဏ္ဍတစ်ခုအတွင်း ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာတွင် ကျယ်ပြန့်သည့် အကန့်အသတ် ရှိနေသည်။ ရလဒ်အနေနှင့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများသည် ဒေသလိုအပ်ချက်နှင့် ကဏ္ဍ အလိုက် ဦးစားပေးအစီအစဉ်အကြား အခက်အခဲ ကြုံတွေ့လျက်ရှိသည်။ ဒုတိယအနေနှင့် ဘတ်ဂျက်လျာထားမှုသည် ပြည်ထောင်စု ဘဏ္ဍာရေး ကော်မရှင်၏ လွှဲပေးမှုအရ ဗဟို၏ ရှုမြင်ချက်အလေးသာလျက်ရှိပြီး၊ မည်သည့် ရံပုံငွေတောင်းခံမှုကို ခွင့်ပြု/မပြု ဆိုသည်မှာ ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်၏ အဆုံးအဖြတ်ပေါ်တွင် အခြေပြုထားသည်။ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ အနေနှင့် ဘဏ္ဍာရေး ကော်မရှင် တွင် ပါဝင်ခွင့်ရသည်ဆိုသော်ငြား ဗဟိုကခန့်အပ်ထားသည့် ဝန်ကြီးချုပ် တစ်ဦးတည်းသာဖြစ်ပါသည်။

ဒေသန္တရအစိုးရများ အနေနှင့် ယင်းတို့၏ ဘတ်ဂျက်ဖွဲ့စည်းမှု ပုံသဏ္ဍာန်နှင့် ပမာဏအပေါ် ဗဟိုလွှဲပေးမှု တစ်စုံတစ်ရာ ရှိနေသည်မှာ ဓမ္မတာပင်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ဘဏ္ဍာရေး လွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်နိုင်စွမ်းကို အကဲဖြတ်ရာတွင် အဓိက ထည့်သွင်း စဉ်းစားရမည့် အချက်များမှာ ဗဟိုမှ ဒေသန္တရအဆင့်သို့ သက်ဆင်းလာမည့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အကာအကွယ်ပေးမှု၊ ဖျော့ပျောင်း ပြုပြင် လွယ်မှုနှင့် ကြိုတင် ခန့်မှန်းနိုင်မှုတို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဘဏ္ဍာငွေ ရ/သုံး လျာထားမှုစနစ်မှာ ဗဟို၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့်မားလျက် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအလိုက်ရရှိမည့် ဘတ်ဂျက်ပမာဏကို ထိန်းချုပ်ထားသည့်အတွက် ပြည်ထောင်စု ဘဏ္ဍာငွေ အသုံးစရိတ်၏ ဝေပုံအနည်းငယ်သာ ရရှိခြင်းဖြစ်သည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ လွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်နိုင်စွမ်း အားဖြည့်နိုင်ရေးအတွက် ဒေသန္တရ ဘဏ္ဍာရေး အင်စတီကျူးရှင်းများ အနေနှင့် ပိုမိုတိုးတက်သော ကြိုတင် ခန့်မှန်းနိုင်မှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာရှိမှုနှင့် စည်းမျဉ်းအခြေပြု ကိစ္စရပ်များအတွက် ခရီးဆက်ရဦးမည်ဖြစ်သည်။ ဤကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ ယုံကြည် စိတ်ချဖွယ် အခွင့်အလမ်းနှစ်ရပ်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ပထမတစ်ချက်မှာ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးတစ်ချို့၌ ကောက်ခံရရှိသည့် အခွန်အခများကို ယင်းတို့၏ အသုံးစရိတ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ချိန်ထိုးရာမှ ပေါ်ထွက်လာသည့် ဘက်ညီမှုဖြစ်သည်။ အခွန်အခရော အသုံးစရိတ်ပမာဏ နှစ်ရပ်လုံးမှာ

သေးငယ်သော်လည်း အချို့သော ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၌ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ကောက်ခံရရှိသည့် အခွန်အခများအပေါ် တာဝန်ယူမှုနှုန်းအပ်ခြင်းက ဗဟိုမှ ယင်းတို့ဘတ်ဂျက်ကို လျာထားဆုံးဖြတ်ခြင်းထက် ပိုမိုကောင်းမွန်စေပြီး ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းကို ပံ့ပိုး နိုင်သည့် အချက်ဖြစ်သည်။ ဒေသအလိုက် အခွန်မူဝါဒနှင့် အုပ်ချုပ်မှုတို့မှာ ဖွံ့ဖြိုးမှု အောက်ကျနောက်ကျ ဖြစ်နေသည့်တိုင် ဤနည်းလမ်း ကို ကြံဆခြင်းအားဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်ခွင့်အတွက် ပိုမိုတိုးတက်မှု ရယူပေးမည့် ကြီးမားသည့် အခင်းအကျင်း တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

ဒုတိယအနေနှင့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအတွင်း စီမံချက်နှင့် ဦးစားပေးလိုအပ်ချက်အပေါ် သွယ်ဝိုက်ထောက်ပံ့ ပေးနေသည့် ကဏ္ဍစုံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ထောက်ပံ့ငွေအစီအစဉ် နိဒါန်းပျိုးနိုင်ခြင်းသည် စစ်မှန်သည့် ဆန်းသစ်မှု ခြေလှမ်းတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ ထောက်ပံ့ငွေနှင့် ပတ်သက်သော အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ပုံ ကွဲပြားသည့်တိုင် ကနဦးအဆင့်ကို သိသာထင်ရှားစွာ ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း နိုင်ငံနှင့်အပိုင်း ထောက်ပံ့ငွေများချထားပေးရတွင် လက်ရှိကာလ၌ နိုင်ငံရေးအရ ဆုံးဖြတ်ချက် ဖြစ်သည့် ညီမျှသော နှုန်းထားကို သတ်မှတ်ထောက်ပံ့ခြင်းဖြစ်၍ ကျိုးကြောင်းဆိုင်လုံမှုအပေါ် အခြေခံနိုင်စွမ်း ပျောက်ကွယ် နေသည်မှာ ကြီးမားသည့် ပြဿနာတစ်ရပ် ဖြစ်နေသည်။ ဤအတွေ့အကြုံအရ ဗဟိုနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး များအကြား ခိုင်မာသည့် အစိုးရအချင်းချင်း ဘဏ္ဍာရေးစနစ်ပိုမို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အလို့ငှာ ဗဟိုနှင့် ဒေသန္တရ ဆောင်ရွက်သူများအကြား ပူးပေါင်း အကောင်အထည်ဖော် လုပ်ကိုင်ရမည့် အခွင့်အလမ်းတစ်ရပ်အဖြစ် ဖော်ညွှန်းလျက်ရှိသည်။

နိုင်ငံရေး

ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် ဒေသန္တရအဆင့်သို့ ဥပဒေပြုရေး တာဝန်ယူမှုများ အပ်နှင်းခြင်းသည် မျှော်လင့်မထားခဲ့သည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ပေါ်ထွန်းလာသည့် ယင်းအစိုးရသစ်များ၏ နိုင်ငံရေးအရ လွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်နိုင်စွမ်းကို ဗဟိုမှ တိုက်ရိုက်ခန့်အပ်မှု အစီအမံဖြင့် ကန့်သတ် ချုပ်ချယ်ထားဆဲဖြစ်ပြီး ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့ အတွင်း၌ပင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုကြီးမားဆဲဖြစ်သည်။ ဤနေရာတွင် ထင်ရှားလာသည့် အချက်မှာ ဝန်ကြီးချုပ် များသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်အတွင်း ပါဝင်လျက်ရှိသော်လည်း နိုင်ငံတော် သမ္မတအပေါ်တွင် အပြည့်အဝ တာဝန်ခံရပြီး၊ ၎င်းတို့တက်ရောက်နေသည့် လွှတ်တော်အပေါ် တာဝန်ခံမှုမရှိသည့် အချက်ဖြစ်သည်။ ဝန်ကြီးချုပ်များသည် သူတို့၏ အစိုးရအဖွဲ့ကို ၎င်းတို့စိတ်ကြိုက် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်အချို့ကို ထည့်သွင်း ဖွဲ့စည်းနိုင်သလို၊ ဝန်ကြီးတစ်ဦးသည် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်ရန် မလွှဲမသွေလိုအပ်ခြင်းမရှိပါ။ အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များ ပေါ်ပေါက် လာခြင်းသည် ယခင်မရှိခဲ့ဖူးသည့် နိုင်ငံရေး အင်အားစုများ၏ လူမျိုးရေးအရ ဒေသအလိုက်ကျယ်ပြန့်သည့် ကိုယ်စားပြုမှု အခွင့် အလမ်းကို အမှန်တကယ်ရရှိလာစေသည်။

ပေါ်ထွန်းလာသည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ဖွဲ့စည်းပုံများသည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အတွင်းနှင့် ဗဟိုနှင့် ဒေသန္တရအဆင့်ကြားတွင်ပါ အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးကို ဆောင်ကျဉ်းပေးနိုင်သည့် နိုင်ငံရေး အကွက်အကွင်း တစ်ရပ်ကို ဖော်ဆောင်နိုင်စွမ်း ရှိ/မရှိ မေးခွန်းထုတ်ရန်လိုသည်။ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစု ပြည်နယ်များတွင် ဒေသခံနှင့် လူမျိုးစုပါတီ များက ပြတ်ပြတ်သားသား ကိုယ်စားပြု အနိုင်ရခဲ့သော်လည်း၊ တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ်များ လွှတ်တော်တွင် ပါဝင်နေခြင်း၏ ကောင်းခြင်းဆိုးပြစ်မှာ မရှင်းလင်းလှသေးပါ။ ဤနေရာတွင် အလေးအနက်ဖော်ပြလိုသည်မှာ အဆိုပါတပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ် များနေရာ၌ အရပ်သားများအဖြစ် အစားထိုးပြောင်းလဲရန် အခွင့်အလမ်းမှာ အကန့်အသတ်ကြီးစွာ အလွမ်းကွာဝေးဆဲ ဖြစ်ကြောင်းပင် ဖြစ်သည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် ဆက်လက်တင်ပြလိုသည်မှာ ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည့် နိုင်ငံရေး အခင်းအကျဉ်းမှာလည်း ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် တာဝန်ယူမှု အတိုင်းအတာ ကျဉ်းမြောင်းခြင်းနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်ချို့တဲ့မှု နှစ်ခုလုံးကြောင့် အကန့်အသတ်ကြီးစွာ ရင်ဆိုင်နေရဆဲဖြစ်ပါသည်။ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများစွာ၌ ဒေသန္တရ ရေးရာများနှင့် စပ်ဆိုင်သည့် ဥပဒေများကို အတည်ပြု ပြဌာန်းနိုင်ခဲ့သော်လည်း တင်းပြည့် ကျပ်ပြည့် စီမံရန်လိုအပ်နေပါသေးသည်။ မြို့နယ် နည်းပါးသည့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များမှာ သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရအဖွဲ့နှင့် နှိုင်းယှဉ်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း

နည်းပါးလျက်ရှိသည်။ အထက်တွင် ဖော်ပြပြီး ဖြစ်သော အုပ်ချုပ်ရေး နှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ကန့်သတ် ဟန့်တားမှုများကြောင့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ကိုယ်စားလှယ် များ အနေနှင့် ဒေသန္တရ ဦးစားပေး အစီအစဉ်များကို လမ်းစဉ်ဆောင်ရွက်ရန် အခွင့်မသာဘဲ၊ ဗဟိုနှင့် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး အာဏာ ထိန်းညှိခြင်းနှင့် ဒေသခံတို့၏ နှစ်နာချက်များကို အရေးယူဆောင်ရွက်နိုင်သည့် လမ်းကြောင်းလည်း ပေါ်ထွက်လာနိုင်ခြင်းမရှိသေးပါ။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးဖြစ်စဉ်၏ အစောပိုင်းကာလဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ ဤအကန့်အသတ်များ ရှိနေသော်ငြား၊ ဤဒေသန္တရ နိုင်ငံရေးနှင့် အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာ အခင်းအကျင်းများ၏ အရေးပါမှုသည် နောင်ပေါ်ပေါက်လာမည့် ဗဟိုမှအာဏာ ပိုမို လွှဲအပ်ခြင်း၌ ပဒေသာစုံ ကွဲပြားလျက်ရှိသော အုပ်စုများ၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် မိမိတို့ ကြမ္မာကို မိမိတို့ တာဝန်ယူနိုင်ခွင့် ပိုမိုချဲ့ထွင် လာနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ဤအကျိုးစီးပွားသည် တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုတစ်ရပ် သို့မဟုတ် ဒေသခံပါတီများအတွက်သာ ကန့်သတ်ထားခြင်း မဟုတ်ဘဲ၊ ပါတီကြီးများ၏ ဒေသအလိုက်ရုံးခွဲများအားလုံး ပြည်ခိုင်ဖြိုးပါတီ ပါမကျန် စုစည်းမှုပေါ် ခံစားကြရမည် ဖြစ်သည်။ ပါတီများနှင့် နိုင်ငံရေးသမားများအဖို့ ဒေသဆိုင်ရာ အခွင့်အာဏာနှင့် ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု အကန့်အသတ်ကြား ရောက်ရှိ နေသည့်တိုင်၊ ယင်းတို့၏ အချို့သော အကျိုးစီးပွားများမှာ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့အစည်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်မြင့်မား လာသည်နှင့်အမျှ ပိုမိုကြီးများကျယ်ပြန့် လာနိုင်ပြီး ဤအကျိုးစီးပွားများသည် တိုင်းရင်းသား ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ အကြား ကွာဟချက်များစွာကို ကျော်လွှားသွားနိုင်ဖွယ်ရှိသည်။ ထို့ထက်ပိုမို၍ နိုင်ငံရေးသမားများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ နှင့် အရပ်ဖက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများသည် ရွေးကောက်တင်မြောက်ပုံ နည်းစနစ်နှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များ၌ တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်မှု အစရှိသော ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အကြောင်းအချက်များကို ပိုမိုပွင့်လင်းစွာ ဆွေးနွေး ကြရန် ဖြစ်သည်။

အကျဉ်းဆိုရသော် ဤမျက်နှာစာ သုံးခုနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်ကို ယေဘုယျကောက်ချက် သုံးခုပြုနိုင်သည်။ ပထမအချက်အနေနှင့် မျက်နှာစာသုံးခုလုံးတွင် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး များသို့ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး အတိမ်အနက်မှာ လွန်စွာကျဉ်းမြောင်းလျက်ရှိသည်။ လက်ရှိမြင်တွေ့နေရသော အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ယူမှု၊ ဘဏ္ဍာငွေ ရ/သုံး ပမာဏ၊ နိုင်ငံရေးအရ အခွင့်အာဏာ အကန့်အသတ်စသည့် ရေးရာကိစ္စအားလုံးက မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗဟိုဦးစီးစနစ် အားကောင်းဆဲ တိုင်းပြည်တစ်ခုဖြစ်ကြောင်း ဖော်ညွှန်းလျက်ရှိသည်။

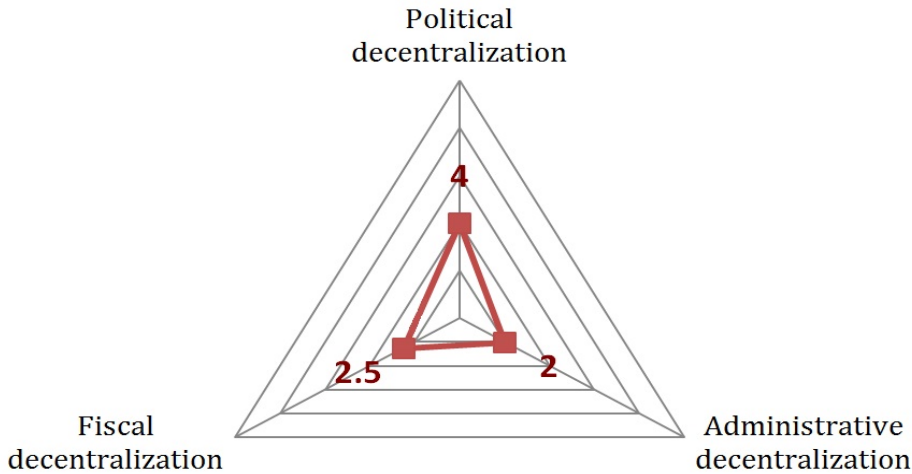
ဒုတိယအချက်မှာ အုပ်ချုပ်ရေး၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် နိုင်ငံရေး မျက်နှာစာ သုံးရပ်အကြား ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးဖြစ်စဉ်၏ အတိမ်အနက် ဘက်ညီမှု မရှိခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးဖြစ်စဉ်ကိုယ်တိုင်က အထက်-အောက် လွှမ်းမိုးမှုနှင့် အမည်စာရင်းဝင် တပ်မတော်အရာရှိများ စသည့် ကိုယ်ပိုင်ကန့်သတ်များစွာဖြင့် တည်ရှိဆဲအနေအထားမှန်ကို ဖော်ညွှန်း လျက် ရှိသည်။ အဓိက ကဏ္ဍများဖြစ်သည့် ပြည်နယ်/တိုင်း ဒေသကြီး အစိုးရများရှိ အဓိကဌာနများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း အကန့်အသတ်ရှိခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးအရ ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်ခွင့်သည် ပြည်ထောင်စုဘတ်ဂျက်၏ မူဘောင်အတွင်း၌ လက်ရှိကန့်သတ် ခံနေရခြင်း စသည်တို့ မပါဝင်ဘဲ အနာဂတ် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်ခရီးမတွင်နိုင်ပါ။ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် နိုင်ငံရေးအရ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခွင့် မူဘောင်ကျဉ်းမြောင်းနေခြင်း၏ အဓိကအရေးပါသည့် အဟန့်အတားမှာ အုပ်ချုပ်ရေး နှင့် ဘဏ္ဍာရေးမျက်နှာစာ၏ အားနည်းချက်များနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်။

နိုင်ငံရေး၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်ကို ကဏ္ဍတစ်ခုစီအတွက် ၁၀ပွိုင့်စီ သတ်မှတ် ၍ (ပုံညွှန်း ၂၀)ပုံညွှန်းရေးဆွဲကြည့်သောအခါ ဤဖြစ်စဉ်တစ်ရပ်လုံး၏ ခြုံငုံတည်ရှိနေပုံမှာ ကန့်သတ်ချက်ရှိယုံမက ဘက်ညီမျှမှု ဟန့်ချက်လည်း ပျက်ယွင်းလျက် ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်(အညွှန်းကိန်းများကို နောက်ဆက်တွဲ- ခြောက်မှ ရယူသည်)။¹⁸² နိုင်ငံရေး အရွေ့ တွန်းသူများအနေနှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး အသွင်ကူးပြောင်းမှု ဖြစ်စဉ်ကို ဖော်သည့် နောက်ကွယ်၌ ရှိနေသော်ငြား၊ ထိုသို့ နိုင်ငံရေးအရ အသွင်ကူးပြောင်းမှုသည် ကျန်မျက်နှာစာ နှစ်ခုကိုပါ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရန် တွန်းအားပေးလျက် ရှိသည်။ သို့သော်လည်း စိတ်မချရသည့် အနေအထားမှာ ဒေသန္တရအစိုးရများ အားကောင်းမောင်းသန်

¹⁸² ဤအညွှန်းကိန်းကို Boex (၂၀၁၂)မှရယူသည်။

ဖြစ်ထွန်းလာရန် လုံလောက်မှုမရှိသည့် ဘက်မညီမှု ရလဒ်က ပြည်သူတို့၏ မျှော်လင့်ချက်ကို မဖြည့်ဆည်းနိုင်သည့် အကျပ်အတည်းသို့ ဦးတည်သွားစေနိုင်ပါသည်။

ပုံညွှန်း (၂၀) အုပ်ချုပ်ရေး၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်း နှိုင်းယှဉ်ချက်¹⁸³

တတိယအနေနှင့် ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာသည့်အချက်မှာ ဤဖြစ်စဉ်ကို နိုင်ငံနှင့် အပူမ်း အတိမ်အနက်အမျိုးမျိုး ခရီးတွင် အဖုံဖုံနှင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ပကတိအနေအထားနှင့် စွမ်းဆောင်ရည် ကွာခြားချက်တို့လည်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ကွဲပြားလျက်ရှိသည်။ ဤအခြေအနေသည် မျှော်လင့်ထားသည့်အတိုင်း သဘာဝကျသော ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ် ပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ဤခြားနားမှုများက အဓိကညွှန်းဆိုနေသည်မှာ စွမ်းဆောင်ရည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာနိုင်မည့် အကူအညီ ပေးခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေး စနစ်မညီမျှမှုကို အလေးထားပြင်ဆင်ခြင်း၊ တိုင်းရင်းသားများစွာ စုစည်းနေထိုင်သည့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး များ၌ ဆင်းရဲချမ်းသာမရွေး ဆူကြိုနိမ့်မြင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်မည့် နိုင်ငံရေးစနစ်များ ပေါ်ထွန်းလာစေခြင်းတို့ကို အကောင်အထည် ဖော်ရန် လိုအပ်လျက်ရှိကြောင်းပင်ဖြစ်သည်။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်

ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများပေါ်ပေါက်လာခြင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ် တိုးတက်မှုတို့အကြား ဆက်စပ် ပတ်သက်မှု အသေးစိတ်ကို ဤစာတမ်းတွင် စိစစ်ပြန်မည်မဟုတ်ပါ။ သို့သော်လည်း ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အုပ်ချုပ်ရေး ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များသည် အပြန်အလှန်အားဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်၏ သက်ရောက်မှု နယ်ပယ်အပေါ် ယင်းတို့၏ အလုံးစုံ တာဝန်ခံနိုင်စွမ်း မရှိဘဲ ဆောင်ရွက်သွားနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အသွင်ကူးပြောင်းရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်၏ အောင်မြင်မှု သို့မဟုတ် ဆုံးရှုံးမှုသည် ဒေသအနှံ့ လက်နက်ကိုင် အင်အားစုများ၏ အနာဂတ် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်အပေါ် အကောင်း အဆိုး အကြောင်းအကျိုး သဘောထားများက ပိုမိုအခရာကျ လာမည်ဖြစ်သည်။ ဤစာတမ်း၏ ပုံညွှန်း(၂) တွင်ဖော်ပြထားသည့် လေ့လာသူတစ်ဦး၏ လက်ရှိပြောင်းလဲမှု ကနဦးခြေလှမ်းအပေါ် ထောက်ပြထားသည်မှာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်နှင့် "တိုင်းရင်းသား ပဋိပက္ခရေးရာများ၊ ဒီမိုကရက်တစ် အသွင်ကူးပြောင်းရေး၊ စစ်တပ်အုပ်ချုပ်မှု လျော့ချရေးနှင့် စီးပွားရေး တိုးတက်မှု တို့သည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ခွဲခြားမရသလို လိုလားချက်ဦးစားပေးအစီအစဉ်အဖြစ် နံပါတ်စဉ်ထိုး၍လည်း မရပါ" ဟူ၍ဖြစ်သည်။¹⁸⁴

¹⁸³ ဤစိစစ်မှုသည် အညွှန်းကိန်းအခြေပြုသာဖြစ်ပြီး Local Public Sector Country Profile Index: Boex (2012)မှ ရှင်းလင်းအောင်မြင်ပြင်ထားချက်ကို အခြေခံထားပါသည်။
¹⁸⁴ Smith (2007): 57၅။

ဤနေရာ၌ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်အကြား အဆက်အစပ်နှင့် ပတ်သက်၍ ကျယ်ပြန့်သည့် မေးခွန်းနှစ်ခုထွက်ပေါ်လာသည်။

၁။ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး သို့ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းသည် နှစ်ရှည်လများပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသည့် ပဋိပက္ခများ၏ အဓိကအကြောင်းအရင်းများကို မည်မျှဖြေရှင်းပေးနိုင်မည်နည်း။

၂။ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး အသွင်ကူးပြောင်းမှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်သည် အပြိုင် သို့မဟုတ် မျှဝေ ရယူထားသည့် ဒေသများရှိ အစိုးရမဟုတ်သည့် လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များ၏ အုပ်ချုပ်ရေး ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှုများကို မည်သို့ ချဉ်းကပ်စီမံခန့်ခွဲနိုင်သနည်း။

ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ၏ လက်ရှိ အခင်းအကျင်းများနှင့် ကြေငြာထားသည့် အသွင်ကူးပြောင်းရေးသည် အစိုးရနှင့် အပစ်အခက် ရပ်စဲထားသော သို့မဟုတ် လက်ရှိ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသော အစိုးရမဟုတ်သည့် လက်နက်ကိုင် အင်အားစုများ၏ နိုင်ငံရေး ပန်းတိုင်နှင့် ရည်မှန်းချက်များအကြား တစ်စုံတစ်ခုသော အခြေအနေသို့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေး ရောက်ရှိနေပြီ ဖြစ်သည်။ လက်နက်ကိုင် အင်အားစု အဖွဲ့ဝင်များ နှင့် လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း၊ ညီညွတ်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ဖက်ဒရယ်ကောင်စီ (ယူအန်အက်ဖ်စီ) အပါအဝင် တိုင်းရင်းသား မဟာမိတ်အဖွဲ့များ၏ စာရွက်စာတမ်း အထောက်အထားများ အရ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်မှာ နိုင်ငံရေးနှင့်လုံခြုံရေးအရ လွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်နိုင်စွမ်း သို့မဟုတ် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမည့် ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက်ရရှိရန်အတွက် ဒေသအလိုက် ဥစ္စာဒနများခွဲဝေမှု စသည့်အချက်များကို လက်ရှိဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေ က ပြဌာန်းထားခြင်းမရှိကြောင်း ရှင်းလင်းစွာ သိမြင်လာကြသည်။

ယူအန်အက်ဖ်စီ၏ အချက်အခြောက်ချက်ပါ နိုင်ငံရေး စီမံချက်နှင့် ၂၀၁၂ခုအနှောင်းပိုင်း ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသည့် ပါတီများနှင့် ဦးအောင်မင်း တို့အကြား အလွတ်သဘော သဘောတူချက်များအရ အင်အားစုအားလုံးအနေနှင့် ၂၀၀၈ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ အနေအထားနှင့်အညီ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်အကောင်အထည်ဖော်ရန် ကျယ်ပြန့်သည့် ကွာဟချက်များရှိနေသည့်တိုင် အရေးပါသည့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲများ ပြုလုပ်ရန် စိတ်ဝင်စားလျက် ရှိသည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ငြိမ်းချမ်းရေး လမ်းပြမြေပုံအရ လက်နက်ကိုင် အင်အားစုများ အနေနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့် အညီ နိုင်ငံရေးပါတီများ ထူထောင်၍ နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်တွင် ပါဝင်ကြောင်း ဖော်ပြထားသော်လည်း၊ အတိုက်အခံတို့ကမူ နိုင်ငံအတွင်းရှိ အင်အားစု ပေါင်းစုံပါဝင်သည့် ပြန်လည်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေး “ပြည်လုံးကျွတ် ညီလာခံ သဘောတူညီချက်” အရသာ အနာဂတ်ကို ပုံဖော်မည်ဖြစ်ကြောင်း အဆိုပြုတင်ပြခဲ့သည်။¹⁸⁵ ဤသဘောထားနှင့် လျော်ညီ သော ပညာရှင်တစ်ဦး၏ မှတ်ချက်စကားမှာ ဤသို့ဖြစ်သည်။

“ထိုနိုင်ငံအတွင်း အနာဂတ်တွင် ပေါ်ထွန်းလာမည့် ဒီမိုကရေစီပုံစံမှာ အခရာ ကျလှသည် မဟုတ်ပဲ၊ မလွှဲမသွေ ဖြေရှင်းရမည့် အရေးကြီးသည့် ကိစ္စရပ်မှာ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများကြား အခွင့်အာဏာ ခွဲဝေရာ၌ ဌာနေဇာတိတို့၏ ပြဿနာကို မည်သို့ အဖြေရှာမည်က ပို၍ အရေးကြီးပါသည်။”¹⁸⁶

သို့သော်လည်း ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး (ကေအန်ယူ)နှင့် အပစ်အခက် ရပ်စဲရေး ပြန်လည်ပေါ်ထွက်လာခြင်း၊ ကချင် လွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော် ကေအိုင်အေ နှင့် လက်တွေ့ကျသည့် ပဏာမ သဘောတူညီချက်များ ရရှိခြင်းတို့ မှအပ ပဋိပက္ခများကို ဖြေရှင်းနိုင်သည့် အခြားထင်ရှားသည့် အကောင်အထည်ဖော်မှုများ သိသိသာသာ မရှိသေးပါ။

ဤကြီးမား ကျယ်ပြန့်သည့် ကိစ္စရပ်များကို ကိုင်တွယ်နိုင်ရန်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့် ထူးခြားစွာ ဆက်စပ်လျက်ရှိပြီး၊ တိုင်းရင်းသားတို့ထံ ဥစ္စာဒနခွဲဝေမှု၊ အစိုးရမဟုတ်သည့် လက်နက်ကိုင်အင်အားစုများနှင့် အဖြစ်နိုင်ဆုံး

¹⁸⁵ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း၊ လက်နက်ကိုင်အင်အားစု ဆက်ဆံရေးအရာရှိ၊ ယူအန်အက်ဖ်စီ၏ ငြိမ်းချမ်းရေး စီမံချက်ခြောက်ရပ်၊ ယူအန်အက်ဖ်စီ ဥက္ကဋ္ဌမှ နိုင်ငံတော်သမ္မတပေးစာ(၂၇၈၀က်တင်ဘာ၂၀၁၂)။ http://burmanationalnews.org/burma/index.php?option=com_content&view=article&id=2771 ၌ ရှိ။

¹⁸⁶ Steinberg (2012):236 ၌ ရှိ။

အတိုင်းအတာအထိ နိုင်ငံရေး အရ ဆွေးနွေးနိုင်မည့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်ပေါ်ပေါက်ရေးတို့ပါဝင်ပါသည်။¹⁸⁷ ဤကဲ့သို့ နိုင်ငံရေးအရ တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးမှု ဖြစ်ပေါ်သည် နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အင်စတီကျူးများ အသွင်ကူးပြောင်းမှုနှင့် ပေါ်ပေါက်လာမည့် သိမ်မွေ့သော စေ့စပ် ညှိနှိုင်းမှုများ အကြား ခိုင်မာသည့် အချိတ်အဆက်များကို ထူထောင်လာနိုင်ပြီး၊ အစိုးရရော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် များပါ အတူတကွ သတိကြီးစွာ ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက် သွားနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဤ "ပုံရိပ်ကြီးမားသည့်" မေးခွန်းများကို စေ့စပ်ညှိနှိုင်းအဖြေရှာနိုင်ရေး လိုအပ်ချက်မှာ ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ ဖြစ်တည်မှု သို့မဟုတ် အားပေးတိုက်တွန်းမှု တို့သည် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်၌ ဩဇာသက်ရောက်ခြင်း မရှိဟု ဆိုလိုသည် မဟုတ်ပါ။ ၂၀၁၂အတွင်း ဒေးဗစ်စတီန်းဘက်က ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်မှ ကိုယ်စားပြုပေါ်ထွက်လာမည့် အဖွဲ့အစည်းသစ် များ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုမှာ တစ်ဖက်တွင် ပြည်နယ်နှင့် ဒေသအဆင့် အဖွဲ့အစည်းများသည် လူမျိုးစု အလိုက် ကိုယ်ပိုင်ဖြစ်တည်မှုမှ ပေါ်ထွက်လာမည့် ကွဲလွဲချက်များကို သည်းခံဖြေရှင်းနိုင်သည့် နယ်ပယ်တစ်ခု ဖန်တီးနိုင်ရေးဖြစ်ပြီး၊ အခြား တစ်ဖက်မှာ "ဗဟိုမှ ခွင့်ပြု၍ ဒေသအလိုက် တည်ရှိနေသည့် ပရောဂျက်များ ဖြစ်နိုင်သမျှ အကောင်အထည်ပေါ် ဆောင်ရွက်မှု" ဖြစ်ကြောင်း မှတ်ချက်ပြုခဲ့သည်။¹⁸⁸

ဤစာတမ်းပြုစုချိန်တွင် တွေ့ရှိရသည့် အထောက်အထားအရ အရေးပါသည့် လူမျိုးစုနှင့် ကိုယ်ပိုင် ဖြစ်တည်မှု ကိစ္စရပ်များနှင့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်၏ အဓိကသယံဇာတ ရင်းမြစ်များ သို့မဟုတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စီမံကိန်းများအပေါ် လွှမ်းမိုး သက်ရောက်နိုင်မှု နှစ်ခုစလုံးမှာ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေး မူဘောင်၏ ပြင်ပတွင်သာရှိကြောင်း တွေ့ရှိခဲ့သည်။ ရေးရာကိစ္စရပ်များ ဖြစ်သော ပညာရေး မူဝါဒနှင့် ရုံးသုံးဘာသာစကား၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စီမံကိန်းများ တာဝန်ယူ နိုင်ရေး၊ သတ္တုတူးဖော်ရေး စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့် စသည့် အကြောင်းအရာများသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသော ပဋိပက္ခများ ၏ အရေးပါသည့် မျက်နှာစာများဖြစ်သည်။ ဤကိစ္စရပ်များမှာ ပိုမိုကြီးမား ကျယ်ပြန့်လျက်ရှိပြီး ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ ကိုယ်တိုင်၊ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် အရပ်ဖက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများအကြား ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးဖြစ်စဉ်၌ အဆက်အစပ် ပျောက်ကွယ် လျက်ရှိသည်။

ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ကျယ်ပြန့်သော သဘောတူညီချက်များလိုအပ်ပြီး၊ ဒေသခံများ၏ အကျိုး စီးပွားနှင့် စပ်ဆိုင်သော ဤကိစ္စရပ်များကို ကွဲပြားခြားနားသည့် အုပ်စုများအတွင်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူ အားလုံးထံ မျှဝေ ခံစားခွင့် ပြုရမည်ဖြစ်ကြောင်း ဤသုတေသနက ထောက်ပြလိုသည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် တာဝန်ယူမှု အဝန်းအဝိုင်းကို ဤရေးရာ ကိစ္စရပ်များ ဖြစ်သော သဘာဝသယံဇာတ ရင်းမြစ်များ၊ ဒေသန္တရစီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ပညာရေးမူဝါဒများတွင် ပိုမိုချဲ့ထွင် ပေးခြင်း၊ ဒေသန္တရအစိုးရများနှင့် အခြားပါဝင်ပတ်သက် ဆောင်ရွက်သူများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို မြှင့်တင်ပေးခြင်းနှင့် ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများကိုယ်တိုင်၊ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများနှင့် ဒေသခံပါတီများနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများသို့ လုပ်ပိုင်ခွင့်အချို့လွှဲအပ်ခြင်းများသည် ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရမည့် အစီအစဉ်များဖြစ်သည်။ ပြည်နယ် အဆင့်နှင့် အချို့သော ဒေသအဆင့် ဤရေးရာကိစ္စရပ်များကို အစိုးရမဟုတ်သော လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် အရပ်ဖက် လူ့အဖွဲ့အစည်းများ ပူးပေါင်းဆွေးနွေးခြင်းအားဖြင့် သက်ဆိုင်ရာနေမြေအလိုက် ပေါ်ပေါက်လာသော ပြဿနာများအား အဖြေရှာ နိုင်သည့် ကျယ်ပြန့်သော ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ် ပေါ်ထွန်းလာနိုင်ခြင်း၊ မိမိကိုယ်ကို ယုံကြည်မှုနှင့် အပြန်အလှန် ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်နိုင်သည့် အတိုင်းအတာများ ပေါ်ထွက်လာနိုင်ခြင်းတို့ကို ကူညီပံ့ပိုးပေးနိုင်မည်။¹⁸⁹ အကယ်၍ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများထံ ယင်းတို့၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အတွင်း စေ့စပ်ဆွေးနွေးရသည့် ကိစ္စရပ်များအပေါ် အခွင့်အာဏာပိုမို အပ်နှံခြင်း ခံရပါက၊ "တိုင်းရင်းသား ရေးရာ အစုအဝေးများအတွင်း ယင်းတို့၏အကျိုးစီးပွားနှင့် စပ်ဆိုင်သည့် အရေးရာ ကိစ္စများကို ပြည်နယ်အဆင့် သဘောတူညီချက်များနှင့် လျော်ညီစွာ

¹⁸⁷ South (2012):29 ၌ရှု။

¹⁸⁸ Steinberg: 235 ၌ရှု။

¹⁸⁹ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ပြည်နယ် အာဏာပိုင်များ အဆိုပြုခဲ့သည့် မူဆလင်မိသားစု "ကလေး နှစ်ယောက်" မွေးဖွားခွင့်သည် ဒေသအလိုက် ပေါ်ပေါက် နေသည့် ပြဿနာကို အဖြေရှာရဦးမည့် စိုးရိမ်ပူပန်ဖွယ် ဥပမာတစ်ခုဖြစ်သည်။

အုပ်စုအလိုက် အခြေပြု ဆောင်ရွက်သွားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။¹⁹⁰ မှတ်စု (၈)တွင် အလေးဂရုပြုရန် လိုအပ်လာနိုင်သည့် ရေးရာကိစ္စရပ်များကို ရည်ညွှန်းပြုစု ထားပါသည်။

မှတ်စု(၈) ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများ၌ ပဋိပက္ခပေါ်ပေါက်နိုင်ဖွယ် ရေးရာကိစ္စရပ်များ

- ပညာရေးမူဝါဒနှင့် သင်ကြားပို့ချမှု ဘာသာစကား၊ ကျောင်း စနစ်များကို ပေါင်းစုစည်းခြင်း
- မြေမြုပ်ခိုင်းများကိစ္စ
- မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု
- စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု
- သဘာဝသယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်မှုများ ခွင့်ပြုချထားသည့်ကိစ္စ နှင့် ယင်းအပေါ် စောင့်ကြပ်စစ်ဆေးနိုင်မှု
- ပြန်လည်နေရာချထားရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒ

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်တွင် ထပ်မံဆွေးနွေးနိုင်ဖွယ်ရှိသည့် အထူးပြု နယ်ပယ်တစ်ရပ်မှာ ဒေသခံအစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သည့် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှုကြား အဆက်အစပ် သို့မဟုတ် ပေါင်းစည်းမှု ဆိုင်ရာကိစ္စဖြစ်သည်။ ပဋိပက္ခ ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသည့် ဒေသများတွင် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်းများစွာမှစ၍ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကို နယ်မြေပေစုအလိုက် သို့မဟုတ် စင်ပြိုင်သဘော ကျင့်သုံးခဲ့သည်မှာ ယနေ့တိုင်ဖြစ်ပြီး၊ “(အစိုးရမဟုတ်သည့် လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများ) အများစုမှာ ရှေးရိုးဆန် သည့် အုပ်စိုးမှုမျိုးကို ထူထောင်လျက် (ရေးရာကိစ္စ များစွာအနက်) ဥပမာအားဖြင့် ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးနယ် ပယ်များ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်မှာ ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာမြင့်ခဲ့ပြီး ဒေသဆိုင်ရာထောက်ပံ့မှုအဖြစ် ကြီးမားစွာ မြင်တွေ့နိုင်သည်။”¹⁹¹ ဤအုပ်စိုး သူများနှင့် ဆွေးနွေးချက်များအရ ပဋိပက္ခခံစားနေရသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ အခြေအနေကို သက်သာမှုပေးစွမ်းနိုင်မည့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှု အစီအစဉ် ကနဦး ပရောဂျက်များကို ချိတ်ဆက်ပေးခြင်းအားဖြင့် တစ်ချိန်တည်းတွင် အဖွဲ့အစည်းများအကြား မိမိကိုယ်ကို ယုံကြည်မှုနှင့် အပြန်အလှန် ကိုးစားမှုတို့ကို တည်ဆောက်နိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဤသို့ဆောင်ရွက် အောင်မြင်ခဲ့သည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ဖိလစ်ပိုင်နှင့် ဒေသတွင်းအခြားနေရာများ၌ မြင်တွေ့နိုင်ပါသည်။¹⁹² သို့သော်လည်း ဤသို့ ဆောင်ရွက်ရာတွင် အစိုးရရော အစိုးရမဟုတ်သည့် နှစ်ဖက်လုံး၏ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းဆဲ အတူယှဉ်တွဲနေထိုင်သည့် အခြေအနေ (ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ် အောင်မြင်မှုအတွက် သော့ချက်ကျသည့် အကြောင်းအရာ) ဖြစ်သည်နှင့် အညီ အကျိုးသက်ရောက်မှု အထွေထွေအတွက် သတိကြီးစွာ စဉ်းစားဆင်ခြင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်နှင့် ပတ်သက်၍ သတိပြုရန်လိုအပ်သည့် အချို့ ကိစ္စရပ်များကို မီးမောင်းထိုးပြရန် ပေါ်ထွက်လာပါသည်။ နိုင်ငံရေးအရ တွေ့ဆုံမှုမှာ အစိုးရမဟုတ်သည့် လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် အခြား လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ ပါဝင်စေလျက် “ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ” နှင့် “ပိုမိုနက်ရှိုင်းစွာ” ဆွေးနွေးကြရန် လိုအပ်ပါသည်။¹⁹³ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များသည် တွေ့ဆုံ ညှိနှိုင်းရေး၌ အင်အားစုအားလုံးပါဝင်ခွင့်ရအောင် မြေတောင်မြှောက် ပေးနိုင်သည့် ရင်းမြစ်တစ်ခုအဖြစ်ဆောင်ရွက်သည့်ပြီး၊ ဒေသခံပါတီများကို ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့အစည်းများ၌ ပိုမို ကိုယ်စားပြုခွင့် ရနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

ဤအဆက်အစပ်များတွင် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးသို့ နိုင်ငံတကာ၏ ကူညီထောက်ပံ့မှုများလည်း ပါဝင်ပတ်သက်လျက်ရှိသည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး အသွင်ကူးပြောင်းမှု၊ ဒေသန္တရ စီးပွားရေး၊ ဒေသခံများ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ထောက်ပံ့မှု အစီအစဉ်များသည် ယေဘုယျ သဘောထက်ကျော်လွန်ကာ ဗဟိုအစိုးရ-ဒေသခံ ဆက်ဆံရေးနှင့် ယုံကြည်မှု ပြန်လည် တည်ဆောက် နိုင်ရေးကို အလေးထားလျက်၊ ပဋိပက္ခအလွန် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်

¹⁹⁰ South (2012):9 ဌာန။
¹⁹¹ South (2012):22 ဌာန။
¹⁹² ဗန်ဂါဆာမိုရို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအေဂျင်စီ (ဘီဒီအေ) သည် ဖိလစ်ပိုင်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် နယ်မြေများ၌ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဆောင်ရွက်ဖက်များကို ကြားခံတွေ့ဆုံ မိတ်ဖက်အဖြစ် ခွင့်ပြုကာ တစ်ချိန်တည်းတွင် ပဋိပက္ခထပ်မံ မဖြစ်ပွားရန် ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ အတိုက်အခံ လက်နက်ကိုင် အင်အားစု ကိုယ်စားလှယ်များကို ဖွံ့ဖြိုးရေး၌ ပါဝင်ဆောင်ရွက်စေခြင်းတို့ ပြုခဲ့သည်။
¹⁹³ South (2012):9 ဌာန။

တိုင်းပြည်တည်ဆောက်ရေး မူဘောင်များအကြား အဆက်အစပ်ကို ပိုမိုတွန်းအားပေးရန် လိုအပ်သည်။ ဤနေရာတွင် အလေးထား ထောက်ပြလိုသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံအနေနှင့် ပဋိပက္ခလွန် ငြိမ်းချမ်းရေး အဆင့်သို့ ကူးပြောင်းနိုင်ခြင်း မရှိသေးပါ။ အဓိကထူးခြားသည့် အကြောင်းအချက်များ အပေါ် အခြေအတင် ငြင်းခုံမှုများ ဆက်လက် တည်ရှိဆဲဖြစ်ပါသည်။ ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ အသွင်ကူးပြောင်းမှုကို ရှေ့သို့တွန်းတင်ရာ၌ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်တွင် ဆက်စပ် ပတ်သက်မှုများ အားလုံးနှင့် လက်တွဲဆောင်ရွက်မှု မပြုနိုင်ပါက စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ ပိုမိုတိုးပွားလာနိုင်ပါသည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်၏ တိုးတက်မှု ရလဒ်ထွက်ပေါ်လာသည်နှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက် ဆောင်ရွက်သူများ အားလုံးသည် ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေး အသွင်ကူးပြောင်းမှုဖြစ်စဉ်နှင့် စပ်ဆိုင်သော အပြောင်းအလဲများအတွက် အဆင်သင့် ဖြစ်နေရန်လိုအပ်ပါသည်။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီ

ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး အသွင်ကူးပြောင်းမှု ဖြစ်စဉ်နှင့် နိုင်ငံရေးအရ ဆွေးနွေးမှု အဆက်အစပ်သည် နီးကပ်စွာ တည်ရှိလင့်ကစား မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရေရှည်ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်ထွန်းမှု ဒေသန္တရ အစိုးရနှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးဖြစ်စဉ်၏ ကျယ်ပြန့် သည့် အလားအလာ ပေါ်ပေါက်ရန် အချိတ်အဆက်များ လိုအပ်လျက် ရှိပါသေးသည်။ ဤသုတေသနက ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း စစ်တပ်၏ လွှမ်းမိုးမှု အတိုင်းအတာမှာလည်း ပြည်ထောင်စုအဆင့်နည်းတူ ဒေသန္တရအဆင့် အစိုးရများထိ ကျယ်ပြန့်စွာ ချဲ့ထွင်ဆဲ ဖြစ်သည်။ ဤလွှမ်းမိုးမှုသည် မကြာခဏထောက်ပြခဲ့သလို ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က အမည်စာရင်းတင်သွင်းခြင်းခံရသည့် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်နေသည်သာမက ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဖွဲ့စည်းပုံ၌ ပြည်ထဲရေးနှင့် နယ်စပ်ရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနများထိ အကျိုးပင် လျက် ရှိသည်။

ထပ်မံဖော်ပြလိုသည်မှာ ဤသုတေသန၏ ကြီးမားသော ကွက်လပ်အဖြစ် တရားစီရင်ရေး မဏ္ဍိုင်၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို ဖော်ပြနိုင်ခြင်း မရှိကြောင်း အစီရင်ခံလိုပါသည်။ မည်သည့် ပြည်နယ်/တိုင်းအဆင့် ဆောင်ရွက်အကောင်အထည် ဖော်သူမဆို တရားရုံးများကို အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းခြင်း၊ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် အခွင့်အာဏာများကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း၊ ဒေသန္တရ အစိုးရကို တာဝန်ခံ၍ စွမ်းဆောင်ရည် အထောက်အပံ့ပြုခြင်း စသည့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်အတွင်း အရေးပါသော သို့မဟုတ် စွမ်းဆောင် နိုင်သော ပလေယာအဖြစ် မရှုမြင်ကြပါ။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများတွင် အကတိလိုက်စားမှု ကာကွယ် တားဆီးရေးအတွက် လွတ်လပ်သည့် အဖွဲ့အစည်းမျိုးကို တရားရုံးအနေနှင့် ဖြစ်စေ၊ အခြားအသွင် တစ်ရပ်ရပ်ဖြင့်ဖွဲ့စည်းသည့် အထောက်အထား မတွေ့ရပါ။

ဤစာတမ်းတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ၏ နှစ်ဖက်မြင်အခြေအနေကို ကောက်နုတ် ထင်ဟပ်လိုသည်မှာ ပြည်ထောင်စုအဆင့်တွင် အရေးပါသည့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အသွင်ကူးပြောင်းမှုများ ပေါ်ပေါက်ပြီးဖြစ်သော်ငြား ကာလရှည် ဖွဲ့စည်းပုံ သက်ရောက်မှုရော ပစ္စက္ခများပြားလှသည့် အားနည်းချက်တို့ကပါ အလွန်အရေးပါသည့် ကန့်သတ်ချက်များအဖြစ် တည်ရှိနေပါသည်။ နိုင်ငံရေးအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု သို့မဟုတ် စစ်တပ်၏ ထိန်းချုပ်မှုတို့ကို အခြေပြုသော နောက်ခံအခင်းအကျင်းအရ ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် အနေအထားမှာလည်း တစ်နိုင်ငံလုံး နည်းတူ ထူးခြားနား ပင်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြင့် အသွင်ကူးပြောင်းရေး အစီအစဉ်မှ ပေါ်ထွက်လာနိုင်သည့် တုံ့ပြန်မှုများကို လေ့လာရာတွင် ၂၀၁၃ခုနှစ်၊ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ ဥပဒေကဲ့သို့ အပြန်အလှန် ပွတ်တိုက်မှုများ မြင်တွေ့ရပြီး၊ တစ်နိုင်ငံလုံး အနေနှင့် မျှော်လင့်နိုင်သည့် လက္ခဏာမှာ အသွင်ကူးပြောင်းမှုကို ကန့်သတ်ထားချက်များ အပေါ် လုံးလုံးလျားလျား ယုံကြည်မှု သို့မဟုတ် ပြည့်စုံ ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြမှုကသာ ခရီးတွင်မှုကို ဆုံးဖြတ် ပါလိမ့်မည်။

ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အသွင်ကူးပြောင်းရေး လမ်းပြမြေပုံ

ပြည်ထောင်စု အစိုးရနှင့် လွှတ်တော်များ၊ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် အရပ်ဖက် လူ့အဖွဲ့အစည်းများ အကြား ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး အသွင်ကူးပြောင်းမှု ဖြစ်စဉ် ပိုမို ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာရန် လိုအပ်ကြောင်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆွေးနွေးမှုများ ထွက်ပေါ်လျက်ရှိသည်။ ဤဖြစ်စဉ်နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ပုံသဏ္ဍာန်နှင့် အကျယ်အပြန့်အပေါ် အမြင်အမျိုးမျိုး ကွဲပြားလျက်ရှိသည်။ သုတေသနအနေနှင့် ဤစာတမ်းတွင် တိုးတက်မှုများ ပိုမို ပေါ်ထွက်လာပါက ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သော ကျယ်ပြန့်သည့် နယ်ပယ်များကို

အကြံပြု ဆွေးနွေးထားပါသည်။ ဤနယ်ပယ် များကို အောက်တွင် ဖော်ပြထားပြီး၊ ထည့်သွင်း စဉ်းစားရန်လိုအပ်မည့် အထူးပြု အဆင့် အချို့ပါဝင် ပါသည်။

ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဝန်ထမ်းရေးရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်ကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်မည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ဇယား နှစ်ပါ ဥပဒေပြုစာရင်းကို ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများထံ နှင်းအပ်ပြီး ဖြစ်သော်လည်း၊ အဓိကပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသော အတားအဆီးမှာ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးများအနေနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ငန်း ဆောင်တာများ အကောင်အထည် ဖော် ဆောင်ရွက်မှု အကြား သဟဇာတ မဖြစ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအနေဖြင့် ဒေသန္တရ ဝန်ကြီးတစ်ဦး အား တာဝန်ပေးအပ်သည့်အခါ သူ့ကို တာဝန်အပ်နှင်းသည့် ဝန်ကြီးဌာန အလိုက် ဖွဲ့စည်းပုံ၊ တိုက်ရိုက်ကွပ်ကဲရမည့် ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၊ ဝန်ထမ်းရေးရာ အခွင့်အာဏာများ၊ ပြည့်စုံလုံလောက်သည့် ရုံးလုပ်ငန်း အထောက်အပံ့နှင့် လေ့ကျင့် သင်ကြားပေးခြင်းတို့ ရည်မှန်းချက် ထားရှိသင့်သည်။ အထူးပြု အဆင့်များတွင် သတ်သတ်မှတ်မှတ် ပါဝင်ရမည့် အချက်များမှာ-

- ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဌာနဆိုင်ရာများ၏ အခွင့်အာဏာနှင့် တာဝန်ယူမှုများကို ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေနှင့် လုပ်ထုံး လုပ်နည်း များအရ ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ ပြဌာန်းရန်၊
- ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာန ဖွဲ့စည်းပုံမှာ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဌာနဆိုင်ရာများ ခွဲထုတ်နိုင်ရေးအတွက် ကဏ္ဍအလိုက် စီမံချက်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ရှိစေရန်- ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဆိုင်ရာ တာဝန်ခံဆောင်ရွက်သည့် မည်သည့် အကောင် အထည်ဖော်မှုမဆို ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာန၏ လက်ဝေခံမဟုတ်ဘဲ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဌာနဆိုင်ရာကသာ တာဝန်ယူရမည်။ ဤအစီအစဉ်များ တိုးတက်လာစေရန် အလို့ငှာ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနမှ ဝန်ထမ်းများ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်အဖြစ် တာဝန်ပြောင်းလဲ ထမ်းဆောင်နိုင်ရေး မက်လုံးများပေးခြင်း သို့မဟုတ် အငြိမ်းစား ပေးခြင်း သို့မဟုတ် အင်အားလျော့ချခြင်း ပုံစံဖြင့် နုတ်ထွက်စေခြင်းများ ဆောင်ရွက်ရန်၊
- ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးဌာနများ ဖွဲ့စည်းရာတွင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဝန်ထမ်းရွေးချယ်ခန့်ထားမှု ပိုမိုထိရောက်ရန်နှင့် ကြီးကြပ်နိုင်ရန်အတွက် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ စဉ်းစားဆောင်ရွက်ရန်၊ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများရှိ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းရေးရာ အခြေခံအဆောက်အဦးက ဗဟိုဝန်ထမ်းရေးရာ မူဝါဒများနှင့်အညီ အရည်အချင်း အလိုက် လုပ်ခ၊ လစာချီးမြှင့်မှုများ လိုက်နာစေရန် အကာအကွယ်ပြုနိုင်ခြင်း၊ ပိုမို ငယ်ရွယ်သော၊ အမျိုးသမီးထု ပိုမိုပါဝင်သော၊ တိုင်းရင်းသား မျိုးနွယ်အလိုက် ကျယ်ပြန့်မှုကို ဦးစားပေးသော၊ ဒေသခံဝန်ထမ်း ပိုမိုပါဝင်နိုင်သည့် ဝန်ထမ်းရေးရာ ဖွဲ့စည်းမှု ဖြစ်စဉ်ကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုစီ၏ လိုအပ်ချက်အရ ကူညီဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သည်။
- ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်ဝန်ကြီးများ၏ လိုအပ်ချက်နှင့်အညီ ဖွဲ့စည်းပုံ ပိုမိုတိုးတက်စေရန် (ဥပမာအားဖြင့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးရေးရာဌာနများ) နှင့်အဆိုပါဌာနများအနေနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် လွှတ်တော်တို့၏ ယေဘုယျလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိသော ဗဟိုအစိုးရ ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာန၏ လက်ဝေခံ ဖြစ်သည့် အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာနထံ ခိုခိုမှုမှ ကင်းလွတ်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်။

ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဝန်ကြီးဌာနများအတွင်း ဗဟိုမှ တာဝန်လွှဲအပ်မှု ဖြစ်စဉ်ပိုမိုနက်ရှိုင်းစေခြင်း

အရေးပါသည့် ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှု ကဏ္ဍများစွာမှာ လက်ရှိ အခြေအနေတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု အားကောင်းဆဲ ဖြစ်သော်လည်း အချို့သော ဌာနဆိုင်ရာများမှာ အောက်အဆင့် သို့မဟုတ် ယင်းတို့၏ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် ရုံးများသို့ တာဝန်ယူမှုများ ပိုမိုလွှဲအပ်ခြင်းနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ ပိုမိုပေးအပ်ခြင်းဟူသည့် ထောင်လိုက် တာဝန် လွှဲအပ်မှုများ စတင် ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ ဤဖြစ်စဉ်သည် လက်ရှိရှိ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ၏ ဆောင်ရွက် နေကျ မူဘောင်ပြင်ပတွင် ရှိနေသော်ငြား ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှုများ စွမ်းဆောင်ရည်မြင့်မားရေးအတွက် များစွာ အရေးပါလှ ပေသည်။ ဤအချက်သည် တိုင်းပြည်နှင့် အပူပိုင်း သမိုင်းနှင့်ချီ၍ အားနည်းချက်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ဒေသန္တရ အဆင့် ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှု အထောက်အပံ့ စွမ်းရည်မြင့်မားရေး အတွက် လွန်စွာ အရေးကြီးသည့်

လမ်းကြောင်း တစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ ဗဟိုအားပြုမှု လျော့ချခြင်း ဖြစ်စဉ်သည် တာဝန်ခံမှု အချိတ်အဆက်များကို အခြေခံကျကျ ပြောင်းလဲခြင်း မဟုတ်သည့် အတွက် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ သို့မဟုတ် ဒေသခံများ၏ နိုင်ငံရေး ရည်မှန်းချက်များအပေါ် ကျေနပ်မှု ပြည့်ဝအောင် ဆောင်ကျဉ်း ပေးနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ သို့သော်လည်း ဤဖြစ်စဉ်က ဒေသန္တရဆိုင်ရာ ရေးရာဝန်ကြီးဌာနများ၏ အခွင့်အာဏာ တိုးတက်သည် နှင့်အမျှ လိုအပ်သည့် စွမ်းရည်ကို ဖန်တီးပေးနိုင်စွမ်းရှိပြီး၊ အချိန်နှင့်အမျှ ရင့်ကျက်လာမည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်အတွက် အရေးပါသော အုပ်မြစ်အခြေခံလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုရောက်သည့် ဗဟိုအားပြုမှု လျော့ချခြင်းဖြစ်စဉ် ခိုင်မာစေရန် အလို့ငှာ ပါဝင်သင့်သည့် အဆင့်များမှာ-

- စတင်နိုင်ငံဖွယ်ရှိသည့် ဦးစားပေးအဆင့်အရ အုပ်ချုပ်မှု အလွှာလိုက် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရမည့် ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှု အထောက်အပံ့ဆိုင်ရာ မူဝါဒချမှတ်ခြင်း၊ လျာထားခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်း တို့နှင့် သက်ဆိုင်သော ရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနများအတွက် လမ်းညွှန်မှု ပေးနိုင်မည့် ပြည်ထောင်စုအဆင့် မူဝါဒရေးရာ မူဘောင်ကို ချမှတ်ရန်။ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ ရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနအနေနှင့် မည်သည့်တာဝန်များ ဆောင်ရွက်ရန် ရှိသည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အလို့ငှာ ဗဟိုအဆင့်၌ မည်သည့် လိုအပ်ချက်များရှိသည်၊ ဗဟိုအားပြုမှုကို မည်သို့လျော့ချနိုင်သည်၊ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်စွမ်း ရလဒ်များကို မည်သို့ သတ်မှတ်တိုင်းတာ မည် စသည်တို့ကို စိစစ်ရန်။ ဤကြိုးပမ်းချက်ကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ဝန်ကြီးဌာနဆိုင်ရာ အပြောင်းအလဲ စီမံချက်များ နှင့် ပူးတွဲချိတ်ဆက်နိုင်ရန်။
- ရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနများ၏ ဗဟိုအားပြုမှု လျော့ချရေး ဆောင်ရွက်နိုင်သည် နှင့်အမျှ စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေး အကူအညီများ ထောက်ပံ့သွားရန်နှင့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးဌာန ရုံးများသို့ ကနဦး ဌာနဆိုင်ရာများမှ နောင်ပေါ်ပေါက်လာသည့် ဌာနများသို့ လေ့ကျင့်ပေးခြင်းအားဖြင့် လုပ်ငန်းသစ်များ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်စေရန်။
- ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် ဝန်ကြီးဌာနများက အသစ်ပေါ်ပေါက်ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းဆောင်တာ များသည် သက်ဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာငွေ ရ/သုံး စာရင်း ခွင့်ပြုချက်အတွင်း မျှော်မှန်းတွက်ချက်နိုင်စွမ်းနှင့် ပွင့်လင်း မြင်သာမှုရှိသော ရင်းမြစ်များအဖြစ် သေချာစေရန်၊ ဥပမာအားဖြင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဝန်ကြီးဌာန ဘတ်ဂျက်၏ မည်သည့် အစိတ်အပိုင်းထိ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်က ကိုယ်စားပြုကြောင်းဖော်ပြရန်။ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများ၏ ပြည်နယ်/တိုင်းရုံးများ၏ ရှင်းလင်းစွာ လုပ်ငန်း ပြီးမြောက်နိုင်မှု သို့မဟုတ် ရလဒ်အခြေပြု စီမံခန့်ခွဲမှုကို နိဒါန်းပျိုးနိုင်သည့် ကျစ်လျစ်မှုရှိသော ဘတ်ဂျက်ကဏ္ဍ ဗဟိုအားပြုမှု လျော့ချခြင်း (ဥပမာ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ရုံးများ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းရေး ဆိုင်ရာဘတ်ဂျက်များ လွှဲအပ်ခြင်း) စဉ်းစားရန်။
- ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရသို့ လုပ်ငန်းဆောင်တာများ ပုံမှန်လွှဲအပ်မှု မပြုမီကာလတွင် ဒေသန္တရရုံး များသည် မိခင်ဌာနအပြင် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများနှင့် ပူးတွဲကြိုးပမ်း အားထုတ် ဆောင်ရွက်ကြ စေရန်။ ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဝန်ကြီးဌာနများအနေနှင့် လမ်းညွှန်မူဘောင်များသာ ချမှတ်ပေး၍ မိမိတို့ရုံးများကို ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၊ လွှတ်တော်များသာမက အရပ်ဖက် လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဒေသခံ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်သွယ် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ပုံမှန်လုပ်ငန်း လည်ပတ်ခြင်းတို့ကို ခွင့်ပြုသွားရန်။

ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ တာဝန်ယူမှုအတိုင်းအတာ ပိုမိုကျယ်ပြန့်စေခြင်း

သုတေသနအရ တွေ့ဆုံခဲ့သည့် လက်ရှိ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်း အဆင့် အရာရှိများမှာသည် အစိုးရမဟုတ်သည့် လက်နက်ကိုင် အင်အားစုများအထိ အားလုံးပါဝင်ပတ်သက်သူများက ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများထံ အခွင့်အာဏာများ ပိုမိုနှင်းအပ်နိုင်ရေးကို တူညီစွာ ထောက်ပြခဲ့ကြသည့် အချက်မှာ ပေါ်လွင်လျက်ရှိသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ဇယား နှစ် အရ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နေမှုများကို ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၌ မြင်တွေ့နေရသော်လည်း၊ ဤဆောင်ရွက်မှုများမှာ ကျယ်ပြန့်မှု နည်းပါးသည် သာမက နိုင်ငံအဝှမ်း ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးဖြစ်စဉ်၏ စုစုပေါင်းခရီးရောက်မှုအဆင့်မှာလည်း လွန်စွာ ကျဉ်းမြောင်းလျက်ရှိဆဲ ပင်ဖြစ်သည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်အတွက်

အခွင့်သာနိုင်သည့် အချက်မှာ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်အတွင်း ပေါ်လွင် ထင်ရှားလျက် ရှိသော လုပ်ငန်းဆောင်တာများနှင့် ပတ်သက်၍ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်မှု ဖြစ်သည်။

ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဇယား နှစ်ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းဖြင့် အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော နည်းစနစ်ဆိုင်ရာ အသွင်ကူးပြောင်းမှုများထက် ပိုမိုပြီး အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သူများအနေနှင့် ပိုမိုပတ်သက် ဆက်နွယ်ခွင့်ရရှိနိုင်သည်။ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၌ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးဖြစ်စဉ် ပိုမိုပေါ်ပေါက်စေရန်အတွက် မည်သည့် ပြည်သူ့ ဝန်ဆောင်မှု ကဏ္ဍများကို စဉ်းစားအပ်နှံမည်ဆိုသော ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသော အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးမှုမှာ လိုအပ်လျက်ရှိသည်။ ဤဖြစ်စဉ်တွင် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများကိုယ်တိုင်၊ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုဆိုင်ရာနှင့် ဒေသခံ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ အစိုးရ မဟုတ်သော လက်နက်ကိုင်အင်အားစုများအနေနှင့် တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ ငြိမ်းချမ်းရေး စေ့စပ်ဆွေးနွေးပွဲ လမ်းကြောင်းများမှ တစ်ဆင့် ဖြစ်စေ၊ ပါဝင် သင့်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ သုံးသပ်ရေး ပူးပေါင်းကော်မတီအနေနှင့် ဤအကြောင်းအရာကို ရွေးချယ်သုံးသပ်ရန် လိုအပ် ပါသည်။

အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သူအများစု အနေနှင့် ဦးစားပေး အရ ရွေးချယ်ရမည့် အရေးကြီးတာဝန်ယူမှု အစီအစဉ် များမှာ-

- ပညာရေး မူဝါဒ၊ ဝန်ထမ်းရွေးချယ်၍ ထိရောက်စွာ တာဝန်ပေးနိုင်မည့် စီမံချက်နှင့် ဘာသာစကားအသုံးပြုမှုများ ပါဝင်သည့် ပညာရေး လျာထားချက်။
- အရေးကြီးသည့် သယံဇာတရင်းမြစ် ကဏ္ဍတွင် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ ပိုမိုစီမံခန့်ခွဲ ပိုင်ခွင့်နှင့် သယံဇာတ တူးဖော် ထုတ်ယူမှုမှ ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မှု အာမခံချက်နှင့် ကတိကဝတ်။ လက်ရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု ပြုထား သည့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး နယ်ခံများအကြား အငြင်းပွားလျက်ရှိသော သယံဇာတ ခွင့်ပြုချက်အပေါ် တာဝန်ယူမှုများ၊ ဗဟိုနှင့် ဒေသန္တရအစိုးရအကြား ခွဲဝေမှုအချို့ သို့မဟုတ် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအလိုက် ရွေးချယ်မည့် ပရောဂျက် အဆိုပြုမှုများ၊ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အာဏာပိုင်များကို တွင်းထွက် သယံဇာတ အရင်းအမြစ် တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ဖော်ဆောင်ရေး (အီးအိုင်တီအိုင်)၏ဖွဲ့စည်းပုံ နှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ၌ ပါဝင်ဆောင်ရွက်စေခြင်းဖြင့် ဤအခွင့်အာဏာများနှင့် သက်ဆိုင်သော စွမ်းရည်ကို ပျိုးထောင်ပေးရာ ရောက်သည်။

ပြည်သူ့ အသုံး စရိတ်စီမံခန့်ခွဲမှု၊ ဘဏ္ဍာငွေ ရ/သုံးနှင့် သယံဇာတရင်းမြစ် ခွဲဝေမှုများ အားကောင်း ခိုင်မာစေခြင်း

လက်ငင်း ဖြစ်ပေါ်နေသည့် စနစ်အရ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသည် ယင်းတို့၏ ကျဉ်းမြောင်းလှသည့် တာဝန်ယူမှု များအကြား ဘတ်ဂျက်လျာထားမှု စနစ်မှာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု နောက်ကျလျက် ရှိသည်။ ထို့ပြင် ပြည်ထောင်စု ဘဏ္ဍာငွေ ရ/သုံးနှင့် ဆက်စပ် ပတ်သက်မှုမှာလည်း ဒေသန္တရအလိုက် ရင်းမြစ်များမှ ရရှိနိုင်သော သတင်းအချက်အလက်များ အပေါ် အခြေခံနိုင်စွမ်း မရှိသည့် အတွက် အပြီးသတ် ဘတ်ဂျက်လျာထားမှု ရလဒ်များကို ထိန်းချုပ်နိုင်စွမ်းမှာ လျော့နည်းလျက်ရှိသည်။ လက်ရှိ ပေါ်ပေါက် နေသော အခင်းအကျင်းမှာ တိုးတက်မှု အသီးအပွင့်များ ပေါ်ထွန်းရန် ပါဝင်ရမည့်အချက်များမှာ-

- ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အခွန်ကောက်ခံရေး မူဝါဒနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် အားကောင်းခိုင်မာရေး၊ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများက ကောက်ခံသည့် အခွန်အခများရှိနေသော်ငြား ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ရေးရပ်တည်နိုင်စွမ်း အတွက် အခွန်စနစ်အား ကျိုးကြောင်းဆီးလျော်စွာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် လိုအပ်လျက်ရှိသည်။ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသို့ ဘဏ္ဍာငွေ ခန့်မှန်းခွင့်ပြုရာတွင် အနီးစပ်ဆုံးဖြစ်စေပြီး မြင်သာထင်သာ ရှိစေရန် နိုင်ငံတော်၏ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေး စီမံခန့်ခွဲမှု မြင့်မားစေခြင်း၊ ထို့ပြင် ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများ၏ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်း ဌာနဆိုင်ရာများအနေနှင့် စီမံချက် မရေးဆွဲမီ သို့မဟုတ် ဘတ်ဂျက်လျာထားမှု မပြုမီ ရနိုင်သမျှ ရင်းမြစ်များကို သိရှိစေရေး။

- ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ချရေး ရံပုံငွေကို သုံးစွဲရာတွင် အခြေခံမူများဖြစ်သည့် ဒေသန္တရ အစိုးရဌာနများ၏ ခိုင်မာသော ဘဏ္ဍာရေး အစီအမံ၊ ရံပုံငွေ ခွဲဝေသုံးစွဲရာ၌ ထင်သာမြင်သာရှိမှု၊ ပုံသေ အခြေခံမည့်စနစ်နှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး လွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်နိုင်မှု နှင့်အညီ အဆိုပါရံပုံငွေကို သုံးစွဲနိုင်မည့် အနေအထား၊ လမ်းညွှန်မှုများ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက် လာစေရေး။
- ဒေသန္တရအဆင့်သို့ အရင်းအမြစ်များ လွှဲပြောင်းပေးသည့် အလှူရှင်ထောက်ပံ့မှု အစီအစဉ်များက ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း၊ ဘတ်ဂျက် လျာထားခြင်းနှင့် အကဲဖြတ် စွမ်းရည်များကို ပံ့ပိုးသွားနိုင်ရေး။
- ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဘဏ္ဍာရေး ကော်မရှင်အနေနှင့် အရေးပေါ် ဘတ်ဂျက်ရေးရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များထက် ရှင်းလင်းသည့် ဒေသန္တရဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေးမူဝါဒများကို ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းရှိအောင် အကူအညီပေးရေး။
- နိုင်ငံတော်၏ ဘတ်ဂျက်လျာထားမှု စနစ်ကို ခိုင်မာသည့် ငွေစာရင်းစံနှုန်းများအဖြစ် အသွင်ပြောင်းရေးနှင့် ဘတ်ဂျက် တင်ပြရာ၌ အမြင့်ဆုံးလျာထားမှုနှင့် ရရှိနိုင်သည့် ရံပုံငွေအလားအလာတို့ကို ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အစိုးရများရော ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဝန်ကြီးဌာနများ၏ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းအဆင့်ရုံးများကိုပါ ခွင့်ပြုပေးရေး။

အစိုးရအဖွဲ့အတွင်း ဘဏ္ဍာရေး စနစ်ကို ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် စည်းမျဉ်းအခြေခံ အဖြစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်း

လက်ရှိ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အင်စတီကျူးရှင်းများအား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ဆောင်ရွက်ပြီးနောက်၊ အစိုးရအဖွဲ့တွင်း ဘဏ္ဍာရေး စနစ်အနေနှင့် ပြည်ထောင်စု ဘဏ္ဍာရံပုံငွေမှ လွှဲပြောင်းမှုကဲ့သို့ သတ်ဆိုင်ရာ အစိတ်အပိုင်းအလိုက် လျာထားမှုမပြုမီမှာပင် စနစ်တစ်ခုလုံး၏ မူဝါဒဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များ ရှင်းလင်းတင်ပြနိုင်ရန် အရေးကြီးလှသည်။ တိုင်းပြည်အတွင်း ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသည့် ရေးရာ ကိစ္စများစွာမှာ ဗဟိုမှသည် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာ လှုပ်ရှားမှုများထိ ဆက်စပ်ပတ်သက်မှု ရှိသဖြင့် ဤပြောင်းလဲရေး ဖြစ်စဉ်တွင် ပြည်ထောင်စု အစိုးရ၊ တပ်မတော်၊ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၊ တိုင်းရင်းသားနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ ပါတီများနှင့် အစိုးရ မဟုတ်သော လက်နက်ကိုင် အင်အားစုများ အားလုံး ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်ကို ဖြတ်သန်းခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ သို့မဟုတ် ဤပြောင်းလဲရေးကို တိုက်ရိုက် ဖော်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေ မလွဲမသွေပါဝင်ရန် လိုအပ်သည်။

- ဤဖြစ်စဉ်တွင် ဥစ္စာဒန ခွဲဝေမှုပုံစံကို မူဘောင်ချမှတ်ရာ၌ အရေးကြီးမေးခွန်းများဖြစ်သည့် အခွန်အခ ရင်းမြစ်များ ကောက်ခံ ရန် မည်သူကတာဝန်ယူမည်၊ ရရှိလာသည့် အခွန်အခများကို မည်သို့မည်ပုံ ခွဲဝေသုံးစွဲမည် စသည့်အချက်များ ပါဝင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေနှင့် ဥစ္စာဒန ခွဲဝေမှုပုံစံအချို့ကို စဉ်းစားရာတွင် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများကို အာမခံချက်ပေးနိုင်သည့် တိကျသော ခွဲဝေမှု အချိုးအစားသို့မဟုတ် ဘဏ္ဍာရေးအရ လွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်နိုင်စွမ်းကို တိုးမြှင့်ပေးနိုင်ရန် အခွန်အခ အားလုံးခွဲဝေခြင်းမျိုး အခြေခံထည့်သွင်းသင့်သည်။
- ပြည်ထောင်စုအဆင့်မှ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသို့ ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းမှု ပုံစံချမှတ်ရာတွင် အရေးကြီး မေးခွန်းများ ဖြစ်သည့် မည်သို့သော ရေးရာဆောင်ရွက်ချက်များကို ငွေကြေး မတည်ပေးမည်၊ မည်သို့သော ပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် မည်သည့်မူဝါဒ ရည်မှန်းချက်များက အရေးပါသည်၊ ကောင်းမွန်သည့် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး၊ အခွန်အခ သို့မဟုတ် ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှု ဆောင်ရွက်ပုံ တိုးတက်စေရန် မည်သည့်အနေအထားမျိုးကို အားဖြည့်ပေးမည် စသည့်အချက်များပါဝင်သည်။
- နိုင်ငံတကာ ဘဏ္ဍာရေးစီးဝင်မှုများဖြစ်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ အကူအညီ၊ ရရှိလာနိုင်သော ချေးငွေများအပေါ် စီမံခန့်ခွဲမှု ဆိုင်ရာမူဝါဒများသည် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအနေနှင့် တိုက်ရိုက်ကိုင်တွယ် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အလို့ငှာ နည်းဥပဒေ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ပြဌာန်း၍ ခွင့်ပြုပေးရန် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။

ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ၏ နိုင်ငံရေးအရ လွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်နိုင်စွမ်းကို မြှင့်တင်ပေးခြင်း

၂၀၀၈ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်တွင် အရေးပါဆုံး အသွင်ကူးပြောင်းမှုများမှာ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် ပြည်သူတို့၏ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းမှ ပေါ်ထွက်လာသော နိုင်ငံရေးအရ ကိုယ်စားပြုမှု ဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် ဤသို့နိုင်ငံရေးအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးဖြစ်စဉ်သည် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအာဏာပိုင်များ ရွေးချယ်ခြင်းနှင့် လွှတ်တော်များ၏ အင်အားချိနဲ့အပေါ် ဗဟို၏ လွှမ်းမိုးမှု ဩဇာကြီးမားစွာ သက်ရောက်လျက် ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးဖြစ်စဉ်၏ အရေးပါသည့် မဟာဗျူဟာ ရွေးချယ်မှုတစ်ရပ်မှာ ဤသို့တင်းကျပ်လှသည့် လျော့ချရေးပုံစံမှ ပိုမိုပြည့်ဝသော ဗဟိုအာဏာ ခွဲဝေပေးအပ်ခြင်းသို့ ပြောင်းလဲနိုင်ရေး ဖြစ်သည်။ ဤသို့ပြောင်းလဲနိုင်ခဲ့လျှင် နိုင်ငံရေးအရ လွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်နိုင်စွမ်း မြင့်မားလာပြီး ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများထံ အောက်ခြေ တာဝန်ယူမှုများလည်း လွှဲအပ်ပြီး ဖြစ်လာ လိမ့်မည်။ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ နိုင်ငံရေးအရ လွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်နိုင်စွမ်း မြင့်တင်ပေးနိုင်ရန်အလို့ငှာ ခြေလှမ်း အချို့ စတင်သည်နှင့် တည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သော အချက်အချို့ကို ဖော်ပြပါမည်။

- ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များ၏ ရေးရာကိစ္စများကို ပိုမိုထိရောက်သည့် ဥပဒေပြုရေးနှင့် အခွင့်အာဏာ ပိုမိုလွှဲအပ်နိုင်ရေးအတွက် အထောက်အပံ့ ပေးရမည်။ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် နည်းလမ်းများမှာ လွှတ်တော်ကျင်းပချိန် တိုးမြှင့်ခြင်း၊ သင်တန်းပေးခြင်း၊ ပြင်ပ ပညာရှင်များ၏ အတွေ့အကြုံများ ဝေမျှခြင်း၊ ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦးအကြား (မြန်မာနိုင်ငံ ပါလီမန် သမဂ္ဂ သို့မဟုတ် အခြားအသွင်တူ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခု တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းခြင်းမျိုး)နှင့် ဥပဒေရေးရာ အကြံဉာဏ်ရယူ၍ လွတ်လပ်စွာ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်နိုင်ရန် အကူအညီပေးရမည်။
- အင်အားငယ် လွှတ်တော်များအတွက် အထူးပြုစဉ်းစားရာတွင် လွှတ်တော်တစ်ရပ်၌ရှိရမည့် ကိုယ်စားလှယ် အနည်းဆုံး အရည်အတွက် သို့မဟုတ် ဝန်ကြီးအဖြစ် ရွေးချယ်ခံရသူများ နေရာတွင် ပြန်လည်အစားထိုးရမည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ရွေးကောက်ခြင်း ဥပဒေ ပြဌာန်းနိုင်ရေး အစပျိုးခြင်းတို့ပါဝင်သင့်သည်။
- ဝန်ကြီးချုပ် ရွေးကောက်ခန့်အပ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဗဟို၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုမှ ကင်းလွတ်နိုင်ရန် လွှတ်တော်တွင်း သွယ်ပိုက် သို့မဟုတ် တိုက်ရိုက် ရွေးချယ်ခြင်းနှင့် နည်းလမ်းတစ်ရပ်ရပ် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။ ကြားကာလ၌ အကောင်းဆုံး ဖြစ်နိုင် ခြေမှာ လက်ရှိရွေးချယ်သည့် နည်းလမ်းအစား ဝန်ကြီးချုပ်ကို လွှတ်တော်ကရွေးချယ်ပြီး နိုင်ငံတော် သမ္မတက အတည်ပြု သည့် နည်းလမ်းတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။¹⁹⁴
- ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ကျယ်ပြန့်သော ဆက်သွယ်ရေးနှင့် မဲဆန္ဒရှင်များနှင့် ထိတွေ့ရေး မဟာဗျူဟာများအဖြစ် ကျေးလက်နေ ပြည်သူအများစုသည် ဆက်သွယ်ရေး အထောက်အပံ့ ကန့်သတ်ချက်များစွာ ရှိသည့်အတွက် ပိုမိုထိတွေ့ နိုင်ရန် ဖန်တီးပေးခြင်းပြုရမည်။
- ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်တွင် သက်ဆိုင်ရာ ဒေသန္တရအစိုးရများနှင့် ပိုမိုထိတွေ့ဆက်ဆံနိုင်ရေးအတွက် ဒေသ အလိုက် မီဒီယာများ၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူမှုရေး အသင်းအဖွဲ့များအတွက် အကူအညီပေးရမည်။

ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး မျှော်မှန်းချက်နှင့် မူဝါဒများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန် အဖွဲ့အစည်းများအကြား ညှိနှိုင်းခြင်း

အသွင်ကူးပြောင်းလျက်ရှိသည့် ဤနယ်ပယ် အသီးသီးတွင် စိန်ခေါ်မှုများနှင့် နိုင်ငံရေးအရ အရေးပါမှုများ အတိုင်းအတာ တစ်ရပ်ထိ တွေ့ကြုံနေရသည့် နည်းတူ ပေါ်ထွန်းလာသည့် အဖွဲ့အစည်းနှင့် ဖြစ်စဉ်များသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်၏ မူဝါဒ၊ မဟာဗျူဟာနှင့်အညီ ပိုမိုအသေးစိတ်ကျပြီး သဘောတူညီမှုအား အခြေခံသော ပိုမိုကျယ်ပြန့်မှုကိုပါ ထင်ဟပ်ရမည် ဖြစ်သည်။ ဤမူဝါဒနှင့် မဟာဗျူဟာသည် အဆင့်အသီးသီးနှင့် အသွင်ကူးပြောင်းမှု ကွင်းဆက်တိုင်းအတွက် ပြည်နယ်၏ တာဝန်ယူမှုများ၏ ရေရှည် မျှော်မှန်းချက်၊ ဒေသန္တရ အစိုးရများအလိုက် စွမ်းဆောင်ရည် မပြည့်ဝမှုကို ဖြည့်ဆည်းပေးရမည့် လိုအပ်ချက်နှင့် ဒေသန္တရအစိုးရ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို လုပ်ငန်း အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း ရသည်အထိ တည်ဆောက် အားပေးခြင်းတို့ပါ ထည့်သွင်း စဉ်းစားသင့်သည်။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး၏ ရှေးဦးကာလ၌ ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ဖြစ်ခြင်းနှင့် ဝေဝါးမှုအချို့ ပေါ်ပေါက်တက်ခြင်းကိုလည်း နိုင်ငံရေး အရ ဖြေလျော့လက်ခံနိုင်စွမ်းရှိရန် အရေးကြီးပါသည်။ သို့သော်လည်း အချိန်နှင့်အမျှ ဤမရှင်းလင်းမှုများက လုပ်ငန်း အောင်မြင်စွာ ပြီးမြောက်မှုကို ယုတ်လျော့နိုင်စေပြီး၊ နိုင်ငံရေးအရ အပေးအယူ ညှိနှိုင်းမှုများဖြစ်သည့် ဗဟိုချုပ်အာဏာခွဲဝေမှုကို ချဲ့ထွင်ခြင်း၊ ရင်းမြစ်နေ ဥစ္စာ မျှဝေမှု အစီအမံများနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအုပ်ချုပ်ရေး စနစ် တိုးတက်မှု ဖြစ်စေခြင်း စသော အရေးကြီးမဟာဗျူဟာ ရွေးချယ်မှုများ

¹⁹⁴ ဤနည်းလမ်းသည် တိုင်းရင်းသားပါတီအချို့၏ အကြံပြုချက်တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ Soe Than Lynn, "Ethnic groups call for more power for states", "Myanmar Times (27 May 2013)၌ရှု။

လိုအပ်လာပါလိမ့်မည်။ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအလွှာနှင့် ယင်း၏ အောက်အဆင့် သို့မဟုတ် အစိုးရမဟုတ်သော အုပ်ချုပ်ရေးများအကြား အဆက်အစပ်ကိုလည်း သတိမူရန် လိုအပ်ပါသည်။ အလျှောက် အစီအစဉ်များ၌ သတိပြုရန် အစိုးရအနေနှင့် ယင်း၏ ဦးဆောင်ချက် အခွင့်အာဏာကို ဒေသအလိုက် ယုတ္တိတန်သည့် ထောက်ပံ့မှု မဟာဏအပေါ် မူတည်ဆောင်ရွက် ညှိနှိုင်းမှု မပြုနိုင်ပါက များစွာ စွန့်စားရာကျသည့် အချက်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော် သမ္မတရုံးကဲ့သို့ ဗဟိုညှိနှိုင်းပေါင်းစပ် ရေး အဖွဲ့အစည်းများ အနေနှင့် မူဝါဒဆိုင်ရာဖြစ်စဉ်များကို စီမံခန့်ခွဲမှု ပြုနိုင်ရန် လိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။ အားကောင်းသည့် ဆက်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်းများနှင့် အားလုံးပါဝင်နိုင်သည့် အစီအမံအခင်းအကျင်းများ ပေါ်ပေါက်နိုင်ရန် အလို့ငှာ နည်းပညာဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့ များ၊ လက်ရှိဆောင်ရွက်ဆဲ သို့မဟုတ် မကြာမီ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်မည့် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်၏ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ပူးပေါင်း ကော်မတီနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်များအပါအဝင် ပတ်သက်သူများအားလုံး ပါဝင်နိုင်မှုကို အကျယ်ပြန့်ဆုံး ချဲ့ထွင်ခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

အသွင်ကူးပြောင်းမှုဆိုင်ရာ နိုင်ငံရေးအညွှန်း

ဤဖြစ်စဉ်တွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူ အသီးသီးအနေနှင့် လက်ရှိအသွင် ကူးပြောင်းမှုအပေါ် ကွဲပြားစွာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုလျက်ရှိပြီး၊ ဤအကောက်အယူများက ယင်းတို့ချမှတ်မည့် မဟာဗျူဟာများနှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး ဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်ကို အထောက် အပံ့ပြုမှု၌ ဩဇာသက်ရောက်မှု ရှိလာမည်။ အသွင်ကူးပြောင်းမှု ပုံမှန်ပေါ်ပေါက်ရေးအတွက် မည်သို့သော အခုအခံ စွဲမြဲမှုများ ရှိနေသည်ကို သိရန် ခက်ခဲသော်ငြား အသွင်ကူးပြောင်းရေး လမ်းကြောင်းနှင့် ကွင်းဆက်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ပုံဖော် ဆောင်ရွက် နိုင်ကြောင်း သံသယထားရန် မလိုပါ။ ဤတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးဖြစ်စဉ်၌ ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူများအကြား ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် ကနဦးအဆင့် သုံးရပ်ကို ဖော်ပြလိုပါသည်။

- ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရသည် လက်ရှိနှင်းအပ်ထားသည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေမူဘောင် (ကျယ်ပြန့်စွာ) အတွင်းမှ ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်များ ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ရေး အားပေးကူညီရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဤသို့ချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် အုပ်ချုပ်ရေး ဆိုင်ရာဆက်သွယ်ချက်နှင့် တာဝန်ခံမှုများ ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြခြင်း၊ ပိုမို ရုပ်တိကျန အလုပ်ဖြစ်နိုင်သည့် ပန်ကြီးဌာနဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းပုံများ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း၊ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေး စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် အစိုးရအတွင်း ဘဏ္ဍာရေး အစီအမံများကို တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးစေခြင်း စသည့် အဆင့်များ ပါဝင်ရမည်။
- ထိရောက်သော အသွင်ကူးပြောင်းမှု ဖြစ်ပေါ်ရေးအတွက် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်သော်လည်း၊ အချို့သော အချက်များကို ဌာနဆိုင်ရာ အခွင့်အာဏာအတွင်း အကန့်အသတ်နှင့် ညှိနှိုင်း ပြင်ဆင်သွားနိုင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဇယားနှစ်က ခွင့်ပြုထားသော ဥပဒေပြုစာရင်းအရ နှင်းအပ်မှုများကို တာဝန်ယူမှု ပိုမိုချဲ့ထွင်ခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် လိုက်လျောညီထွေမှုမရှိသည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အရေးကြီးသုံးသပ်မှုမျိုး လိုအပ်လျက်ရှိပြီး၊ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်၌ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ အဖွဲ့ရှိ ထွေ/အုပ်၏ အခွင့်အာဏာကို ပြန်လည်သတ်မှတ်ခြင်းမျိုး ပါဝင်ရန်လိုအပ်ပါသည်။
- စွမ်းဆောင်ရည်ရှိသော ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးဖွဲ့စည်းပုံ ဖြစ်ပေါ်ရန် အလုံးစုံ ခြုံငုံသုံးသပ်မှု သို့မဟုတ် အဓိက အင်အားကြီးပါတီများ၊ တိုင်းရင်းသားနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော လက်နက်ကိုင် အင်အား စုများအားလုံး ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ပြန်လည်ဆွေးနွေး သုံးသပ်ကြရန်လိုအပ်ပါသည်။ တပ်မတော်၏ နိုင်ငံရေး၌ ပါဝင်မှုကို လျော့ချပေးခြင်းနှင့် တိုင်းရင်းသား လူနည်းစု၏ ဖက်ဒရယ် အခွင့်အာဏာအတွက် အစီအမံများ မရှိပါက ရေရှည် တည်တံ့ခိုင်မြဲသည့် အသွင်ကူးပြောင်းမှု ပေါ်ပေါက်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။

ဤနေရာ၌ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ နိုင်ငံရေး အကျိုးစီးပွားဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအပေါ် မေးခွန်းထုတ် ရန်လိုအပ်လာပေသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသည်။ အဆုံးစွန်အားဖြင့် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ၏ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် တာဝန်ယူမှုများကို အမှန်တကယ် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ရေး အတွက် အသေးစိတ်ကျသည့် ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအားဖြင့် ဖြစ်စေ၊ သက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည် မြင့်မား စေသည့် အကူအညီအားဖြင့် ဖြစ်စေ ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ပါ၏လော။ သို့မဟုတ် ဒေသန္တရအဆင့်တွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု

လျော့ခရေး၏ အခြေခံညွှန်ကြားချက်နှင့် အညီ ညှိနှိုင်းမှုများကို ခွင့်ပြုသည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေကို ပြန်လည် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခြင်းနှင့် ပြင်ဆင်ခြင်း တို့ကို ဆောင်ရွက်နိုင်သော အခင်းအကျင်း ပေးအပ်ထားရှိပါသလား။ ထို့ထက်ပို၍ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ စနစ်အတွင်း အရေးကြီး ဆုံး ကိစ္စရပ်များကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်စွမ်းမရှိပါက ယင်းဥပဒေကို ပြည်လည် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးသုံးသပ်ရန် လို/မလို မေးခွန်းထုတ်ရမည် ဖြစ်သည်။

ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ အခြေခံမူများမှ စတင်၍ မူကြမ်းရေးဆွဲခဲ့သူများအပေါ် အခြေခံညွှန်ကြားချက်မှာ ဤဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန် ခက်ခဲအောင် ရေးဆွဲစေခြင်းဖြစ်သည်။¹⁹⁵ ဤသို့ပြင်ဆင်ရ ခက်ခဲအောင် အခြေခံစဉ်းစားထားသည့်အတွက် “ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသည် အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလ ကြားဖြတ်ဖြစ်စဉ် တစ်ခုဟု မရှုမြင်နိုင်”သည့်အချက်မှာ ပေါ်လွင်လျက်ရှိသည်။¹⁹⁶ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသည် အရေးပါသည့် နိုင်ငံရေးအင်အားစုများအကြား အားလုံးပေါင်းစပ် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခွင့် မရဘဲ နယက အစိုးရ၏ အလိုကျ ပြင်ဆင်ရန် ခက်ခဲစေမည့် ပုဒ်မများစွာ ထည့်သွင်းရေးဆွဲစေခဲ့သည့် လုပ်ငန်းစဉ်သာ ဖြစ်သည်။ အပစ်အခတ် ရပ်စဲထားသည့် အုပ်စုများအနေနှင့် “စစ်မှန်သော နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် တိုင်းရင်းသား အခွင့်အရေးများကို အာမခံနိုင်သည့် ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသများ”အဖြစ် အဆိုပြု တင်ပြခဲ့ကြသော်လည်း သူတို့၏ အဆိုပြုချက်များစွာ ချောင်ထိုးခံခဲ့ရ၏။¹⁹⁷ ဖော်ပြခဲ့သည့် အကြောင်းအရင်းများ အားလျော်စွာ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အင်အားစုများစွာအနေနှင့် ၂၀၀၈ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေကို လက်ခံလိုက်ခြင်းအားဖြင့် ယင်းတို့နှင့် အစိုးရအကြား ပိုမိုကွာလှမ်းသည့် အင်အားစု နှစ်ရပ်အဖြစ် ရောက်ရှိ သွားနိုင်ကြောင်း ရှုမြင်သုံးသပ်ခြင်းဖြစ်သည်။

ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲရန် ခက်ခဲသည့် ဤနောက်ခံ အခြေအနေရှိသော်ငြား အသွင်ကူးပြောင်းရေးကို ပိုမိုနက်ရှိုင်းစွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည့် ဖြစ်နိုင်ခြေများစွာ ရှိပါသည်။ အခန်းသုံး၌ ဖော်ပြခဲ့သော ရှုပ်ထွေးသည့် တာဝန်ယူမှုများ ပေါ်ပေါက်နေသည့် ကြားမှပင် ပြည်သူ့ရေးရာ စီမံခန့်ခွဲမှု အသွင်ကူးပြောင်းရေး ဖြစ်စဉ်မှာ ခရီးဆက်လျက်ရှိပါသည်။ ဩဂုတ်လ ၉ရက်နေ့တွင် ပြောကြားခဲ့သည့် အသွင်ကူးပြောင်းရေး မိန့်ခွန်းတွင် နိုင်ငံတော် သမ္မတက ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၏ အုပ်ချုပ်ရေး ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု မြှင့်တင်နိုင်ရေးအတွက် လမ်းညွှန်ချက် ငါးရပ်ကို အကြံပြုခဲ့သည်။ အဆိုပါလိုက်နာ ဆောင်ရွက်ရမည့် အချက်များတွင် ဝန်ထမ်းရေးရာ စီမံခန့်ခွဲမှုအပေါ် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်၏ ဩဇာသက်ရောက်မှု ပိုမိုရန်နှင့် အဓိက ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများအနေနှင့် ဗဟိုမှ တာဝန်ပိုမိုခွဲဝေပေးရန် လမ်းညွှန်မှုများပါဝင်သည်။¹⁹⁸ ရွေးကောက် တင်မြှောက်ပွဲ စနစ်သည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မများနှင့် ကင်းလွတ်စွာ ရှိနေသည့်အတွက် အဆိုပါကိစ္စရပ်များကို ဥပဒေပြု ပြောင်းလဲနိုင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

¹⁹⁵ အောက်ခြေမှတ်စု ၄၃ရည်ညွှန်းချက်၌ရှု။

¹⁹⁶ Ghai (undated):36 ၌ရှု။

¹⁹⁷ Ardeth Maung Thawngmung (2011):10; see also Taylor (2009): 501-4; Ghai (undated): 7-8.၌ရှု။

¹⁹⁸ အကြံပြုချက်များမှာ (၁) တိုင်းဒေသကြီး ပြည်နယ်အတွင်းရှိ ဌာနဆိုင်ရာများအား ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများက တိုက်ရိုက်ကွပ်ကဲ ကြီးကြပ် ခြင်းမပြုဘဲ တိုင်းဒေသကြီး ပြည်နယ်အစိုးရများက စီမံခန့်ခွဲ လမ်းညွှန်၊ ကြီးကြပ်၊ စစ်ဆေး ဆောင်ရွက်သွားရန်၊ (၂) ဌာနဆိုင်ရာ အရာထမ်း အမှုထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်မားလာရေးအတွက် တိုင်းဒေသကြီး ပြည်နယ်အစိုးရများက စွမ်းဆောင်ရည်အကဲဖြတ်ချက် အစီရင်ခံစာအား ပြုစု၍ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့သို့တင်ပြပြီး ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများသို့ မိတ္တူပေးလျက် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများက ရာထူးတိုးမြှင့်ရေးနှင့် အပြောင်းအရွှေ့စီမံရာတွင် ယင်းအကဲဖြတ်ချက်အပေါ် မူတည်ဆောင်ရွက်ရန်၊ (၃) ပညာရေး ဝန်ကြီးဌာနအနေနဲ့ မူလတန်းအဆင့် ဆရာ/ဆရာမများ ခန့်ထားရာ၌ ဗဟိုမှ တိုက်ရိုက်ခန့်ထားခြင်းမပြုဘဲ တိုင်းဒေသကြီး ပြည်နယ် အစိုးရအစီအစဉ်ဖြင့် ခန့်ထားခွင့်ပြုရန်၊ (၄) ကျန်းမာရေး ဝန်ကြီးဌာနအနေနဲ့ သူနာပြု၊ သားဖွားဆရာမများ ခန့်ထားရာ၌ ဗဟိုမှ စုစည်းလေ့ကျင့်သော်လည်း ခန့်ထားရာ၌ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် အစီအစဉ်ဖြင့် ဒေသအလိုက် ဒေသခံများ ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားနိုင်ရေး ညှိနှိုင်းစီစဉ်ရန်နှင့် ပေးလဲခေါင်းပါးဒေသများအတွက် တိုင်းဒေသကြီး အစီအစဉ်ဖြင့် ဆရာဝန်လိုအပ်သော ဒေသများအတွက် သတင်းစာတွင် ကြေညာခေါ်ယူ လျှောက်ထားစေပြီး ခန့်အပ်တာဝန်ပေးသည့် စနစ်ကျင့်သုံးရန်၊ (၅) ဒေသခံပြည်သူများ အလုပ် အကိုင် အခွင့်အလမ်းရရှိရေးအတွက် ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများမှ တိုက်ရိုက်ခွင့်ပြုရသည့် လုပ်ငန်းများအနက် တိုင်းဒေသကြီး ပြည်နယ် အစိုးရ အစီ အစဉ်ဖြင့် လုပ်ကိုင်ခွင့်ပေးနိုင်သည့် လုပ်ငန်းများအား ခွဲဝေပိုင်းခြားလုပ်ကိုင်ခွင့်ပြုရန် တို့ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော် သမ္မတဦးသိန်းစိန် ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးများ၊ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် ဝန်ကြီးချုပ်များနှင့် ဒုတိယဝန်ကြီးများအား တွေ့ဆုံ အမှာစကားပြောကြားခြင်း၊ နေပြည်တော် (၉ ဩဂုတ် ၂၀၁၃)။

ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးနှင့် ပတ်သက်သော ထင်မြင်ချက် အနက်အရှိုင်းမှာလည်း ရှင်းလင်းမှုမရှိလှဘဲ အမြင် အမျိုးမျိုး ကွဲပြားလျက်ရှိကြောင်း အရေးတကြီး ထောက်ပြလိုသည်။ အချို့လူမျိုးစုပါတီများက ပြင်ဆင်ရေးကို အားသန်သလို အခြား အုပ်စုများက အသစ်ပြန်လည်ရေးဆွဲရေးကို ပိုမိုဆန္ဒရှိကြသည်။ အစိုးရ၏ အစိတ်အပိုင်းတွင်း၌ပင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေး အသံများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပေါ်ထွက်လာပြီး ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ သုံးသပ်ရေး ပူးပေါင်းကော်မတီဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် ဝန်ကြီး ဦးအောင်မင်း၏ ပြောဆိုချက်များက ပိုမိုပေါ်လွင်လျက် ရှိလာသည်။ နိုင်ငံတော် သမ္မတဦးသိန်းစိန်နှင့် ဝန်ကြီးအချို့ကလည်း အစိုးရအနေနှင့် ဖက်ဒရယ်မှုကို စဉ်းစားသင့်ကြောင်း ပြောဆိုခဲ့သည်။¹⁹⁹

ကာလရှည်ဖွဲ့စည်းပုံ ကင်းမဲ့ခဲ့သည့် သမိုင်းနောက်ခံနှင့် အာဏာခွဲဝေမှုများအကြား အငြင်းအခန်ကို နိုင်ငံရေးဟု ရှုမြင်ပါက၊ ဥပဒေအရ ပိုမိုဘောင်ဝင်သည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအပြောင်းအလဲ၏ ဖြစ်နိုင်ချေကို ပိုင်းဖြတ် စဉ်းစား သင့်ပါသည်။

“ဥပဒေတို့သည် နိုင်ငံရေးအာဏာနှင့် အကျိုးစီးပွားအတွက် အကောင်းဆုံး ကြားခံများ ဖြစ်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေ သည် အဖွဲ့အစည်းသစ်များကိုပေါ်ပေါက်စေသည့် နည်းတူ ဤအဖွဲ့အစည်းများ မည်သို့ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရမည်ကို ပိုင်းဖြတ်နိုင်စွမ်း မရှိခဲ့လျှင်၊ ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ အဖွဲ့အစည်းများ ပြောင်းလဲမည်လော သို့မဟုတ် အခြေခံဥပဒေကိုယ်၌ ပြောင်းလဲ ရမည်လော”²⁰⁰

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး အသွင်ကူးပြောင်းမှုများသည် ကာလတိုအတွင်း ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးစေရန် လက်တွေ့ဖြစ်နိုင်ချေမှ ချဉ်းကပ်ခြင်းနှင့် ပိုမိုအချိန်ယူရန် သို့မဟုတ် ကာလရှည်ကြာမှသာ အသွင်ကူးပြောင်းနိုင်မည့် အဖွဲ့အစည်း ဆိုင်ရာနှင့် အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို ရည်ညွှန်းနိုင်မှု အကြား အားမူခြေတစ်ရပ် ရှာဖွေတစ်ရှိနိုင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ နောက်ဆုံး ဦးတည်ရာအဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံအနေနှင့် ယင်း၏ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအပေါ် အလေးထားလျက် ပိုမို ကျယ်ပြန့် သော ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး စနစ်ကို အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရာတွင်၊ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရသည် နိုင်ငံရေး အရ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် အသွင်ကူးပြောင်းမှု၏ ရှုထောင့်စုံ ကိုင်တွယ်နိုင်ရန် အလို့ငှာ ကောင်းမွန်သည့် နည်းပညာဆိုင်ရာ အလေ့အထမရှိသေးပါ။ သို့ဖြစ်၍ အထူးပြု မူဝါဒရွေးချယ်မှုများ ပေါ်နိုင်ရေးအရ ပါဝင်ပတ်သက်နိုင်စွမ်းကို အခြေခံသည့် အသွင်ကူးပြောင်းရေး လမ်းပြမြေပုံကို ယေး(၁၃)တွင် ဖော်ပြထားပြီး၊ ဤဖြစ်စဉ်တွင် ပါဝင်ပတ်သက် ဆောင်ရွက် သူများအတွက် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော၊ တည်ငြိမ်သော အသွင်ကူးပြောင်းမှုဖြစ်စဉ် တစ်ရပ်အဖြစ် အာမခံနိုင်စွမ်း ရှိပါလိမ့်မည်။

¹⁹⁹ Simon Roughneen, "Federal System Under Consideration to End Ethnic Conflict, Minister Concedes," *The Irrawaddy* (6 June 2013) ။ တိုင်းရင်းသားပါတီများအကြား သာဓကအားဖြင့် အက်စ်အန်ဒီပီ ဥက္ကဋ္ဌက ပြင်ဆင်ရေးကို အဓိကထားပြီး ရခိုင်တိုင်းရင်းသားများ တိုးတက်ရေးပါတီ (အာရ်အန်ဒီပီ) ဥက္ကဋ္ဌအခြေခံဥပဒေတစ်ရပ်လုံး အသစ်ပြန်လည်ရေးဆွဲရန် အားသန်သည်။ Soe Than Lynn, "Ethnic groups call for more power for states", *Myanmar Times* (27 May 2013) ။
²⁰⁰ Pedersen (2011):50 ။

ဇယား ၁၃ - အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ အနှစ်ချုပ် နှင့် အခြေခံဥပဒေနှင့်တကွ အခြား ဆက်စပ် ထည့်သွင်းစဉ်းစားစရာများ

အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ	စဉ်းစားရန်ကိစ္စများ
<p>တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၏ စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် လူ့အရင်းအမြစ် (ဝန်ထမ်းရေးရာ) ကိစ္စများအား ကြောင်းကျိုးဆီလျော်၍ စနစ်တကျဖြစ်စေခြင်း</p> <ul style="list-style-type: none"> • တိုင်းဒေသကြီး နှင့် ပြည်နယ်ဌာနများ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် တာဝန်များကို ပိုမို ရှင်းလင်းကွဲပြားလာစေရန် • တိုင်းဒေသကြီး နှင့် ပြည်နယ်ဌာနများအား ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာန၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံမှ ခွဲထုတ်ရန်။ အစီအစဉ်များနှင့် ဝန်ထမ်းများ ရွှေ့ပြောင်းနေရာ ရထားနိုင်ရန်အတွက် မက်လုံးများ စဉ်းစားရန် • တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အတွက် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်း အဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းနိုင်ဖို့ စဉ်းစားရန် • တိုင်းဒေသကြီး နှင့် ပြည်နယ် ဝန်ကြီးများနှင့် ဌာနများအား အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနထံမှ လွတ်ကင်းစွာ ရပ်တည်နိုင်ရေးအတွက် ပံ့ပိုးပေးရန် 	<ul style="list-style-type: none"> • အခြေခံဥပဒေအရ တိုင်း/ ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့ ရုံးများအဖြစ် အသုံးပြုသည့် ဝေ့/အုပ်၏ အခန်းကဏ္ဍ • ပြည်သူ့ဝန်ထမ်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့် ပြန်လည် တည်ဆောက်ရေး စီနီခေါ်ချက် များ
<p>ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများအတွင်း ဗဟိုအားပြုမှု သိပ်သည်းဆပိုမို လျှော့ချနိုင်ရန် လုပ်ဆောင်ခြင်း</p> <ul style="list-style-type: none"> • စီမံအုပ်ချုပ်ရေးအဆင့်ဆင့်၌ တာဝန်များအား ပိုမို သိပ်သည်းဆ လျှော့ချနိုင်ရန် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများအတွက် မူဘောင် • သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများ၌ သိပ်သည်းဆ လျှော့ချရန်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များရှိ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာန၏ ရုံးများတွင် လုပ်ငန်းတာဝန်အသစ်များ ရယူချိန်တွင် စွမ်းဆောင်ရည် ပံ့ပိုးပေးရန် • တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အဆင့်၌ လုပ်ဆောင်မှုများအတွက် အသုံးပြုရမည့် အရင်းအမြစ်များ ရရှိနိုင်စေရန်နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာစေရန် ၊ သင့်လျော်သည့် ဘတ်ဂျက် သိပ်သည်းဆလျှော့ပေးခြင်း • ရုံးဌာနများအား ယင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် အစိုးရများ၊ ထို့အပြင် အရပ်ဘက်အဖွဲ့စည်းများ၊ လူမှုအသိုက်အဝန်းများဖြင့် အသေအချာ ထိတွေ့၊ ချိတ်ဆက်၊ ပါဝင်စေနိုင်ရန် 	<ul style="list-style-type: none"> • ဘဏ္ဍာရေးဖြည့်တင်းပေးမှု မပါရှိသည့် တာဝန်များကို ရှောင်ရှားနိုင်ရန်
<p>တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရ၏ တာဝန်ယူမှုပမာဏအား ပိုမိုချဲ့ထွင်ခြင်း</p> <ul style="list-style-type: none"> • တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်ဥပဒေပြုစာရင်း သို့မဟုတ် စီမံအုပ်ချုပ်မှု စာရင်းတွင် ပညာရေးမူဝါဒဆိုင်ရာအဖြစ် ဝန်ထမ်းခန့်အပ်ခြင်း၊ သင်ကြားရေး ဘာသာစကားဆိုင်ရာ ကိစ္စများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် • အဓိက သဘာဝအရင်းအမြစ်များ စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ ခွင့်ပြုချက်ပေးခြင်းနှင့် တူးဖော်ထုတ်ယူမှုများအား စောင့်ကြပ်ခြင်းတို့တွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အား ပိုမိုပါဝင်လာစေရန်၊ ထို့အတူ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ခွင့်ပေးခြင်း၊ စီမံကိန်းများ၊ EITI ကိစ္စရပ်များ၌ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် အာဏာပိုင်များကို ပါဝင်စေရန် 	<ul style="list-style-type: none"> • ဇယား ၂ ကို ပိုမိုရှင်းလင်းစေရန် မွမ်းမံပြင်ဆင်ခြင်း သို့မဟုတ် လည်ပတ်လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် ပြည်ထောင်စု ဥပဒေဖြည့်စွက် ရေးဆွဲခြင်း
<p>ပြည်သူ့အသုံးငွေ စီမံခန့်ခွဲမှု၊ ဘဏ္ဍာငွေ အရအသုံးရေးဆွဲခြင်း နှင့် အရင်းအမြစ်များ နေရာချထားရေး</p> <ul style="list-style-type: none"> • တိုင်းဒေသကြီး နှင့် ပြည်နယ်အဆင့်အတွက် အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ မူဝါဒနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုများ ကောင်းမွန်အောင် လုပ်ဆောင်ရန် • ဘဏ္ဍာငွေခွဲဝေချထားရေးအတွက် ပြည်ထောင်စု၏ ဘဏ္ဍာရေးစီမံခန့်ခွဲမှု များ တိုးတက်လာစေရန် • ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျှော့ချရေး ရန်ပုံငွေ ခွဲဝေချထားမှုအား ပြန်လည်ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲရန်နှင့် အစိုးရများအကြား ဘဏ္ဍာငွေ/သုံးဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များ ပေါ်ပေါက်လာစေရန် • အလှူရှင်များ၏ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအား တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်၏ စီမံကိန်းရေးဆွဲမှု၊ ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲမှု နှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ကြည့်ရေး အရည်အသွေးများကို အထောက်အကူဖြစ်စေရန် • ပြည်ထောင်စု ဘဏ္ဍာရေး ကော်မရှင်အား ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာသည့် ဘဏ္ဍာရေးမူဝါဒများ ချမှတ်၊ ကျင့်သုံးနိုင်စေရန် • နိုင်ငံ၏ စာရင်းအင်း တွက်ချက်မှု စံနှုန်းများနှင့် ဘဏ္ဍာငွေ အရအသုံး ပြင်ဆင်တင်ပြမှုများအား ရှင်းလင်းမှုရှိစေရန် 	<ul style="list-style-type: none"> • ဘတ်ဂျက်၌ အလုံးစုံခြုံငုံ ထည့်သွင်းနိုင်ရန်အတွက် စီနီခေါ်မှု
<p>ပွင့်လင်းမြင်သာပြီး စည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်း အခြေပြုသည့် အစိုးရများအကြား ဘဏ္ဍာငွေ/သုံးဆိုင်ရာ စနစ်တစ်ရပ် ဖော်ဆောင်ခြင်း</p> <ul style="list-style-type: none"> • ဥစ္စာခန့် ခွဲဝေမှုဆိုင်ရာ စီစဉ်ဆောင်ရွက်မှုများ စဉ်းစားရန်။ မည်သည့်အရာများ ပါဝင်မည်နည်း၊ မည်သူက ကောက်ခံမည်နည်း၊ မည်သို့သော ပုံသေနည်း • ငွေကြေးလွှဲပြောင်းမှု စနစ်တစ်ရပ်ကို ခြုံငုံ၍ မည်သို့သော လုပ်ဆောင်မှုများအား ထောက်ပံ့မည်၊ မည်သို့သော တန်ဖိုးပမာဏနှင့် မူဝါဒဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များက အရေးကြီးပါသနည်း၊ မည်သည့်က ကောင်းမွန်သော အုပ်ချုပ်မှု၊ အခွန်အကောက်ခွင့် သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုအရည်အသွေးများကို တွန်းအားပေးပါသနည်း စသည်တို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် 	<ul style="list-style-type: none"> • ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်တွင် ပါဝင်သက်ဆိုင်သူများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု

- တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး နိုင်ငံခြားမှ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စီးဝင်မှုများကို စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန်အတွက် မူဝါဒများ

တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် အစိုးရ၏ နိုင်ငံရေးအရ လွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်နိုင်စွမ်းကို ပိုမိုအားဖြည့်ပေးခြင်း

- တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော်များအား ဥပဒေပြုရေးနှင့် စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးရေး အခန်းကဏ္ဍများ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် ပံ့ပိုးပေးရန်။ အထူးသဖြင့် အရွယ်အစား သေးငယ်သည့် လွှတ်တော်များ
- ဝန်ကြီးချုပ်အား တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်သို့ တာဝန်ခံမှု ပိုမိုမြင့်မားလာစေရန်အတွက် စဉ်းစားရန်
- တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် အဆင့်၌ အပြည့်အဝ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်နှင့် မဲဆန္ဒနယ်ဖြင့် ချိတ်ဆက်ထိတွေ့ခြင်းဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာများ
- လွှတ်တော်ဖွဲ့စည်းဖော်ဆောင်ခြင်း သို့မဟုတ် အရွယ်အစားအတွက် စည်းမျဉ်းများ

နောက်ဆက်တွဲ (၁) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် ဥပဒေပြုစာရင်း (ဇယား ၂)

၁။ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စီမံကိန်းကဏ္ဍ

- (က) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အရအသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း၊
- (ခ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေ၊
- (ဂ) မြေယာခွန်၊
- (ဃ) ယစ်မျိုးခွန် (မှူးယစ်ဆေးဂါးနှင့် စိတ်ကိုပြောင်းလဲစေတတ်သည့် ဆေးဂါးများမပါ)၊
- (င) အဆောက်အအုံနှင့် မြေခွန်၊ ရေခွန်၊ လမ်းမီးခွန်၊ ဘီးခွန်စသည့် စည်ပင်သာယာရေးဆိုင်ရာ အခွန်အခများ၊
- (စ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်များ၏ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ၊
- (ဆ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ပိုင်မစ္စည်းများ ရောင်းချခြင်း၊ ငှားရမ်းခြင်းနှင့် အခြားနည်း ဖြင့်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (ဇ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေများ ပြည်တွင်း၌ထုတ်ချေးခြင်း၊
- (ဈ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေများ ပြည်တွင်း၌ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း၊
- (ည) ဒေသန္တရစီမံကိန်း၊
- (ဋ) အသေးစားငွေချေးလုပ်ငန်း။

၂။ စီးပွားရေးကဏ္ဍ

- (က) ပြည်ထောင်စုက ပြဋ္ဌာန်းသည့် ဥပဒေနှင့်အညီ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်း ဆောင်ရွက်သည့် စီးပွားရေးကိစ္စများ၊
- (ခ) ပြည်ထောင်စုက ပြဋ္ဌာန်းသည့် ဥပဒေနှင့်အညီ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်း ဆောင်ရွက်သည့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးကိစ္စများ၊
- (ဂ) ပြည်ထောင်စုက ပြဋ္ဌာန်းသည့် ဥပဒေနှင့်အညီ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်း ဆောင်ရွက်သည့် သမဝါယမကိစ္စများ။

၃။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့်မွေးမြူရေးကဏ္ဍ

- (က) လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး၊
- (ခ) အပင်နှင့် သီးနှံဖျက်ပိုးမွှားရောဂါ ကာကွယ်ရေးနှင့် နှိမ်နင်းရေး၊
- (ဂ) ဓာတ်မြေဩဇာ စနစ်တကျ သုံးစွဲရေးနှင့် သဘာဝမြေဩဇာများ စနစ်တကျထုတ်လုပ်သုံးစွဲရေး၊
- (ဃ) စိုက်ပျိုးရေး၊ ချေးငွေနှင့် စုငွေများ၊
- (င) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်က စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသော ဆည်မြောင်း၊ တာတမံ၊ ရေကန်၊ ရေနတ်မြောင်းနှင့် စိုက်ပျိုးရေးရရှိရေးလုပ်ငန်းများ၊
- (စ) ရေချိုငါးလုပ်ငန်း၊
- (ဆ) ပြည်ထောင်စုက ပြဋ္ဌာန်းသည့်ဥပဒေနှင့်အညီ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးနှင့် စနစ်တကျ ထိန်းကျောင်းရေး။

၄။ စွမ်းအင်၊ လျှပ်စစ်၊ သတ္တုနှင့် သစ်တောကဏ္ဍ

- (က) ပြည်ထောင်စုက စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည့် အကြီးစားလျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးရေးမှအပ မဟာဓာတ်အားလိုင်းနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်းမရှိသော တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်က စီမံခန့်ခွဲခွင့် ရှိသည့် အလတ်စားနှင့် အသေးစား လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးရေး၊

- (ခ) ဆားနှင့် ဆားထွက်ပစ္စည်း၊
- (ဂ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်း ကျောက်မျက်ရတနာ ဖြတ်တောက်ခြင်း၊ သွေးခြင်း၊
- (ဃ) ကျေးရွာထင်းစိုက်ခင်း၊
- (င) အပန်းဖြေစခန်းများ၊ တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်၊ ရုက္ခပေဒေယျဥယျာဉ်။

၅။ စက်မှု လက်မှုကဏ္ဍ

- (က) ပြည်ထောင်စုအဆင့်က ဆောင်ရွက်ရန် သတ်မှတ်ထားသည့် စက်မှုလုပ်ငန်းများမှအပ အခြား စက်မှုလုပ်ငန်းများ၊
- (ခ) အိမ်တွင်းစက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများ၊

၆။ ပို့ဆောင်ရေး၊ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍ

- (က) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်က စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည့် ဆိပ်ကမ်းများ၊ သင်္ဘောဆိပ်များ၊ ဆိပ်ခံများ၊
- (ခ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်က စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည့်လမ်းများ၊ တံတားများ၊
- (ဂ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်းသာ သွားလာသည့် ပုဂ္ဂလိက ယာဉ်များ စနစ်တကျ ပြေးဆွဲနိုင်ရေး။

၇။ လူမှုရေးကဏ္ဍ

- (က) ပြည်ထောင်စုက ချမှတ်ထားသည့် တိုင်းရင်းဆေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများနှင့် မဆန့်ကျင်သော တိုင်းရင်းဆေးဆိုင်ရာကိစ္စများ၊
- (ခ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်း လူမှုဝန်ထမ်းလုပ်ငန်းများ၊
- (ဂ) မီးဘေးနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ ကြိုတင်ကာကွယ်ရေး၊
- (ဃ) ကုန်တင်ကုန်ချလုပ်ငန်း၊
- (င) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်က စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည့်-
 - (၁) ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များထိန်းသိမ်းရေး၊
 - (၂) ပြတိုက်နှင့် စာကြည့်တိုက်များ၊
- (စ) ဇာတ်ရုံ၊ ရုပ်ရှင်ရုံနှင့် ဗီဒီယိုရုံ၊
- (ဆ) ဓာတ်ပုံ၊ ပန်းချီ၊ ပန်းပု စသည့် ပြပွဲများ။

၈။ စီမံခန့်ခွဲရေးကဏ္ဍ

- (က) စည်ပင်သာယာရေး၊
- (ခ) မြို့ရွာနှင့် အိုးအိမ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊
- (ဂ) ဂုဏ်ထူးဆောင်လက်မှတ်များနှင့် ဂုဏ်ထူးဆောင်ဆုပစ္စည်းများ။

နောက်ဆက်တွဲ (၂) ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဥပဒေပြုရေး လုပ်ဆောင်ချက်များ

State/Region	2010	2011	2012	2013 to May
Mon State	N/A	N/A	<ol style="list-style-type: none"> 1. Supplementary State Budget 12 pg. 469, 4/12 2. Regional Dev Plan 11-12 pg. 472, 4/12 3. Regional Dev Plan 12-13 pg. 486, 4/12 4. Budget Allocation 12-13 pg. 399, 9/12 5. Systematic Transportation of Vehicles pg. 444, 11/12 6. Municipal Act pg. 451, 11/12 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Supplementary Budget Allocation 12-13 pg. 325, 2/13 2. Excise Duty pg. 329, 2/13 3. Land Tax pg. 334, 2/13 4. Stevedoring pg. 340, 2/13
Kayin State	N/A	N/A	<ol style="list-style-type: none"> 1. Regional Dev Plan 11-12 (Draft) pg. 389, 4/12 2. Regional Dev Plan 12-13 (Draft) pg. 406, 4/12 3. Regional Dev Plan 12-13 pg. 446, 4/12 4. Supplementary Budget 12 pg. 423, 4/12 5. Budget Allocation Law 12 pg. 442, 4/12 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Supplementary Budget Allocation 12-13 pg. 294, 2/13 2. Municipals pg. 298, 2/13
Shan State	N/A	N/A	<ol style="list-style-type: none"> 1. Regional Dev Plan 11-12 (Draft) pg.188, 4/12 2. Regional Dev Plan 12-13 (Draft) pg. 199, 4/12 3. Village Firewood Plantation pg. 557, 9/12 4. Regional Dev Plan 11-12 pg. 564, 9/12 5. Supplementary Budget 12 pg. 575, 9/12 6. Regional Dev Plan 12-13 pg. 578, 9/12 7. Budget Allocation 12 pg. 589, 9/12 8. Systematic Transportation of Vehicles (Draft) pg. 35, 11/12 9. Municipals Act (Draft) pg. 59, 12/12 10. Village Firewood Plantation pg. 117, 12/12 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Supplementary Budget Allocation 12-13 pg. 349, 2/13
Chin State	N/A	N/A	<ol style="list-style-type: none"> 1. Supplementary Budget 12 pg. 150, 4/12 2. Regional Dev Plan 11-12 pg. 514, 9/12 3. State Budget 12 pg. 530, 9/12 4. Regional Dev Plan 12-13 pg. 539, 9/12 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Supplementary Budget Allocation 12-13 pg. 320, 2/13
Tanintharyi Region	N/A	N/A	<ol style="list-style-type: none"> 1. Regional Dev Plan 11-12 (Draft) pg. 44, 5/12 2. Regional Dev Plan 12-13(Draft) pg. 59, 5/12 3. Supplementary Budget 12 pg. 73, 5/12 4. Regional Dev Plan 11-12 pg. 78, 5/12 5. Regional Dev Plan 12-13 pg. 93, 5/12 6. Budget Allocation 12 pg. 108, 5/12 7. Private Rental Vehicles Transportation (Draft) pg. 376, 10/12 8. Stevedoring (Draft) pg. 381, 10/12 	

			<ul style="list-style-type: none"> 9. Fishery Law (Draft) pg. 25, 11/12 10. Private Rental Vehicles Transportation pg. 63, 11/12 11. Stevedoring Workers Act pg. 69, 11/12 12. Fishery Law pg. 78, 11/12 13. Supplementary Budget 12-13 pg. 124, 12/12 	
Ayeyarwaddy Region	N/A	N/A	<ul style="list-style-type: none"> Regional Dev Plan 12-13 pg. 464, 9/12 1. State Budget 12 pg. 496, 9/12 2. Supplementary State Budget 12 pg. 325, 5/12 3. Fishery Law pg. 327, 5/12 4. Organic and Chemical Fertilizers pg. 32, 9/12 5. Salt and Salt-Based Products pg. 85, 9/12 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Village Firewood Plantation pg. 88, 2/13 2. Fire and Natural Disasters Preventive Measures (Draft) pg. 147, 2/13 3. Water vehicles of 25 HP and lower business and systematic transportation of water vehicles of 25 HP and lower pg. 152, 2/13 4. Systematic Transportation of Motor Vehicles pg. 156, 2/13 5. Systematic Transportation of Private Motor Vehicles and Commercial Vehicles pg. 162, 2/13 6. Household Industry pg. 166, 2/13 7. Supplementary Budget Allocation pg. 172, 2/13 8. Supplementary Fishery Law pg. 174, 2/13

နောက်ဆက်တွဲ (၃) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်မှ ကောက်ခံသည့် အခွန်များ (ဇယား - ၅)

- ၁။ မြေယာခွန်၊
- ၂။ ယစ်မျိုးခွန်၊
- ၃။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်က စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည့် ဆည်များ၊ တာတမံများကို အရင်းခံသည့် ရေခွန်၊ တာတမံခွန်များနှင့် ထိုဆည်များ၊ တာတမံများ၏ ရေအားဖြင့် ထုတ်လုပ်ရရှိသည့် လျှပ်စစ် ဓာတ်အားသုံးခွဲခ၊
- ၄။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်က စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည့်လမ်းများ၊ တံတားများ ဖြတ်သန်း၊
- ၅။ (က) ရေချိုငါးလုပ်ငန်းအပေါ်တွင် စည်းကြပ်ကောက်ခံသည့် ဘဏ္ဍာတော်ကြေး၊
(ခ) သတ်မှတ်ထားသော အကွာအဝေးအတွင်း ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းအပေါ်တွင် စည်းကြပ် ကောက်ခံသည့် ဘဏ္ဍာတော်ကြေး၊
- ၆။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် ကုန်းလမ်း၊ ရေလမ်းသုံးယာဉ်များဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ စည်းကြပ် သောအခွန်၊
- ၇။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ပိုင်ပစ္စည်းများ ရောင်းရငွေနှင့် ငှားရမ်းခများ၊ ယင်းပစ္စည်းများမှ ရရှိ သော အခြားအကျိုးအမြတ်များ၊
- ၈။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်များက ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် သတ်မှတ်ကောက်ခံသည့် အခကြေးငွေများ၊ အခွန်အခများနှင့် အခြားရငွေများ၊
- ၉။ တိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော် သို့မဟုတ် ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော် အပါအဝင် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်းရှိ တရားရုံးများက ချမှတ်သည့် ဒဏ်ငွေများ၊ ဝန်ဆောင်မှုအတွက် ကောက်ခံသည့် အခွန်အခများနှင့် အခြားရငွေများ၊
- ၁၀။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေများ ထုတ်ချေးသဖြင့် ရရှိသောအတိုးများ၊
- ၁၁။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြင့်ရရှိသည့် အကျိုးအမြတ်များ၊
- ၁၂။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်းရှိ သစ်တောများမှ အောက်ပါပစ္စည်းများ ထုတ်ယူသည့် အတွက် ကောက်ခံသည့်အခွန်အခများ-
(က) ကျွန်းနှင့် သတ်မှတ်သောသစ်မာများမှအပ ကျန်သစ်များအပေါ်တွင် ကောက်ခံသည့်အခွန်၊
(ခ) ထင်း၊ မီးသွေး၊ ကြိမ်၊ ဝါး၊ ငှက်သိုက်၊ ရှားစေး၊ သနပ်ခါး၊ ထင်းရှူးခေါ၊ သစ်မွှေး၊ ပျားထွက်ပစ္စည်း စသည်တို့အပေါ် ကောက်ခံသည့်အခွန်၊
- ၁၃။ မှတ်ပုံတင်ကြေး၊
- ၁၄။ ပွဲခွန်၊
- ၁၅။ ဆားခွန်၊
- ၁၆။ ပြည်ထောင်စု ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေမှ ရရှိသည့် ဘဏ္ဍာငွေများ၊
- ၁၇။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်းရှိ စည်ပင်သာယာရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ၏ ထည့်ဝင် ငွေများ၊
- ၁၈။ ပိုင်ရှင်မပေါ်သော သွင်းထားငွေများနှင့် ပစ္စည်းများ၊
- ၁၉။ ရတနာသိုက်။

နောက်ဆက်တွဲ (၅) ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော် ဖွဲ့စည်းထားမှု

State/ Region	Total Members	Elected	Active Military	Female	USDP	NLD	NUP	AMRDP	RNDP	CPP	CNP	SNDP	UDPKS	KPP	PSDP	KNP	NDPPD	KSDDP	PNO	TNP	INDP	WDP	ENDP	LNDP	DPM	NDF	88 GSY	Independent
Ayeyarwady	72	54	18	3	47	1	6																					
Chin	24	18	6	0	7					5	5												1					
Kayin	23	17	6	0	7			2						2	4			1										1
Shan	14 3	10 7	36	8	54		1					31				2			6	4	3	3		1				2
Tanintharyi	28	21	7	0	20		1																					
Mon	31	23	8	0	14		2	7																				
Bago	76	57	19	3	52	1	3							1														
Kachin	51	38	13	2	20		11					4	2															1
Kayah	20	15	5	0	15																							
Magway	68	51	17	1	47		4																					
Mandalay	76	57	19	1	55							1													1			
Rakhine	47	35	12	1	14	0	1		18								2											
Sagaing	10 1	76	25	0	67		8			1																		
Yangon	12 3	92	31	6	75		8		1					1											2	4	1	
Totals:	88 3	66 1	22 2	25	494	2	45	9	19	6	5	36	2	4	4	2	2	1	6	4	3	3	1	1	3	4	1	4

နောက်ဆက်တွဲ (၆) ဒေသန္တရ ပြည်သူ့ရေးရာ ကဏ္ဍအညွှန်း (ဒေသန္တရ ပြည်သူ့ရေးရာ စီမံချက်)

နိုင်ငံရေး ဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း
ဒေသန္တရ အဖွဲ့အစည်းများသည် ကိုယ်ပိုင်ဘတ်ဂျက်နှင့် ရပ်တည်နိုင်သော ကော်ပိုရိတ်အဖွဲ့များဖြစ်သည် (၁မှတ်) အကယ်၍ ယင်းတို့ သည် ပြည်ထောင်စု ဖွဲ့စည်းပုံ၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး ဗဟိုမှ လွှဲအပ်သည့် ဘတ်ဂျက်ရှိခဲ့ပါက - ၀.၅မှတ်
ဒေသန္တရ အာဏာပိုင်များသည် နိုင်ငံရေးအရ ကိုယ်တိုင်ဦးဆောင်နိုင်စွမ်းရှိ၍ ယင်းတို့၏ ဥပဒေပြု မူဘောင်အတွင်း လွတ်လပ်စွာ ဆုံးဖြတ် နိုင်စွမ်းရှိသည်။
ဒေသအလိုက် နိုင်ငံရေးဦးဆောင်မှုတွင် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသော ဒေသခံအဖွဲ့များရှိသည်(၁မှတ်)။ မရှိခဲ့လျှင် ရွေးကောက် ထားသည့် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့ရှိသည် (၀.၅မှတ်)။*
ဒေသအလိုက် နိုင်ငံရေး ဦးဆောင်ဖွဲ့စည်းပုံတွင် တိုက်ရိုက်ရွေးချယ် တင်မြှောက်ခံရသူများ ပါဝင်သည်(၁မှတ်) သို့မဟုတ် သွယ်ဝိုက် ရွေးချယ်ထားသော အုပ်ချုပ်သူများဖြစ်သည် (၀.၅မှတ်)။
ဗဟိုအစိုးရသည် ဒေသန္တရ အစိုးရ၏ လွတ်လပ်စွာရပ်တည်ခွင့်နှင့် လက်တွေ့ ဥပဒေပြုရေးများကို အသိအမှတ်ပြုသည်။*
ဒေသန္တရ အစိုးရရွေးကောက်ပွဲများကို လွန်ခဲ့သည့် နှစ် ၂၀အတွင်း ပုံမှန်ကျင်းပခဲ့သည်။*
ဒေသခံနိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်များကို ဒေသအဆင့်ရွေးချယ်ရာတွင် ပါတီဗဟို၏ ဩဇာကင်းလွတ်၍ ရွေးချယ်နိုင်သည် (ဥပမာ - ဒေသ အခြေပြု ရွေးကောက်ပွဲများမှ တစ်ဆင့်)။
နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာပါတီသည် ဒေသအလိုက်ရွေးကောက်ပွဲများ၌ ဝင်ရောက်နေရာယူခြင်းမရှိ၊ အခြားပါတီများအနေနှင့် ဒေသန္တရအစိုးရ၌ အနည်းဆုံး ၂၅ရာခိုင်နှုန်းနေရာယူသည်။
ဒေသဆိုင်ရာမှတ်တမ်းနှင့် အထောက်အထားများကို သာမန်ပြည်သူတို့ရယူနိုင်သည်။
အခြားပြည်သူများ ပါဝင်နိုင်ခွင့် (ဥပမာ ဆန္ဒခံယူပွဲ)မျိုး ဒေသအလိုက်ကျင်းပနိုင်သည်။
အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း
အစိုးရအဖွဲ့အတွင်း ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဗဟိုနှင့် ဒေသန္တရအကြား ပုံမှန်ယန္တရားရှိသည်။
ဒေသန္တရ အာဏာပိုင်များသည် ကိုယ်ပိုင်မြေယာ သုံးစွဲရေး စီမံချက်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ပြင်ဆင်ခွင့်ရှိသည်။
ဒေသန္တရ အာဏာပိုင်များသည် ဒေသခံ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို စီမံခန့်ခွဲ ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ (ဥပမာ-လုပ်ငန်းလိုင်စင် ထုတ်ပေးခြင်း)
ဒေသန္တရ အာဏာပိုင်များသည် ကိုယ်ပိုင် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ဘဏ်အပ်နှံငွေများကို ယင်းတို့အလိုကျ စီမံခန့်ခွဲနိုင်သည်။
ဒေသန္တရ အာဏာပိုင်များသည် အခြေခံ အဆောက်အအုံ၊ အားလုံးနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည့် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို သွင်းအားစုအဖြစ်ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သည်။
ဒေသန္တရ အာဏာပိုင်များသည် ဝန်ထမ်းဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ဒေသခံဝန်ထမ်းဦးရေ (ဌာနဆိုင်ရာအားလုံးအတွက်) ကို ဗဟို၏ အတည်ပြုချက် မလိုဘဲ ဆုံးဖြတ်ခွင့်ရှိသည်။
ဒေသန္တရ အာဏာပိုင်များသည် ယင်းတို့ကိုယ်တိုင် လစာနှုန်းထားနှင့် အခြားခံစားခွင့်များကို ရေးဆွဲပြဌာန်းခွင့်ရှိသည်။
ဒေသန္တရ အာဏာပိုင်များသည် ဝန်ထမ်းရွေးချယ် ခန့်ထားခြင်း၊ ငှားရမ်းခြင်း၊ ရာထူးတိုးမြှင့်ခြင်းနှင့် ထုတ်ပယ်ခြင်းများကို ဆောင်ရွက် နိုင်သည်။ (ဗဟို အေဂျင်စီများ အနေနှင့် ဒေသခံဝန်ထမ်းများကို ငှားရမ်းနိုင်ခြင်း မရှိဘဲ၊ ဒေသန္တရအစိုးရကသာ လိုအပ်သည့် ဝန်ထမ်း ရေးရာကို ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ဆုံးဖြတ်ခြင်း)
ဒေသန္တရ ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှု ဌာနများသည် ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများကို ကိုယ်တိုင်လွတ်လပ်စွာ စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်ရှိသည်။
SDU များသည် ယင်းတို့ကိုယ်တိုင် ပြည်သူ့အမြင်စောင့်ကြည့်ရေး အစီအစဉ်များရှိသည်။
ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း
ဒေသန္တရ အဖွဲ့အစည်းများ ထူထောင်ခွင့်၊ ယင်းတို့ ကိုယ်တိုင် လွတ်လပ်သော ဘတ်ဂျက် အတည်ပြုခွင့်ရှိသည်။
ဒေသန္တရ ဘတ်ဂျက်ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် အထက်အဆင့် (ဗဟို)၏ အတည်ပြုချက် သို့မဟုတ် ပြဌာန်းခွင့် မလိုအပ်ပါ။
ဒေသခံအဖွဲ့ အစည်းများ၌ ရင်းလင်း၍ အခိုင်အမာ ပြဌာန်းပြီးဖြစ်သည့် လုပ်ငန်းဆောင်တာနှင့် အခွင့်အာဏာများရှိသည်။
စုစုပေါင်း ပြည်သူ့ရေးရာ ကဏ္ဍအသုံးစရိတ်သည် ပြည်သူ့အသုံးစရိတ်များ၏ ၃၅% ထက်ကျော်လွန်သည်။
ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်ရင်းမြစ်များမှ အခွန်အခ ဝင်ငွေသည် ပြည်သူ့ အသုံးစရိတ်များ၏ ၂၀% ထက်ပိုမိုသည်။
ဒေသန္တရ အာဏာပိုင်များတွင် အခွန်စည်းကျပ်မှုအပေါ် အခြေခံထားသော အဓိက ဝင်ငွေ ရင်းမြစ် အနည်းဆုံးတစ်ခုရှိသည်။
အစိုးရအဖွဲ့တွင်း လွှဲပြောင်းမတည်ငွေ ပမာဏကို ပုံသေ နည်းလမ်းသုံး၍ ဆုံးဖြတ်သည်။ အစိုးရအတွင်း လွှဲပြောင်းငွေများကို လွှဲပြောင်း ရေး ဖော်မြူလာများ သုံးစွဲ၍ နည်းလမ်းတကျဆုံးဖြတ်သည်။
အစိုးရအတွင်း လွှဲပြောင်းငွေများကို ပြည့်စုံစွာ အချိန်မှန်နိုင်မာသည့် ဆောင်ရွက်မှုများဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်သည်။
ဒေသခံ အဖွဲ့အစည်းများသည် ဗဟိုအစိုးရ၏ ခွင့်ပြုချက်ရယူရန် မလိုအပ်ဘဲ ငွေချေးယူခွင့်ရှိသည်။

နောက်ဆက်တွဲ (၇) ရှမ်းပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ

State Minister	Corresponding Departments	Union Ministry
Security and Border Affairs	(1) State Police Force (2) State Special Investigation Department (3) State Immigration and National Identity Registration Department (4) State working committee (Shan State Secretary of Border areas and National Races Development Affairs	(1) Ministry of Home Affairs (2) Ministry of Home Affairs (3) Ministry of Immigration and Population (4) Ministry of Border Affairs
Finance and Revenue	(1) Customs Department (2) Internal Revenue Department (3) Myanmar Economic Bank (4) Pension Department (5) Budget Department (6) Myanmar Microfinance Supervisory Enterprise (7) Myanmar Insurance	(1) Ministry of Finance (2) Ministry of Finance (3) Ministry of Finance (4) Ministry of Finance (5) Ministry of Finance (6) Ministry of Finance (7) Ministry of Finance
Agriculture and Livestock	(1) Department of Irrigation (2) Water Resources Utilization Department (3) Settlement & Land Record Department (4) Agricultural Mechanization Department (5) No.(1/2/4) highland farms project (6) Livestock Breeding and Veterinary Department (7) Bee keeping Department (8) Department of Agriculture (9) Department of Industrialized Crops (10) Department of Fisheries (11) Myanmar Agricultural Development Bank (12) Livestock, Feedstuffs & Milk Products Enterprise (13) ShwePyi Aye Plantation (14) NyaungThone Pin Plantation (15) Banyin Plantation	(1)Ministry of Agriculture & Irrigation (2)Ministry of Agriculture & Irrigation (3)Ministry of Agriculture & Irrigation (4)Ministry of Agriculture & Irrigation (5)Ministry of Agriculture & Irrigation (6)Ministry of Livestock & Fisheries (7)Ministry of Livestock & Fisheries (8)Ministry of Agriculture & Irrigation (9)Ministry of Agriculture & Irrigation (10)Ministry of Livestock & Fisheries (11)Ministry of Agriculture & Irrigation (12)Ministry of Livestock & Fisheries
Forestry and Mines	(1)Forest Department (2)Department of Geological Survey and Mineral Explore (3)Myanma Timber Enterprise (4)Myanma Timber Enterprise (Milling, marketing) (5)Namma Coal Mine (6)Namtu Silver Mine (7)Bawsai Mine (8) Heho, No.3 Mining Enterprise (9) Myanmar Salt and Marine Chemical Enterprise (10) Environmental Conservation	(1)Ministry of Forestry & Environmental Conservation (2)Ministry of Mines (3)Ministry of Forestry & Environmental Conservation (4)Ministry of Forestry & Environmental Conservation (5)Ministry of Mines (6)Ministry of Mines (7)Ministry of Mines (8)Ministry of Mines (9)Ministry of Mines (10)Ministry of Forestry & Environmental Conservation
Planning and Economics	(1) Planning Department (2) Cooperative Department (3) Directorate of Hotels & Tourism (Branch office)	(1)Ministry of Planning & Economic Development (2) Ministry of Cooperatives (3) Ministry of Hotels and Tourism

	(4) Shan (South) Cooperative Society (5) Shan (North) Cooperative Society (6) Beverages Department (7) Directorate of Trade (8) Myanma Oil (9) Small scale industries (10) Trading & Consumer Relationship Department	(4) Ministry of Cooperatives (5) Ministry of Cooperatives (6) Ministry of Hotels and Tourism (7) Ministry of Commerce (8) Ministry of Energy (9) Ministry of Cooperatives (10) Ministry of Commerce
Transport	(1)Transport Planning Department (2) Road Transport (3) Department of Meteorology and Hydrology (Myanmar) (4) Department of Human Settlements and Housing (5) Transportation (6) Myanmar Railway	(1) Ministry of Transport (2) Ministry of Rail Transportation (3) Ministry of Transport (4) Ministry of construction (5) Ministry of Transport (6) Ministry of Rail Transportation
Electric Power and Industry	(1) Department of Hydro Power Implementation (2) System Operator (3) Distribution (4) Pharmaceuticals & Industrial Raw Materials Plantation (Heho) (5) Tigyit Steam Power Plant	(1) Ministry of Electric Power (2) Ministry of Electric Power (3) Ministry of Electric Power (4) Ministry of Industry (5) Ministry of Electric Power
Social Affairs	(1)State Department of Education (2)Universities, Colleges and Technical Schools (3) Government Technical High School (4) State Department of Health (5) State Department of Traditional Medicine (6) Sao San Htun General Hospital (7) Women & Children's Hospital (8) Specialist Lung Hospital (9) General Hospital (Loilem) (10) General Hospital (Lashio) (11) General Hospital (Kyaington) (12) Sports and Physical Education Department (13) Department of Religious Affairs (14) Department of Relief and Resettlement (15) Department of Archaeology, National Library and Museum (16) Department of Social Welfare (17) Department of Labour (18) Factories and General Labour Laws Inspection Department (19) Social Security Board Department (20) Central Inland Freight Handling Committee (21) Nursing Training Schools (22) Technical Schools (23)Government Technical High Schools	(1) Ministry of Education (2) Ministry of Education (3) Ministry of Education (4) Ministry of Health (5) Ministry of Health (6) Ministry of Health (7) Ministry of Health (8) Ministry of Health (9) Ministry of Health (10) Ministry of Health (11) Ministry of Health (12) Ministry of Sports (13) Ministry of Religious Affairs (14) Ministry of Social Welfare, Relief and Resettlement (15) Ministry of Culture (16) Ministry of Social Welfare, Relief and Resettlement (17) Ministry of Labour, Employment and Social Security (18) Ministry of Labour, Employment and Social Security (19) Ministry of Labour, Employment and Social Security (20) Ministry of Labour, Employment and Social Security (21) Ministry of Health (22) Ministry of Education (23) Ministry of Education

ကိုးကားသည့် အထောက်အထား စာတမ်းများ

Ardeth Maung Thawngmung. (2011). စစ်အုပ်ချုပ်ရေး အလွန်၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင်း တိုင်းရင်းသားတို့၏ နိုင်ငံရေး။ *Policy Studies, 62*, xii-67.

Sunseri, Amy, Leonard, Aaron & Bloom, Evan. (2007). ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေး စွမ်းဆောင်ရည် တိုင်းတာခြင်းနှင့် မြှင့်တင်ခြင်း။ *The Local Governance Barometer User's Guide*. PACT.

Boex, Jamie. (2012). ဒေသန္တရ ပြည်သူ့ရေးရာကဏ္ဍ တိုင်းတာခြင်း။ *A Conceptual and Methodological Framework*. Washington DC: The Urban Institute.

Brand, Marcus. (2012). "လက်ထဲကငှက်တစ်ကောင်"- မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ ဖက်ဒရယ် ပုံစံ။ Unpublished discussion paper.

Callahan, Mary. (2007). မြန်မာနိုင်ငံ လူနည်းစု တိုင်းရင်းသား ပြည်နယ်များ၏ အုပ်ချုပ်ရေး၊ ဗဟိုအာဏာခွဲဝေခြင်း၊ ဆောင်ရွက်ချက် နှင့် ယှဉ်တွဲနေထိုင်ခြင်း။ *Policy Studies, 31*, xvi-94.

Englehart, Neil A. (2005). မြန်မာနိုင်ငံတွင် အာဏာခွဲဝေမှု လုံလောက်ပါသလော၊ ပြည်နယ် စွမ်းဆောင်ရည် ပြဿနာ။ *Asian Survey 45: Asian Survey, 45*, 622-644.

Ghai, Yash. Undated. ၂၀၀၈ခု ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ၊ စိစစ်ချက်နှင့် အကျဉ်းချုပ်ချက်။ Unpublished paper.

Kempel, Suzanne and Myanmar Development Research. (2012). မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ကျေးရွာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ခေါင်းဆောင် မှု အောက်ခြေမှအမြင်။ Unpublished report for UNDP.

Seddon, Jessica & Litwack, Jennie (Eds). (1999). ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေး အကျဉ်းချုပ်မှတ်စုများ။ WBI Working Papers. Washington DC: World Bank Institute.

Oates, Wallace E. (1972). ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဖက်ဒရယ်မှု။ New York: Harcourt Brace Jovanovitch.

Pedersen, Morten B. (2011). မြန်မာနိုင်ငံရေး ဒီမိုကရက်တစ် အသွင်ကူးပြောင်းမှု၊ ပြောင်းလဲသည့် အလားအလာများနှင့် ဒီမိုကရက်တစ် ရွေးချယ်ရန်များ။ *Critical Asian Studies, 43*(1), 49-68.

Republic of Union of Myanmar. (2012). စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု မူဘောင်များ၊ ၂၀၁၂-၁၅ ဦးစားရေး မူဝါဒ အစီအစဉ်နှင့် တစ်မျိုးသားလုံး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး နှစ်ရှည်မျှော်မှန်းချက်များ။

Republic of Union of Myanmar. (Various Years). ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံပြန်တမ်းများ။ Nay Pyi Taw: Ministry of Information.

Republic of Union of Myanmar. 2008. ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ။ Nay Pyi Taw: Ministry of Information.

Thompson, Theresa & Shah, Anwar. (2004). ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေး၌ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေး အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ လမ်းပေါက်များ၊ လမ်းလွဲများနှင့် တစ်ဖက်ပိတ် အန္တရာယ် ရောမြှမ်းသည့်လမ်း။ *World Bank Policy Research Working Paper 3353*.

Smith, Martin. (2007). ပဋိပက္ခ တိုင်းပြည်၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင်း တိုင်းရင်းသား ပဋိပက္ခလှုပ်ရှားမှုများ။ *Policy Studies, 36*, xii-96.

South, Ashley. (2012). မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ငြိမ်းချမ်းရေး အလားအလာများ။ *PRIO Paper*. Oslo: Peace Research Institute Oslo.

Steinberg, David I. (2012). ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒီမိုကရေစီ ပြဿနာ။ *Neither Nation-State Nor State-Nation? Southeast Asian Affairs*, 220-240.

Taylor, Robert H. (2009). မြန်မာအစိုးရ။ London: Hurst Publishers.

Tidemand, Per and Steffensen, Jesper. (2010). ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး ရုပ်ဝတ္ထု ရင်းမြစ်နှင့် ဆင်းရဲသားများသို့ ဝန်ဆောင်မှု ပိုမိုဖြည့်ဆည်းရေး။ Copenhagen: Danida.

UNDP. (2012). မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒီမိုကရက်တစ် အုပ်ချုပ်ရေး၊ ကနဦး အခြေအနေ စိစစ်ချက်များ။ Yangon: United Nations Development Programme.

UNDP. (2009). ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး တိုင်းတာချက် လမ်းညွှန်။ Oslo: UNDP Oslo Governance Centre.

UNDP. (2007). စွမ်းဆောင်ရည် အကဲဖြတ်ချက် သုတေသန နည်းနာများ၊ လမ်းညွှန်လက်စွဲ။ New York: United Nations Development Programme Bureau for Development Policy.

UNDP. (2005). နိဒါန်း။ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ချရေး။ New York: United Nations Development Programme.

World Bank. (2013). ပြည်ထောင်စု သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံ၊ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေး စီမံခန့်ခွဲမှု အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း အစီရင်ခံစာ။ Yangon: World Bank.

The Asia Foundation

No. 21, Bo Yar Zar Street
14 Ward, Kyauk Kone
Yankin Township
Yangon, Myanmar

No. 27, Pyay Road, 6 1/2 Mile
Hlaing Township
Yangon, Myanmar

Photos by Nick Freeman

This report can be downloaded at the following link: <http://asiafoundation.org/publications/pdf/1249>